ELLIE MIDWOOD

Copilul care a supraviețuit

**Pentru un copil născut în lagăr,
singura cale de supraviețuire este evadarea...**

LITERA

buzz BOOKS

ELLIE MIDWOOD

Copilul care a supraviețuit

Traducere din limba engleză și note
IRINA-MARINA BORȚOI

LITERA
București

The Child Who Lived
Ellie Midwood
Copyright © 2023 Ellie Midwood
Carte publicată pentru prima dată în Marea Britanie în 2023
de Storyfire Ltd, sub numele comercial Bookouture

Imagini copertă: Getty Images; Shutterstock

Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Copilul care a supraviețuit
Ellie Midwood

Copyright © 2024 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Conținutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright și este destinat exclusiv utilizării în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcat. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul, schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, vânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimțământul editorului, este strict interzisă. Dreptul de folosință al prezentei lucrări nu este transferabil. Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparțin companiei Grup Media Litera SRL.

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Mona Apa
Corector: Cătălina Călinescu
Copertă: Flori Zahiu-Popescu
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

ISBN 978-630-319-786-9
ISBN EPUB 978-630-319-925-2

Pentru Christina Demosthenous, redactoare, prietenă și mamă de cățel Cavalier.
Jumătate din cărțile mele n-ar exista fără tine. Îți mulțumesc din tot sufletul!

PROLOG

Viena, septembrie 1946

Erich Brodbeck aștepta cu receptorul lipit de ureche, de parcă însăși viața lui ar fi depins de acest apel telefonic. Avea un nod în stomac, produs de un entuziasm pe care nu-l mai simțise de la nașterea ultimului său copil, cel de-al patrulea, cu vreo douăzeci de ani în urmă.

Abia reușise să-l aranjeze, după ce trăsese toate sforile de care dispunea, și totuși un ofițer sovietic însărcinat cu aprobarea unor astfel de apeluri într-o zonă de ocupație americană din Germania îi aruncase o privire extrem de bănuitoare. Brodbeck îl asigurase pe Herr Kommissar că

putea să asculte dacă voia – Brodbeck nu avea nimic de ascuns –, la care nu primise decât un zâmbet superior și rece. Oh, normal că vor asculta – vorbele acestea nerostite se citeau pe chipul Kommissarului sovietic. Întotdeauna ascultau.

Însă acum, în timp ce aștepta ca bărbatul de la celălalt capăt al firului să răspundă, ofițerul politic sovietic era ultima grijă a lui Brodbeck.

– Falk la telefon.

Brodbeck avu o senzație în pântec, ca și cum ceva s-ar prăbuși și apoi s-ar înălța imediat. Preț de o clipă, își pierdu de tot capacitatea de a vorbi.

– Alo?

– Da. Brodbeck se grăbi să-și revină, de teamă ca bărbatul să nu închidă. Erich Brodbeck la telefon.

– Cu ce vă pot ajuta, Herr Brodbeck?

Profesionalism pe toată linia, așa cum se așteptase Brodbeck. Zâmbi afectuos și tăcut, ca pentru sine.

– Am o poveste pentru dumneavoastră, Herr Falk.

– Trebuie să fie o poveste grozavă dacă telefonați tocmai din Austria.

– Într-adevăr. Doar că va trebui să veniți aici ca s-o auziți.

La celălalt capăt al firului, Falk râse. Nu era nici urmă de batjocură sau aroganță în râsul acela, ci doar tonul binevoitor al unui om atât de îngropat în muncă, încât simpla idee de a o părăsi îi părea absurdă.

– Mă tem că nu va fi posibil, Herr Brodbeck. Mai că nu m-am mutat de tot în Palatul de Justiție de aici, din Nürnberg, împreună cu alți jurnaliști, iar acum că urmează să fie pronunțate sentințele...

– Credeți-mă că vreți să auziți povestea asta mai mult decât orice sentință, Herr Falk.

Pauză.

– Pot să trimit un coleg...

– Nu. Trebuie să veniți dumneavoastră.

La celălalt capăt, Falk oftă adânc.

Brodbeck parcă îl și vedea cum își șterge fața cu palma și se ciupește cu două degete de puntea nasului. Știa exact ce gândea tipul: dăduse ochii cu toți acei criminali de război, zi de zi, luni la rând, și acum se trezea pe cap cu un austriac prost și bătrân care insista să lase baltă totul și să vină la Viena după o poveste care n-ar merita nici măcar hârtia pe care ar fi tipărită.

– Herr Falk, zise el, încet. Înțeleg cât de ocupat și epuizat trebuie să fiți. Credeți-mă, n-aș fi îndrăznit în veci să vă telefonez dacă povestea asta n-ar fi atât de importantă.

– Nu puteți să-mi spuneți măcar despre ce e vorba?

Brodbeck cugetă pentru câteva clipe. Se gândi la sovieticii care ascultau de o parte și la americanii care, cel mai

probabil, erau și ei pe fir, și fu cât mai precaut în răspunsul său. Falk avea nevoie de un permis de intrare și ieșire. Datorită profesiei sale, era mai ușor să-l obțină, dar motivul trebuia, totuși, să fie unul valid și, pentru asta, atât Falk, cât și serviciile de informații care ascultau conversația lor trebuiau să rămână într-o desăvârșită ignoranță.

– Am o supraviețuitoare de la Mauthausen pe care veți dori s-o intervievați.

Ceva se schimbă la celălalt capăt al firului. Brodbeck aproape simți cum se înalță între ei un zid de piatră.

Apucă mai strâns receptorul.

– Nu închideți, vă implor! Își umezi buzele și adăugă cuvintele pe care Falk nu le putea ignora. E vorba despre Anika.

1

Viena, aprilie 1946

Încă de la prima privire pe care judecătorul Brodbeck le-o aruncă celor doi, își dădu seama că bărbatul avea să facă necazuri. Era un dosar civil – un caz de divorț pe motiv de infidelitate –, dar judecând după privirile ucigătoare pe care soțul ofensat le arunca în direcția soției, ai fi zis că femeia a săvârșit nici mai mult, nici mai puțin decât o crimă.

Erau și frapant de diferiți, cei doi soți Stroman. El era atât de blond, încât părea spălăcit, ca un tablou vechi în acuarelă, care a stat prea mult la soare; ea – o flacără aprinsă, cu buclele castaniu-roșcate deja scăpându-i din cocul strâns la ceafă și cu buze ca de cocotă: mult prea roșii și prea pline, chiar și fără urmă de ruj pe ele.

„Soțul e la război; între timp, nevasta se întinde cu un escroc de pe piața neagră locală, care are cafea de cicoare și sardine. Acum, soțul s-a întors dintr-un lagăr de detenție al Aliaților, i-a descoperit pe amanți și dorește repararea onoarei", conchise judecătorul Brodbeck, în timp ce se așeza pe fotoliul înalt de pe care fusese smuls vulturul cu svastica, lăsând o cicatrice urâtă, care nu avea să se vindece prea curând. „Chestiuni la ordinea zilei." Prezidase asupra unor cazuri asemănătoare aproape în fiecare zi.

Erau cazuri juste și cazuri care-l făceau pe Brodbeck să se cutremure în sinea sa. Cu doar două săptămâni în urmă, în vreme ce nevasta plângea de-i săreau ochii de rușine și suferință, soțul îi enumera cu răceală pe toți soldații sovietici cu care fusese femeia în vara anului 1945. Avea și dovezi: vecinul băgăcios, care stătuse vesel în spatele soțului pe tot parcursul procesului, încuviințându-i fiecare cuvânt, numărase toți soldații beți care își făcuseră mendrele cu

nevasta – împotriva voinței ei, după cum bănuise judecătorul Brodbeck, dar pentru soț asta nu conta. Nu-i păsa de explicația disperată a nevestei, rostită cu glasul ei supus și tremurător, cum că soldații o țintuiseră la pământ, în timp ce o siluiseră cu rândul, în orgiile lor stropite cu alcool. Pentru el, era de-acum o stricată. Nu mai voia să aibă nimic de-a face cu ea.

Cu dinții încleștați, judecătorul Brodbeck pronunțase divorțul – de dragul soției, nu al soțului. Avea să-i fie mai bine departe de dobitocul ăla, fără să fie nevoită să-i asculte pentru tot restul vieții reproșurile și reamintirea ororilor pe care le îndurase.

Heinrich Stroman îi amintea de soțul acela, al cărui nume judecătorul Brodbeck nu și-l mai aducea aminte: la fel de nervos în mânia lui fățarnică, aproape cutremurându-se de indignare fiindcă trebuise să treacă prin umilința de a relata în fața unor străini poveștile despre desfrâul neveste-sii.

Nevasta, însă – Frau Stroman – era altfel decât cea din cazul precedent, care încă îl măcina pe dinăuntru. Aparent complet impasibilă la prezența soțului ei, privea pe geamul sălii de judecată, spre ruinele clădirii de locuințe de afară, în timp ce își odihnea obrazul în pumn, căzută pe gânduri și gata să termine odată cu toată povestea asta. Nici urmă de mustrări de conștiință. Nici imagini schimonosite, de coșmar, cu chipurile unor soldați sovietici beți, care să o țină trează noaptea.

Întocmai la ora stabilită, judecătorul Brodbeck începu audierea. Conform procedurii, soțul era primul care să-și susțină pledoaria.

Heinrich Stroman se ridică în picioare.

– Rog frumos Curtea să-mi aprobe cererea de divorț pe motivul infidelității soției mele, spuse el. Nu doar că mi-a fost infidelă pe toată durata războiului, ci a mai și făcut un copil în afara căsătoriei, copil despre care tocmai am aflat.

„Există și un copil?“ Sprâncenele judecătorului Brodbeck se strânseră ușor, fără voia lui.

– Vă întrerup o clipă. Puteți să explicați mai detaliat cum se face că abia ați aflat de acest copil?

– Bastardul e cu taică-său, presupun, zise Stroman, mârâind.

– Și tatăl unde e?

– De unde să știu eu? Mort, împreună cu plodul, așa sper.

Surprinzând o privire urâtă, cu rol de avertisment, din partea judecătorului Brodbeck, Stroman mormăi iute o scuză pentru tonul sardonic.

– Dispărut, onorată instanță. Împreună cu copilul.

– E austriac sau e unul dintre muncitorii străini?

Brodbeck trebuia să întrebe. Nu era nici un secret că francezii veniți la muncă forțată, mai ales, fuseseră foarte

populari printre localnice. Fuseseră destui soți întorși de pe front, care au găsit, la fel, niște copilași străini, pe jumătate francezi, umblând prin gospodărie.

– Neamț. Nu că ar ajuta cu ceva.

– Firește că nu. Întreb doar ca să-mi fac o imagine.

– Firește.

– Și copilul s-a născut...?

– La sfârșitul războiului, din câte mi-a spus... ea, zise Stroman, aruncând o privire otrăvitoare în direcția soției sale.

– Și dumneavoastră erați pe front la momentul acela?

Contrar așteptărilor judecătorului Brodbeck, Stroman tuși incomod, în loc să-i confirme.

– Nu, onorată instanță. În ciuda dorinței mele de a-mi apăra țara și a servi cu cinste în forțele armate ale Reichului și, trebuie să subliniez, în ciuda încercărilor mele numeroase de a mă înrola voluntar, am fost respins pe motiv de sănătate. Ca majoritatea copiilor care au crescut în urma Marelui Război, am suferit de plămâni toată viața. În 1938, am avut nenorocul să fac tuberculoză – nu din cea molipsitoare, se grăbi el să clarifice –, dar tot mi-a făcut praf plămânii și m-a tot ținut prin sanatorii vreme de câțiva ani, până în 1943.

– Atunci nu reușesc să înțeleg, Herr Stroman. Judecătorul Brodbeck se aplecă înainte. Spuneți că erați acasă când soția dumneavoastră a avut o aventură, a rămas însărcinată și a făcut un copil fără să observați?

Gura roșie a lui Frau Stroman tresări aproape imperceptibil la colțuri.

Lui Brodbeck i se păru că surprinde un zâmbet vag, care însă dispăru înainte să poată fi sigur.

– Nu, nu asta spun... Adică, eu eram acasă, dar ea nu era. Dacă ar fi fost, aș fi observat, cu siguranță; cum să nu observi? mormăi Stroman, încurcându-se și mai tare. Era plecată din 1941. N-am văzut-o ani de zile, apoi a venit acasă anul trecut și primul lucru pe care l-a făcut a fost să se înscrie voluntară la Crucea Roșie, că ei au toate listele acelea cu persoane dispărute, mă înțelegeți? Ca să-și găsească amantul și pe copilul lor bastard.

– Contestați ceva din toate astea, Frau Stroman?

Judecătorul Brodbeck trebui s-o strige de două ori pe nume înainte ca Frau Stroman să-și dezlipească privirea de la geam și să se uite la el, la fel de indiferentă la lumea din jur ca până atunci.

– Nu.

Privirea ei era sinceră și limpede.

Judecătorul Brodbeck așteptă alte explicații sau poate o justificare a acțiunilor ei, dar ea îl privea în continuare cu

stăpânirea de sine liniștită a unei femei care nu are vreun motiv să se rușineze.

Nu că ar fi fost nerușinată de fel, doar că nu avea nimic de care să se rușineze. Era o diferență între aceste două noțiuni.

Fără să vrea, lui Brodbeck i se trezi brusc curiozitatea.

– Unde ați fost în cei patru ani în care, după cum afirmă soțul dumneavoastră, ați lipsit de la domiciliu?

– În diferite închisori și lagăre de concentrare.

Mărturisirea în sine, dar mai mult decât atât, tonul complet neafectat cu care făcuse o declarație atât de uluitoare îl șocară pe judecătorul Brodbeck, deși ar fi putut să jure că a văzut tot ce era de văzut în cei cincizeci și șapte de ani ai săi, dintre care douăzeci petrecuți ca judecător.

– Trebuie să fi fost o infracțiune gravă, zise el, mai în glumă, mai în serios.

Brodbeck știa din proprie experiență cum tratau naziștii asemenea „infractori". El însuși fusese retrogradat în funcția măruntă de grefier, din momentul în care funcționarii în uniformă înțeleseră că nu avea să respecte noile legi. Timp de unsprezece ani lungi, fusese nevoit să sufere sub jugul lor. Abia după sosirea și stabilirea Aliații aici, fusese în stare să îmbrace din nou roba neagră și să ia în mână ciocănelul, care îi lipsise ca un membru amputat.

– Acțiuni subversive împotriva guvernului.

Glasul lui Frau Stroman nu era lipsit de o oarecare mândrie.

– Asta acoperă destul de multe lucruri, zise Brodbeck.

Respectul față de femeia asta i se strecura încet pe sub roba de judecător, pe care jurase odinioară să o respecte fără părtinire. Însă uneori era greu să nu iei partea nimănui. La urma urmei, om era și el.

– Am lucrat ca dactilografă la una dintre agențiile guvernului. Oficiul de Emigrare a Evreilor, mai cu seamă. Mi-era destul de ușor să fur câteva formulare goale ici și colo, să le completez și să le ștampilez pentru oamenii care aveau nevoie de ele.

– Evrei? întrebă Brodbeck.

Frau Stroman încuviință din cap.

– De ce ați hotărât să vă implicați?

– Aveau nevoie de ajutor.

De parcă asta ar fi fost toată explicația necesară. Și, straniu, Brodbeck își dădu seama că așa și era. Merita să-ți pierzi slujba pentru asta; merita să ispășești o pedeapsă de câțiva ani.

Dar exista, totuși, chestiunea copilului conceput... unde mai exact? În captivitate?

Brodbeck își scoase ochelarii și se frecă la ochii împăienjeniți din pricina orelor insuficiente de somn pe care

reușea să le strecoare între teancurile copleșitoare de dosare zilnice. Așa cum pe durata guvernării naziste fusese o abundență de funcționari publici „de încredere din punct de vedere politic", dispuși să-i ia locul într-o clipită, acum era o penurie de astfel de oameni, după ce toți foștii juriști fuseseră concediați și trimiși la denazificare.

– Frau Stroman, mă tem că va trebui să-mi povestiți toate acestea de la început.

2

Viena, 1938-1939

Lore nu-și dădea prea bine seama cum a început totul. Nu avusese niciodată cine știe ce înclinații politice. Asta era treabă de bărbați; cu siguranță nu era treaba ei. Ocupată cu proaspăta căsnicie și bârfele cu prietenele, la cafenelele din zonă, fusese ca somnambulă mare parte din timpul cât naziștii răspândiseră teroarea în Germania vecină, și chiar și când se produsese Anschluss-ul austriac. De fapt, anexarea Austriei (sau *reunificarea* cu Germania, potrivit lui Goebbels, ministrul Propagandei) îi păruse a fi doar o altă aventură, la fel ca măritișul cu Heinrich.

Fusese oare îndrăgostită de el până peste cap, într-atât încât să-l ia de bărbat – pe colegul acela chipeș, cu părul de culoarea aurului palid și mâinile elegante ale unui funcționar bancar tipic, care n-a cunoscut nici o zi de trudă fizică? Lore nu-și dădea seama nici de asta. Când începuseră să iasă împreună, nu o ținuse trează noaptea gândul la el și nici nu simțise acea iubire oarecum nebunească și înfricoșătoare, care s-o facă să spună „mi-aș da viața pentru tine" și despre care citise în cărți. Pe de altă parte, cărțile erau ficțiune și asta era viața adevărată, iar când o fată abia trecută de douăzeci de ani e atrasă suficient de mult de un bărbat, nu e căsătoria următorul pas firesc? Și în plus, ce priviri invidioase îi aruncau colegele ei de fiecare dată când Heinrich și Lore plecau de la bancă ținându-se de mână; cu câtă lăcomie o trăseseră de mână ca să se uite mai bine la inelul de logodnă și, șase luni mai târziu, la verigheta de pe degetul ei...

Lui Lore i se părea amuzant, ba chiar ridicol uneori, felul în care prezența unui bărbat în viața unei femei schimba dintr-odată felul în care era percepută de ceilalți. Se transformase brusc în Frau Stroman, soția lui Heinrich Stroman, o femeie măritată și, așadar, o persoană mai importantă, mai dorită, oricât de stupide i-ar fi părut ei toate astea. Stupide, și totuși noi și atât de incitante.

La fel ca Anschluss-ul, care urmase câțiva ani mai târziu.

Îmboldită de Heinrich și entuziasmul lui, își pusese chiar un costum tradițional verde și prinsese garoafe la uniformele elegante ale nemților, când soldații Wehrmachtului trecuseră, fluierând, frontiera austriacă proaspăt deschisă. Amețită de bere și de muzica răsunând din difuzoare la fiecare colț de stradă, Lore aclamase drapelele stacojii care coborau pe clădirile imperiale vechi și dansase în lumina torțelor – cu Heinrich, cu prietenii lui de la bancă și chiar și cu germanii.

Pentru scurtă vreme, nu păruse deloc rău. Firește, fostul imperiu formidabil fusese redus la noua versiune de Ostmark – un fel de apendice german, reflectând disprețul Führerului față de țara sa natală, care-l respinsese pe motiv că nu era suficient de înalt, nu era suficient de puternic, nu era suficient de viril, încât să lupte în forțele sale armate în timpul Marelui Război – dar piața muncii era brusc în plină ascensiune, și firme noi își turnau sângele german proaspăt în anemica economie austriacă, una care se atrofia fatal, de ceva vreme deja. Până și Lore era dintr-odată solicitată de nemți.

Fusese și momentul perfect. Noutatea căsniciei începea să se stingă. Din ce în ce mai mult, Lore începea să observe trăsăturile lui Heinrich care o iritau și pe care mama ei o sfătuia totuși să le treacă cu vederea. În public, rămâneau cuplul perfect. În compania prietenilor, Heinrich rămânea fermecător ca întotdeauna, sărutând mâna soției și privind-o adânc în ochi, în timp ce se autoproclama cel mai norocos bărbat de pe pământ. Acasă, însă, era un ipohondru căruia cu greu îi puteai sta prin preajmă, strigând mereu la Lore să închidă ferestrele chiar în clipa aceea – „De la tine o să mi se tragă moartea, îți jur!“ – și tușind demonstrativ în palma albă, delicată, de fiecare dată când Lore rata o zi de șters praful.

– Mama ștergea praful de trei ori pe săptămână.

– Mama ta nu avea serviciu.

– Am plămânii fragili. Știi doar. E periculos să inspir praf. Vrei să mă îmbolnăvesc?

Dacă ar fi fost întru totul sinceră, Lore ar fi vrut să șteargă el praful în nenorocitul de apartament; ea avea deja de făcut curat, spălat și gătit, asta dincolo de postul de secretară, care îi impunea să lucreze la fel de multe ore ca Heinrich, dar pe un salariu de două ori mai mic; în schimb, își înghițea sentimentele și lua pământuful și o cârpă umedă.

Și totuși obediența ei, plină de ranchiună mută, nu-l împiedica pe Heinrich să se plângă la șeful lui din pricina blestemului de a avea o „carieristă“ pe post de nevastă. Nu după mult timp, Lore se trezi că-i chemată în biroul directorului băncii și rugată să-și semneze demisia.

– Dar... de ce? fu tot ce reuși să îngaime, în stupoarea ei.

Era o angajată exemplară, o dactilografă excelentă, una dintre cele mai eficiente din departament, care nu-și lua niciodată concediu medical, sosea mereu prima și pleca ultima de la birou.

Din partea directorului, un zâmbet binevoitor, de om care îi oferă unui copil o explicație evidentă.

– Ca să vă concentrați pe adevărata dumneavoastră slujbă, de soție și, să sperăm, curând, de mamă.

Lore spumega de furie în timp ce își mâzgălea semnătura pe scrisoarea de demisie, dactilografiată de una dintre secretarele mai puțin norocoase, nemăritate. „Oh, ce ironie", râse în sinea ei, printre lacrimile amare pe care nu vru să i le arate lui Heinrich.

În compania prietenilor, el bea bere cu poftă și mânca orice i se punea în farfurie, dar acasă, își amintea brusc că are stomacul sensibil. Cea mai ușoară deviere de la rețetele cunoscute, pe care mama lui Heinrich i le înmânase lui Lore în ziua nunții, îi provoca greață și crampe. Lipsa bomboanelor de ciocolată preferate de la băcănie – de parcă ar fi fost vina lui Lore – îl făcea să se bosumfle ca un copil răsfățat și să mormăie în barbă că la magazinul universal de lângă Prater se găseau mereu și dacă Lore chiar ar fi ținut la el, s-ar fi dus până acolo. Faptul că Praterul și afurisitul de magazin universal erau în partea opusă a orașului nu conta prea mult pentru el.

Acolo, lângă Prater, pe când Lore stătea la coadă pentru drăciile de bomboane de ciocolată pe care și-ar fi dorit să i le vâre pe gât lui Heinrich, doar ca să-l facă să tacă măcar o secundă, intră în vorbă cu ea un ofițer SS[1] îmbrăcat în negru, chipeș ca un zeu grec. Ochii i se aprinseră când află că tânăra absolvise o școală de afaceri și lucrase o vreme ca secretară în cadrul băncii unde își cunoscuse soțul.

– Firește, mi-am dat demisia de îndată ce ne-am căsătorit.

Această explicație îi oferea măcar un dram de demnitate. Mai bine decât să recunoască în fața lui că fusese concediată fiindcă și-a dorit și familie, și carieră.

– Stați să ghicesc: avea nevoie să-i calce cineva cămășile și să-i gătească, iar slujba dumneavoastră stătea în calea confortului său?

Lore îl privi pe bărbatul în uniformă cu o curiozitate nouă. Propriul său ministru al Propagandei, Goebbels, tocmai ținuse un discurs bombastic în care înfiera ideea „perversă" a drepturilor femeilor și proclama că nu Regatul Unit ori Statele Unite, și cu atât mai puțin bolșevicii aceia fără nici un Dumnezeu, inițiaseră adevărata emancipare a femeilor, ci noul Reich german eliberase femeile din lanțurile capitalismului, care le legau de slujbele unde nu le fusese niciodată locul. Noul Reich german le redase mândria

și demnitatea și le pusese pe singurul piedestal demn de ele, acela de soție și mamă.

– Sunt din Berlin, explică ofițerul SS, făcând conspirativ cu ochiul. Acolo vedem altfel lucrurile.

– Înțeleg, spuse ea, fără să înțeleagă.

– Nu vă mai risipiți talentele pe cratițe și gulere apretate. Veniți să lucrați la biroul nostru. Când îi strecură cartea de vizită în poșetă, răsuflarea lui caldă îi furnică pielea urechii. Abia am deschis și avem mare nevoie de personal calificat.

Lore era gata să obiecteze, dar el se mulțumi să-i facă din nou cu ochiul și o îndemnă să se apropie de vânzătoarea cu șorț albastru, apretat, care o aștepta pe Lore la tejghea.

Nu, Lore nu ar fi fost în stare nici în ruptul capului să spună în ce moment anume a început totul. Azi era o angajată conștiincioasă a Agenției Centrale pentru Emigrarea Evreilor, și mâine, o dușmancă a statului, care trădase încrederea superiorilor ei; care merita să ajungă alături de scursurile pe care le ajutase, de vreme ce fusese atât de proastă, încât să-i aleagă, în defavoarea celor de felul ei.

La început, noul loc de muncă al lui Lore părea aproape inofensiv. Sigur, era ticsit de ofițeri SS îmbrăcați în negru, iar clădirea în care era situat fusese rechiziționată de la familia Rothschild, în temeiul noii legi a arianizării, potrivit căreia orice bunuri ale evreilor aparțineau acum statului. Însă era aproape cu neputință să-ți închipui că în Palais Albert Rothschild – un splendid conac neorenascentist, asemănător unui palat, cu scara lui de marmură și abundența de ornamente din ghips aurit și tapiserii Gobelins – putea fi planificat și orchestrat ceva sinistru.

În fiecare dimineață, ori de câte ori pășea prin fostele săli de bal ale palatului și simțea soarele cum se reflectă din nenumăratele candelabre de cristal care proiectau curcubeie multicolore pe pielea ei, lui Lore nu-i venea să creadă ce noroc avusese. Scăpase de bancă și de nemulțumirile soțului (măcar opt ore, dar vai, cât de minunate erau acele ore de liniște!) și se simțea din nou stăpână pe propria viață, simțea că e o persoană care își aduce contribuția la bunul mers al societății.

– Aici construim un nou Reich, spuse unul dintre superiorii ei, Eichmann, la prima adunare a angajaților. Agenția Austriacă e doar prima dintr-un lung șir care vor urma. Voi sunteți purtătorii torței care va lumina calea pentru generațiile viitorului. Numele voastre vor fi amintite pe veci, cu recunoștință și venerație, de către toți urmașii noștri.

Lore nu credea că își va aminti cineva numele ei, fiindcă secretarele obișnuite nu ajungeau niciodată în analele istoriei, dar orice o scotea din casă și îi servea drept scuză să rămână afară până târziu îi era de ajuns.

Dacă era să fie complet sinceră, avea rezervele ei în privința oamenilor pentru care fusese înființată agenția. De ce aveau nevoie evreii austrieci de o agenție de emigrări condusă de SS, când aveau deja una proprie?

Însă același funcționar SS care o angajase – „Te rog, fără grade între noi; spune-mi doar Ulrich" – îi explică situația în termeni suficient de simpli cât să-i risipească orice îndoieli.

– Lore, dragă, e doar birocrație.

Își încrucișă picioarele, încălțate cu cizme negre lustruite, până la genunchi, în timp ce se lăsă pe spătarul fotoliului tapițat cu catifea roșie. Deasupra lui, între panouri aurite din trecut, atârna acum un portret al Führerului.

– Acum, Germania și Austria sunt o singură țară. A trebuit, pur și simplu, să centralizăm.

– Dar nu e emigrarea...

Lore își căuta cuvintele în timp ce se uita lung la formularele necompletate, stivuite pe biroul ei. În fiecare zi, se forma o nouă coadă pentru completarea lor. Impozitele plătite, bunurile deținute, viza eliberată...

– Înainte era voluntară, a continuat ea. Acum, mi se pare că îi forțăm să plece.

– Îi forțăm? Ulrich își dădu capul pe spate, sincer amuzat. Vezi că îi strânge cineva cu ușa să vină încoace să-și ia vizele de ieșire din țară?

– Nu, sigur că nu, dar...

Să discute cu bărbații era o pierdere de vreme, și mai ales să discute cu bărbații care știau ce fac, în timp ce ea era doar o dactilografă glorificată care le servea cafea. Și totuși, deși știa că nu e bine, Lore simțea o nevoie cruntă să-și exprime îndoielile care o măcinau și o țineau trează mult după ce Heinrich se întorcea pe o parte și sforăia încet.

– Nu au de ales decât să emigreze. Toate bunurile le-au fost arianizate. Nu pot să mai dețină funcții administrative. Mulți dintre ei și-au pierdut afacerile. Nici măcar nu mai pot să practice medicina. Fostul nostru medic de familie – care locuiește cu două etaje deasupra noastră, un om așa de amabil! – nu mai poate să ne consulte fiindcă e evreu.

Ulrich se mulțumi să ridice din umeri și sorbi cafeaua dintr-o ceașcă delicată din porțelan, pe care Lore i-o umpluse cu nici zece minute în urmă.

– Găsește-ți un medic arian.

Lore nu voia un medic „arian". Doktor Blumenthal era singurul medic în care avea încredere. După nenumărații medici la care Heinrich o obligase să meargă – toți arieni, firește –, acesta fusese primul care a explicat, în termeni deloc îndoielnici, că nu Lore era stearpă. Heinrich și sănătatea lui fragilă îi împiedicau să aibă copii. Dar nu era totuși sfârșitul lumii. Puteau oricând să adopte...

Exact în clipa aceea, Heinrich îl numise un evreu mincinos și intrigant și ieșise valvârtej, după care nu își mai salutase niciodată vecinul, nici măcar cu un gest din cap.

– Presupun că așa va trebui să fac, mormăi Lore, mulțumindu-i providenței că nu mai lucra la bancă.

Heinrich nu mai putea să-i încaseze salariul; nu știa cât câștigă, ceea ce însemna că ea se putea lipsi cu ușurință de jumătate din bani, ca să-i ofere lui Doktor Blumenthal. Nici el nu avea copii, nici alte rude care să-l sprijine după ce își pierduse singura sursă de venit. Nici o problemă; Lore avea să fie fiica lui adoptivă și să-l sprijine cât de bine putea.

– Personal, susțin ideea să-i trimitem înapoi pe pământurile lor istorice, zise Ulrich, întrerupând gândurile incomode ale lui Lore. Dar britanicii spun că arabii palestinieni o să se răscoale. E o situație al naibii de urâtă, oricum ai privi-o.

– Dar de ce nu i-am lăsa să rămână? Vocea lui Lore era doar o șoaptă. Nu deranjează pe nimeni.

Din partea lui Ulrich, încă o ridicare nonșalantă din umeri și un zâmbet de un șarm extraordinar.

– Dar îi lăsăm să rămână. Lore, emigrarea e perfect voluntară. Nu-i urcăm în trenuri și nu-i trimitem pachet cu miile cine știe pe unde, nu-i așa?

Râse împreună cu el atunci, oarecum jenată de propria-i naivitate, și își făcu treaba în următoarele nouă luni, eliberând formulare de emigrare pentru oameni care păreau, într-adevăr, bucuroși să plece spre locuri mai primitoare, până într-o bună zi, când pe Lore o izbi realitatea și o smulse, în sfârșit, din starea de somnambulism pe care și-o impusese singură.

Ziua de muncă se sfârșise, dar soarele de vară era încă sus pe cer, mângâind chipul lui Lore, pe când ieșea din agenție. În timp ce se bucura de soare pe treptele clădirii, nu-l observă la început pe evreul hasidic bărbos care trecu împleticindu-se pe lângă ea, în timp ce din mâinile lipsite de vlagă îi cădeau hârtii rupte, acoperind treptele ca o cenușă.

Poate că totul începu cu acel evreu în vârstă sau, mai precis, cu silueta lui încovoiată, făcută grămadă la capătul treptelor agenției.

Lore s-ar fi împiedicat de el dacă omul de serviciu al agenției nu l-ar fi împuns cu mătura. Rămase palidă ca moartea și șocată de-a dreptul, în timp ce măturătorul își văzu de treabă, la fel ca restul trecătorilor, în timp ce evreul se ținea cu mâinile de piept, îndurerat.

– I s-a făcut rău, zise Lore, fără să se adreseze cuiva anume, fiindcă nimănui nu părea să-i pese prea mult. Cred că are un atac de cord... Să-i chemăm o ambulanță...

Amețită, cu un nod tot mai mare în gât, Lore îngenunche în fața bărbatului – prea speriată ca să-l atingă, dar și ca să

nu o facă – și-i desfăcu gulerul. La naiba cu rezervele ei față de religia lui sau dacă l-ar fi jignit cu atingerea ei. Omul murea acolo, pentru numele lui Dumnezeu!

– Lăsați-mă să vă ajut... Aveți nitroglicerină? Bunicul meu și-o punea sub limbă... A murit acum câțiva ani.

Își mușcă limba. Cum să spună așa o tâmpenie într-o asemenea situație? Lore scotoci frenetic prin poșetă. Heinrich râdea mereu de ea fiindcă avea tot felul de medicamente, pe lângă un mosor de ață neagră și o foarfecă mică, dar asta numai până când îl apucaseră crampele de stomac în drumeția spre lac și fusese salvat de pastilele cu cărbune activat ale lui Lore sau când descoperise că are un nasture care-i atârnă, în timp ce erau amândoi în drum spre teatru, iar degetele pricepute ale lui Lore îl reparaseră în întunericul taxiului.

Iată-le, sub cutiuța rotundă de bomboane mentolate și rujul vechi, două pastile micuțe într-un ambalaj alb, de pe care se șterse scrisul. „Pastilele de inimă“ ale bunicului ei, care îi supraviețuiseră acestuia.

– Puneți-le sub limbă...

– Ineligibil, mormăi evreul bătrân, aparent orb la Lore și încercările ei de a-l ajuta. Ce înseamnă ineligibil?

Răsuflarea îi era sacadată și mult prea slabă sub degetele lui Lore. Bărbatul îi dădu mâna și pastilele la o parte, vlăguit, de parcă ar fi fost enervat.

– Am luptat în război... Încă mai port Crucea...

Din buzunarul de la piept, de deasupra inimii care îi ceda, bătrânul evreu smulse o Cruce de Fier și o ținu în fața lui Lore. Degetele i se încleștară în jurul ei cu o forță bruscă, neașteptată. Se ridică cu greu, fruntea udă de sudoare i se încreți de efort, și bărbatul flutură cu ultima fărâmă de forță pumnul în care se afla cea mai înaltă decorație militară austriacă.

– Nici un om nu-i ineligibil... Și eu asta sunt! Un o...

Păli și mai tare, mai deschise gura o dată ca să tragă aer, înțepeni... și apoi căzu dintr-odată, cu membrele moi și lipsite de viață, ochii stinși și o ultimă răsuflare ce-i scăpă printre buzele întredeschise, care nu aveau să mai vorbească vreodată.

Prin valul de sânge care-i urca în urechi, Lore auzi zornăitul gol al Crucii căzând pe pământul proaspăt măturat.

Atunci ieși și Ulrich, cu o valijoară în mână; se încruntă la evreu, apoi la omul de serviciu.

– E mort?

Lore încuviință din cap și ridică Crucea, fără să știe de ce.

– Un erou al Marelui Război, zise funcționarul SS, cu o emoție în glas pe care Lore nu o putu descifra. Ei bine? Dintr-odată se năpusti asupra omului de serviciu, plin de

mânie, indignat din pricina perturbării ordinii. Ai de gând să-l lași să zacă acolo ca un sac? Telefonează imediat la spital!

– Nu primesc evrei. Și mai cu seamă morți.

La auzul acestor cuvinte, Ulrich explodă și urlă la omul de serviciu, spunându-i ceva înfricoșător. Lore își aminti o singură insultă anume – „măgar neghiob!“ – și ceva despre un spital evreiesc și autoritatea funcționarului SS... Apoi toate vocile se șterseră cumva, dispărură, la fel ca mortul acela, în urma căruia nu rămase acolo decât Lore; Lore, crucea din mâna ei și cele două pastile inutile, scăpate pe jos.

Printre strigătele și murmurele mulțimii care se aduna în fața treptelor, prin vuietul sirenelor ambulanței, se uită lung la ele și își jură în clipa aceea că nu va mai fi niciodată atât de nefolositoare, că niciodată nu-și va mai îngădui să se piardă cu firea când erau alții la care trebuia să se gândească și că nu va avea liniște până când ultima persoană „ineligibilă“ – orice o fi însemnând asta – nu era ajutată conform celor mai bune intenții ale sale.

Da, Lore bănuia că așa începuse totul. Cu evreul mort, pe strada pavată cu piatră cubică, și ziua însorită din Viena care îi dăduse viața peste cap.

Și meritase efortul?

Privind în urmă, da, meritase. Absolut fiecare secundă.

3

Viena, vara-toamna anului 1941

De trei ani, Lore sosea cu punctualitate la mărețul Palais Rotschild, tencuit cu calcar. Fusese transformat în Agenția de Emigrare a Evreilor, la scurt timp după Anschluss. De trei ani, dactilografia nenumărate documente, lua stenograme, servea cafea pe tăvi din argint incrustate cu fulgerele omniprezente, răspundea la telefoane și transmitea mesaje. De două ori fusese promovată; de două ori fusese răsplătită cu prime în bani pentru munca asiduă și serviciul devotat, dar și cu scrisori elogioase din partea superiorilor, pe care Heinrich insistase să le înrămeze și să le pună pe peretele camerei de zi. Lui Lore, gestul i se părea ironic, după dezgustul inițial al soțului ei față de simpla idee de a avea o „carieristă“ drept nevastă. Însă de îndată ce începură să sosească bilete gratuite la teatru, sticle de vin franțuzesc exclusivist și invitații la festivitățile de Yuletide și 1 Mai găzduite de SS, Heinrich schimbase, ca prin magie, macazul.

Acum învârtea whisky maturat (încă un cadou din partea altui superior, care-l primise, la rândul său, de la un camarad sau drept mită – Lore observase de mult că

superiorii ei aveau atât de multe sticle, încât nu mai știau ce să facă cu ele) în paharul de cristal (setul era tot căpătat, de la cineva de la etajul al doilea – „Ce să fac eu cu sticlă cehească? Ia, Hannelore, îl vrei tu? Ia-l, nu te sfii"), pufăia din trabucul pe care îl adusese Lore într-o cutie de import, cu doar câteva zile în urmă, și pomenea tot felul de nume faimoase în fața oaspeților lor, cu nonșalanța unui prinț moștenitor, plictisit de mult de asemenea privilegii: da, noua producție *Nibelungen* era magnifică, într-adevăr. Au văzut detaliile costumelor tuturor actorilor din loja lui Gruppenführer[2] Cutare. Superiorul lui Lore, da, un om foarte plăcut și un fin *connaiseur* într-ale vinurilor.

– Ar fi trebuit să auziți ce mustruluială i-a tras ospătarului. Bietul drac împielițat a făcut greșeala să recomande un Beaujolais din '27 la fazan... vă puteți închipui așa ceva? Dar acela a fost un an îngrozitor în sudul Franței; orice imbecil știe asta.

Lore, de cunoștințele și cadourile căreia se folosea Heinrich ca să-și impresioneze oaspeții, era rareori inclusă în discuții. Fie era redusă la rolul de gazdă elegantă, dar tăcută, dacă era o adunare a colegilor lui Heinrich, la care participau numai bărbați, fie era lăsată într-un colț, cu restul nevestelor, și forțată să le asculte discuțiile despre tehnici de înțărcare și avantajele laptelui de capră față de cel de vacă pentru digestia bebelușilor.

Numai la muncă se simțea cu adevărat folositoare. Nu când făcea copii după încă un ordin ce trebuia trimis la diferite departamente; nu, Lore se simțea folositoare când făcea o copie în plus după noul ordin care își propunea să strângă lațul și mai tare în jurul rămășițelor deplorabile ale comunității evreiești din Viena și o scotea pe furiș din oficiu, pentru a i-o înmâna lui Otto Blumenthal – fostul vecin al ei și al lui Heinrich, care locuise cu două etaje mai sus și care, doar cu patru ani în urmă, aranjase tratamentul lui Heinrich la cel mai bun sanatoriu de tuberculoși din Elveția (fără nici un cost, firește, doar erau vecini), pentru ca apoi să fie dat afară din apartament, să-și piardă dreptul de practică și să fie trimis într-o zonă industrială a Vienei, un fel de ghetou, ultimul bastion al evreilor supraviețuitori.

Heinrich nici măcar nu făcuse efortul de a mima ezitarea, când superiorii lui Lore sugeraseră ca familia Stroman să ia în stăpânire apartamentul lui Otto Blumenthal.

– Oricum era mult prea mare pentru un singur evreu, zisese el, ridicând din umeri la protestele lui Lore.

– Primea pacienți acolo, Heinrich. Te-a tratat *și pe tine* acolo.

Însă Heinrich îi ignorase reproșul. Fusese mult prea ocupat să inspecteze lambriurile din lemn de cireș și lucrările de artă pe care doctorul Blumenthal nu avusese voie să le ia

cu el. La fel ca toate celelalte bunuri ce aparținuseră evreilor germani și austrieci, fuseseră „arianizate“.

Lore pierduse de mult șirul ordinelor de „arianizare“ pe care le dactilografiase în ultimii ani.

– Lore, Lore, zise doctorul Blumenthal, scuturând ușor din capul cărunt. Speram să nu ne mai vedem.

– Tocmai a fost emis un nou ordin, Herr Doktor.

– În fiecare zi se emit altele. Fluturarea resemnată a mâinii care ajutase atâția oameni îi frânse inima lui Lore. E prea periculos să vii aici. Ce caută o fată ariană frumoasă într-o mahala evreiască? O să te raporteze careva.

Mahala nu era tocmai cuvântul potrivit pentru locul unde trăia acum doctorul Blumenthal. O adunătură de magherniță prăpădite, cu acoperișuri care se prăbușeau după fiecare ninsoare serioasă și mucegai care înnegrea pereții imediat după încă un tratament cu oțet, cu instalații măcinate de rugină și apă nepotabilă, latrine construite în grabă afară... era un morman de gunoaie ale omenirii, în care mâna plină de ură a naționalismului aruncase unele dintre cele mai strălucite nestemate ale țării.

– O să-mi fac griji când o să se întâmple, Herr Doktor. Lore nu-i asculta niciodată îngrijorările paterne; doar scotea hârtii de sub haine și le așeza, călduțe încă, în mâinile bunului doctor. Se întâmplă să cunoașteți pe cineva pe piața neagră?

– De ce? Ai nevoie de ciorapi? Cafea adevărată?

– Nu, nu-i asta, Herr Doktor.

Așteptă ca doctorul Blumenthal să citească ordinul până la capăt. După ce termină, doar un ușor tremur al mâinii îi trădă adevăratele sentimente.

– E... rău.

– Da.

– Ne retrag cetățenia.

– Da.

– Cu totul.

– Da.

– Și vom fi forțați să purtăm însemne.

– O stea galbenă, da.

Pauză. În depărtare, o sirenă de pompieri își tânguia cântecul îndurerat.

Doctorul Blumenthal o ascultă prin pereții subțiri.

– Lumea întreagă e în flăcări în jurul nostru.

Lore nu protestă.

– Trebuie să găsiți pe cineva care să vă facă rost de acte false, Herr Doktor.

– Acte, da...

Privirea lui era departe, de parcă se dăduse deja bătut.

Lore îl apucă de braț și-l scutură blând, dar ferm.

– Acte, Herr Doktor. Un pașaport fals.

– Ah, dar la ce bun? Își scoase ochelarii și se frecă la ochi, în timp ce în colțul buzelor îi tremura un zâmbet. N-o să supraviețuim niciodată aici, nici măcar cu acte false. Funcționarii guvernului cer deja prea multe lucruri care să le justifice, descendență ariană, registre de tribunal, registre de la biserică, tot pedigriul până la începutul veacurilor.

– Nu ca să rămâneți, Herr Doktor. Ca să plecați.

Ridică privirea din condamnarea la moarte, pe care încă o ținea în mână. Și o văzu pe Lore, călăul său fără voie.

– Să plec?

– Da, Herr Doktor. Să plecați de tot din Reich.

– Și unde să mă duc, Lore? Zâmbetul său era acum o grimasă, iar Lore simți cum i se adună lacrimi în ochi. Franța? Belgia? Olanda? Polonia? Lituania? Toată Europa e ocupată de ei.

– Nu toată. Elveția încă e liberă.

– Sunt liberi fiindcă n-au vrut să aibă nimic de-a face cu toată treaba asta. Și mă tem că asta ne include și pe noi.

Lore se foia de pe un picior pe altul.

– Dacă nu plecați imediat, o să înceapă să vă adune curând. Și apoi...

– Lagărele din est. Da, da, știu, zise doctorul Blumenthal și o concedie cu același gest enervat cu care îl concediase Heinrich pe el, când îi explicase cu blândețe că nu Lore era cea care nu poate avea copii.

Ce amintire stranie, în cel mai nepotrivit moment... Lore își trecu palma peste frunte.

– De acolo oamenii nu se mai întorc, Herr Doktor.

„Și care e alternativa?“ spuneau ochii lui, disperați și deja pe jumătate morți.

Încă o viață care se stingea în fața ei, în timp ce ea privea, neajutorată și împietrită, ca mai înainte.

Nu. Nu și de data asta.

– Vă spun eu, Herr Doktor. Sunteți conducătorul comunității locale. Dumneavoastră răspândiți conținutul ordinului către oameni și-i lăsați să hotărască singuri ce vor să facă. Dacă vor să rămână, e alegerea lor. Dacă vor să plece, vă rog eu, faceți tot ce vă stă în putere...

– Firește, așa am să fac. Dintr-odată, în ochi i se aprinse scânteia unei vechi flăcări sfidătoare. N-aș ascunde așa ceva nimănui și nici nu i-aș ține aici împotriva voinței lor. Dar piața neagră s-ar putea să fie o problemă. Cunosc traficanți care pot să facă rost de cafea sau valută, dar pașapoarte..., zise doctorul, clătinând din cap, foarte nesigur.

– Pot să încerc să văd dacă găsesc o listă de suspecți urmăriți de Gestapo. Dar nu e la departamentul meu. Cunosc o secretară de la...

– Lore, nici măcar să nu-ți treacă prin cap asemenea idei periculoase. Să-ți vâri nasul în treburile Gestapoului! Asta o

să te arunce în lagăr înaintea noastră, fata mea.

Lore nu protestă, dar nici nu abandonă ideea.

În doar câteva luni, se dovedea exact cât de profetice fură vorbele doctorului Blumenthal.

4

Într-un vestibul îmbrăcat în marmură, la o masă elegantă pe care se aflau un set de chei și telefoane, stătea întotdeauna o santinelă SS cunoscută. O saluta întotdeauna pe Lore cu un zâmbet și îi respingea încercările de a-și prezenta permisul de muncă. Astăzi însă, în locul lui se afla alt bărbat. Cu un aer sever, cu ochi de viperă, ageri și neiertători, studie atent actele lui Lore, le confruntă cu jurnalul, notă ora sosirii ei și chiar telefonă la adjutantul lui Gruppenführer, ca să-i confirme identitatea.

Când Lore făcu greșeala să întrebe politicos unde se afla Mark, predecesorul lui, noul paznic doar se încruntă la ea, de parcă l-ar fi întrebat ceva incredibil de stupid.

– Tocmai a izbucnit războiul cu sovieticii, dacă nu sunteți la curent. E pe front.

După cum Lore avea să descopere curând, plecarea lui Mark fu doar începutul sfârșitului proverbial. Uniforme gri de teren le înlocuiră pe cele negre, elegante; jumătate din acte erau acum codate înainte să fie transmise la sediul central, în teritoriile ocupate. Adjutanții nu mai stăteau aiurea pe lângă birourile secretarelor drăguțe, glumind și bârfind despre superiorii lor. Până și superiorii înșiși începură să dispară, strângându-și lucrurile din birouri în doar câteva ore și plecând spre destinații marcate „strict confidențial“ – „spre a continua pe teren munca pentru gloria Reichului“.

Toată lumea știa că „pe teren“ nu însemna pe front, și totuși toată lumea păstra o tăcere ciudată cu privire la acele destinații finale nerostite.

Rapoarte cu adrese de retur marcate Auschwitz, Treblinka, Majdanek începură să sosească cu o frecvență înfiorătoare, pline cu statistici și solicitări care pentru Lore nu aveau absolut nici un sens.

Cu toate acestea, când își exprimă nedumerirea în fața unuia dintre adjutanții din departamentul vecin – „La ce le trebuie constructori de coșuri la o scară industrială?“ –, el îi aruncă o privire atât de întunecată, încât lui Lore îi îngheță sângele în vene.

– La ce credeți? Nu pot ține pasul.

– Cu ce?

– Cu volumul de muncă.

– Cu volumul de muncă?

– Câte tranșee să sapi? Și în ele, câți țepeni să înfunzi? Și apoi mai e chestiunea condițiilor sanitare. Începe să iasă otravă din sol. Apele din vecinătate se strică. Țăranii localnici încep să facă nazuri. Trebuia să existe o metodă mai eficientă. Ei bine, cineva de la Auschwitz a venit cu ideea asta. Din câte am auzit, a primit o Cruce pentru ideea strălucită, de la Reichsführer[3] însuși.

În următoarele săptămâni, Lore nu putu să doarmă cum trebuie. De îndată ce închidea ochii, imagini cu trupuri arzând prindeau a-i dansa în fața pleoapelor strânse, cacofonia urletelor lor înlocuia sunetul liniștit al respirației lui Heinrich, mirosul de carne arsă îi invada simțurile copleșite, până când o sufoca. Iar dimineața totul o lua de la început, la temuta Agenție de Emigrare a Evreilor, unde chestiunile de viață și de moarte erau reduse la niște simple statistici.

Acum, Lore detesta să meargă la birou. Mintea ei lipsită de somn era învăluită constant într-o negură de coșmar. Rotițele încă i se învârteau, dar mecanismul aparatului mintal tot dădea rateu. Devenise neglijentă. Uita din care sertar „împrumutase" seara ștampila pentru vizele de ieșire din țară. Ignora ordinea în care erau stivuite permisele speciale pe biroul superiorului ei; credea că nu o să observe nimeni dacă scotea discret câteva pentru trei familii de care avea grijă doctorul Blumenthal.

Dar, firește, cineva observă și cineva făcu un raport și, nu după mult timp, Lore stătea nu la biroul ei, ci la o masă de metal, în departamentul vecin al Gestapoului, unde fostul ei superior se afla pe scaunul interogatorului.

Gruppenführer se arătă mai blând decât agentul Gestapo dinaintea sa. Nu strigă și nu o amenință pe Lore cu un șireang din coarde de pian, rezervat doar celor mai crunți infractori – „trădătoarele Reichului, târfele iubitoare de evrei, care își schimbă mândria germană pe un umanism prost înțeles". Se mulțumi să-și aprindă o țigară – fuma întotdeauna foarte mult; de fapt, Lore îl vedea rareori fără o țigară luminând tăcut între degetele lui pătate de nicotină – și o privi aproape cu compasiune.

– Nu fumezi, Lore, nu-i așa?

– Nu, Herr Gruppenführer.

Dar tot îi oferi pachetul. Erau țigări americane, spre uimirea lui Lore. Un pachet de Chesterfield, mototolit și aproape gol.

– Ia una. Toată lumea fumează aici.

Luă o țigară, în principal din obicei. Făcea mereu orice îi spunea superiorul său. Lucrau împreună de ani de zile și de asemenea obiceiuri profesionale te dezbărai cu greu.

El scoase o cutie de chibrituri cu numele unui club de noapte din Berlin și aprinse un chibrit, cu un gest exersat.

Lore trase în piept și înțelese de ce spusese ce spusese, cum că toată lumea fuma acolo. Era ultima oprire înainte de spânzurătoare. Tutunul amar pe limbă îi părea cumva mai potrivit decât o ultimă masă.

– Lore, Lore, Lore.

Gruppenführer scutură din cap, și pe Lore o cuprinse brusc un impuls copleșitor de a izbucni în lacrimi, de a se face ghem la picioarele lui și a rămâne în umbra protectoare a prezenței lui, care îi intimida de obicei până și pe vizitatorii de rang înalt de la Berlin.

Era o priveliște înfricoșătoare, cu trupul impunător și mâinile de criminal care îți puteau zdrobi cu ușurință traheea, și gura ca o tăietură aspră, încrețită constant într-un gest ușor de scârbă. Și totuși, în particular, cu oamenii pe care îi simpatiza, vorbea cu glasul cel mai blând, zâmbea neîncetat și trata personalul feminin de sub conducerea sa cu un farmec extraordinar, trecând cu vederea greșelile de literă și aproape cerându-și scuze lui Lore pentru că avea nevoie să dactilografieze din nou cine știe ce raport. Era întotdeauna vina lui. El era cel care vorbea prea repede; avea să dicteze mai rar data viitoare; e amabilă să-l ierte?

În timp ce amintirile despre blândețea lui îi umpleau ochii de lacrimi, Lore lăsă capul în jos, pe brațele încrucișate, incapabilă să-l privească în ochi pe singurul bărbat pe care se simțea vinovată că îl trădase. El știuse cu ce se ocupa ea; Lore simțea asta cu un fel de al șaselea simț interior. Știuse și, din cine știe ce motiv, nu scosese nici o vorbă în fața nimănui. Dar altcineva fusese suficient de sârguincios ca să observe nu doar o singură ocazie, ci să depisteze un tipar, să adune mai multe rapoarte cu datele și chiar orele fărădelegilor lui Lore și, dintr-odată, Gruppenführer se trezi cu mâinile legate și nu mai avu ce să facă, decât să o viziteze o ultimă dată și să-i ofere acest ultim gest de bunătate, pe care Lore simțea că nu îl merită.

Îi puse mâna pe creștet – un gest atât de părintesc –, iar umerii ei se scuturau de suspine tăcute, în timp ce el îi mângâia buclele de la tâmplă.

– Îl cunosc pe judecătorul care o să prezideze procesul tău.

– Individul din Gestapo care a fost aici înaintea dumneavoastră a spus că o să fiu spânzurată și gata.

– Nu. Ca ariană, ai dreptul la un proces corect.

Lore ridică atunci capul și îi zâmbi printre lacrimi.

– Proces corect, repetă ea, amar.

Gruppenführerul nu spuse nimic.

– Aș prefera să nu iau parte la un astfel de circ, Herr Gruppenführer.

– Atunci ai prefera să fii executată?

– Există și altă variantă?

– N-am spus adineauri că îl cunosc pe judecător?

Lore se frecă la ochi, aproape pârlindu-și pleoapa cu țigara pe care uitase că o ține în mână, și se uită la fostul ei superior, în timp ce înțelesul vorbelor sale abia începea să pătrundă prin zidurile disperării și resemnării ei.

– Cu un astfel de caz împotriva ta, nu prea are ce să facă; deja mi-a explicat asta, continuă Gruppenführer. Dar ce poate să facă e să te condamne la închisoare în loc de execuție. Avocatul apărării tale – l-am ales eu însumi, e un vechi prieten de-ai mei din frăție – o să te descrie ca pe o umanistă nechibzuită în loc de o dușmancă odioasă a Reichului. La proces nu va fi Lore terorista, ci Lore care, în dorința ei greșită de a-l ajuta pe fostul medic al soțului ei, a apucat-o pe calea trădării...

– Ca o Eva biblică, ispitită de un șarpe.

Avocatul ei era un orator înnăscut, într-adevăr. Așezată în banca acuzaților, Lore îi asculta pledoaria finală, din ce în ce mai uimită. Nici măcar ea nu s-ar fi recunoscut în imaginea zugrăvită de doctorul Schloss în fața judecătorului și a procurorului.

– O soție devotată, o lucrătoare ireproșabilă, Hannelore Stroman nu a dat dovadă nici măcar o singură dată de vreun sentiment împotriva guvernului. Din contră, a votat cu „da“ în chestiunea Anschlussului austriac. A sărbătorit sosirea trupelor germane, conform martorilor care au depus mărturie aici în fața dumneavoastră. A refuzat să stea degeaba când s-a deschis un nou oficiu în orașul ei natal, Viena, și a primit numai rapoarte excelente din partea superiorilor, cu privire la etica sa profesională și la caracterul său.

– Singurul defect al lui Hannelore Stroman este inima ei mare. Orbită de recunoștință pentru că i-a salvat viața soțului ei, a căzut pradă minciunilor evreului Blumenthal, despre pericolul iminent cu care se confruntau dumnealui și prietenii dumnealui din partea Reichului, și a acționat contrar conștiinței sale, încercând să-l ajute pe evreul Blumenthal în strategiile dumnealui. Între timp, Blumenthal, a cărui viață nu a fost niciodată în pericol, se folosea de Hannelore Stroman doar ca să se îmbogățească, așa cum te-ai aștepta de la un evreu. A vândut actele pe care i le furniza Hannelore Stroman mai multor membri ai comunității evreiești, după cum a recunoscut chiar dumnealui, în declarații verbale și scrise.

„Declarații“ smulse, mai mult ca sigur, prin tortură, de pe buzele lui zdrobite și umflate; Lore știa asta, era mult prea familiarizată cu modul în care acționa Gestapoul local. Încă un om mort, și totul din cauza ei; cât de proastă, de inutilă era...

Fără să vrea, lui Lore îi tremură bărbia și buzele începură să i se schimonosească. Își ascunse fața în palme și suspină de rușine și ură pentru ea însăși, o nevolnică fără creier, o netrebnică și o idioată, care nu era în stare să facă nimic cum trebuie și care probabil că fusese blestemată la naștere, fiindcă moartea cu coasa venea drept pe urmele ei.

– Priviți! strigă doctorul Schloss, triumfător. Priviți-o! Oare nu sunt acelea lacrimi de remușcare? Nu sunt lacrimile unei femei care merită o a doua șansă?

Lore își smulse palmele de pe față, palidă de mânie față de apărătorul ei. Nu merita o a doua șansă. Nu după ce doctorul Blumenthal plătise pentru prostia ei.

– Solicit cu amabilitate Curții să-mi dea curs cererii de execuție imediată.

Cuvintele îi țâșniră de pe buze înainte să apuce cineva să o reducă la tăcere.

Preț de o clipă, în sala de judecată se lăsă o liniște stupefiată. După încă un moment, totul explodă în jurul ei.

– Onorată instanță! Doctorul Schloss ridică brațele, extaziat. Era foarte bun, era în elementul său. Ați mai văzut vreodată remușcări atât de puternice, încât acuzata însăși cere să fie executată fiindcă nu mai suportă vina? Nu este acesta semnul cel mai limpede al unei conștiințe încărcate de vinovăția pe care simte că nu o mai poate duce? O pedeapsă autoimpusă pentru infracțiunea pe care a săvârșit-o doar din pricina minciunilor unui ticălos și a felului în care acesta și-a bătut joc de firea ei binevoitoare?

– Vă rog, încetați..., șopti Lore, printre lacrimile care o sufocau, privindu-l cu ochi rugători, încercând să inspire aerul care nu mai venea.

Nu conta ce spunea sau făcea ea. El avea să întoarcă totul în avantajul propriu și avea să o scoată de acolo doar cu o condamnare la închisoare, după care avea să iasă din sala de judecată, cu zâmbetul omului care n-a pierdut în viața lui vreun proces.

5

Ravensbrück, iarna anului 1941

Orbită de soarele amiezii, după ce coborâse din vagonul sordid și înghesuit de tren, Lore era convinsă că imaginea care i se prezenta în fața ochilor era un fel de iluzie. Acesta să fie groaznicul Ravensbrück? Lagărul de concentrare pentru deținute, despre care șușotea toată lumea în închisoarea de femei unde petrecuse câteva zile, în așteptarea transferului către Germania? La cantina comună, cu duhoarea permanentă de varză acră și carne aproape stricată,

fiartă ca să se evite toxiinfecțiile alimentare, asta fusese tot ce auzise, printre accesele de tuse ale deținutelor și zornăitul lingurilor de aluminiu: povești despre un infern special pentru femei, unde erau trimise doar cele mai mari infractoare; unde gardiencele, alese pentru posturile respective tocmai datorită brutalității lor, își asmuțeau zi de zi câinii alsacieni asupra deținutelor și unde bătăile erau împărțite mai des ca pâinea.

– Să te consideri norocoasă dacă rezişti șase luni acolo, păsărică, declarase una dintre colegele ei temporare, după ce începură să se răspândească zvonurile despre destinația lui Lore.

Restul femeilor o ocoleau de-a binelea, de parcă ar fi prezentat simptomele unei boli molipsitoare care avea să se abată și asupra lor dacă nu aveau grijă să evite orice contact cu „fata de la Ravensbrück".

Și cel mai rău lucru? Oricât și-ar fi stors creierii Lore, abia dacă își amintea câte ceva despre Ravensbrück, de pe vremea când lucra la Agenția de Emigrare a Evreilor. Poate fiindcă la Ravensbrück nu erau evrei și, așadar, superiorii ei nu-și bătuseră capul cu această „unitate de reeducare pentru infractoare".

Era mult prea frumos ca să fie adevărat, acest sanatoriu la care ajunseseră, peisajul de vis acoperit cu o plapumă imaculată de zăpadă, lacul înghețat care scânteia în soare de parcă ar fi fost pudrat cu cele mai fine diamante, dar, mai presus de toate, această volieră parcă scoasă dintr-un basm – o volieră adevărată, cu păsări de toate felurile –, construită ca la carte, înălțându-se de după o colibă de lemn vopsită în alb.

Totul în jur era alb și scânteietor: coliba în fața căreia erau aliniate nou-venitele în rânduri ordonate, de câte cinci, straturile de flori cu moțuri de zăpadă, odihnindu-se ușor acolo unde florile aveau să înflorească peste doar câteva luni scurte, barăcile din lemn care mărgineau strada principală de o parte și de alta, chiar și aleile de pietriș care duceau la ele, greblate cu atenție și deszăpezite.

Lore se încordă pentru o clipă la vederea unei supraveghetoare SS, prima pe care o vedea vreodată, cu un aer de autoritate și o uniformă elegantă și croită pe măsură, nu prea diferită de cea a colegilor săi bărbați, însă cu fustă în loc de pantaloni de călărie și o pelerină în loc de palton, dar simți cum i se relaxară umerii din nou când tot ce făcu femeia fu să le verifice numele, confruntându-le cu lista, și să le îndrume spre coliba de lemn, pe tonul plictisit al unui funcționar guvernamental.

– ... unde veți fi deparazitate și spălate. Când terminați cu dușul, vi se va da noua uniformă. Îmbrăcămintea actuală și bunurile personale vă vor fi confiscate și fie returnate rudelor

apropiate, fie donate la Crucea Roșie Germană, în funcție de sentința fiecăreia. În caz că vor fi returnate, veți fi îndrumate la biroul supraveghetoarei, unde veți semna de predare, după care vor fi făcute pachet și ștampilate pentru *Reichspost* și trimise înapoi în localitățile natale...

– E semn bun, treaba asta cu trimisul hainelor, zise în barbă una dintre femeile de lângă Lore. Înseamnă că de aici se iese. Altfel, de ce să mai returneze ceva măcar?

– A zis „în funcție de sentința fiecăreia", interveni alta din rândul din spate. Dacă ești politică, o ispășești și te duci acasă...

– Dacă nu se răzgândesc, mormăi altcineva.

– De ce să se răzgândească? întrebă Lore încet, fără să vrea. O sentință e o sentință.

– Ești austriacă, așa-i? o luă, binevoitor, în râs vecina ei, nemțoaică, după accent. Eu am fost condamnată la șase luni pentru trecutul comunist din 1937. Și uitați-vă la mine, încă fac turul marelui nostru Reich german, ca o vedetă de cinema, până când n-o să mai rămână locuri unde nu m-am cazat până acum.

Lore simți că stomacul i se face ghem. Pentru prima dată de când coborâse din tren, un fior de gheață îi pătrunse prin tălpi. Pentru prima dată, observă sârma ghimpată în vârful zidului împrejmuitor; zări turnul de observație al gardiencelor, cu o mitralieră montată deasupra, ascuns sub un pin; simți o adiere care îi aminti bănuitor de o găină arsă, căreia nu i-au fost jumulite cum trebuie penele.

– Ce e mirosul ăla? întrebă, fără să se adreseze cuiva anume, mult prea conștientă de crematoriile industriale din celelalte lagăre și de scopurile lor.

Dar nu și la Ravensbrück. Nu, sigur că nu.

Lângă ea, femeile își schimonosiră fețele, adulmecară aerul, dar în cele din urmă, ridicară din umeri.

– Ceva ars la bucătărie, cel mai probabil.

– E ora prânzului.

– Mă întreb dacă aici servesc ceva mai bun decât la pușcăria dinainte.

Lore pufni încet, fără să zâmbească, pentru a nu atrage atenția nedorită a vreunei gardience SS, și răsuflă oarecum ușurată că nu vedea un bici în mâna supraveghetoarei și nici alsacienii fioroși, care îi fuseseră promiși.

Nerăbdătoare să aibă parte de un duș fierbinte și de masa de prânz, puține dintre nou-venite fură atente la ultimul ordin al supraveghetoarei SS:

– Deținutele politice ariene, antisocialele, infractoarele și martorele lui Iehova, la deparazitare, în ordinea în care stați la rând. Dacă sunteți aici cu altă condamnare, dar sunteți evreice, sunteți considerate evreice. Evreicele, stați pe loc și formați o grupă nouă. Câte cinci pe rând, cum erați înainte.

Numai Lore se opri la intrare, ridicând gâtul cât putea, ca să vadă ce avea să se întâmple cu ele. Dar valul uman trecu pe lângă ea măturând-o, forțând-o să intre; ușa barăcii se trânti cu zăngănitul unei finalități pustii, separându-le pe evreice de turma de care aparținea acum Lore.

Un instinct vechi îi spuse lui Lore că aceasta era ultima dată când avea să le vadă.

În baraca de dezinfecție, aerul era atât de dens, plin de vapori urât mirositori, încât lui Lore începură să-i lăcrimeze ochii. Prin pelicula de lacrimi, abia distinse un doctor SS care verifica personal capul fiecărei femei și care le trimitea fără milă pe cele cu păduchi la o deținută într-o rochie vărgată. Fără multă tevatură și surdă la orice rugăminți, femeia rădea părul contaminatei, atât de aproape de piele, încât unele femei țipau încet când erau ciupite. O altă deținută, cu mănuși de cauciuc trase aproape până la cot, aduna părul tuns într-un sac. Când cineva riscă să le întrebe unde se ducea tot părul acela, deținutele doar clipiră la nou-venite, de parcă ar fi fost niște idioate irecuperabile.

– Ca să fie pus pe foc imediat, firește. Asta ne-ar mai lipsi aici, o epidemie de tifos.

– Deci asta mirosea, zise o femeie din spatele lui Lore, cu un rânjet mulțumit.

Însă Lore nu apucă să răspundă. După ce fu lăsată să treacă de doctorul SS, era deja scufundată într-o vană cu un lichid atât de vâscos și de sufocant, încât aproape că începu să delireze, o cuprinse un acces de tuse și îi veni să verse. La fel ca nou-venitele dinaintea ei, se duse pe bâjbâite la duș, unde aburul înlocui dezinfectantul și restul bănuielilor rămase se duseră la spălat, sub jeturile puternice de apă fierbinte.

Femeile aproape zâmbeau când primiră prosoape albastre cu care să se șteargă, după care se îndreptară spre încă o stație, unde o altă deținută, o bavareză plinuță care îi amintea lui Lore de un afiș pentru Oktoberfest, cu o blondă îmbrăcată în costum tradițional și ținând la pieptul generos halbe de bere și covrigi, le înmâna acum teancuri de îmbrăcăminte, cu un zâmbet la fel de larg și de fermecător pe chipul trandafiriu.

Înfățișarea ei sănătoasă o liniști pe Lore mai mult decât orice straturi de flori și voliere. Zâmbi și încuviință din cap când bavareza o întrebă dacă poartă măsura patruzeci și doi. Nici măcar n-o deranjă că noua ei lenjerie de corp nu era nouă, ci de un alb murdar și aproape la fel de lungă ca izmenele lui Heinrich. Nu o deranjă nici maioul, care era limpede că mai fusese purtat, împreună cu rochia în dungi albastre și șorțul asortat, care îi fuseseră înmânate. Asta însemna că oamenii ieșeau de aici, își spuse ea, în timp ce își lega capetele baticului alb în jurul buclelor dezordonate, pe

care îi fusese îngăduit să le păstreze. Asta însemna că, într-o bună zi, și ea avea să iasă.

În noua baracă a lui Lore – una dintre cele paisprezece folosite ca spații de locuit pentru deținute – deasupra patului de campanie pe care îl împărțea cu încă trei femei, cineva desenase o supraveghetoare SS care biciuia o deținută, în timp ce un medic SS privea. Imaginea era brută, doar din linii de cărbune, dar chipul gardiencei, schimonosit de ură, era limpede ca lumina zilei, la fel și mâna liberă, cu pumnul strâns. Deținuta era și ea schițată cu mult prea mult realism: o siluetă scheletică, întinsă pe o masă, cu încheieturile legate cu curele din piele de picioarele mesei, cu rochia în dungi trasă până la ceafă, ca să aibă spinarea dezgolită, și fesele deja vărgate de biciul supraveghetoarei. Dar mai rea decât acele două imagini era umbra celui de-al treilea personaj, care se profila în spatele victimei și al asupritoarei sale, ca un demon dement și grotesc – un ofițer SS, cu halatul alb tras peste o uniformă familiară.

Cumva, cu o simplă bucată de cărbune, artista necunoscută, care nu mai ocupa acest pat, reușise să surprindă într-o asemenea manieră ochii acoperiți de ochelari ai medicului SS, încât păreau să fie niște hăuri, și nu ochi de om, două văgăuni atât de adânci, încât Lore ar fi putut să jure că, dacă privea suficient, și mai ales noaptea, chiar înainte să se dea stingerea, vedea adâncurile iadului în ele. Dansul frenetic al flăcării lumânării nu ajuta cu nimic și nici măcar prezența celorlalte femei atât de aproape de ea nu o făcea pe Lore să se simtă mai ferită de entitatea asta demonică, cu cascheta sa SS, marcată cu craniul și oasele încrucișate în mijloc.

Chiar înainte să alunece într-un somn epuizat și măcinat de coșmaruri, ultimul gând al lui Lore se îndreptă invariabil spre medicul SS. Nu se putu abține să nu se întrebe dacă se afla încă în lagăr.

Lore nu avea ceas. Nu-și dădea seama cât de mult durase strigarea la apel de dimineață. Își dădea seama doar cât de dureros era să stai în picioare pe gheață și cum îi clănțăneau dinții în gură când SS Aufseherin[4] ajungea, în sfârșit, la numele ei. *Jawohl*-ul ei – „prezent!" – ieșea întotdeauna ca un cârâit răgușit de corb, la fel ca alte mii de strigăte. Și după Stroman venea Stuber, după care Stück și Sulzbach, iar apoi Tanzer și Taube... Până când supraveghetoarea ajunse la Zweig, Lore abia își mai simțea extremitățile.

– Vă e frig, puicuțelor? le tachină SS Aufseherin, împungându-le în spinare cu biciul, ca pe niște vite. Nu vă faceți griji. Vă încălziți numaidecât la muncă. Pentru asta ne aflăm aici: reeducare prin muncă. Și am o veste minunată

pentru voi: toată baraca voastră e repartizată la o unitate în aer liber!

Gemete de durere pretutindeni în jurul lui Lore; ea era mult prea amorțită ca să-i mai pese.

– Marș, marș, marș, hai repede, domnițelor!

Încă o împunsătură batjocoritoare cu biciul, drept între omoplații lipiți laolaltă din pricina frigului insuportabil, care îți îngheța oasele.

– Toți copacii ăia nu se fac singuri lemne de foc. Și nici cărbunele nu se încarcă singur în căruțuri. *Macht schnell, schnell, schnell!*[5]

Așa că, după primii pași nesiguri pe picioarele înghețate, de parcă ar fi învățat din nou să meargă, începură treptat să mărșăluiască în pas vioi, apoi o luară la fugă, în aceleași haine care erau potrivite în barăcile mai călduroase, dar care nu ofereau cine știe ce protecție împotriva temperaturilor negative de afară. De-a lungul străzii principale Lagerstraße-Ravensbrück, mărginită de barăci, și dincolo de zidurile lagărului, în lumea reală, unde oamenii își trăiau viața, doar de cealaltă parte a malului lacului, unde acoperișurile acoperite cu zăpadă ale unui orășel erau vizibile în razele aurii ale soarelui la răsărit, unde clopotnița bisericii suna pentru enoriașii care se rugau la Dumnezeu la prima oră a dimineții și, pe tot parcursul zilei, ignorau cu constiinciozitate suferinta suratelor lor.

– Te întrebi cum de e posibil să funcționeze astfel conștiința unui om, zise Lore, cu glas răgușit și cu ochii pironiți pe crucea aurie ce strălucea nerușinată în soarele dimineții. Atât de selectiv, încât să aleagă când să fie oameni cu frică de Dumnezeu și când să fie atât de inumani, încât diavolul însuși le-ar invidia inima cea neagră.

– Oamenii cred că meritățm pedeapsa pe care o primim, zice, cu un oftat, o femeie de lângă ea, străduindu-se și ea să pășească prin zăpada care le ajungea acum la gleznele goale. Și dacă insiști să-ți dea un argument, chiar o să-ți citeze un verset potrivit din Cartea Sfântă. Nu despre iertare și iubirea lui Dumnezeu pentru toți copiii Lui, firește, ci din cele adăugate mai târziu, ceva despre focurile Gheenei rezervate nenorocitelor și târfelor ca noi.

Lore aruncă o privire la triunghiul roșu de deținut politic cusut pe pieptul hainei femeii, același pe care îl purta și ea, împreună cu numărul cusut dedesubt.

– Noi nu suntem târfe. Suntem deținute politic.

Prostituatele germane care își ispășeau pedeapsa la Ravensbrück erau însemnate cu un triunghi negru, atâta lucru aflase și Lore.

– Pentru ei e totuna. În orașele astea mici, ca al lor, dacă nu mergi la slujbă într-o duminică, ești târfă. Cum crezi că ne spun nouă, harpii nerușinate care au îndrăznit să se

îndrepte împotriva statului însuși? Femeia rânji, cu răsuflarea aproape tăiată. Nenorocite și târfe. Și, să-ți zic ceva, eu sunt mândră de asta. Mai bine să fiu o nenorocită care-și face vocea auzită decât o făptură fără coloană vertebrală, care urăște pe toată lumea doar fiindcă e atât de nefericită, încât principiile morale sunt tot ce are. O existență tristă, dacă mă întrebi pe mine.

– Se poate, dar ele sunt acolo, și noi suntem aici, mormăi Lore.

– Ai fost printre ele odată. Ce s-a întâmplat, sora mea?

Lore se gândi la întrebare, în timp ce Aufseherin le sorta în două grupuri diferite.

– N-am avut destule principii morale, presupun, îi răspunse în cele din urmă femeii, când ajunseră amândouă într-o unitate însărcinată cu tăiatul lemnelor.

Copacul proaspăt doborât pe care trebuiau să-l taie cu fierăstrăul ca să-l facă lemne de foc era atât de înalt, încât, peste trunchiul uriaș, Lore nu vedea decât capul și umerii partenerei sale.

– Ai avut prea multe, dacă mă întrebi pe mine. Femeia rânji șiret și îi oferi mâna lui Lore, peste trunchiul de copac, în timp ce cu cealaltă se chinuia să mânuiască fierăstrăul uriaș. Eu sunt Kathe.

– Lore.

– Bine ai venit în luxoasa noastră stațiune germană, sora mea.

Lore zâmbi la rândul ei, în timp ce încercau să înfigă fierăstrăul în copacul mamut. Ceva îi spunea că aveau să se împrietenească rapid.

6

Ravensbrück, primăvara-vara anului 1942

Odată cu dezghețul, veni un nou flux de deținute. Acum erau de toate naționalitățile: franțuzoaice, olandeze și poloneze, dar și femei-soldat sovietice, căzute în captivitate, încă alături de comandanții lor. Acestea erau tratate cu o brutalitate deosebită de SS, de cele mai multe ori cu o ploaie de palme și insulte, și totuși, de parcă ar fi vrut să le facă în ciudă celor care le chinuiau, țineau capul sus și mărșăluiau invariabil în formație, cântând cântece rebele de armată, chiar dacă asta însemna să fie dezbrăcate la pielea goală și puse să stea în fața barăcilor drept pedeapsă, uneori pe toată durata nopții sau până când supraveghetoarele SS se plictiseau să le privească.

Cu noile transporturi sosiră și evreice, deși ele nu rămâneau niciodată prea mult timp. Cele mai multe erau

trimise mai departe, spre est, către Auschwitz sau Majdanek sau Treblinka, fără să treacă măcar prin vreun proces de înregistrare la Ravensbrück. Lagărul se supraaglomera chiar și așa; Lore simțea asta în oasele dureroase, fiind silită să-și petreacă fiecare noapte înghesuită într-un pat îngust, împreună cu încă patru femei; o simțea în stomacul care îi chiorăia, pe măsură ce rațiile deveneau din ce în ce mai mici. Acum îi era aproape imposibil să se mai întoarcă noaptea în pat, cu cotul cuiva înfipt în spinare și genunchii altcuiva lipiți de dosul genunchilor ei. Somnul nu îi mai aducea odihnă, nici uitarea încântătoare care venea odată cu ea. Devenise o tortură în sine, cu gemete și tuse și plânsete agitate după câte o palmă răsunătoare, ce venea dintr-un pat din apropiere.

– Iar ai făcut pe tine, scroafă jegoasă ce ești? părea să șuiere întunericul însuși.

– Îmi pare rău! SS Aufseherin nu lasă pe nimeni să meargă la latrină noaptea. Am rugat-o, dar...

– Nu ne pasă! Să te pișți pe tine în pat, ca un animal!

– Lasă fata în pace. Azi-noapte a fost trimisă în ghețărie. Pedeapsă că tândălea la muncă. Și doar știi ce înseamnă ghețăria. Un buncăr de beton, de doi pe doi, cu gheață pe pereți. Vezica ei e...

– Atunci să se ducă la infirmerie, în loc să se pișe pe ea ca o proastă! Tre' să te mai gândești și la alții!

– Știi foarte bine ce înseamnă infirmeria.

Toată lumea știa. Acolo te duceai ca să mori, nu ca să te faci bine.

Lore învățase asta din exemplul lui Kathe. Într-o zi era bolnavă cu febră, îi zâmbea lui Lore, cu buzele crăpate, în timp ce Lore o hrănea cu bucăți din pâinea ei cu marmeladă, păstrată de la prânzul de duminică, iar a doua zi dispăruse, dusă la infirmerie de gardience. Asta doar ca să se întoarcă două săptămâni mai târziu, cu piciorul drept de două ori cât stângul, mov de sus până jos și mirosind a carne putredă.

– Prima dată când mi-a părut rău că sunt ariană, zisese ea, cu un rânjet plin de durere, în timp ce Lore îi examina rana, uluită și îngrozită. Pe evrei nu experimentează, vezi tu. Doar pe arieni. Învață cum să trateze rănile cangrenate.

– Dar nu aveai răni cangrenate, mormăise Lore, cu glas pierdut. Doar febră...

Kathe doar îi zâmbi, iar în lumina fantomatică a unei lumânări de seară, chipul ei era deja o mască a morții, cerată și palidă, cu oasele împungându-i pielea întinsă. Sub ochi, semiluni violacee pătate cu galben, același galben care se strecura încet și în albul ochilor ei: otrava care îi pătrundea prin organism, fără nimic să-i stea în cale.

– O, dar problema asta se rezolvă ușor. Te taie și îți freacă în rană niște praf, pământ și mizerie, cu niște praf de pușcă,

să fie treaba treabă. Și apoi zaci acolo câteva zile până începe să se învinețească. Și gata, ai o rană cangrenată. Speră că sulfamidele o să le salveze soldații pe front, zise Kathe și apoi își privi în tăcere piciorul. Din rana cusută în grabă se scurgea încet un puroi gălbui, urât mirositor. După cum vezi, încă n-au reușit să găsească formula corectă. Dar nu-ți face griji, Lore, iubita mea. Suntem o grămadă de iepuroaice pe care să facă experimente. Până la urmă, o să găsească ei ceva. Între timp, să ne simțim onorate că avem o contribuție la sănătatea trupelor de pe front.

Cuvintele care i se scurgeau de pe buzele febrile aveau în ele mai multă otravă decât era în rană, iar în clipa aceea, era tot vechea Kathe, cu limba ascuțită, rânjetul sardonic și atitudinea pe potrivă. Dar de dimineață era pierdută, pierdută în ghearele delirului și ale unei febre care tot urca și urca, până când tot ce mai putea să facă era să se zgâiască în jur cu ochi orbi, care deja începeau să-i sticlească, și să murmure numele unor iubiți de mult dispăruți sau să invoce dușmanii din trecut cu care încă nu-și reglase conturile – Lore nu-și dădea seama prea bine.

O ținu pe Kathe de mână și-i șterse fața fierbinte cu o cârpă umedă, care, putea să jure, se usca în doar câteva minute pe fruntea lui Kathe. Duhoarea cărnii putrede devenise atât de insuportabilă, încât colegele de baracă le alungaseră pe amândouă în colțul cel mai îndepărtat, pe podea, lângă toaletă, și respirau pe gură când treceau pe lângă Kathe, ca să nu-și irosească puținele îmbucături din rația zilnică.

Luptătoare cum era, Kathe rezistase timp de trei zile intolerabil de lungi. În ziua a patra, Lore fusese cea care îi ținuse trupul emaciat, deja rece, sprijinit de ea, în timpul apelului de dimineață.

Amintirile îngrozitoare din dimineața aceea o făcură pe Lore să tresară în somn și să se ridice în capul oaselor. Ignorând protestele colegelor de pat, se târî peste ele și se duse pe pipăite la toaletă, unde era o găleată de aluminiu, împreună cu mopul și mătura, articolele de curățenie din baracă.

– Poftim, zise ea, trântind găleata pe podea, lângă patul fetei cu infecția urinară. Lăsați-o să doarmă la capul patului ca să folosească găleata oricând are nevoie. Nimeni nu se duce la infirmerie! Nu cât timp sunt eu aici. Și dacă mai aud măcar o asemenea sugestie, vă trimit acolo eu cu mâna mea, mă auziți? Scroafe fără inimă, asta sunteți multe din voi! De parcă e vina ei că s-a îmbolnăvit!

Lore era gata să lupte, avea pumnii strânși și dinții dezveliți într-un rânjet fioros, dar, aparent, colegele de pat ale bolnavei se gândiră mai bine. Se auzi un foșnet de paie, foiala corpurilor și un „mulțumesc“ abia perceptibil de pe

buzele fetei, când coborî și se așeză pe vine deasupra găleții pe care i-o pregătise Lore.

În loc să se întoarcă în pat, Lore se duse la ușile barăcii și se căută în buzunarele rochiei după țigări; țigările lui Kathe, moștenirea prietenei sale pe care i-o încredințase lui Lore, închizându-le în palma ei în ultima clipă de luciditate, chiar înainte ca viața să i se scurgă din priviri.

– Păstrează-le. Sunt monedă universală...

Așa și erau; mai prețioase decât diamantele și aurul pe care femeile le sortau într-o unitate specială în capătul lagărului, pentru ca SS-ul să se îmbogățească și mai mult. Puteai să cumperi cu ele mâncare, medicamente, haine. Dar în seara asta, lui Lore nu-i păsa de asemenea fleacuri. Inhalând adânc fumul dulce-amărui, speră să inspire odată cu el și o parte din forța lui Kathe. Judecând după cum progresau lucrurile, avea să-i fie de folos.

Bărbatul era îmbrăcat în civil, scund și vânos, cu chipul de vulpoi al unui vânzător obișnuit. Le inspecta pe femeile aliniate în fața lui, ca pe niște găini în coteț, cu ochiul antrenat al unui profesionist și arăta cu vârful bastonului spre cele care-i plăceau cel mai mult.

În loc să schimbe zâmbete cu restul „celor alese", Lore se uită neîncrezătoare la baston, când aproape o împunse în piept.

– Cele pe care le-am selectat să se prezinte la testul de agilitate a degetelor, anunță el, în timp ce vârful bastonului său, încununat cu un vultur de argint, arăta spre baraca rezervată de obicei bucătăriei.

Acolo, printre mirosurile de cafea de cicoare râncedă și de brânză mucegăită, fură puse să se așeze la mese, aproape ca la școală – „Doamne, cât de mult a trecut de atunci?", călători un gând prin memoria îndurerată a lui Lore – și li se ordonă să termine cât de multe mosoare de ață neagră puteau în zece minute.

Pierzându-și curiozitatea față de scopul unei îndeletniciri atât de stupide – ață neagră încurcată, mosor de lemn, alt morman de ață, alt mosor de lemn –, Lore lucră ca un automat, privind prin mosorul pe care degetele ei îndemânatice îl răsuceau în jurul ației; nu invers, cum făceau alte femei. Nu după mult timp, făcu patru și le așeză la capătul mesei, când fluierul strident al gardianului străpunse aerul.

– Mâinile pe masă, cu palmele în sus!

Urmărit de ochii lor neliniștiți, bărbatul în civil începu să-și facă rondul.

– Patru? zise, ridicând din sprâncene.

Lore îl privi cu ochi goi. Patru era rău? Bine? Nu-și mai dădea seama în lumea asta stricată, în care susul era jos și

negrul era alb, doar fiindcă așa spunea SS-ul.

– Notează-i numărul, te rog, se adresă gardiencei care îl urma cu o tăbliță de scris și un ciot de creion prins de ea.

Gardianca întrezări numărul lui Lore de pe bucata de material cusută pe umărul ei și-l mâzgăli lângă celelalte pe care le alesese bărbatul.

Lore se foi pe scaun. Selecțiile le înspăimântau pe toate, și pe bună dreptate. De mult prea multe ori „norocoasele selectate" nu se mai întorseseră la barăci. Sau nu se mai întorseseră nevătămate, de fapt. „Gândește-te la Kathe..."

Lore își încleștă dinții și se sili să-și alunge acel gând. Astea erau ațe și mosoare, deci trebuia să aibă de-a face cu unitatea de cusut, cel mai probabil. Lore știa de cel puțin o astfel de unitate chiar acolo, în lagăr, unde femeile confecționau uniforme pentru Wehmarchtul de pe front și pentru SS, de asemenea, cu care să facă paradă prin lagăre și să le tortureze și să le ucidă după bunul plac. Fără îndoială, pentru așa ceva trebuia să fii îmbrăcat la patru ace.

Lore își mușcă vârful limbii, întrebându-se când a devenit oare atât de cinică și de sardonică.

A doua zi, civilul se întoarse, într-un costum diferit, de vară, tot numai din in alb, și cu un nou baston cu mâner de fildeș, în locul celui negru. Lore și colegele pe care le selectase purtau aceleași rochii pe care le aveau din ziua sosirii – numai dungi decolorate, pete de sânge și manșete deșirate, cu păduchi înfipți la cusături, care le mușcau necruțător.

– Azi e ziua voastră norocoasă, doamnelor. Gata cu munca în aer liber pentru voi, declară bărbatul, legănându-se de pe călcâie pe vârfuri, aparent mulțumit de pradă. Începând cu ziua de azi, vă veți prezenta la noua fabrică Siemens, unde veți lucra în ture, sub supravegherea unor maiștri civili. Veți rămâne cazate aici la Ravensbrück până când terminăm construcția barăcilor fabricii și, dacă vă dovediți demne să lucrați acolo, veți fi transferate la locuințele fabricii, unde veți avea paturi duble, saltele, perne, pături, becuri electrice și o toaletă lângă fiecare baracă. Veți mai primi și rații speciale.

Felul în care o spunea sugera că fabrica Siemens și tot ce venea la pachet cu ea erau paradisul pe pământ. O parte din Lore – cea veche, civilă – spera cu disperare să fie așa. Însă partea nouă din ea – cea care o îngrijise pe Kathe în agonia ultimelor sale ore – își pierduse de mult credința în asemenea promisiuni.

– Prea frumos ca să fie adevărat, dacă mă întrebi pe mine, spuse una dintre femei, în timp ce mergeau în pas de marș, în șiruri ordonate de câte cinci, spre noua lor destinație.

Soarele de vară le scălda în sudoare, întețind duhoarea pe care o răspândeau deținutele încolonate. Dacă temperaturile de îngheț le amenințau viața, căldura venea și ea cu problemele ei: sângele menstrual mirosea cel mai rău în lunile de vară, în timp ce șiroia pe picioarele femeilor, ceea ce nu făcea decât să provoace și mai multe atacuri din partea gardiencelor SS și să-i facă pe alsacieni să intre într-o frenezie însetată de sânge. Uneori, gardiencele nu-i țineau la distanță. „Scroafele jegoase" care nu erau în stare să rămână curate o meritau. „Miroși a proaspăt sau ești sfâșiată" era mottoul lor. Nimănui nu-i păsa că singurele produse sanitare disponibile erau ziarele vechi pe care femeile le cereau la schimb de la bătrânele din barăci, oferindu-le în loc rațiile de mâncare. Nici nu se punea problema să te speli în mijlocul zilei.

Astăzi era una din zilele „blestemului lunar" pentru Lore. Strângea din coapse cât de tare putea, în timp ce arunca priviri în direcția gardiencei, care le însoțea mult prea de aproape pentru gustul lui Lore.

– N-au nevoie de specialiști să muncească în fabrică? interveni altcineva, cu o voce joasă.

Era aproape amuzant cum învățaseră toate să vorbească fără să-și miște buzele, ca niște ventriloci demenți, în rochii vărgate. Aici, la Ravensbrück, publicul era ostil. Un bici peste față că trăncăneai, și gata. Lore putea să jure că fusese mai bine înainte – înainte de îngrozitoarea „fermă de iepuroaice", înainte de nou-venitele din est, înainte... Nu-și dădea seama prea bine ce altceva ar mai putut să contribuie la agresiunea SS; doar că devenea din ce în ce mai rău pe zi ce trecea.

– Specialiști pe naiba, pufni altcineva, peste umărul lui Lore. Te învață repede orice profesie cu șuturi și lovituri. O metodă mult mai eficientă decât orice educație civilă.

– Dar ce optimiste suntem astăzi! Încă un șuierat reținut. Să fim recunoscătoare că nu cărăm bușteni pe căldura asta.

– Exact așa au spus și iepuroaicele când au intrat prima dată în sectorul unde se făceau experimentele, mormăi Lore în barbă.

O tăcere grea se lăsă asupra grupului de femei. În liniștea aceea, țârâitul greierilor se prefăcea în urlete stridente, în timp ce dincolo de lac, unde crucea bisericii strălucea aurie în soare, localnicii își vedeau de treabă, de parcă fete tinere și bătrâne nu ar fi fost înghițite deopotrivă de porțile iadului, zi de zi.

Deasupra halei fabricii era o siglă nouă, lucioasă: Siemens & Halske. Clădirea era prima din multe altele, din câte își dădea seama Lore după mulțimea de grinzi care se înălțau deja în spatele acestei noi unități; se auzea deja tot zgomotul

specific construcțiilor, care aproape acoperea instrucțiunile SS-ului și ale maiștrilor civili.

– Fără trândăveală la muncă...

– Cota zilnică de producție a fiecăreia este de...

– Pedeapsa pentru prima oară când nu vă îndepliniți cota este reducerea rațiilor, cinci lovituri de bici și...

– A doua abatere se consideră sabotaj. Pedeapsa este de douăzeci și cinci de lovituri cu bățul de lemn la fundul gol.

În mintea lui Lore, răsări iar desenul din baracă, neanunțat și nedorit, înfiorător de real în detaliile sale înspăimântătoare – deținuta neajutorată, întinsă pe masa de pedeapsă, în timp ce e privită de un strigoi fără suflet, în uniformă de medic SS.

Se sili să se concentreze, în schimb, la cuvintele maiștrilor.

Chipurile lor erau bolnăvicios de palide în lumina neoanelor – primele astfel de lumini din văgăuna asta uitată de Dumnezeu. Pe de altă parte, nici nu aveai nevoie de lumină bună ca să arunci cărbuni în vagoane fără număr sau să tai cu fierăstrăul bușteni mai înalți decât tine.

Nu aveai nevoie de lumină bună ca să mori; dar să muncești pentru gloria Reichului era cu totul altceva, înțelese Lore cu un sarcasm amar, în timp ce înfășura sârme de cupru în jurul unor cilindri mici și reci, netezi și aproape mătăsoși la atingere. Erau componente de telegraf, potrivit inginerei supraveghetoare – o nemțoaică cu părul aproape la fel de roșu ca al lui Lore, doar cu o nuanță mai închis și brăzdat de șuvițe cărunte. Se zvonea că se transferase la Ravensbrück de la una din fabricile Siemens obișnuite din Germania, pentru că plata într-o unitate de lagăr era de trei ori mai mare – ca să compenseze inconvenientele –, iar rațiile, duble.

Supraveghetoarea roșcată părea o femeie rezonabilă și le trata mai bine decât își tratau alți maiștri forța de muncă. Uneori, Lore o surprindea cum se cutremură vizibil când un ofițer SS plesnea câte o deținută, ca să-i dea „niște inspirație", dacă femeia era în urmă cu norma de producție, și uneori chiar le aducea pe ascuns scrisori, mai ales celor care aveau bărbații pe front. Părea să deteste întregul putregai de aici, dar tot despre ea se mai zvonea și că avea un fiu pe front și o noră cu trei copii mici acasă, și toate gurile acelea trebuiau hrănite. Chiar și în vreme de război, când alții picau ca muștele în fața ochilor lor, trebuia să-ți vezi propriul interes. Frau Maistru era exemplul perfect.

Lore nu-i purta pică. În unele zile, se întreba dacă n-ar face la fel în locul ei. Asta dacă ar fi fost atât de norocoasă încât să aibă copii și nepoți pentru care să-și facă griji, în loc să-și vadă doar de propria persoană nefericită. Dar în cele

mai multe zile, nu gândea absolut nimic; nu făcea decât să înfășoare sârma de cupru în jurul cilindrilor, până când degetele i se înverzeau și începeau s-o usture ochii de la lumina orbitoare, indiferentă.

7

La numai o lună după ce reprezentantul Siemens le selectase pentru munca în fabrică, sosi altcineva. Cineva mult mai important, măcar atâta deduse și Lore, după felul în care membrii personalului SS fugeau care-ncotro ca niște nebuni, lovindu-le pe deținute mai mult decât de obicei și plesnindu-le peste față pentru cele mai simple abateri.

– Tălpi murdare! Ce tălpi murdare ai, scroafă mizerabilă!

Trosc, trosc, de data asta peste obrazul deja învinețit al lui Lore.

În timp ce urechea îi țiuia din cauza loviturii – gardianca asta SS era mai înaltă decât ea, cu constituția ei aproape bărbătească, și avea mâna la fel de grea ca oricare dintre colegii ei bărbați –, Lore se uită cuprinsă de stupefacție la picioarele ei goale. Normal că erau murdare. Nu SS-ul le forța să umble în picioarele goale în lunile de primăvară și vară, „ca să-și păstreze“ încălțămintea pentru temperaturile mai reci? Aleile de pietriș erau în regulă, dar după ce băteai cărările de pământ în august, până la fabrică și înapoi, aveai tălpile mai negre decât fața unui miner care sapă după cărbune și nu aveai ce să faci ca să eviți lucrul acesta. Când abia sosise la Ravensbrück, Lore izbucnise în plâns din cauza unor astfel de nedreptăți, a unor astfel de cerințe ridicole, care erau fizic imposibil de îndeplinit. Acum doar stătea amorțită și mută, în fața tartorei sale în uniformă, așteptând fie ca femeia să rămână fără energie, fie să-i dea vreo altă instrucțiune.

– Deci? Ce mai stai aici, vacă fără creier ce ești? Du-te și spală-te de îndată!

O simplă instrucțiune de data asta – cel puțin nu mai primea încă o palmă grea, care o lăsa cu fața umflată zile în șir.

– A venit Reichsführer în inspecție și mai bine mor decât să-l văd că-mi găsește deținutele cu asemenea tălpi jegoase!

Pentru prima dată după multe luni, pentru prima dată după moartea lui Kathe, lui Lore îi trecu prin minte altceva decât o indiferență amorțită. Ecoul unui lucru de mult uitat și vag familiar, dintr-o fotografie veche, cu o viață care nu îi mai aparținea.

– Reichsführer Himmler.

Pe vremuri, era atâta venerație în felul în care personalul Agenției de Emigrare a Evreilor pronunța titlul secundului

lui Hitler. Și ceva vag batjocoritor în tonul Gruppenführerului. El nu avea pic de respect față de omul acela, fie pentru că era mult mai mărunt de statură, fie pentru că fusese crescător de găini, și nu un bărbat cosmopolit, licențiat în Drept, ca Gruppenführerul... Sau poate că era cu totul altceva – la urma urmei, Lore nu avea cum să știe ce era în sufletul fostului ei superior –, dar ceva îi spunea că îl ura pe liderul celebrat al SS-ului cu o patimă rece și calculată, pe care o ascundea cu grijă în spatele zâmbetelor fermecătoare de vienez și al cerculețelor de fum gri de țigară. Era ceva sfidător și aproape malițios chiar și în acel gest, deoarece Himmler nu era de acord cu fumatul, ceea ce toată lumea din SS știa, și cu toate acestea, Gruppenführer fuma țigară de la țigară și strivea chiștoacele în scrumiera de marmură, până când pe Himmler îl apuca tusea și părăsea biroul lui, pentru o gură de aer proaspăt, înainte ca inspecția să ia, oficial, sfârșit.

Dar acum nu mai era nici un Gruppenführer aici, să-l alunge pe bărbatul scund, cu ochelari rotunzi și o mustață care arăta ca a unui puști de cincisprezece ani, și nu ca a unui bărbat important, de statutul lui. Lore se duse repede la baia de lângă hala fabricii, își puse mai întâi un picior, apoi pe celălalt, în chiuveta comună din aluminiu și începu să se frece cât de bine putu, ca să ajungă înapoi la locul ei, înainte ca delegația SS să intre și să întrebe ce e cu masa de lucru goală și care e motivul absenței deținutei.

Asta era acum: o deținută. Nu una „de-a lor", care îl privea pe Himmler din colțul camerei, când vizita sediul agenției austriece.

Ea își alesese calea și, cu toate că acum trebuia să meargă pe ea în picioarele goale, Lore era cumva mândră de alegerea ei.

„Mă întreb dacă o să mă recunoască", îi trecu prin gând.

Nu o recunoscu. Firește că nu, în ciuda înfățișării memorabile a lui Lore. O privire fugitivă peste ea, fără s-o vadă de fapt, un gest mulțumit din cap, la vederea cutiei pline cu cilindri terminați din fața ei.

– Sincer, sunt destul de impresionat, spuse el, uitându-se la supraveghetoarea roșcată, și nu la Lore, de parcă ea era cea care făcuse toată treaba. Cotele voastre de producție depășesc cotele fabricilor civile, chiar și pe ale celei din Berlin.

Supraveghetoarea aproape că făcu o plecăciune, cu mâinile împreunate cuviincios în fața ei. La urma urmei, așa cum nu era de acord cu fumatul, nu era de acord nici cu femeile angajate și mai ales cu cele aflate în funcții „bărbătești". Dar acum era război și, cum majoritatea bărbaților luptau pe front, nu era nimic de făcut decât să accepte această „tristă" stare de fapt. Femeia încercă să-și ia un aer cât mai modest și mai feminin cu putință.

– Vă mulțumim pentru amabilitate, Herr Reichsführer. Fetele muncesc din greu.

Sigur că munceau. A treia abatere era considerată sabotaj repetat, iar pedeapsa pentru sabotaj repetat era un glonț în ceafă. O motivație excelentă, ar fi zis Lore, dacă ar fi întrebat-o cineva.

Dar n-o întreba nimeni nimic; sigur nu Himmler sau cineva din anturajul său. În schimb, gardiencele le fugăriră pe deținute afară din fabrică și le scoaseră în câmp deschis și le aliniară în fața podiumului improvizat, cu cele două fulgere gemene în centru – SS-ul runic care servea și drept memento că orice semn de rebeliune va fi pedepsit, mistuit de focul electric nemilos și rece al efectivelor lui Himmler, îmbrăcate în negru. Și în spatele Reichsführerului, un lac idilic și pajiști nesfârșite, cu flori sălbatice, care se legănau delicat în adierea vântului.

De nedreptate și dezgust față de tot și toate, Lore încleștă în pământul uscat degetele goale de la picioare, deja prăfuite la loc.

– Femei ale lagărului de concentrare Ravensbrück, își începu discursul Himmler, apucând pupitrul cu amândouă mâinile palide, oarecum feminine. Unele dintre voi sunteți aici ca deținute de război, altele ca deținute ale Reichului. Însă este imperativ necesar ca voi toate să înțelegeți că prin munca asiduă și devotamentul de care dați dovadă în depășirea cotelor și producerea componentelor necesare pentru mașinăria de război a Germaniei, grăbiți procesul reeducării și reintegrării voastre în societatea productivă. Pentru deținutele străine: după victoria noastră, veți fi eliberate și vi se vor oferi recomandări din partea superiorilor, ca să puteți obține posturi în protectoratele voastre germane.

„Deja vorbesc despre victorie." Gânditoare, Lore își împunse obrazul palid, pe dinăuntru, cu vârful limbii. „Protectorate..." Ar fi trebuit să fie mândră, ba chiar victorioasă, la fel ca localnicii în serile de vară, când beau până nu mai știau de ei; berea și victoriile ușoare li se urcau imediat la cap. Lore îi auzea în fiecare noapte în timp ce zăcea fără somn, înghesuită între corpurile asudate și osoase, scărpinându-se și alungând șobolanii care mișunau pe la tălpile ei. Ce obicei nenorocit aveau, să roadă oamenii adormiți, după ce morții fuseseră debarasați cu toții la apel...

– Femei germane, continuă Himmler, iar pe chip îi apăru un zâmbet șters, părintesc. Nu sunteți niște marginalizate. Nu sunteți pierdute pentru noi; dimpotrivă. Priviți în spatele meu. De ce credeți că am ordonat special ridicarea unui lagăr de concentrare în zona aceasta? De ce lacul și pădurea și voliera și fermele la care unele dintre voi aveți privilegiul să munciți?

„Privilegiul“? Fără să vrea, Lore își încleștă maxilarele. O durere surdă îi reveni doar când auzi pomenindu-se de ferme. Să sape în pământul negru, din zori și până după lăsarea întunericului, fără să se îndrepte de spate toată ziua, cu fața arsă de soarele nemilos, cu bășici pe nas și obraji, cu pielea care i se cojea din creștetul capului, cu unghiile rupte de mult și infectate de la mizeria care îi pătrundea în crăpăturile din vârfurile degetelor, fără să se vindece niciodată, umflate și condamnate să sape, iar și iar, un purgatoriu infernal, din care nu exista scăpare.

„Da, Herr Reichsführer. Hai să vorbim despre privilegiu.“ Vai, cum îl mai detesta în clipa asta!

– A fost făcut cu intenție, zise Himmler, cu un alt zâmbet patern.

Soțul lui Lore, Heinrich, obișnuia să-i zâmbească în același fel, pe jumătate superior și pe jumătate îngăduitor, ori de câte ori ea făcea greșeala să-și exprime o opinie care o contrazicea pe a lui. Putea să aibă dreptate mie în sută, și el tot ar fi scuturat din cap în fața ei, tratând-o ca pe un copil mic care gângurea aiurea, drăgălaș, dar atât de neștiutor.

– Natura este la fel de benefică pentru reeducarea spiritului german ca structura și munca asiduă pe care conducătorii lagărului vi le oferă; din nou, doar pentru binele vostru. V-ați abătut de la calea noastră, ați fost induse în eroare de influențele otrăvitoare și de-a dreptul fatale pentru sufletul german. Ideile despre amorul liber, relațiile între persoanele de același sex, relațiile interrasiale, consumul excesiv de droguri și alcool și, drept urmare, acțiunile subversive împotriva Reichului, care păzește instituția cununiei sacre între bărbat și femeie și care își apără cetățenii de toate elementele străine, dăunătoare – o privire aspră și bine țintită la însemnul galben al singurei deținute evreice rămase, fiind cruțată de la deportare datorită studiilor de inginerie și a faptului că era una dintre puținele deținute care chiar știau ce naiba fac – care v-au fost prezentate, treptat, prin mijloacele viclene ale propagandei dușmanului. Toate acele reviste străine pe care le citeați și care acum sunt, din fericire, interzise și arse; toate cărțile autorilor care se proclamă singuri liber-cugetători, dar care, în realitate, sunt agenți dușmani, cu mintea tulburată de droguri; toate acele influențe care ciobesc încet structura nobilă și curată a ființei voastre germane – toate acestea vor fi spălate de sudoarea muncii voastre cinstite și de apele curate ale patriei care vă înconjoară din abundență.

„Și dacă nu, atunci vor fi spălate de sânge“, încheie Lore, în gând, ceea ce Himmler omise diplomatic din discursul său inspirat. Îi cunoștea biroul pe dinăuntru. Putea s-o scutească măcar de iluzia vindecării miraculoase a sufletului ei german

și a întoarcerii sale în rândurile societății germane. Societatea aceea, care închina pahare în cinstea măcelăririi evreilor și bombardării civililor străini, era putredă până la os și se putea duce dracului, după părerea ei. Germania – Germania lui Hitler, a lui Himmler – era pierdută pentru ea. Singura speranță care o mai ținea în viață acum nu era să iasă din Ravensbrück într-o bună zi, ci ca vreo putere superioară – sau vreun bombardier britanic – să facă lagărul una cu pământul, să-l șteargă din memorie, laolaltă cu toată otrava asta nazistă; să aibă un loc unde să se ducă, în care steagurile cu svastici să nu prefacă cerul în roșu-stacojiu, cu abundența lor însângerată.

Cineva din anturajul lui Himmler îndreptă un aparat foto spre ea. Obișnuită cu pistoalele care o priveau în față, Lore tresări fără să vrea, apoi rămase cu privirea în jos, în timp ce bărbatul trase câteva cadre din unghiuri diferite; nu de rușine că ar putea s-o recunoască cineva în paginile fițuicii naziste în care aveau, probabil, să le publice fotografiile, ci drept unic act de sfidare pe care îl mai avea la îndemână. O îmbrăcaseră în zdrențe vărgate și îi luaseră tot ce o făcea pe ea, ea: Lore. Dar mai bine murea decât să le dea voie să-i fotografieze nefericirea. Lasă cititorii să se zgâiască la creștetul ei acoperit cu basma și să se înece cu chiflele lor unse cu unt. Dacă încă-i stătea în putință să facă asta, era deja mare lucru.

8

Era ora apelului. Ploaia care cădea pieziș o biciuia pe Lore peste față. Șuvițe de apă șerpuind de-a lungul vânătăilor galbene, galbene pe fundal mov și albastru și roșu – de la palmele cele mai recente – pentru ce, Lore nici măcar nu-și mai amintea.

Era Ravensbrück, unde lucrurile se desfășurau ca de obicei. Aici, palmele erau împărțite mult mai regulat decât mâncarea.

Și apoi, din nou marș; marș în rânduri de câte cinci, cu degetele de la picioare afundându-se în noroi, cu pietrele care le tăiau tălpile crăpate. Mușcături proaspete de șobolan pe degete, poate neinfectate. Și în sinea lui Lore, ceva care se învolbura, care îi urca în gât ca fierea, acidă și otrăvitoare, neagră la gust, oricât de ilogic ar fi părut, dar da, negrul avea un gust și asta era exact ce simțea Lore în gură, alături de rămășițele „cafelei“ de dimineață – singurul mic-dejun pe care îl meritau, ca să le „întărească spiritul german“, fără îndoială.

Până când ajunseră la porțile fabricii Siemens, fierea aceea întunecată se închegă, se întări cumva într-un nod în gâtul

lui Lore, și indiferent de câte ori înghiți în sec, nu reuși să scape de ea. Un urlet creștea înăuntrul ei, în timp ce degetele ei înfășurau sârme și începeau treptat să-i tremure, ușor mai întâi, apoi din ce în ce mai vizibil, până când nu mai fu în stare să țină în mână un cilindru. Probabil că exact așa începe nebunia: mai întâi, doar o senzație vagă că ceva nu e tocmai în regulă, și care apoi crește, se face tot mai mare, ca un bulgăre de zăpadă ce se transformă într-o avalanșă de neoprit care mătură întregul psihic și-l rade de pe fața pământului.

Doar că Lore nu înnebunea. Exasperată, dădea târcoale la marginea unui abis, înclinându-se, până când nu mai era cale de întoarcere. La fel ca trupul, mintea are o limită a suportabilității, după care se frânge în cele din urmă și se răzvrătește împotriva condițiilor în care nu fusese niciodată menită să existe.

Lore încleștă pumnii cât de tare putu, strânse tare din pleoape, sperând la o ultimă fărâmă de autocontrol, rugându-se ca atacul să-i treacă; dar nu trecu. Cu toată bunăvoința din lume, acum nu mai avea cum să-l oprească. Din proprie inițiativă, mâna ei luă cilindrul fragil și, cu toată furia și revolta acumulate, care rămăseseră închise mult prea multă vreme, îl azvârli de perete.

La început, nu reacționă nimeni. Nimeni nu avu ocazia să reacționeze încă; maiștrii civili și ofițerii SS erau mult prea neobișnuiți cu asemenea acte. Preț de o clipă, toți cei din fabrică se opriră, cu gurile căscate, iar deținutele aveau ochii mari de groază și uimire. Și mâna lui Lore se întindea după toată cutia cu echipamentele delicate fără de care rachetele scumpe nu aveau cum să zboare și forțele aeriene formidabile ale lui Göring nu aveau cum să radă orașe de pe fața pământului, să îngroape civili de vii sub munți de moloz arzând mocnit, să dea foc copiilor, în timp ce țipau după mamele lor, și mamelor, în timp ce-și țineau nou-născuții la piept, într-un efort inutil de a-i proteja de flăcările infernului.

„La dracu' cu toate!“ Un urlet sălbatic ieși din gâtul lui Lore, golindu-l, în sfârșit, de otravă. „Împușcați-mă! Eu n-am de gând să fiu complice! Luați-vă reeducarea, făcută fărâme de mâna mea. Luați-o și vârâți-o undeva și scrieți un raport către Reichsführer și...“

Gândurile i se încețoșară, se prefăcură în hohote maniacale, în timp ce Lore călcă în picioare bucățelele cu tălpile goale – dansul însângerat al unui șaman străvechi, invocând duhurile răzbunării.

– Revoltă, scroafă mizerabilă?

O voce care nu era a ei, în sfârșit. O voce de bărbat. Unul dintre gardieni, chemat fără îndoială de agitație, fiindcă absolut nici o gardiancă nu se simțise destul de stăpână pe

propriile picioare cât să fugă și să dea raportul. Lore le văzu pe toate, încremenite la locurile lor, cu bicele atârnând moale în mâinile atât de obișnuite să lovească, să plesnească și care deveniseră acum, brusc atât de nesigure de propria lor putere.

Rottenführer[6] Bierlein, unul dintre oamenii Kommandantului. Ochii lui Lore se concentrară în sfârșit pe trăsăturile lui, schimonosite de furie și de anticiparea măcelului.

– Nu cât sunt eu aici, afurisito! Se duse încet spre ea, în timp ce deținutele se răsfirau în fața lui, ca un banc de pești speriați. Acum chiar ai făcut-o de oaie. Acuma chiar ți-o meriți. N-am mai avut pe cineva ca tine de multă vreme și nici n-o să mai avem vreodată după ce te dau exemplu în fața tuturor; pe cuvântul meu de onoare, o să-mi cerșești glonțul!

Acum era atât de aproape, mâna lui se întindea după gulerul ei. Dar Lore era prea pierdută. În loc să se ferească, înfricoșată, își flutură mâna prin fața lui, sâsâind și dezvelindu-și dinții într-un rânjet sălbatic.

– Haide atunci! Până și glasul ei era de nerecunoscut, plin de venin și provocare. Dă ce ai mai rău din tine!

El miji doar puțin ochii și zâmbi ca un vultur.

– Oh, așa am să fac, zise și desfăcu încet tocul pistolului. Asta îți promit.

Cuprinsă încă de adrenalină, dansând încă pe cioburi, gata de luptă, Lore nu văzu cum patul pistolului se apropie de tâmpla ei. Doar o străfulgerare albă, apoi întuneric și un somn lipsit de orice sunet și, din fericire, de orice durere.

Când își reveni în simțiri, întunericul era încă acolo, dar acum o sufoca și îi dădea o stare de greață. Valuri de durere agonizantă se revărsară peste Lore, până când trupul ei țâșni ca ars, se cutremură spasmodic și expulză o băltoacă de fiere și, era convinsă, de sânge.

Oh, de câte ori o fi lovit-o cât timp zăcuse inconștientă și lipsită de apărare în fața lui! Lore gemu, încercând să-și dea seama cât de gravă era starea ei, ținându-se strâns cu mâinile de mijloc, fiindcă măruntaiele parcă îi luaseră foc. Și buzele îi erau umflate. Vârful limbii aproape îi era retezat. Avea vreo doi dinți care i se mișcau în spate. Până și părul din creștetul capului o durea, dacă părul poate să doară. Probabil o trăsese de el până aici, Rottenführerul sau vreunul dintre subalternii săi, dacă el o fi obosit până atunci să-i chinuie trupul leșinat. Avea și sânge închegat pe tâmplă...

Lore clipi dureros de câteva ori, încercând să-și evoce o imagine întru câtva mai limpede a acestui infern mocirlos. Nu erau ferestre. La pereți ajungea cu tălpile și câte un braț

întins într-o parte și în alta. Era și un frig de crăpau pietrele...

O gheţărie, aşadar. Primul pas al pedepsei.

Iar din adâncurile memoriei se înălțară brusc cadre vechi din Viena: Praterul primăvara, aroma ispititoare a covrigilor proaspeți, fetițe care vindeau toporași la intrarea în parcul de distracții și râsul ei, în timp ce se dădea în carusel, în seara caldă austriacă, amețită și îndrăgostită, sau și una și alta, într-o viață dispărută de atâta amar de vreme, încât se prefăcuse într-un film.

Lore închise ochii și lăsă imaginile să se deruleze în fața pleoapelor ei, sperând să se stingă chiar în clipa aceea; o moarte fericită, care ar fi scos-o din acest infern și ar fi eliberat-o, înălțând-o printre nori.

Însă viața și SS-ul aveau alte planuri pentru ea. Lore își dădu seama de asta când se trezi brusc cu un șut tras cu vârful cizmei în stomacul ei, încă dureros de la bătaia anterioară. Preț de câteva secunde, i se tăie răsuflarea.

Chircită ca o minge, Lore încercă disperată să tragă măcar o gură de aer, când se trezi însă scăldată în apă rece ca gheața, ca s-o ajute să se ridice în picioare, fără îndoială.

– Scularea, drăguță! zise Rottenführer Bierlein, cu chipul ca masca anticipării unui inchizitor. Tovarășii mei și cu mine am făcut un pariu. Băieții și-au pus rămășag toată prima de la Nürnberg, toți banii pe care i-au primit în cinstea adunării anuale, că n-o să supraviețuiești la douăzeci de lovituri. Dar, vulpiță turbată cum ești, eu zic că o să rezişti la tot spectacolul, fără întrerupere. Pe toți dracii, zise el, cu un hohot sadic, în timp ce-și înfășura părul ei în jurul pumnului și o trăgea afară din celula de pedeapsă, pe coridorul slab luminat, ba chiar am pus în joc o ladă întreagă de bere că nici măcar n-o să leșini. Așa că ai face bine să te întărești, soldățico, că dacă rămân fără prima de adunare și lada aia nenorocită din cauza ta, cele douăzeci de lovituri o să ți se pară mângâieri cu pana față de ce am să-ți fac.

Până când o lăsă în sfârșit să cadă în fața ușii de la ieșire, călcâiele goale o usturau de cât fuseseră târâte pe podeaua de ciment. La rănile vechi de pe tălpi, cu bucățile de arcuri zdrobite încă înfipte în carne, nici măcar nu voia să se gândească. Oricum, ce mai conta? N-avea să reziste suficient cât să mai sufere de pe urma lor.

Cu toate acestea, Bierlein nu purta titlul de cel mai „eficient“ gardian al Kommandantului fără motiv. Cu o sclipire răutăcioasă în ochi, îi făcu un semn teatral lui Lore.

– Ei? Hai sus, soldățico. Publicul te așteaptă.

Clătinându-se și pipăind peretele ca să se sprijine de el, Lore se ridică în picioare cumva și gemu fără să vrea, când

zeci de cioburi mititele se înfipseră și mai adânc în tălpile ei. Abia le simțise în ziua precedentă, când le călcase în picioare, cuprinsă de furie și disperare, însă azi îi aminteau că în Germania lui Hitler, orice nesăbuință eroică era pedepsită invariabil cu durere și suferință.

– Te doare, mielușico?

Bierlein o privi cu o falsă solicitudine și deschise ușa ce dădea spre curtea lagărului.

Tot lagărul trebuie că se adunase acolo. Șiruri întregi de deținute, toate cu ochii pe ea; unii, plini de durere și compasiune, alții, duri și indiferenți, alții...

„Sunt ușurate că nu-s ele aici", gândi Lore, în timp ce se târî, pas cu pas sfâșietor, spre măsuța pătrată pe care o recunoscu din desenul de deasupra patului ei. Și, lângă ea, ca desprinsă dintr-o previziune dementă, o gardiancă cu un baston și doi doctori ai SS-ului.

Măcar de-ar fi fost mai mulți oameni care să nu fie lași, care să nu-și ferească privirile de suferința altora și să nu răsufle ușurați că nu li se întâmplă lor, care să nu se ascundă de confruntări și să nu aștepte să se sfârșească cu războaiele și dictatorii, care să nu-și astupe urechile ca să nu fie nevoiți să audă urletele minorităților măcelărite și care să nu se lege de bunăvoie la ochi ca să nu vadă tot sângele acela stropindu-le tălpile.

„Nu aud. Nu văd. Nu se preocupă de nimic altceva decât de propria supraviețuire și exact așa au ajuns să apară lagărele acestea", se gândi Lore, fixându-le cu privirea pe toate cele care refuzau să o privească în ochi. „Pentru că mult prea mulți au refuzat să spună sau să facă ceva în privința asta."

– Pe burtă, îi ordonă gardianca, pe un ton lipsit de orice emoție.

De îndată ce Lore se întinse pe măsuța scundă și rudimentară, care purta încă mirosul groazei altcuiva întipărit în textura ei, femeia îi legă lui Lore încheieturile de partea de jos a picioarelor din față ale mesei.

În poziția aceasta, Lore nu mai vedea chipul gardiencei, când aceasta citi, cu aceeași voce mecanică, acuzațiile împotriva deținutei cu numărul 7843 și pedeapsa pe care sus-numita deținută trebuia s-o primească, în conformitate cu cel mai recent decret al oficiului Reichsführerului SS și al oficiului administrației lagărului, și așa mai departe – o farsă care nu făcea decât să pună sare pe rană.

– Terminați odată, mormăi Lore în barbă, dar regretă aproape imediat, când două mâini bătătorite îi ridicară brusc rochia și-i traseră lenjeria aspră, de lână, în jos, dezgolind-o în fața întregii populații a lagărului, deținute și gardieni laolaltă.

Umilința clipei fu, poate, mai dureroasă decât prima lovitură sau cel puțin așa i se păru lui Lore, până când o explozie de agonie înlocui amorțeala feselor ei goale, unde bastonul gardiencei lăsase prima urmă.

– Una.

Undeva în adâncul minții, Lore îl auzi pe unul dintre doctorii SS cum numără – aceeași voce rece și monotonă ca a gardiencei; o voce care nu era omenească, ci a unei mașini fără inimă și fără sentimente.

– Două.

Între lovituri, era câte o pauză scurtă. Așteptarea următoarei lovituri era aproape la fel de chinuitoare ca lovitura în sine.

Lore simți cum picioarele îi tremură incontrolabil, în timp ce se ținea cu toată forța de lemn, scrâșnind din dinți, dorindu-și din răsputeri să rămână puternică, să rămână tăcută, de dragul... mândriei sale? Autoconservării? Nu-și mai dădea seama ce rămăsese din ea după ce avu impresia că îi era smulsă carnea de pe oase, la fel cum hainele îi fuseseră smulse de pe corp cu câteva clipe în urmă.

– Cinci.

Dezgolită și legată ca o fiară prinsă într-o capcană a morții și torturată de niște vânători sadici, înainte să fie jupuită și aruncată la câini.

– Șase.

Cineva urlă de agonie. Strigătul neomenesc răsună prin lagăr și peste pădure; ajunse până în localitate, după care fu acoperit de muzica bavareză veselă și de glasul de la radio, care comenta adunarea de la Nürnberg, aflată în desfășurare chiar atunci, pentru cei care nu aveau norocul să participe.

Când Lore începu să vadă din nou lumea, cu ochii ei înlăcrimați și înroșiți, văzu un fir subțire și strălucitor de salivă care se întindea să atingă pământul, ca un fir rupt dintr-o pânză de păianjen, și își dădu seama că ea e cea care urlă.

– Șapte.

„Nu mai... nu mai, vă rog, gata!“

Lore nu-și mai dădea seama dacă doar gândea sau se ruga de tartorii ei, fără urmă de mândrie rămasă.

– Opt.

Un șiroi cald de urină șerpuia acum pe picioarele lui Lore. Trupul ei nu îi mai aparținea. Era al torționarilor ei; asculta de ei și se supunea lor și se întorcea împotriva lui Lore și nu mai avea nimic de pierdut decât viața.

„Lasă-i să mă omoare. Te rog, lasă-mă să mor chiar acum...“

– Nouă.

„Lasă-mă să mor, oricine ai fi, Dumnezeu sau diavol, nu-mi pasă, ia-mă acum și gata...“

– Zece.

La marginea conștiinței lui Lore, glasul lui Bierlein, pe jumătate batjocoritor și pe jumătate impresionat de-a dreptul:

– Am ajuns la jumătate!

Lui Lore i se păru că aude cum tovarășii lui își plâng berea pierdută, și unul dintre medici îl admonestează fiindcă a intervenit în proces, dar nu-i distinse cuvintele, doar pe ultimul – „unsprezece“ – și apoi se duse, se duse, în sfârșit, în neant, țărână din țărână, uitată de lume.

9

– Dar știu că și-au făcut de cap cu tine, fata mea.

Lore nu voia să se trezească. Simplul gând de a deschide ochii îi repugna. Cât de dulce îi fusese somnul fără durere, cât de plăcută starea în care se rătăcise, în care nu era chiar moartă, dar pe aproape! Și acum, durerea îi revenea în valuri, mai întâi amorțită, abia perceptibilă, dintr-un cotlon al minții, dar crescând cu fiecare nouă răsuflare, radiind în cercuri înflăcărate ce-i urcau dinspre posterior și dosul picioarelor spre spinare și burtă.

– Ți-e rău? Aceeași voce, aspră, dar cumva mămoasă, exact ca mâna caldă de la ceafa lui Lore. Abia atunci își dădu seama că zace întinsă pe burtă. Ai găleata chiar lângă tine. Varsă, dacă îți vine. Mă îndoiesc că mai ai cine știe ce în tine, dar chiar și așa, nu te sfii. Acum ești la infirmerie. Totul s-a sfârșit.

„Nu s-a sfârșit.“ Prin crăpăturile ochilor, care pur și simplu refuzau să se deschidă mai mult, Lore întrezări găleata de aluminiu care mirosea slab a clor și scuipă în ea. „Nici pe departe.“ Restul loviturilor avea să le încaseze de îndată ce s-ar fi ridicat și ar fi putut să umble; asta era regula lagărului.

Lore scuipă din nou, se luptă să-și țină-n frâu stomacul îngrețoșat și răsuflă ușurată când câștigă măcar acea bătălie măruntă.

– Ți-am curățat toate rănile. Și cele de pe tălpi. Bine că te-au adus la mine în timp util; dacă mai stăteai câteva zile, s-ar fi instalat infecția. A fost una minoră, dar eu zic că o să-ți treacă repede, cât ai zice pește. Ești o fată puternică. O să reziști.

Doar că nu era nici pic de bucurie în glasul doctoriței deținutelor. Și nici pe chipul ei, își dădu seama Lore când își dezlipi, în sfârșit, pleoapele. Faptul că femeia refuza să-i întâlnească privirea nu făcu decât să-i adâncească lui Lore bănuielile tot mai mari. În schimb, când Lore se uită la ea și o măsură din cap până-n picioare, laolaltă cu împrejurimile

ei, doctorița își făcea de lucru amestecând un unguent pe o măsuță, femeia aceasta respectabilă, cu batic alb și o gropiță în bărbie.

Era la infirmerie, cu siguranță, dar nu la cea obișnuită. Era mult prea mică și curată pentru o infirmerie a deținutelor. Șiruri ordonate de paturi, acoperite cu cearșafuri adevărate, de culoarea untului, și chiar și perne plate, umplute cu paie, la fel ca aceea pe care se odihnea acum obrazul lui Lore. Și mirosul, de clor și ceva vag familiar, care îi aducea înapoi din adâncurile memoriei ceva întunecat și tulburător...

Era greu să inspire prin coaja de sânge închegat din nas, dar Lore trase aer o dată, de două ori, și se ridică imediat, tresărind de durere.

– Ferma de iepuroaice!

Cuvintele îi ieșiră pe gură înainte să le prindă și să le reducă la tăcere, de parcă dacă ar fi rostit adevărul dezastruos, ar fi făcut cumva realitatea și mai reală, inevitabilă, o capcană a morții din care nu exista scăpare; nu de data asta, nu pentru iepuroaica asta.

– Dacă așa vrei să-i spui.

Doctorița deținutelor ridică din umeri. „Da, așa e, dar nu e vina ei; cineva trebuie să aibă grijă de toate femeile astea", părea să spună spinarea ei încordată.

Și erau cel puțin o duzină acolo, zăcând fiecare în patul ei; un lux care li se oferea în schimbul cărnii și sângelui lor.

O parte din carne le putrezea, după ce medicii lagărului le-o spintecaseră și le-o frecaseră cu tot felul de mizerii și praf de pușcă, pentru a simula răni de pe câmpul de luptă; Lore simțea mirosul specific, prin duhoarea aproape copleșitoare de clor, menită să-l acopere. Deja îi făcuseră asta celei mai bune prietene ale ei – *singurei* prietene ale ei de aici.

Acum era rândul ei.

Lore se sprijini în coate, un animal rănit care spera să țâșnească din loc, dar care nu mai avea aproape deloc forță să se salveze.

– E o greșeală. N-ar trebui să fiu aici. Trebuie să fiu la infirmeria obișnuită, să mă recuperez destul cât să mă întorc la Appellplatz[Z]...

– Nu te obosi, copilă, zise doctorița, cu un oftat, de parcă ar mai fi auzit povestea asta. Nimeni nu ajunge aici din greșeală. Numai cu ordine explicite. Și după ce manevră ai făcut..., zise femeia, scuturând din cap, iar gropița din bărbie îi evidenție dezaprobarea vădită.

Nu, nu dezaprobarea, decise Lore, după ce o studie mai îndeaproape pe doctoriță; ci dezamăgirea unui părinte iubitor, căruia i se rupea sufletul pentru copilul care nu

putea, pur și simplu, să învețe cum merg lucrurile în societate și tot avea probleme cu legea.

Privirea lui Lore se mai îmblânzi când înțelese că nu doctorița era dușmanul, deși ajuta SS-ul în treburile sale înspăimântătoare. Într-adevăr, cineva trebuia să aibă grijă de toate „iepuroaicele“ rănite.

– Ce o să-mi facă? întrebă ea, întinzându-se la loc în pat, întrebându-se dacă brațul îi tremură atât de violent din pricina efortului sau a agitației.

Doctorița ridică iar din umeri, parcă cerându-și scuze. „Orice le trăsnește imaginația bolnavă“, spunea acel gest.

– Momentan testează sulfamidele pe răni cangrenate.

Lore întinse gâtul și se uită nedumerită la tălpile-i bandajate.

– Atunci de ce v-ați mai obosit să-mi curățați tălpile? Aveam atâtea cioburi și mizerie în ele, că dacă mai stăteam două zile, ar fi avut o întreagă grădină supurândă.

Doctorița o privi pieziș.

– Acelea nu sunt genul de răni pe care le caută. Soldații Wehrmachtului nu umblă desculți, vezi tu.

– Deci o să mă vindece de toate astea, zise Lore, arătând neîncrezătoare spre corpul ei, care semăna cu o rană unică, imensă, din ce vedea după bandaje, care miroseau slab a unguent, doar ca să mă taie și să mă infecteze intenționat?

– Ai prins șpilul, răspunse doctorița.

Spre mirarea ei, Lore își dădu seama că râde.

Zilele se întindeau la nesfârșit, într-un purgatoriu al fatalității pustii. În fiecare dimineață, când Herr Doktor, în uniforma lui perfect apretată și cu cizmele înalte, își făcea rondul și dădea din cap mulțumit de cum progresa recuperarea lui Lore, ea simțea cum fire de nisip alunecă tăcut prin gâtul subțire al clepsidrei care îi măsura viața. Cu cât se însănătoșea, cu atât mai rece se făcea suflarea Morții în ceafa ei. Dintr-o clipă în alta, medicul avea să anunțe că e pregătită pentru „procedură“, iar apoi subalternii săi aveau s-o conducă în locul de unde celelalte „iepuroaice“ se întorceau pe două picioare, dar cu niște răni cumplite. Și apoi, la fel ca ele, ea avea să se roage la toți zeii ca sulfamidele cele mai noi pe care medicii SS le administrau „pacientelor“ să funcționeze, dar în schimb nu aveau decât să simtă cum febra urcă de la o oră la alta și să privească îngrozite de moarte cum otrava violacee le înnegrește carnea în fața ochilor.

– Măcar nu mai doare.

Ultimele cuvinte notorii, însoțite de un zâmbet firav, pe care Lore îl văzuse de mai multe ori decât ar fi vrut să recunoască, în timp ce zăcuse acolo, printre femeile acelea muribunde, așteptându-și și ea rândul.

Rațiile erau mult mai mari, însă, după standardele lagărului, aproape omenești. Un fel de terci la micul-dejun, supă de napi la prânz și – un adevărat ospăț – cartofi și bucăți de sângerete sau brânză la cină. Însă mare parte din mâncare ajungea la asistente în locul deținutelor: femeile nu prea aveau ce să facă cu mâncarea când febra le creștea atât de mult; în schimb, cuprinse de delir, vorbeau cu rudele lor moarte.

Sosi și dimineața, cețoasă și cenușie. Chiar și așa, Lore se oferi să mănture pe afară, în preajma „fermei de iepuroaice", deși dinspre lac se rostogolea în valuri ceața, doar ca să inspire un pic de aer curat, poate pentru ultima oară – cu SS-ul, n-aveai de unde să știi. Rănile de pe fese și coapse se făcuseră din mov-închis galbene, iar tăieturile din tălpi erau acum doar niște zgaibe. Peste încă o zi sau două aveau să vină după ea; Lore știa că așa va fi. Aici, în Ravensbrück, două lucruri erau certe: soarele care asfințea seara și SS-ul care își culegea recolta fatală la fiecare răsărit. Era inutil să speri la o schimbare în program.

Sub picioarele lui Lore, un covor roșiatic, încețoșat de lacrimile ei. Se adunau de ceva vreme deja, dar Lore își mușca limba până când i se crăpa din nou, doar ca să le alunge. Din cine știe ce motiv, durerea fizică era întotdeauna mai ușor de tolerat decât cea sufletească. Vânătăile se vindecau, însă pieptul i se tot înălța și cobora cu fiecare nouă trecere a măturii prin țărână, în timp ce două glasuri opuse își duceau propriul război în sinea ei.

„Nu mai pot... Mi-aș dori să mor."

„O să mori curând, nu-ți mai plânge de milă. Altora le e mai greu."

„Dar sunt și alții cărora le e mai bine! De ce eu? Ce le-am făcut eu lor?"

„Șterge-ți nasul, mămăligă ce ești. Trebuia să-ți faci singură de petrecanie când ai avut ocazia, dar ești mult prea lașă și ca să-ți pui capăt vieții. Hai atunci, așteaptă să te rezolve naziștii. Excelează în domeniu, întreab-o pe Kathe."

Atunci îi țâșniră lacrimile din ochi – un plâns urât, un strigăt de ajutor din partea cuiva care abia dacă plângea măcar. Și mai enervată și înfuriată pe ea însăși și nefericită ca întotdeauna, Lore dădu să și le șteargă, să-și șteargă mucii de la nas, cu dosul palmei, mică și neajutorată ca un copil la locul de joacă, după ce un bătăuș tocmai i-a luat mingea preferată.

– Hannelore?

Lore încremeni, cu mătura în mână, la auzul vocii doctoriței. Spre deosebire de gardieni, ea le cunoștea pe toate „iepuroaicele" ei după nume și li se adresa numai așa, indiferent cât de scurtă le era șederea în pavilionul ei. Și le

amintea și pe toate care se stinseseră, iar asta nu era deloc ceva ușor: numărul lor era de câteva zeci, dacă nu sute, deja.

– Cum mai merge, fata mea?

Dintr-odată, lacrimile se opriră de la sine. Să plângă singură era una, dar să-și arate slăbiciunea în fața altora, oricât de plini de compasiune ar fi fost, era cu totul altceva. Lore nu se încredea cu ușurință în oameni. Și, în plus, să plângă pe umărul cuiva nu-i adusese niciodată nimic bun.

Făcuse o singură dată greșeala asta cu soțul ei, la începutul căsniciei lor, într-o zi când nimic nu părea să meargă bine și îi venise din nou menstruația, dovedind că nu e însărcinată, iar aluatul nu crescuse cum trebuia fiindcă Heinrich cumpărase o făină proastă, ieftină, și nu cea pe care o ceruse Lore, iar oaspeții urmau să sosească în mai puțin de două ore, oaspeți pe care el îi invitase, încă o dată, fără să-i spună nimic lui Lore și așteptându-se să le fie servită o cină completă, ca prin magie. Totul se adunase pic cu pic, dar chiar și atunci refuzase să se dea bătută; în schimb, aruncă aluatul și intră cu pas hotărât în camera de zi, unde Heinrich stătea tolănit, fumând un trabuc și citind ziarul, cu picioarele sprijinite pe măsuța de cafea. Venise să-i ceară bani de făină – banii ei, pe care el îi primea în locul ei de la bancă, în ziua de salariu, întrucât era „capul familiei". Avea să dea o fugă până la alimentară și să ia făina; încă avea timp să coacă chifle proaspete *și* să facă și desertul... Dar Heinrich se mulțumi să țâțâie, enervat, și refuză de-a dreptul să-i dea vreun pfenig. „Pentru ce? N-o să faci decât s-o strici iarăși" și țâțâi din nou, când ea izbucni în lacrimi, copleșită de nedreptatea întregii situații.

Începând din ziua aceea, Lore nu mai plânse decât singură, încuiată departe de lume, cel mult două minute, după care se întorcea direct la problema care trebuia rezolvată. Singură. Mereu singură.

Și niciodată nu fusese mai singură decât acum, când era închisă la Ravensbrück; doar că aici nu existau soluții la problemele ei. Doar moarte, oriunde ar fi privit.

– Merge, răspunse ea, cu o voce puternică și perfect calmă.

– Mhm. Doctorița se foia de pe un picior pe altul în spatele ei. Ai nevoie de ajutor?

Ceva îi spuse că doctorița se referea la un lucru cu totul diferit, dar chiar și așa, nu era nimic de făcut în privința situației ei, nu-i așa?

– Nu. Aproape am terminat aici.

– În regulă.

– În regulă.

Pași care se retrăgeau în spatele ei, rigid ca o scândură. Lore nu mai plângea. Atacul trecuse, lăsând în urmă doar o

ușoară durere de cap. Pe lângă ea, se târau șiruri de picioare, ochii se fereau de fermă, ca întotdeauna.

Ceața venea în valuri dinspre vest. Lore mătura.

În Appellplatz, secundul Kommandantului le lăuda ceva deținutelor. O nouă unitate de muncă, una ca Siemens, bănuia Lore. Nu se obosi să asculte; oricum nu avea să fie acolo ca să aprecieze înșelătoria. Nici deținutele nu o apreciau, judecând după faptul că subalternul Kommandantului tot ridica vocea, cuprins dintr-odată de entuziasm și veselie.

– ... și în schimb, veți primi dormitoare personale, rații la fel ca ale personalului SS, dușuri zilnice, un medic personal gata să vă îngrijească oricând, așternuturi proaspete, rufe spălate săptămânal, și, cel mai frumos, veți fi eliberate de sentință, indiferent cât de lungă era inițial, după ce vă îndepliniți sarcina aceasta nouă timp de exact douăsprezece luni.

Lore ciuli urechile. În oamenii aceștia nu puteai avea încredere; o învățase deja pe propria piele, totuși, cât de splendidă era țesătura aceasta de minciuni!

„Douăsprezece luni, ha!“

Și totuși, Lore își sprijini mătura de zidul văruit al barăcii și făcu primul pas nesigur în direcția Appellplatz.

– Puteți opta pentru un lagăr ca Ravensbrück sau puteți alege o detașare din lista pe care v-o va pune la dispoziție oficiul nostru, dacă nu vă place viața dincolo de gardurile cu sârmă ghimpată, ha ha! Avem opțiuni pentru toată lumea.

„Chiar întrece măsura. Postul ăsta, oricare ar fi el, nu miroase deloc a bine.“ Lore rânji ca pentru sine, ascultându-i minciunile, și totuși, din cine știe ce motiv, se îndepărta tot mai mult de siguranța imediată a fermei de iepuroaice.

– Veți locui în barăci încălzite, alocate doar comandoului vostru, și veți dormi nu în paturi suprapuse, ci în paturi individuale cu noptiere, veți beneficia de o selecție de cărți din biblioteca lagărului, cu care să vă omorâți timpul, și chiar și de discuri pe care să le ascultați când lucrați sau vă bucurați de timpul liber. Apropo de asta, pe timpul verii vi se vor acorda privilegii speciale, de pildă să faceți plajă lângă barăci sau să vă îngrijiți propria grădină, care va fi, de asemenea, sub controlul personal al comandoului vostru. Ei bine? Avem voluntare?

De unde stătea acum, la marginea Appellplatz, Lore văzu cum fac un pas în față doar patru femei. Toate erau însemnate cu triunghiuri negre.

– Sunteți curate? întrebă secundul Kommandantului, cu o față acră, dintr-un motiv pe care Lore nu-l putea identifica.

Femeile schimbară priviri între ele.

– Aveți grijă, veți fi examinate de personalul lagărului înainte să fiți eliberate pentru noua sarcină. Dacă se

descoperă că vreuna dintre voi ascunde vreo boală venerică..., zise și lăsă amenințarea să plutească în ceață.

Două femei făcură un pas înapoi. Numai două rămăseseră în față, din tot roiul acela de uniforme vărgate.

– Haideți, nu-i nevoie să fiți așa sfioase! interveni iarăși Herr Adjutant, vânzătorul anului. Nu aveți nevoie de experiență profesională, ha ha! Primim pe oricine are două picioare și e clinic sănătos.

– Care este sarcina?

Lore se surprinse pe ea însăși cu întrebarea pe care buzele ei o rostiră parcă din proprie inițiativă.

Adjutantul veni spre ea, o măsură din cap până în picioare și zâmbi, aparent mulțumit.

– Un *freudenhaus*, pentru SS sau deținuți. Alegerea vă aparține.

Un *bordel*. Trebuia să-și imagineze. Lore nu zise nimic.

– Ești ariană, așa-i?

– Da.

– Pentru ce acuzații?

– Trădare.

Bărbatul dădu din cap aprobator, zâmbind și mai larg, din cine știe ce motiv.

– Germană?

– Austriacă.

– Austriacă! exclamă el, încântat. Am în minte exact lagărul potrivit pentru tine. Mauthausen. Un loc atât de pitoresc, chiar în mijlocul munților; pun pariu că o să-ți placă aerul proaspăt. Eu aș dansa de bucurie dacă m-ar detașa cineva acolo, în loc de tractirul ăsta.

Alt hohot de râs, atât de binevoitor, încât lui Lore aproape că-i venea să-l creadă. Dintr-odată, el își aminti ceva.

– Clinic sănătoasă?

Lore se gândi ceva timp.

– ... da. Sunt sănătoasă, dar doar deocamdată.

– Ce înseamnă asta? Te așteaptă vreo criză de tifos în curând?

– Nu. O cangrenă, cel mai probabil.

– Ești rănită, deci?

– Nu încă.

– Vrei să nu mai vorbești în ghicitori? Zi odată ce e, fato.

– Am fost alocată „fermei de iepuroaice“, Herr Offizier. Urmează să fiu operată în următoarele zile.

Spre marea mirare a lui Lore, mâna dreaptă a Kommandantului îi șterse condamnarea la moarte cu o nonșalanță minunată.

– Nu e motiv de îngrijorare acesta. Merkel, zise el, întorcându-se spre subalternul său, pune-i numărul pe listă și transfer-o imediat la baraca noastră.

– Și dacă Herr Doktor face gură din cauza asta? zise Merkel, privindu-l îndoielnic.

– Oferă-le pe astea două. Cu aceeași privire stăpână pe sine, adjutantul arătă spre cele două antisociale, care erau astfel forțate să renunțe la posturile lor posibil călduțe. Nimeni nu-mi spintecă mielușelele.

Ceva din felul în care o privi când spuse aceste lucruri îi zise lui Lore că sărise din lac în puț.

10

Sankt Georgen, Austria Superioară, vara anului 1942

Heimat.

Patria. Pământul care i-a dat naștere și a hrănit-o și a făcut-o cine era.

Până și aerul părea altfel aici; Lore ar fi putut să jure pe viața ei că așa era. Gata cu umezeala pădurilor germane cu parfum de mușchi, scoarță și sevă de copaci. Aici, aerul era limpede precum cerul, din care vedea o felie printre scândurile trenului de marfă în care fuseseră înghesuite, lângă lăzi pline cu mărfuri pentru SS. Un singur gardian fusese desemnat să le supravegheze, dar până și el era prea ocupat să se îndoape cu sardine îmbibate în ulei, ca să le acorde atenție femeilor.

Erau douăzeci cu totul, legănându-se umăr la umăr, când trenul încetini treptat și scârțâi pe șine, până se opri de tot.

– Unde suntem? întrebă o fată din stânga lui Lore, cu o șoaptă abia perceptibilă.

Mărfuri valoroase sau nu, „trăncănitul“ era strict *verboten*; pe toată durata călătoriei, nici măcar nu-și aflaseră numele unele altora.

– Aproape de Linz, șopti Lore.

– E de bine?

Cum să răspunzi la întrebarea asta?

Lore își mușcă buza, și o expresie gânditoare îi întunecă trăsăturile. Era frumos vara, cum era în toată Austria. Oricât de mult și-ar fi îndrăgit orașul natal, Viena, uneori o copleșea cu grandoarea ei imperială veche, palatele și teatrele și magazinele de pălării și cafenelele la fiecare colț. Mult prea aglomerată, cu traficul care îi înfunda arterele – mașini, oameni, cai. Imobile vechi, cu imigranți înghesuiți în ele ca sardinele, aproape stând unii în capul altora... Pe de altă parte, toți acei oameni trebuie că nu mai erau acolo de-acum, epurați de vreo directivă a naziștilor.

Vara, locul ideal era Linz, nu Viena. Așezat între văi luxuriante de culoarea smaraldelor, odihnindu-se în fața Alpilor care creau un fundal magnific, era un oraș de un

farmec extraordinar, într-atât încât nu puteai să nu te îndrăgostești de el, așa cum o făcuse și Lore când era doar o copilă, când Marele Război aproape că fusese dat uitării și mâncarea era din nou din belșug, iar ecoul ciondănelilor dintre marxiștii și naționaliștii locali nu ajunsese până la idilicul și pastoralul Linz.

Dar trecuseră prea mulți ani de-atunci. Noul război se dezlănțuia, foștii marxiști ori fuseseră deja uciși, ori erau pe cale să fie, iar Lore însăși fusese redusă la un simplu număr.

Așa că se mulțumi să ridice din umărul amorțit și spuse:

– Cine să mai știe acum?

Un ultim scrâșnet de frâne, aceleași strigăte ale ofițerilor SS de afară, dar cu un accent austriac familiar. Gardianul lor își scutură firimiturile de pe uniformă, și femeile ieșiră din măruntaiele întunecate ale trenului în lumina orbitoare a după-amiezii, într-o piațetă provincială, care le luă prin surprindere mai tare decât ar fi putut-o face un baston de Kapo[8] pe spinare.

În timp ce se aliniară lângă vagon, ca niște sclave jalnice ale obișnuinței, viața mergea mai departe în jurul lor, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic ieșit din comun. Bărbați sfrijiți, în uniforme vărgate, alergau de colo-colo, încărcați cu lăzi, în timp ce mai mulți civili fumau și citeau presa de dimineață, pe banca aflată la nici câțiva metri depărtare. O tânără îmbrăcată într-o rochie cu buline se sprijinea de zidul de lângă mersul trenurilor, în timp ce își făcea vânt cu o revistă, cu ochii închiși în fața soarelui și cu buzele rujate într-un roz frumos. Când adierea suflă spre Lore, simți chiar parfumul femeii – ceva cu liliac, proaspăt, la fel ca femeia care îl purta. Gardianul SS care le păzise se holba la ea cu un interes vădit.

– Învârtoșează-te în timpul liber; cât ești de serviciu, numără-mi târfele de teren! mârâi un ofițer la tânărul gardian, când trecu pe lângă el și micul șir din care făcea parte Lore.

Și uite așa, atât gardianului, cât și lui Lore li se aminti brusc care le era locul în ierarhia asta crudă intitulată Marele Reich German.

Acum era enervat din cauza lor, de parcă ar fi fost vina femeilor că făcuse el impresie proastă în fața unuia dintre noii săi superiori, încă din prima zi. Blestemele lui aproape acoperiră scuzele pe care *Meister*-ul gării le oferea bărbaților care își așteptau trenul.

– Câteva minute și gata, domnilor. Afacerile de stat sunt pe primul loc, cu siguranță mă înțelegeți. De îndată ce deținuții aceștia descarcă vagoanele, trenul va porni pe dată și va elibera șinele pentru al dumneavoastră. Deja așteaptă chiar acolo, domnilor. Doar câteva minute...

Civilii nu spuseră nimic, trebuia oricum să ai porniri sinucigașe ca să te adresezi vreunui ofițer SS, dar căutăturile lor urâte făceau cât o mie de cuvinte. Și astfel, ca să intre în grațiile SS-ului, deținuții Kapo începură să-i împungă și mai abitir pe ceilalți, care oricum făceau eforturi vădite, iar ofițerii SS, la rândul lor, începură să-și scoată pistoalele din tocuri, ca stimulent suplimentar.

În toată nebunia aceasta crescândă, femeia din fața lui Lore stătea cu ochii închiși și își făcea vânt. Când deschise în cele din urmă ochii, se uită nu la Lore, ci prin ea, de parcă femeile în rochii vărgate nici nu ar fi existat.

– Sankt Georgen.

– Ha? făcu Lore, neauzind bine ce îi șoptise deținuta de lângă ea.

Fata cea blondă doar făcu un semn din bărbie spre numele satului, vopsit imediat deasupra capului femeii celei frumoase. Scufundată în observarea acelei umbre a lui Lore de altădată, ea nici nu fusese atentă la ceea ce reprezenta acum prezentul ei.

– *Ach*. Așa e. La est de Linz, atunci, zise Lore, dând încet din cap, gânditor, ca pentru sine.

– Acum construiesc lagăre în mijlocul satelor? zise fata și ridică din sprânceană, nevenindu-i să creadă.

Probabil că da, fiindcă în loc să se urce în alt tren, fură pur și simplu trimise în marș după deținuții cocoșați sub greutatea lăzilor, din care nu aveau să se aleagă cu nimic altceva decât niște zgârieturi pe spinare.

Pretutindeni în jurul lor, femeile atârnau rufe la uscat sau își îngrijeau grădinile; fete tinere în uniforme BDM[9] împingeau cărucioare, în timp ce sporovăiau zgomotos, iar copiii se jucau cu pietricele în țărână.

Numai câte un cățel mai venea din când în când pe lângă ele, atras de un miros nou, necunoscut.

– Import german, nou-nouț! Un ofițer SS de la primire își sărută vârfurile degetelor, când Lore și grupul ei trecură de porțile unei clădiri ce semăna cu o fortăreață medievală, cu turnurile și zidurile ei de piatră. Bine ați venit la Mauthausen-Gusen, doamnelor! Porcii ăștia urâți tocmai termină de pavat drumul spre dormitoarele voastre personale.

La început, Lore crezu că e o glumă, dar după ce se uită în direcția în care arăta biciul ofițerului SS, își dădu seama că, acum, asta era realitatea.

În depărtare, mai mulți deținuți izbeau cu barosul în blocuri de granit mai înalte decât ei. Lângă ei, un alt grup de deținuți spărgea pietrele ciobite în bucăți și mai mici, până când le prefăceau în pietriș.

Unul dintre ei înălță capul la vederea femeilor, rămase împietrit de uimire vădită și fu lovit de îndată peste cap de

furtunul de cauciuc al unui Kapo.

Deși întoarse repede capul, Lore tot auzi cum iese aerul din plămânii deținutului de fiecare dată când cizma unui Kapo se înfigea în burta lui. Colac peste pupăză, micul lor șir era condus drept spre locul măcelului, căruia nici unul dintre ofițerii SS nu îi acorda atenție. Pietrișul scânteia sub picioare, de parcă ar fi fost pudrat cu milioane de diamante minuscule, când Lore trecu pe lângă trupul neînsuflețit, în care Kapo încă trăgea șuturi. Doar niște stropi de sânge abia vizibili marcau locul unde trebui să calce peste brațul deținutului muribund – sau mort.

– A murit ca să călcăm noi pe granit zdrobit, se auzi Lore șoptind.

Lângă ea, blonda suspina în tăcere.

Drept în fața lor, se înălța o scară naturală înaltă, săpată direct în munte. Priveliștea acestei noi terori o făcu pe Lore să se oprească încet, fiindcă până și ochii ei, oțeliți de anii de abuzuri de la Ravensbrück, refuzară să creadă ce se ivea în fața lor.

Ca niște umbre ale strămoșilor lor egipteni înrobiți, nenumărați bărbați erau fugăriți pe scara aceea infernală de Kapo și ofițeri SS care râdeau, doar ca să se întoarcă peste câteva clipe împovărați de niște bolovani atât de mari, încât tot corpul le era încovoiat sub greutatea aceea de nesuportat. Și chiar și atunci, în timp ce coborau cu picioare tremurânde, care se chinuiau să-i susțină, ofițerii SS își asmuțeau alsacienii la călcâiele bieților oameni.

– Mișcă, mișcă, mișcă, putoare ce ești, până nu te ajut cu un șut în dos!

– Asta zici că-i încărcătură? Las-o jos. Las-o jos în clipa asta, am zis. Urcă înapoi și vino cu un bloc de două ori mai mare!

Strigătul răgușit al unui deținut răsună ca să-i alerteze pe ceilalți, în timp ce un bloc imens de granit se rostogolea deja la vale, gata să măture din calea sa orice ființă omenească fără noroc, zdrobind-o ca pe o furnică. Deținuții se feriră și săriră din calea bolovanului, doar ca să fie ciomăgiți din nou și trimiși la loc în pas vioi.

– Ce fel de loc e ăsta? scânci vecina lui Lore, în timp ce corpul i se scutura, cuprins de un tremur violent.

– Mauthausen, răspunse Lore, cu un glas la fel de mort ca bărbatul pe lângă care tocmai trecuseră. Tocătorul de oase.

– Există trei clasificări acordate diferitelor lagăre de concentrare, zise Lore. Categoria întâi, pentru deținuții puțin vinovați și clar „reformabili" – Dachau, Sachsenhausen și lagărul principal de la Auschwitz aparțin acestei categorii. Apoi vine categoria a doua, lagărele rezervate deținuților foarte vinovați, care pot, totuși, să fie reformați. Această

categorie include Buchenwald, Flossenbürg, Neuengamme și Auschwitz II. Și apoi vine Mauthausen. Lore se opri. În tăcerea încordată, fiecare femeie își auzea propria răsuflare. Singurul lagăr clasificat vreodată în categoria a treia.

Nu era nevoie să explice în ce fel de iad pe pământ fuseseră transportate. Celelalte deținute văzuseră cu ochii lor înainte ca ușa barăcii lor să se trântească, închizându-le înăuntru ca pe niște miei de primăvară înainte de tăiere.

Baraca se dovedi a fi destul de frumoasă, spre surprinderea lui Lore. Două verande cu coloane de cărămidă duceau spre spațiile principale de locuit. Pe numeroasele ferestre, lumina soarelui se revărsa în compartimentele cu paturi individuale – dotate cu saltele, așternuturi, ba chiar și noptiere cu flori proaspete –, exact așa cum le promiseseră ofițerii SS la Ravensbrück. Însă lui Lore tot i se întorcea stomacul pe dos la vederea acelor paturi. La fel cum uniformele negre elegante ale ofițerilor SS nu le ascundeau firea abjectă, cearșafurile de un alb imaculat de pe noile lor paturi nu păcăleau, nici ele, pe nimeni.

Nu după mult timp, aveau să fie legate în lanțuri de paturile acelea, în care aveau să muncească pe spate în slujba Reichului.

– De unde știi toate astea? Despre categoriile de lagăre, de pildă? zise una dintre femei, mijind, bănuitoare, ochii la Lore.

Purta însemnul negru al unei antisociale și, la fel ca restul, părea să aibă douăzeci și ceva de ani. Lore o remarcase prima în mica lor trupă și se gândi că nu era de mirare că SS-ul o alesese pentru această sarcină. Avea unul dintre acele chipuri care ieșeau în evidență în mulțime, nu datorită frumuseții sale clasice, ci tocmai în pofida ei. Bărbia îi era prea ascuțită, buza de sus mai plină decât cea de jos și ochii puțin cam depărtați, dar luate laolaltă, toate presupusele ei defecte se îmbinau impecabil, alcătuind un chip care își avea locul nici mai mult, nici mai puțin decât pe marele ecran.

– Cum te cheamă? o întrebă Lore.

Femeia o tot sfredelea cu ochii aceia minunați, până când Lore rânji și capitulă, așezându-se pe unul dintre paturi. Puteau foarte bine să șadă comod, cât timp erau lăsate de capul lor.

– Am lucrat la Agenția de Emigrare a Evreilor, din Viena. Era unul dintre oficiile aflate sub autoritatea SD-ului.

Femeia mijì și mai mult ochii. Nu prea mulți germani de rând știau cu ce se ocupă, mai exact, îngrozitorul și misteriosul Sicherheitsdienst – Serviciul de Securitate al Reichsführerului SS. Doar că Gestapo face parte din el, așadar, orice ar fi fost, n-avea cum să fie ceva bun.

– Păi și ce cauți aici? Ești noua noastră Mamă, despre care ne-au avertizat?

Tonul ei era de-a dreptul otrăvitor.

– Mamă? Lore chicoti fără să vrea. Nu. Nici pe departe. Sunt doar o deținută, la fel ca voi toate.

– Atunci ce naiba ai făcut de i-ai supărat pe cei de la putere?

Lore ridică, vag din umăr. Patul era atât de moale, iar ea se simțea dintr-odată atât de obosită.

– Le-am făcut rost de acte false evreilor, ca să scape din capcana asta de șobolani.

Femeia pufni zgomotos, cu o aprobare bruscă, și îi întinse mâna lui Lore.

– Eu sunt Tillie.

– Lore, zise ea și dădură mâna. Și tu de ce ești aici?

– Că iubesc femeile mai mult decât bărbații.

– Pff, sunt înconjurată de infractoare de primă mână! chicoti altă fată din cercul lor. Eu sunt singura profesionistă de aici? Mă cheamă Emmi, apropo.

Femeile schimbară priviri. Încă șase ridicară mâinile.

– Noi suntem toate aici pentru prostituție.

– Șapte, conchise Emmi. Și restul?

– Politică.

– Antisocială. Ca tine, Tillie.

– Politică. Deși eu nu sunt: amantul meu era, iar ghinionul face ca soțul meu să fi aflat și să mă fi raportat și pe mine drept comunistă!

O explozie de râs.

În noua lor închisoare, făcură schimb de nume și povești, ca în vremurile de demult, și, preț de câteva momente scurte, Lore se gândi că poate dacă rezistă împreună douăsprezece luni nenorocite, vor ieși de acolo în viață, noi surori unite de legături mai puternice ca sângele. Să ai speranță într-un loc ca acesta era ceva periculos, cu siguranță, dar să nu o ai era și mai rău. Fără ea, puteai foarte bine să te duci să te spânzuri chiar în clipa aceea.

– Și tu, blondino? o întrebă Tillie pe fata care își petrecuse tot drumul cu trenul lângă Lore. Numele și infracțiunea săvârșită?

Captivată de poveștile noilor sale colege de baracă, Lore aproape că uitase de ea și abia acum o vedea pe fata care stătea tăcută pe colțul patului de lângă ușă, cu genunchii la piept, cu ochii sticloși și privind în gol. La auzul vocii lui Tillie, însă, smuci capul de parcă ar fi încasat o palmă.

Încet, clipi ca să revină la realitate și șopti foarte încet:

– Anika. Incendiere.

Abia atunci își dădu seama Lore că triunghiul fetei era verde: singura „infractoare“ adevărată printre deținutele politic și antisociale.

– Incendiere? repetă Tillie, de-a dreptul uluită.

– Da.

Fata cea blondă zâmbi vag. Acum, când ochii i se adaptară la lumină, Lore văzu că fata avea o spuzeală de pistrui pe puntea nasului. Împreună cu părul ei împletit și statura minionă, asta o făcea pe Anika să semene mai degrabă cu o copilă decât cu o femeie.

– Familia mea avea o fermă. Tatăl meu și cei trei frați sunt toți la război. Doar Mutti și cu mine aveam grijă de ea... Dar ne-am descurcat noi, ne trezeam la răsăritul soarelui, mulgeam vaca și caprele, le duceam la pășune, vedeam de gâște și de găini, ne îngrijeam de recoltă... Mutti lua ouă, lapte, sângerete și făină, toate într-un sac mai mare decât ea, și urca într-un marfar care se ducea în orașul cel mai apropiat. Știți cum se urca în tren? Alerga pe lângă el și încerca să se agațe de ceva, apoi se ținea bine de tot până în oraș, în timp ce cu cealaltă mână ținea sacii ăia enormi. Ei bine... a mers cum a mers o vreme, toată lumea făcea comerț pe piața neagră, până și poliția locală închidea ochii, ba unii chiar cumpărau de la noi.

Zâmbetul slab, angelic, care îi jucase pe față în timp ce își relata povestea, pică brusc, de parcă cineva ar fi tăiat sforile unei măști.

– Dar într-o zi a alunecat. Ploua și a alunecat și a căzut din tren și ceva i-a prins rochia și a târât-o... Inspiră brusc și înghiți în sec. Așa că am rămas doar eu la fermă. Prea multe animale în grija unei fete singure; asta au zis oamenii de la administrația satului când au venit să-mi înmâneze notificarea de relocare. Mi-au dat o zi să-mi strâng lucrurile. Ei bine, în noaptea aia am dat drumul la toate animalele, am încuiat toate ușile șopronului, cu furajele și grânele și ce mai era înăuntru, am turnat kerosen peste toate, și peste casă, și am lăsat totul să ardă.

Lore văzu o scânteie de sălbăticie în ochii Anikăi, în timp ce rosti ultimele cuvinte.

– Chiar a doua zi m-au arestat pentru distrugerea proprietății guvernamentale. Și acum, iată-mă aici.

– De ce, Doamne iartă-mă, te-ai oferi să vii încoace? întrebă Emmi.

– Nu m-am oferit. Pur și simplu m-au pus pe listă, zise Anika, ridicând din umeri.

– Ai ieșit vreodată cu un băiat? întrebă Lore, dând glas gândurilor tuturor.

Adunate în jurul fetei blonde, femeile se uitau lung la ea, cuprinse de o groază mortală și o agonie neajutorată. „Să aduci copila asta inocentă într-un bordel, pentru ce?“, se citea pe chipurile lor.

– Ce băieți? Buzele Anikăi tremurară când încercă să schițeze un zâmbet. Până să ajungă să mă intereseze, s-au dus cu toții la război.

– Biata de tine! strigă Tillie, urcând în patul Anikăi și înconjurând-o pe fată cu brațele. Nu-ți face griji. Rezolvăm noi de îndată ce își arată nasul aici careva din conducere! Le spunem că s-a produs o greșeală și o să te trimită înapoi la Ravensbrück. Sigur sunt destule femei mai mature pe care să le trimită încoace în locul tău.

Anikăi aproape că-i revenise zâmbetul, iar Lore aproape crezu că aici, în patria ei, oamenii erau mai buni, mai blânzi și că dreptatea nu mai era doar o vorbă goală.

Dar atunci se deschise brusc ușa barăcii, și o figură impunătoare ocupă, practic, tot cadrul ușii.

– Vă faceți comode, găinușelor? Femeia își dezveli un șir de dinți pătați de nicotină. Noua lor Mamă. Mai bine nu. Paturile alea sunt pentru muncă, nu pentru lenevit. Așa că sculați-vă cozile grăsane de pe ele și porniți la cantină în pas vioi, dacă nu vreți să munciți pe burta goală. Poate aveți impresia că e ușor să-ți desfaci picioarele, dar după patru ore, începe să fie epuizant. Deci? Marș, am zis!

„Patru ore“, răsuna în capul lui Lore, în timp ce tropăiau spre cantină, pe pietrișul de un alb orbitor.

„Patru ore“, îi zvâcnea în sânge, când se întoarseră la baracă cu două cazane, stropindu-și tălpile tremurânde cu conținutul lor prețios.

„Patru ore“, i se învolbura în stomac, în timp ce încerca să înghită lingură după lingură de supă fierbinte de cartofi. Patru minute mai târziu, vomită în latrină.

11

Încă îngrețoșată, încă straniu de deconectată de propriul corp, Lore tresări când degetele reci, înmănușate ale medicului din lagăr începură să-i sondeze și să-i împungă trupul gol, lipsit de apărare. Tillie, care fusese supusă aceleiași inspecții înaintea ei, încercase să-i explice lui Herr Doktor că trecuseră deja toate examenele și testele efectuate de personalul de la Ravensbrück și că erau clinic sănătoase.

– Altfel n-ar fi permis să fim trimise aici...

O palmă grea de la Frau Aufseherin – titlul oficial al Mamei – pusese brusc capăt discuției.

Când venise rândul ei, Lore se dezbrăcase în tăcere. Medicul lagărului avea un protocol de respectat, până la urmă, și birocrația fusese întotdeauna mult mai importantă pentru SS decât sentimentele unei persoane.

– Iritația de pe dosul coapselor? zise el, ciupindu-i dureros carnea.

– De la bice, răspunse Lore, cu o voce care nu suna ca a ei. Am primit douăsprezece, cred.

– Crezi?

– Atâtea am numărat. Apoi mi-am pierdut cunoștința.

Bărbatul nu făcu nici un comentariu. Nici nu o întrebă de ce fusese supusă acelei pedepse; doar îi făcu semn să urce pe masa de consultații și îi spuse să desfacă larg picioarele.

– N-ai născut niciodată, așa-i?

– Nu.

– Avorturi?

– Nu.

– Ai rămas vreodată însărcinată?

Degetele lui erau reci precum șerpii.

– Nu.

– Ești infertilă?

– Nu știu, minți ea.

– Mai bine să fii. Dacă oricare dintre voi se întâmplă să rămână gravidă, întrerupem sarcina în secunda doi.

Măcar asta era o ușurare. Să fie violată constant de un deținut după altul era oricum ceva îngrozitor, dar să mai și fie nevoită să poarte în pântec copilul unuia dintre violatori... Lore nu și-ar fi putut imagina o soartă mai cruntă.

– M-aș omorî..., șopti, abia perceptibil.

– Poftim?

Medicul ridică privirea brusc.

– Am zis: bine.

Medicul lagărului o privi încă o clipă, dar apoi îi făcu deodată semn să coboare.

– Curată. Următoarea.

Lore își trăgea rochia peste cap, în timp ce Anika și-o dădea jos.

– Herr Doktor..., începu Lore, dar bastonul Mamei, lipit de sânul lui Lore, o împiedică să mai facă vreo mișcare. Vă rog, e...

De data asta, bastonul se înfipse în pieptul ei, iar Lore își înghiți cuvântul pe care voise să-l rostească – „virgină".

– Afară! Să dai din gură neîntrebată...

Altă îmbrâncitură, altă împunsătură cu bastonul, și ușa i se închise în față. Ultimul lucru pe care îl văzu Lore fură mâinile medicului, desfăcând genunchii Anikăi. Pentru Lore, în clipa aceea, fata nu părea mai mare de doisprezece ani.

Dincolo de geam, un camion Sanka descărca niște cutii pe care scria „Profilactice". Lore privi cu ochi goi, în timp ce Tillie și Emmi le cărau în baracă.

– Astea ar trebui să ne ajungă vreo săptămână, zise Emmi în bătaie de joc, în timp ce se ștergea de praf pe mâini, după ce stivuise cutiile în „sala de primire".

Undeva în depărtare, o muzică clasică frumoasă se revărsa din difuzoarele din Appellplatz. Lore simțea cum i se adună fierea în gât.

– Fată, arăți ca o stafie, comentă Emmi, nu fără compasiune. Ți-e rău?

Lore doar încuviință din cap, căută un loc unde să scuipe, nu-l găsi, așa că înghiți în sec de mai multe ori.

– Ar fi fost mai ușor dacă aveam un strop din vreo licoare de patruzeci de grade. Acum, mâna lui Emmi era pe spinarea lui Lore, masându-i-o cu mișcări circulare, ca s-o liniștească. Asta face totul mai frumos. Păcat că suntem nou-venite aici; altfel, aș fi procurat ceva – nu pentru mine, eu sunt obișnuită cu soarta asta blestemată – pentru voi. Dar știți ce mai ajută? Închideți ochii și vă imaginați primul băiat pentru care ați făcut o pasiune când erați mici. Primul băiat căruia ați jurat că v-ați fi dăruit. Sau poate căruia chiar v-ați dăruit, nu vă știu povestea și nu mă bag, dar imaginați-vă chipul lui, mâinile lui, corpul lui deasupra corpului vostru...

Lore nu-și dădea seama dacă era mâna caldă a lui Emmi de pe spinarea ei sau sfatul ei ciudat de rațional, care părea atât de atroce, dar logic, ori poate simpla milă față de ea însăși, de Emmi, Tillie și Anika – față de toate –, dar, dintr-odată, începu să plângă, cu fața pe umărul lui Emmi. Respirațiile îi erau lungi, tremurate; lacrimile, mari și urâte; umerii i se zgâlțâiau – Lore se făcea praf. Ce o fi fost în mintea lor? Ea nu era făcută pentru așa ceva. Nu avea să fie în stare să o facă niciodată. „Ar fi trebuit să rămân la Ravensbrück. Ar fi trebuit să-i las să mă taie în bucăți și să-mi frece rănile cu pământ; tot aș fi fost mai curată, mai bine decât după așa ceva; nu, nu pot...“

– Șșș, șșș, fată, îi șopti Emmi la ureche, în timp ce îi ținea cealaltă mână la ceafă. Sunt doar emoții. N-o să fie așa de rău, îți promit. Și, într-o bună zi, fii atentă ce zic, chiar o să râzi de treaba asta. Așa cum râdeam eu și fetele mele. Am avut același „impresar“, vezi tu, și dă-mi voie să-ți zic că era un mare porc! Înainte, fusese cioban și avea mereu tendința să ne spună că ce seamănă cel mai mult cu ce are femeia... știi tu ce... e aia de oaie. Aparent, înainte să se mute la oraș, își formase experiența de pește la o fermă. Mergea vorba că fermierii au vrut să-i facă de petrecanie după ce l-au prins cum dă pe mână oile lor băieților din zonă, care nu puteau să facă rost de fete.

– Poftim? exclamă Tillie, râzând cu jumătate de gură.

Până și suspinele lui Lore încetară, înainte să-și dea seama măcar. Era mult prea incredibilă povestea; n-aveai cum s-o asculți altfel decât cu gura și ochii larg deschiși.

– Vă spun cu mâna pe inimă, întări Emmi, ba chiar își făcu și semnul crucii. Așa că una dintre fetele noi – eram în colțul unei spelunci – fiți atente ce îl întreabă: „Păi, și nu-ți face rău, cumva, să umbli cu oaia, împotriva tuturor legilor naturii?“ Și atunci eu, spirituală cum sunt, zic din spatele grupului, ca să nu știe omul cine a fost: „Neeeeeeee!“

De data asta, Lore fu cea care izbucni în râs. Împreună cu Tillie și Emmi, râse lângă turnul din cutii de profilactice, până când răgușì și simți c-o doare pieptul – de la bastonul Mamei, încă, sau de la râs, nu-și mai dădea seama.

Singură cuc, cu spinarea rigidă ca o scândură, Lore stătea așezată pe marginea patului din compartimentul ei. Afară, note delicate de pian îi învăluiau pe deținuții care se înșiruiau pentru apelul de seară.

Cei mai norocoși își depășiseră cota pe ziua respectivă și primiseră, la schimb, permisul de bordel.

Cei mai nenorocoși zăceau, zdrobiți și mutilați, la poalele scărilor înalte de granit, unde așteptau să fie culeși de brigada responsabilă de cadavre. În ochii lor deschiși, încețoșați, se reflecta cerul purpuriu, dureros de frumos. Pe chipurile lor însângerate, praful de granit strălucea în lumina asfințitului, precum diamantele.

Prin peretele subțire al compartimentului, Lore auzea fiecare cuvânt adresat de supraveghetorul SS norocosului deținut.

– Ai exact douăzeci de minute pe ceas. Este permisă doar poziția misionarului. Fără sărutări. Fără discuții. Fără nici un alt fel de relații dacă nu vrei să ajungi la comandoul disciplinar. Utilizarea de profilactice este obligatorie. După ce ai terminat, vei primi al doilea tratament preventiv și ai două minute la dispoziție să te speli. Și să nu ți se aprindă călcâiele după fată. De fiecare dată – dacă nu dai colțul încă și continui să scoți tot cifre record –, ți se va aloca alta, deci vezi să nu te apuce sentimentalismul să începi s-o întrebi cum o cheamă și așa mai departe. Fă-ți treaba și apoi treci în pas vioi înapoi la baracă.

„La fel ca la latrină“, se gândi Lore, din cine știe ce motiv. Tremurul violent îi trecuse. Acum, în ciuda căldurii de la sobița din colț, era amorțită și îi era frig, cum zăcea pe pat ca un cadavru, cu mâinile împreunate pe burtă.

Se deschise ușa. Frau Aufseherin îi dădu drumul înăuntru deținutului.

– O să vă verific, să nu vă țineți de prostii, îl avertiză din nou același ofițer SS din corpul medical al lagărului pe vizitatorul lui Lore.

Era un vizor în ușă, iar Lore se întrebase mai înainte ce scop are. Acum era limpede.

Trase aer în piept, tremurând, și îl eliberă încet pe nări. Preț de o clipă, după ce se închise ușa în urma lui, deținutul rămase unde nu-l putea vedea decât cu coada ochiului. Nici ea nu întoarse capul spre el. Se uită lung la tavan, cu maxilarul încleștat, fără să clipească.

Bărbatul se dezbrăcă în tăcere.

Lore nu făcu nici o mișcare să-și scoată rochia. Dintr-odată, corpul ei nu îi mai aparținea. Era doar o bucată inertă de carne, asupra căreia nu avea nici un control. O bucată de carne de care să se folosească ceilalți.

Patul gemu când bărbatul urcă în el.

– Semeni cu Marlene Dietrich, șopti el, în timp ce îi desfăcu palmele și le întoarse, parcă mirat, în palmele lui.

Nu semăna deloc cu Marlene Dietrich, dar asta nu conta. Oricum, probabil că, după toți anii aceia, el nici nu-și mai amintea cum arată Marlene Dietrich.

Era femeie și asta era tot ce conta.

Mâinile lui erau aspre și grosolane de la munca brută. Corpul îi mirosea a sudoare stătută și a ură.

Ura avea miros, într-adevăr, se gândi Lore absentă, în timp ce el îi trăgea rochia peste șolduri și îi dădea jos lenjeria de corp. Lore trebuia să facă asta singură – conform instrucțiunilor stricte ale Mamei –, dar Lore nu mai era acolo.

Când fața lui se apropie mult prea mult de a ei, Lore închise ochii, așa cum le sfătuise Emmi, și deschise gura, ca să tragă aer în piept. Gura nu simțea nici un miros. Măcar de-ar fi putut să-și oprească restul senzațiilor din corp în același fel...

Emmi îi spusese să se gândească la prima ei iubire, dar în schimb, Lore începu să-și amintească de blana caldă a câinilor de vânătoare ai bunicului ei, de mirosul cailor după ploaie, la Viena, de zgomotul vâslelor pe lac în timpul verii, de gustul divin al profiterolului dintr-un restaurant franțuzesc, de notele Filarmonicii din Viena, mângâind-o ca niște valuri...

Însă el era tot aici, printre toate amintirile plăcute, invadând, deranjând, oricât de departe ar fi încercat Lore să-l țină. După o lungă bătălie dusă și pierdută în sinea ei și absolut nici o emoție la exterior, încetă să se mai gândească la orice. Era mai bine decât să-și mânjească cele mai bune amintiri cu treaba asta. Încă avea nevoie de ele, vii și neatinse, ca să-și poată spune că mai există ceva pe lumea asta pentru care merită să trăiești.

Se termină cât ai zice pește. Dintr-odată, el nu mai era acolo, zdrobind-o cu trupul lui. Foșnet de haine, scârțâitul slab al ușii, iar Lore era singură din nou.

Singură și cumva străină, de parcă propriul corp ar fi fost un necunoscut cu care nu știa ce să facă.

După cincisprezece minute, veni altul.

Acesta nu spuse nimic.

Fiecare era altfel. Un deținut mai mare. Unul mai mic. Unul mai în vârstă. Un băiat căruia abia îi dăduseră tuleiele. Dar cu toții germani sau austrieci, ofițerul SS o asigurase măcar în privința asta. „Prostituatele germane sunt numai

pentru germani.“ Chiar și aici, legi rasiale, igienă rasială, puritate rasială.

– Nici un porc de evreu n-o să pună mâna pe tine, stai liniștită, intervenise și Mama, deși nu o întrebase nimeni. Doar bărbați germani, curați.

Dacă erau atât de curați, atunci oare de ce Lore nu-și dorea altceva decât să-și jupoaie pielea de pe ea și s-o spele cu leșie, când ziua se sfârși, în cele din urmă?

Cina fu luată în tăcere în seara aceea. Jumătate dintre femei nu aveau poftă de mâncare. Celelalte mâncau în liniște, cu ochii în farfurie, de parcă s-ar fi simțit vinovate că ele puteau s-o facă, și celelalte nu.

În camera ei, Frau Aufseherin ținea socotelile: permisele de bordel cumpărate cu mărci germane, medicamentele preventive folosite, profilacticele distribuite.

– O zi bună azi, conchise ea prin ușa deschisă, mai degrabă pentru ea însăși decât pentru protejatele de care nu-i păsa cine știe ce.

Nu răspunse nimeni.

– Azi am stat de vorbă cu unul dintre tipii mei, zise Emmi în șoaptă, în timp ce cărau cazanele înapoi la bucătărie. Lucrează ca mesager în lagăr. A zis că data viitoare ne face rost de niște vaselină. Îl cheamă Oskar. E un tip destul de drăguț. La care se nimerește data viitoare, să-i cereți ce vă trebuie.

– Eu am nevoie de un corp nou, mormăi Lore, pe un ton plat.

– Păi, ai noroc atunci, fată. Găsești o grămadă pe aici, răspunse Emmi, pe același ton.

Lore se opri și se uită la ea peste mânerul cazanului pe care îl împărțeau, întrebându-se cum poți să glumești despre așa ceva într-un loc ca acesta și după lucrurile prin care tocmai trecuseră.

Dar apoi Emmi ridică din sprânceană – „Ce-i?“ – și deodată, fără să vrea, lui Lore îi tresăriră buzele palide, schițând un surâs aproape imperceptibil.

– Ți se pare amuzant, vacă toantă ce ești? zise și-i cârpi una lui Emmi.

Drept răspuns, Emmi o lovi în fluierul piciorului și, nu după mult timp, râdeau, se blestemau și se plesneau una pe alta peste capetele acoperite cu baticuri, până când începură să le curgă lacrimile pe obraji. Iar apoi, aceleași baticuri fură date jos, lipite de obrajii lor cu gesturi de surori – „Gata, gata, dragă, nu ești singură, toate trecem prin asta și o să trecem peste, o să vezi că așa va fi!“ – și, dintr-odată, povara nu mai era insuportabilă.

La fel ca granitul de la Mauthausen, fusese spartă în bucăți și împărțită între ele, iar astfel, era cumva mai ușor de

cărat.

12

Până la sfârșitul lunii, administrația lagărului procurase un radio portabil pentru baraca femeilor.

– Răsplată că nu le-am înjunghiat în grumaz vreunul dintre cei mai buni muncitori, cu siguranță, glumi Tillie.

– Sau că nu ne-am tăiat venele, replică Lore.

Radioul era reglat pe singurul post de stat și transmitea mai des discursurile lui Goebbels decât muzică, dar tot era ceva. Dimineața, femeile se strângeau în jurul lui, încercând să distingă minciunile de adevăr.

– L-au omorât pe Heydrich, eh?

– Acum câteva luni. Și noi habar n-am avut.

– Cine e Heydrich? întrebă Anika, fără să ridice capul din lucrul de mână.

Lui Oskar al lui Emmi începuse să-i placă de ea în mod deosebit, ca unui frate. Ori de câte ori era repartizat la ea, nu-și folosea niciodată privilegiile; doar stătea de vorbă cu ea în șoaptă, prietenește, și îi aducea cadouașe pe sub mână, în timp ce ofițerii SS mituiți închideau ochii. Cumva, în ciuda tuturor regulamentelor, reușise chiar să-i procure andrele și câteva gheme, probabil după ce observase că își ciugulește pielițele degetelor până îi dă sângele. Surprinzător, trucul funcționă. Anika tricota cu la fel de multă concentrare câtă își dedicase sfâșierii pieii, și tricota oricând nu dormea sau lucra: mai întâi, doar petice de forme nedefinite, pe care le desfăcea de îndată ce rămânea fără fire, doar ca să se apuce de un alt petic amorf. Dar nu după mult timp, sub îndrumarea blândă a lui Tillie, Anika începu să facă fulare și mănuși.

Întâi Mama și apoi ofițerii SS remarcaseră talentele fetei și acum, în schimbul unor privilegii suplimentare sau al hranei, Anika tricota pulovere pentru personalul SS din lagăr, fulare de angora pentru neveste și jucării pentru copiii lor.

Jumătate din orășelul Sankt Georgen era alcătuit acum din familiile ofițerilor SS. O grămadă de lucru pentru mâinile neobosite ale Anikăi.

– A fost șeful SD-ului, zise Lore încet. Actualul RSHA, Biroul Principal de Securitate al Reichului German. Au unit mai multe agenții și i-au dat alt nume, dar asta s-a întâmplat deja după ce am plecat eu.

– L-ai cunoscut vreodată?

Aceasta era Heidi, cea denunțată de soțul ei fiindcă avusese o aventură cu comunistul, și curiozitatea ei morbidă, ca de obicei.

Cu bărbia sprijinită în palmă, Lore se uita pe geam. Acolo, sub razele usturătoare ale soarelui dogoritor de iulie, deținuții se tot împleticeau coborând scările morții, cărând, în spinarea goală, blocuri imense de granit. Niște coloși ai vremurilor moderne, biciuiți și scuipați, care purtau pe umeri greutatea întregii lumi.

– O singură dată, imediat după Anschluss. L-am văzut de departe în timp ce ne inspecta birourile, spuse Lore, cu vocea plină de viață, o viață de mult dispărută și uitată. I-am văzut pe majoritatea.

– Cum ți s-au părut? Heydrich, Himmler...

Lore ridică din umeri cu indiferență.

– Oameni obișnuiți. Oameni obișnuiți, dar cu forța de a a anihila milioane dintr-o singură semnătură, pe o singură foaie de hârtie. Asta e tragedia întregii situații.

– Bine că l-au omorât cehii ăia, zise Lisl.

Spre deosebire de Heidi, ea chiar era pe bune și își purta cu oarecare mândrie în piept triunghiul roșu de deținut politic.

– Cum să fie bine? Heidi se întoarse către ea. Au murit toți. Toți prietenii le-au murit și ei. Sate întregi au fost rase de pe fața pământului drept răzbunare și alți și alți evrei și slavi au fost arestați și trimiși în lagăre drept pedeapsă, și pentru ce? Pentru ca alt călău să continue de unde a lăsat ăsta treaba?

– Deci, spui că ar trebui să stăm pe spate și s-o încasăm fără să ripostăm? protestă Lisl.

– Exact asta facem deja, mormăi Emmi, cu un rânjet strâmb.

Lore pufni încet, din locul ei de lângă fereastră.

– În orice caz, tu ce sugerezi să facem? continuă Emmi. Fuseseră hrănite destul de bine de la sosirea la Mauthausen. Acum, aveau putere să fie din nou într-o dispoziție luptătoare. Noi, personal, aici, în lagărul ăsta?

– Eu sugerez ca Lisl să ia andreaua Anikăi și să se ducă să-l înjunghie pe Kommandant Ziereis, sugeră Tillie, cu o privire ironică.

– Țicnită mai ești, Mathilde! pufăi Lisl.

– Cine vorbea, replică Tillie, neperturbată. Să instigi la revoltă în mijlocul unui lagăr de concentrare!

Afară, baroasele izbeau granitul care nu ceda. Anika tricota. La radio, Zarah Leander cânta despre iubirea eternă.

Apelul de seară. Începea munca pentru singurele douăzeci de femei de la Mauthausen.

Lore îl studie pe bărbatul care îi fusese repartizat, în timp ce acesta stătea în picioare, timid și sincer stânjenit, în pragul compartimentului ei. Tânăr, bine bărbierit, un funcționar din lagăr, bănui ea, cumva ușurată. Funcționarii

erau cei mai buni vizitatori de aici. Ofițerilor SS nu le plăcea duhoarea în sediul unde lucrau, ceea ce însemna că funcționarii aveau voie să facă duș regulat și li se dezinfectau periodic uniformele de păduchi.

Numai triunghiul roz de pe pieptul bărbatului o deruta pe Lore. Nu mai văzuse unul până atunci și nici nu-și amintea, la prima vedere, ce însemna acea clasificare mai exact. Biroul ei se ocupa doar de evrei. Însă Reichul avea mulți alți „dușmani" pe care să-i însemneze, să-i trimită în lagăre și să-i ucidă. Nu puteai să ți-i amintești pe toți.

– Bună seara, spuse funcționarul, strivindu-și chipiul de la uniformă în mâinile fără astâmpăr.

– Bună seara, răspunse Lore, dându-și mâna la o parte, ca să-i facă loc bărbatului să se așeze lângă ea.

El se așeză, dar nu prea aproape.

– N-am cumpărat nimic ca să vă văd, a zis el, cu o șoaptă grăbită.

– Pentru mine nu schimbă nimic. Oricum noi nu suntem plătite.

– Nu, nu asta am... Se încurcă în cuvinte, își drese glasul. Îmi pare rău să aud că nu sunteți plătite. Ar trebui.

– Avem privilegii. E destul de bine.

Nici un privilegiu din lumea asta – nici radioul, nici tricotatul și, cu siguranță, nici sângeretele – nu ar fi fost vreodată de ajuns ca să compenseze violul acesta organizat, zi de zi, dar Lore înțelesese de mult că nu ajuta pe nimeni să se plângă din cauza asta. În schimb, îi ceruse lui Oskar un calendar și tăia acolo zilele din sentința de un an. Încă zece luni, trei săptămâni și două zile. Și apoi, libertate. Puteai să trăiești cu asta.

– Chiar și așa, insistă deținutul, cu o încăpățânare stranie.

Lore începu să-și desfacă nasturii rochiei.

– Nu, nu, nu vreau... Părea să caute cuvintele potrivite. Nu trebuie să faceți nimic. Sunt aici doar fiindcă m-au obligat să vin.

– Cine?

– SS-ul.

– Stranie pedeapsă, sublinie Lore, zâmbind în colțul gurii.

– N-o luați personal. Sunteți foarte frumoasă. Doar că..., zise și arătă spre triunghiul roz, iar sângele îi urcă în obraji.

– Nu știu ce înseamnă, recunoscu Lore, cu sinceritate.

O pauză foarte lungă, după care el șopti în sfârșit, atât de încet, că Lore abia îl auzi:

– Homosexual.

– Oh.

Preț de o clipă, nu știu cum să reacționeze.

– Îmi pare rău, spuse el.

– Nu aveți de ce să vă cereți scuze.

– Înțeleg dacă sunteți scârbită.

Lore se mulțumi să chicotească încet. Kapo erau cei care o scârbeau, bărbații care o tratau ca pe o latrină, pe sistemul: „Fă-ți treaba și pleacă". În mod cert, nu homosexualii politicoși.

– Și de ce v-au trimis aici, mai exact?

– Ca și pe ceilalți din lagăr. Pentru reeducare.

– Ah, făcut Lore, zâmbind cu subînțeles.

SS-ul, cu logica sa imbatabilă. Probabil că fusese încă una din ideile „strălucite" ale lui Himmler.

– Da, încuviință deținutul, zâmbind la rândul său.

Dar tăcerea aceea plăcută nu dură mult. Ușa se deschise brusc de perete, și ofițerul SS de serviciu se înfipse în prag.

– N-ai venit aici să stai la povești, poponare! Hai, pantalonii jos și treci la treabă, sau te raportez la comandanții tăi și gata cu postul călduț în biroul de contabilitate.

Lore simți cum pe deținut îl străbate un fior când ușa se trânti în urma ofițerului SS.

– E în regulă, șopti ea, trăgându-l de mână. Îmi ridic fusta și vă întindeți peste mine și vă mișcați jumătate de minut. O să creadă că am făcut-o.

– N-o să mă raportați?

– Nu, bineînțeles că nu.

Stânjenit, bărbatul urcă peste ea, atent să nu-i strivească trupul delicat.

– Aveți nevoie de ceva? Mă ocup de valută și metale prețioase. Toate lucrurile cu care sosesc deținuții, dacă au o valoare cât de mică, trec prin biroul nostru. Pot să vă fac rost de orice vă trebuie.

Lore doar zâmbi în fața buzelor lui, în timp ce ochii lui sinceri și albaștri erau foarte aproape de ai ei.

– Vă mulțumesc, dar e în regulă. Aici nu avem ce să facem cu banii.

– Dar SS-ul da, șopti el, privind-o cu subînțeles, iar Lore se uită la el întrebătoare. Nu uitați că sunteți o deținută, dar ei merg la oraș și în permisie, explică funcționarul. Pentru câteva bancnote americane, pot să devină foarte agreabili.

– Dacă pot fi atât de agreabili, de ce sunteți aici cu mine?

– Ah, dar asta e directiva lui Himmler. Trebuie să se prefacă și ei, ca să-i scrie un raport frumos.

– Cum vă numiți? întrebă Lore.

Era prima dată când îl întreba asta pe un vizitator.

– Wilhelm.

– Eu sunt Lore.

– Încântat de cunoștință, Lore.

– Încântată de cunoștință, Wilhelm.

Când ofițerul SS împinse din nou ușa, Wilhelm își lega ascultător șireturile de la pantalonii de uniformă.

– Ei? Cum a fost?

Întrebarea îi era adresată lui Lore.

– Oh, foarte bine, răspunse ea, cu un zâmbet sincer.

– Vezi, nătărăule? Se pare că poate să ți se scoale pentru o fată dacă vrei, mormăi ofițerul SS, împungându-l pe Wilhelm cu vârful bastonului, să iasă din cameră.

– *Jawohl*, Herr Rottenführer.

Bărbatul era un soldat obișnuit, văzu Lore după însemnele de pe uniformă, dar promovarea în grad trebuie să-i fi făcut plăcere.

– Bun. Am grijă să te repartizez tot la ea data viitoare.

– Vă mulțumesc, Herr Rottenführer.

Wilhelm era serviabilitatea întruchipată când făcu o plecăciune și ieși din compartimentul lui Lore. Aceasta îl surprinse totuși că îi făcu cu ochiul în semn de rămas-bun când soldatul SS nu se uita.

13

Noiembrie 1942

– De ce nu l-ai raportat? Nu contravine regulilor? Trebuia să faci ceva!

Pentru prima dată după incidentul de la Siemens, Lore se simțea cuprinsă de o emoție suficient de puternică pentru a distruge. Se pare că fusese nevoie să vadă fața bătută a lui Tillie ca să se trezească, în sfârșit, după câteva luni bune, din apatia care o făcea să străbată, ca o somnambulă, rutina lagărului, existând pur și simplu, cu siguranță fără să trăiască în adevăratul sens al cuvântului, în vreme ce toate sentimentele i se atrofiau încet.

– Lore, e în regulă, o să se vindece cât ai zice pește, o imploră Tillie, cu buzele sparte și umflate.

Cu toate acestea, ochii lui Lore erau ațintiți doar asupra lui Frau Aufseherin, iar în ei se aprindeau din nou focuri de mânie îndreptățită.

– N-ar fi trebuit să aibă voie să vină aici de la bun început. E cunoscut ca un cal breaz printre deținuți. Îi agresează toată ziua, îl văd cu ochii mei pe scările alea, cum îi lovește cu bastonul pe bieții nenorociți, până când se împiedică și cad și își găsesc moartea zdrobiți. E un sadic și un mare porc, iar dumneata i-ai dat voie să vină aici!

– Nu mă critica pe mine, fată, mârâi Frau Aufseherin. Nu eu împart permisele de bordel, ci ofițerii SS. Ai o problemă cu asta, du-te la Herr Kommandant, dacă ai chef.

– Poate că așa am să fac!

– Lore, pentru binele tău, ține-ți gura, zise Emmi foarte încet, trăgând-o pe Lore de braț. Hai, vino s-o ajutăm pe Tillie să se spele. Am niște spirt în cameră. O curățăm numaidecât.

Dar cu Lore nu aveai cum să te înțelegi. Acum era cuprinsă de o stare, aceeași stare care o adusese aici.

– Are nevoie de copci, nu de spirt. Și vreau să vorbesc cu Herr Doktor. Sau cu Rottenführer Siebert. Vreau să fac un raport oficial...

O palmă grea peste gură i-o reteză scurt.

Lore se uită câteva clipe lungi la Mama lor, scuipă sânge pe podeaua abia frecată, drept la picioarele ei, și, dintr-odată, își luă avânt cu brațul și o lovi la rândul ei, cu atâta forță, încât Mama se retrase cu mâna la gură, uluită mai degrabă de actul de revoltă decât de lovitură în sine.

Lângă Lore, Emmi icni brusc, printre dinți. Însă cu coada ochiului, Lore o văzu pe Tillie că schițează un zâmbet minuscul într-un colț al gurii zdrobite.

– Ți s-a urât de tot cu viața? șuieră Frau Aufseherin, cu pieptul urcând și coborând, cu mâna pipăind la șold după baston.

Doar că nu era acolo. Încetase să-l mai poarte după prima săptămână, crezând, greșit, că mielușelele ei sunt o turmă ascultătoare, care nici măcar nu s-ar putea gândi să-i facă necazuri.

– Dacă te întorci cu bățul ăla, zise Lore, respirând și ea greoi, jur că ți-l vâr pe gât.

– Până aici ți-a fost, mormăi Mama și se retrase, prevăzătoare, fără să întoarcă spatele fetei de la bordel care își pierduse dintr-odată mințile. Până aici ți-a fost. Te raportez în clipa asta. La buncăr cu tine! La dușurile de gheață, împreună cu rusnacii! Ai văzut ce repede o mierlesc după alea? Să vedem tu cât reziști, curvă idioată!

Sigur că Lore văzuse. Lore vedea multe de la fereastra ei, iar printre acestea se numărau și notoriile dușuri de gheață. Erau una dintre cele mai recente invenții ale SS-ului, rezervată în principal prizonierilor de război sovietici. Înfometați după un drum lung în vagoanele de vite, îmbrăcați doar în niște cârpe, uneori cu picioarele goale, erau puși să stea în poziție de drepți în Appellplatz ore în șir, în timp ce ofițerii SS își vedeau de birocrația obișnuită, numărându-i și numerotându-i; deși în cazul prizonierilor de război sovietici, toată procesarea era o simulare. SS-ul aștepta, pur și simplu, ca jumătate din bărbați să moară de hipotermie, după care îi trimitea pe cei rămași la dușurile construite afară. Vara, acestea erau o plăcere pentru deținuți, dar în lunile de toamnă și iarnă se transformau în instrument de tortură. Lore văzuse mult prea mulți sovietici care sucombaseră după ce fuseseră forțați să stea sub jeturile de apă rece ca gheața până când ofițerii SS hotărau că fuseseră „dezinfectați“ suficient. Macabrul Sonderkommando[10], cu căruciorul morții, era mereu acolo, gata să desprindă cadavrele înghețate bocnă și lipite de

pământ, după ce se termina distracția celor de la SS. Din batalioane întregi capturate, numai câteva zeci de bărbați supraviețuiau, doar ca să fie trimiși la carierele de granit, unde erau munciți până la moarte.

Uneori, Lore se întreba dacă bărbații îi invidiau pe tovarășii lor morți.

– Haide, raportează-mă! strigă Lore după ea, în timp ce Frau Aufseherin se strecura afară din baracă. Mai bine fac dușuri de gheață cu rusnacii în loc să mai servesc vreun porc de Kapo de-ai dumitale, în orice zi a săptămânii și de două ori duminica! Orice e mai bine ca asta! Crezi că dușurile dumitale sunt o pedeapsă? Nu sunt o pedeapsă. Sunt o eliberare!

Colegele ei de baracă se rugau de ea și o trăgeau de brațe, iar în cele din urmă reușiră să o aducă înapoi înăuntru.

– Te-ai țăcănit de tot? strigă Emmi, agățându-se de umerii lui Lore, în încercarea disperată de a-i băga mințile în cap. Sau te-a sărit Dumnezeu când a împărțit judecata sănătoasă la oameni? Ce naiba te-a apucat?

Dar în loc să răspundă, Lore se scutură din strânsoarea ei și se îndepărtă cu o hotărâre extrem de calmă.

– Deci? i se adresă femeii uluite din pragul compartimentului lui Emmi. Unde ziceai că e spirtul ăla?

– I-o fi zis careva de ce sunt aici, spuse Tillie, tresărind când Lore îi șterse tăietura de sub ochi, cu o cârpă îmbibată în alcool. O fi mituit pe cineva ca să-mi fie repartizat mie, reuși ea să zâmbească îndurerată. A zis că mi-o trage până iese perversiunea din mine. Mi-a zis că-mi plac femeile fiindcă n-am fost cu un bărbat adevărat. Asta în timp ce mă sugruma, mare bărbat adevărat ce e el.

– Anika, du-te, îi spuse Lore fetei pe care abia acum o observă că stătea în ușă.

– Da, Ani, du-te înapoi în camera ta, spuse Tillie. Starea mea actuală e numai pentru ochii odihniți.

– Nu sunt un copil, să știți, răspunse Anika.

Poate că erau doar umbre, dar Lore ar fi putut să jure în clipa aceea că vede ceva ciudat în ochii fetei.

– Știm, Ani. Emmi îi înconjură umerii cu brațul, împăciuitor, și o conduse blând, dar ferm, spre ieșire. Dar Mama o să vină curând cu toată cavaleria după ea, așa bănuim, după isprava lui Lore. Lore ignoră privirea acuzatoare a lui Emmi. Nu vrem să creadă că ai avut vreo legătură cu asta. Nu-i nevoie să-ți pierzi cele mai noi privilegii.

– Privilegii, mormăi Anika, cu ochii pironiți asupra feței desfigurate a lui Tillie.

Cu doar câteva zile în urmă, după ce una din nevestele ofițerilor SS se lăudase cu toată garderoba nouă pe care o

crease Anika pentru ea și familia ei, folosind tipare din revistele de modă pe care i le oferise ea, una dintre nevestele ofițerilor superiori hotărâse că nu poate fi eclipsată. Era ușor de ghicit prin ce chinuri îl făcuse să treacă pe soțul ei, dar cumva se eliberase un permis pe numele Anikăi, ca să meargă în Sankt Georgen, cu un singur bărbat drept escortă, și să-i ia măsurile nu doar nevestei ofițerului senior, ci și celor patru copii ai lor și ofițerului însuși, precum și pe cele ale canapelelor și paturilor. Nevasta lui Herr Offizier voia cuverturi și pături și milieuri – tot tacâmul, așa cum se cuvine – și le voia gata până de Yuletide. Timpul nu era o problemă. Dar Anika nu avea să mai lucreze la bordel până când nu termina comanda.

Nu puteai să riști un asemenea noroc.

Chiar și așa, Anika rămase înfiptă-n loc, cu încăpățânare.

– Du-te, Ani. Emmi aproape o împinse afară. Avem nevoie de cineva în exterior. Altfel, cine să ne spună ce se întâmplă, de fapt, cu nenorocitul ăsta de război?

După ce aruncă o ultimă privire spre Tillie, Anika se îndepărtă târându-și picioarele și mormăind ceva în barbă. La fix, fiindcă în clipa aceea sosi Frau Aufseherin, cu Rottenführer Siebert după ea, arătând cu un deget acuzator spre târfa aia afurisită, care a atacat-o în modul cel mai abject și care trebuia pedepsită, ca să le învețe pe toate cât de bine o duceau aici.

Spre dezamăgirea Mamei, Lore nu avea să primească dușuri de gheață, însă. Doar o bătaie, care a făcut-o să urineze cu sânge mai bine de o săptămână, și izolarea într-un buncăr atât de mic, încât putea să atingă ambii pereți cu brațele desfăcute.

Habar nu aveau ei că ea stătea acolo încovrigată ca un cățeluș, să-și țină de cald, învelită în câteva ziare pe care Oskar reușise să i le aducă cine știe cum, și zâmbea neîncetat, cu buzele ei sparte. Aici nu erau vizitatori. Nimeni care s-o violeze zi de zi. Buncărul nu era o pedeapsă. Era o vacanță. Măcar de și-ar fi putut petrece acolo tot restul anului...

14

Viena, 1946

– Firește, asta nu s-a întâmplat.

Judecătorul Brodbeck văzu cum un zâmbet mărunt și sardonic se cuibări, ca o pisică, pe buzele lui Frau Stroman.

– Aproape că m-am gândit să-i mai dau o scatoalcă după ce am ieșit, dar...

Vocea i se stinse.

Heinrich Stroman se foia incomod pe scaun, de parcă simpla idee a violenței soției sale, fără a mai lua în seamă ocupația ei rușinoasă, i se părea respingătoare.

– Dar? o întrebă judecătorul Brodbeck, cu blândețe.

Opinia lui despre această femeie misterioasă se schimbase mult de când începuse să-și relateze povestea. Dintr-o stricată și o neghioabă, se transformase într-o persoană cu un puternic simț al dreptății, pe care nu avea cum să nu-l respecte; o rebelă, cu o busolă morală care arăta în permanență direcția corectă, în pofida circumstanțelor. Aproape că o admira în clipa aceea.

– Dar fetele, oftă Frau Stroman. Colegele mele de baracă. Surorile mele... Trebuia să le fiu alături. Și mai ales după incidentul cu Anika... Atunci l-am cunoscut pe tatăl copilului meu. Wolf.

Ochii îi fură învăluiți într-o ceață plină de iubire și dor de netăgăduit. Cu o mișcare lentă și gânditoare, răsuci un inel îngust de aur pe inelar, despre care judecătorul Brodbeck bănuia că fusese pus acolo de altcineva decât soțul ei.

Cu toată ființa lui, se aplecă înainte, gata să asculte continuarea poveștii ei incredibile.

Noiembrie 1942

– Ca să fiu sincer cu tine, nu știu de ce mă aflu aici, zise vizitatorul.

Avea zâmbetul unui bărbat care nu prea era obișnuit cu astfel de manifestări. Sau care aproape că uitase de tot cum să zâmbească.

– Din același motiv ca toată lumea, bănuiesc, răspunse Lore, ducând mâna la primul nasture al rochiei.

– Nu, nu, făcu el un gest cu mâna. Era o mână de muncitor, o palmă lată, cu cicatrici de la munca fizică grea. Și totuși, avea ochi de intelectual, strălucind de o inteligență tăcută, ca flăcările de chihlimbar ale bibliotecii incendiate din Alexandria. Ți-am spus, nu pentru asta sunt aici.

Lore lăsă mâinile să-i coboare înapoi în poală și îl privi întrebător. Nu avea un triunghi roz, ca Wilhelm. Era roșu, exact ca al ei și exact ca cicatricile recente din palmele lui, în care praful de granit zdrobit avea să rămână pentru totdeauna.

– Mă tem că aici prestăm un singur serviciu, zise ea, cu un zâmbet ironic. Așa că, dacă n-ai venit pentru asta, nu ești în locul potrivit.

Zâmbi și el, de parcă ar fi apreciat răspunsul.

– Mauthausen a fost un lagăr destinat integral bărbaților, încă de la deschidere, zise el.

Lore dădu aprobator din cap.

– La fel ca Ravensbrück, doar că acela era numai pentru femei.

– Așadar, ești de la Ravensbrück?

– Îmi place să cred că sunt din Viena.

Răspunsul acesta îi plăcu și mai mult; Lore își dădu seama după ridurile mici care îi apărură în colțurile ochilor.

– Eu sunt Wolf.

Numele i se potrivea[11]. Avea o forță incontestabilă, tacită, dar nu cea a unui prădător, cum văzuse Lore la mult prea mulți ofițeri SS și Kapo. Nu; era forța unui conducător de haită care umbla în urma ei, nu în față de tot, și care avea grijă să-i apere pe membrii cei mai plăpânzi ai familiei sale.

– Nu ți-au explicat regulile acestui stabiliment minunat, Wolf? Pentru că mă tem că le încalci pe toate.

– Regulile stabilite de cei aflați la putere și care nu au nici o treabă să fie la putere trebuie încălcate.

– De-asta ești aici?

El se gândi la răspuns.

– Am supărat pe cine nu trebuie. Dar tu?

– Trădare.

– Ai câștigat.

Lore arătă în jurul ei, râzând pentru prima dată după săptămâni întregi, sau cel puțin așa i se părea.

– Chiar așa?

– Ești în viață. Asta e deja o victorie în circumstanțele noastre.

– Ce filosof ești, Wolf!

– Doar fost jurnalist. Și tot nu mi-ai spus cum te numești.

– Contravine regulilor.

– Judecând după faptul că te afli aici pentru trădare, n-aș zice că ești genul de persoană care să respecte regulile.

Peste cameră se lăsă tăcerea, plină de umbre vechi și înțelesuri ascunse. În ea, Lore recunoscu reflexia celei care fusese și, cumva, inexplicabil, și pe a lui, doar că fără aceste uniforme hidoase, ci îmbrăcați în schimb în hainele cele bune, stând de vorbă la un bar din lemn de mahon, cu pahare de șampanie în față, într-o realitate paralelă care nu se întâmplase niciodată.

– Pari dintr-odată foarte gânditoare, fată fără nume.

– Mă gândeam doar la ce-ar fi putut să se întâmple.

– Ce-ar fi putut să se întâmple sau ce e posibil să se întâmple de acum înainte? Pentru că eu am convingerea fermă că încă n-am ajuns la final, indiferent ce ne promite tâmpitul ăla de Ziereis de fiecare dată când vine în vizită la carierele alea nenorocite în care muncim.

– De cât timp lucrezi în carieră, Wolf?

– De la început.

– Cum adică de la început?

– De când erau stânci neatinse, iar Sankt Georgen era un sat obișnuit, și nu un cuib de vipere infestat de ofițeri SS. Eu am contribuit la construirea lagărului Mauthausen. Primele barăci și sediul ăla elegant al SS-ului, pe lângă care sigur ai trecut când ai coborât din tren, turnurile alea afurisite ale fortăreței și podurile alea mici și drăguțe din Gusen și tunelurile în care atâția tovarăși și-au găsit sfârșitul nefericit.

Era o melancolie atât de tandră în vocea lui, încât Lore simți cum i se pune un nod în gât, de parcă durerea lui ar fi fost molipsitoare, de parcă ar fi avut de împărtășit suferința, pe care nu trebuia s-o poarte doar el.

Dintr-odată, fu copleșită de o tristețe atât de profundă, încât simți că e gata să se prăbușească de durere. Rareori o izbea într-un fel atât de ascuns, dar când se întâmpla, aerul însuși devenea la fel de greu ca stâncile Alpilor, apăsând-o, sugrumându-i dorința de a trăi.

– Văd că te-am întristat. Iartă-mă, te rog. Nu a fost intenția mea.

Nu o întristase. Doar îi amintise de viața pe care nu o mai avea. Viața pe care nici *el* nu o mai avea...

– De ce ești aici, Wolf?

– Mi-e dor să am discuții inteligente, în primul rând.

– Și ai venit să le cauți la bordel?

– Nu e un bordel și tu știi asta. E casa nefericitelor care au fost pedepsite de naziști pentru niște păcate pe care alte națiuni le-ar considera fapte de eroism.

Dintr-odată, nu-și dorea nimic mai mult decât ca el să plece. Trezise ceva în ea, niște amintiri dureroase despre cine fusese înainte, despre toate lucrurile pe care încercase cu disperare să le uite, ca să supraviețuiască aici. Vorbea mult prea mult despre dreptate, despre eroism, despre moralitatea universală și umanism, despre toate lucrurile care se înălțaseră odată cu fumul rugurilor pe care SS-ul își ardea nenumăratele victime, iar Lore pur și simplu nu mai suporta să audă nimic din toate astea. Nici măcar numele ei. Își dorea să fie un număr. Un număr apatic, care nu simțea nimic și care putea, așadar, să supraviețuiască tuturor încercărilor.

Și totuși, dintr-un motiv pe care nu și-l putea explica nici măcar sieși, se ridică în picioare și îi întinse mâna cu un gest uitat de mult, care nu își avea locul la Mauthausen și în nici un alt lagăr, de fapt.

– Eu sunt Lore. Hannelore Stroman.

Cu un gest delicat, aproape reverențios, îi luă mâna într-a lui și i-o strânse, în timp ce zâmbetul cel mai călduros, de un șarm extraordinar, îi transformă trăsăturile.

– E o plăcere și o onoare pentru mine să te cunosc, Hannelore Stroman.

Onoare. Ce ciudat suna acel cuvânt aici, într-un bordel din lagăr, și totuși cât de sincer îl rostise bărbatul. Lunecă peste pielea lui Lore ca o mângâiere, ca sărutul cel mai delicat, într-o seară caldă, la Viena.

Ar fi vrut să spună atât de multe lucruri, dar o bătuseră până scoseseră cuvintele potrivite din ea. El venise aici pentru o discuție inteligentă, dar ea își pierduse de mult obiceiul de a purta asemenea discuții. Data viitoare se va descurca mai bine; dar era posibil să nu existe o dată viitoare, era perfect conștientă de asta, așa că tot ce putea face era să-i mai ofere un zâmbet dulce-amărui și să-și întipărească în memorie senzația palmei lui aspre peste palma ei.

– Aproape ți s-a scurs timpul, Wolf.

Bărbatul încuviință din cap, încet, solemn, studiind-o cu o asemenea gravitate, de parcă însăși viața lui depindea de a-și aminti fiecare fir de păr care îi încadra chipul.

– Te deranjează dacă mai vin?

– Deloc.

Pe coridor, pașii grei ai Mamei. Pentru prima dată, Lore nu simți senzația acea familiară de ușurare când auzea scârțâitul scândurilor și încheieturile degetelor bătând la ușă.

– Dar repartizează vizitatorii la întâmplare. Vezi tu... ca să nu se creeze familiaritate.

Wolf pufni încet, cu un dispreț grozav.

– Primește mită? Supraveghetoarea aia minunată a voastră?

Tonul lui, când apăsă pe cuvântul „minunată“, era de-a dreptul batjocoritor.

– Nu când vine vorba de mine. Am reușit s-o calc pe coadă de curând.

– Ce ai făcut de ai supărat bestia?

– I-am tras o palmă.

Bărbatul căscă ochii mari, la fel cum și ușa se căscă de perete, dezvăluind-o tocmai pe bestia aceea, în toată gloria ei malefică.

– Gata. Afară.

Lore văzu că bărbatul își dorea cu disperare să mai spună ceva, dar în urma Mamei venea medicul SS. Al doilea vaccin preventiv pentru vizitatorii bordelului. Lui Lore i se păruse întotdeauna amuzant cât de îngrijorați erau ofițerii SS de bolile venerice, într-un loc unde deținuții picau ca muștele. Pentru deținuți, herpesul genital ar fi fost o binecuvântare dacă venea la pachet cu o masă completă și măcar o zi liberă de la munca aceea care le rupea spatele și de la bătăile administrate de Kapo, „ca să le țină moralul ridicat“.

– Du-te. Lore fu prima care își retrase mâna, deși cu multă reticență. Nu-ți risca privilegiul. O să încerc să organizez ceva, șopti ea.

El încuviință din cap, se înclină ușor în fața ei și bătu din călcâie în fața medicului SS. După acel blând bun-rămas, gestul îi ieși deosebit de batjocoritor, sau cel puțin așa i se păru lui Lore.

– Ce e sunetul ăla? o întrebă Lore pe Tillie, când încă o explozie făcu geamul de la fereastra cu perdea a compartimentului ei să zornăie.

– De unde să știu? Tillie îi aruncă o privire ușor batjocoritoare. Doar sunt și eu încuiată aici cu tine, nu?

Încă nu era trei după-amiaza, și totuși soarele se scufunda deja dincolo de zidul înalt al fortăreței, iar razele sale piezișe colorau totul împrejur în nuanțe roșcate. Lore își trecu palma peste așternuturi, proaspăt venite de la spălătorie, dezinfectate, deparazitate, mirosind liniștitor a leșie și, totuși, a sudoarea nenumăraților bărbați care se întinseseră în ele.

– Hei, Anika! o strigă Tillie, prin ușa deschisă. În timpul zilei, când nu aveau nimic de ascuns și nimic de care să se rușineze, cele mai multe fete stăteau cu ușa deschisă. Lasă tricotatul și mai odihnește-ți mâinile.

De unde stătea, Lore vedea doar creștetul blond al Anikăi, aplecat conștiincios deasupra lucrului de mână.

– Ani, vino! Vreau să te întreb ceva, strigă Tillie mai tare.

Acum, vânătăile de pe fața lui Tillie abia dacă se mai vedeau, de un galben-pal și aproape dezumflate de tot. Doar cu ochiul stâng încă nu vedea bine. După ce îl inspectă, medicul indiferent din lagăr declarase că nervul era, probabil, deteriorat permanent și o trimisese pe Tillie la plimbare. Cât timp părțile ei intime funcționau cum trebuie, asta era tot ce conta. Nimănui nu-i păsa că o fată de la bordel avea doi ochi buni sau numai unul.

În fiecare zi, când echipele de muncitori se aliniau în Appellplatz pentru apelul de seară, femeile erau îngrozite de întoarcerea Bestiei Verzi, un nume dat bărbatului de colegii de echipă și adoptat repede și de fetele de la bordel. Până acum, fuseseră scutite de prezența lui. Dar amenințarea încă plutea în aer, nevăzută și totuși la fel de grea ca aerul înainte de furtună. Lore simțea ca un fior pe ceafă de fiecare dată când se lăsa seara și, odată cu ea, se profila și umbra Bestiei: nu chiar lângă ele, ci pândind, așteptând răbdător... strângând destui bani pentru mita cu care să se asigure că va fi repartizat unei victime alese de el.

Chipul pur și angelic al lui Ani o smulse pe Lore din gândurile negre. Cu părul ei împletit, de culoarea grâului, cu tricotajul în mână, era o imagine din trecut, dulce precum

cântecul de leagăn al unei mame, așa cum stătea acolo, în pragul compartimentului lui Lore. Cumva, însăși prezența ei făcea camera să pară mai ușoară, mai aerisită.

– Lore, du-te până afară, începu Tillie, apropiindu-se mai mult de perete, ca să-i facă loc Anikăi pe pat. Vezi ce se întâmplă.

Ani încuviință din cap și se așeză.

– Mințile curioase își doresc să știe, continuă Tillie, schimbând un zâmbet conspirativ cu Lore, ce sunt exploziile alea pe care le auzim. O fi cumva armata Aliaților care se apropie?

Lore pufni încet. „N-avem noi norocul ăsta."

– Nu, nu-s armatele Aliaților, asta e sigur, rânji Ani. Dar n-ar fi minunat?

– Atunci ce e? insistă Lore, ascultând cum încă o undă de șoc își trimite valurile prin întregul lagăr.

– Aruncă în aer stânci în Gusen, zise Ani.

– În Gusen? repetă Tillie încet, de parcă ar fi simțit pe limbă numele vag familiar.

– E o altă parte din complexul lagărului, explică Ani, apucându-se din nou de tricotat.

Fata asta muncea mereu, observă Lore. Obicei de la fermă, cu siguranță. Fetele de la fermă nu știau niciodată cum să stea de vorbă liniștite; nu avuseseră niciodată parte de un asemenea lux și nu erau obișnuite cu el.

– Lagărul s-a extins acum peste tot în jurul orașului. Mauthausen într-o parte, Gusen I în cealaltă, și apoi mai e Gusen II și în curând o să fie și Gusen III. Acolo construiesc tuneluri.

– Pentru ce oare? întrebă Lore, cu adevărat nedumerită.

– Aliații bombardează Germania acum, răspunse Ani, cu vocea ei netulburată. Gravitatea veștilor pe care le aflase din afară nu părea să o afecteze câtuși de puțin. Deocamdată, apărarea noastră aeriană îi ține la periferia orașelor, dar mai-marii de la Berlin au decis că va fi doar o chestiune de timp până când vor începe să o străpungă și să zboare tot mai aproape. Așa că mută anumite fabrici sub pământ. Asta-i treaba cu exploziile. Construiesc tuneluri.

– Suntem bombardați, și tu nu te-ai gândit să împărtășești vestea colegelor tale de baracă? Tillie o lovi în joacă pe Ani. Foarte drăguț, ce să zic!

– Scuze, zise Ani, afișându-și zâmbetul frumos, chiar dacă ușor vinovat. Bombardează mai ales nord-vestul Germaniei, nu Austria. Nu m-am gândit că e așa de important.

Dar ochii ei spuneau altă poveste. Nu voia să le ofere prietenelor ei speranțe false, în caz că roata războiului s-ar fi întors din nou, asta citi Lore foarte clar în puritatea lor de azur. Citi, întinse mâna și îi prinse mâna Anikăi într-a ei, preț de o clipă scurtă.

Schimbară o privire, fără a spune nimic, dar înțelegând totul: afecțiune de soră, dorința de a proteja și ceva și mai profund, o forță pe care Lore nu o putea identifica prea bine, dar pe care o simți până în măduva spinării.

– Deci e rândul Germaniei să se aplece și s-o încaseze, cum suntem noi forțate să facem de aproape șase luni? conchise Tillie, cu un zâmbet absolut poznaș. Foarte bine.

– Tu nu ești nemțoaică? reuși Lore să întrebe, aproape înecându-se de râs.

– Nu mai sunt. Renunț la cetățenie. Să se spânzure singuri cu tot cu Führerul și cu mândria lor nordică.

Lore ridică un pahar invizibil în cinstea ei.

– O să beau pentru asta de cum ieșim de aici. Încă șase luni, nu, fetelor? Să rezistăm încă șase luni. Ia zi, Tillie, tu ce o să faci după ce ieși?

– Îți spun eu ce o să fac. O să găsesc un loc unde nu sunt bărbați.

– Cum ar fi?

– Cum ar fi o mănăstire de maici.

– Ți-ar plăcea, nu-i așa? o tachină Lore binevoitor, chiar dacă tânjea cu toată ființa ei după același lucru.

Să nu mai fie privită niciodată cu ochii aceia flămânzi, care o dezumanizau. Să nu mai fie niciodată pângărită în cel mai crud mod cu putință. Să nu mai fie niciodată supusă acestui viol autorizat de stat.

– Ai fi o vulpe în cotețul găinilor.

– Obiecție, onorată instanță! Tillie ridică o mână, pasămite jignită. Spre deosebire de vizitatorii noștri de aici, eu n-am forțat niciodată în viața mea pe nimeni să facă nimic. Am mers în cluburi special desemnate, unde toată lumea era mai mult decât dornică; poți să mă crezi pe cuvânt. Dar tu, Lore? Tu ce-o să faci când o să ieși de aici?

Lore se gândi pentru o vreme. Apoi cugetă încă și mai mult; deschise gura, dădu să spună ceva, dar scuturâ din cap și rămase tăcută. Era cu totul surprinzător: habar nu avea.

– Soțul tău o să se bucure nespus să te revadă, sugeră Ani, mai degrabă din bunătatea sufletului, bănui Lore.

Sigur nu fiindcă ar fi știut ceva despre Heinrich.

Heinrich, care nu voise să aibă nimic de-a face cu ea și aproape îi negase existența când Lore fusese arestată.

Heinrich, care nu o vizitase nici măcar o dată la închisoare.

Heinrich, care nu-i scrisese niciodată. Nici Lore nu-i scrisese, dar nu asta era ideea. El era cel aflat în libertate. Sigur auzea povești despre viața deținuților. Putea să-i fi trimis un pachet cu mâncare, cel puțin, dacă nu voia să vorbească cu ea. Lore ar fi făcut măcar atât.

Dintr-odată, îi trecu prin minte că a făcut mult mai multe pentru Heinrich decât făcuse el vreodată pentru ea.

Întotdeauna ea a fost cea care a purtat întreaga lor căsnicie pe umerii ei plăpânzi. El a fost acolo doar pentru a se bucura de beneficii, pentru mesele calde și paharele de martini pe care le cerea în fiecare seară când se întorcea de la lucru, chiar dacă și ea abia se întorsese de la birou.

– Soțul meu poate să se ducă să se spânzure și el împreună cu Führerul și mândria nordică, zise Lore dintr-odată, uluindu-le nu doar pe fete, ci și pe ea însăși, cu franchețea aceasta amară. N-am de gând să mă întorc la el. N-o să facă decât să folosească împotriva mea toate lucrurile prin care voi fi trecut, chiar dacă nenorocitul ăla jalnic n-ar rezista o zi în condițiile astea.

– Așa sunt unii bărbați, încuviință Tillie, cu o privire melancolică. Se simt mari și puternici doar când se iau de cei care nu se pot apăra singuri. E destul să priviți în jur: e plin locul de-alde de-ăștia. Bestia, de pildă. Toți Kapo și toți ofițerii SS.

– Ah, fără îndoială, ar fi ieșit din el un ofițer SS de primă mână, încuviință Lore, cu un rânjet zeflemitor. Dacă n-ar fi fost un molâu atât de vrednic de milă.

– Atunci vino cu mine la o mănăstire de maici, spuse Tillie, sfâșiind de îndată în două vălul greu al viitorului nesigur care atârna deasupra camerei.

La naiba cu lumea asta. Ele, fetele, aveau să-și fie mereu alături una alteia, și asta era tot ce conta.

Își încârligară degetele mici în semn de jurământ și, câteva ore mai târziu, când Lore auzi de la unul dintre vizitatori că Bestia avea să vină după Anika în ziua următoare, strânse în tăcere toți banii pe care îi adusese pe furiș Wilhelm, Triunghiul Roz, de la contabilitatea lagărului, și îi aduse îi camera Mamei.

– Asta da premieră, zise Mama, numărând banii, care dispărură imediat în buzunarul ei. Cine e norocosul?

O clipă de liniște. O clipă în care să se răzgândească, să spună numele „Wolf“, care îi tot stătea pe limbă de când fusese în vizită la ea. Doar că acum nu mai era vorba de Lore. Așa că, întorcându-se deja cu spatele, Lore rosti încet: „Bestia“ și plecă, lăsând-o pe Frau Aufseherin să se zgâiască la ea cu gura căscată.

16

Toată ziua, orele își târșâiră pașii, ca niște condamnați. Lore numără fiecare oră, fiecare pas care ducea spre spânzurătoarea ridicată special pentru ea. Se spune că nesiguranța e cea mai rea, dar Lore aflase deja că nesiguranța venea ca o palmă-surpriză din partea unui ofițer SS care nu-și lovea, de obicei, deținuții. Sigur, ustura și lăsa semn, dar

asta era tot. Dar să aștepți tortura programată, pe care ai văzut-o deja abătută asupra altuia... asta era cu totul altceva. Cu fiecare țipăt strident al cucului de lemn din camera Mamei, Lore simțea cum crește în ea o groază insuportabilă, care îi scutura tot corpul cu un tremur nervos. La cinci seara, era aproape gata să dea buzna în camera lui Frau Aufseherin și să sucească gâtul afurisitului de cuc, împreună cu cel al lui Frau Aufseherin, ca să știe o treabă.

Avu nevoie să-și adune toate forțele ca să se pregătească, atunci când auzi în cele din urmă pașii în fața compartimentului, iar ușa se deschise. Dar când ridică privirea încet și deliberat spre tartorul care trebuia s-o chinuie, îl văzu în schimb pe Wolf, cu un rânjet larg pe față.

– Bună seara, doamnă, zise el, făcând o plecăciune când Mama trase ușa după el. Pari surprinsă.

– Nu, doar că... Strânsoarea de gheață din jurul gâtului ei se topea brusc; totuși, era încă greu să spună ce avea de spus. Așteptam pe altcineva.

Prefăcându-se lezat de moarte, Wolf dădu să pornească spre ușă.

– Îmi pare rău că te-am dezamăgit; te asigur că nu asta a fost intenția mea. Am să plec de îndată.

Tot teatrul acesta, împreună cu aerul de rege ofensat – cum de mai avea forță în el să o distreze, se întrebă Lore uimită –, o făcu să-i adreseze cel mai mare zâmbet, de care ar fi putut să jure că nu mai era în stare.

– Încetează. Nu asta am vrut să spun. Vino. Așază-te lângă mine. Spune-mi ce se întâmplă în lumea de afară, zise ea, bătând cu palma locul de pe pat de lângă ea.

– Lumea de afară? Pentru o clipă, Wolf păru gânditor. Să vedem. Jumătate din personalul tânăr al SS-ului a fost trimis la Stalingrad. Acolo se desfășoară o luptă strașnică chiar în clipa asta. Acum ne păzesc bărbații mai în vârstă, care poartă uniforme clar peticite și spălate de deținutele ca tine, în cine știe ce fabrică a unui lagăr. Uniformele morților, adăugă el, după o pauză. Gusen se extinde. Construim tuneluri în stâncă, pentru fabricile subterane.

Lore dădu din cap aprobator.

– Am auzit.

– Ai și alte surse decât mine, să înțeleg? Mă faci gelos.

– Nu fi. Lore îi zâmbi cu un reproș tandru. E doar o fată. Una dintre noi, care merge la oraș și aude niște lucruri.

Wolf ridică din sprânceană, nevenindu-i să creadă.

– Nu te uita așa la mine. Se întâmplă să fie foarte prețuită de SS pentru talentele ei. Și nu pentru alea la care te gândești! Lore îl pocni și simți imediat cum o străbate un val de plăcere la cel mai simplu contact dintre pielea ei și a lui. Cât de intim părea acest gest, mult mai intim decât orice

trăise vreodată împreună cu soțul ei în patul conjugal! Tricotează. Haine și pături și jucării pentru copiii lor.

Atunci Wolf își dezveli un șir de dinți minunat de sănătoși; doar doi premolari lipseau într-o parte. Pipăi cu degetul spațiul acela gol, fără să fie câtuși de puțin jenat.

– Asta m-a învățat din vreme că nu-i bine să faci pe deșteptul cu un ofițer SS dacă nu vrei să-ți iei șuturi repetate în figură, cu o cizmă cu vârful de oțel. Stai liniștită. Între timp m-am mai deșteptat.

– O să-ți pui alții când ieși de aici, zise Lore și se surprinse gândindu-se că îi place jurnalistul fără noroc și vorba lui ascuțită și sardonică și ochii lui aurii și acea forță liniștită pe care o avea și care o înfășura pe ea într-o pătură nevăzută a încrederii, ori de câte ori el doar se așeza aproape de ea, de parcă ar fi fost cumva molipsitoare; cea mai bună boală pe care puteai s-o capeți în locurile astea uitate de Dumnezeu.

– Pari mult mai convinsă de faptul că o să scap vreodată de aici decât sunt eu. Cât despre mine, eu sunt destul de sceptic.

– Nu, spuse Lore, privindu-l adânc în ochi, fără să zâmbească de data asta. Tu vei fi printre puținii care vor supraviețui acestui infern. Știu asta, pur și simplu. Ești un supraviețuitor. Și un salvator.

– Acum chiar că mă flatezi.

În ciuda tonului zeflemitor, privirea lui rămase serioasă.

– Asta n-o să te ajute să mă convingi să-ți intru în pat, să știi.

Lore râse încetișor, conștientă deodată de căldura care radia din palma lui, așezată lângă a ei, chiar acolo, pe pat, între ei doi.

– Nu?

– Nu. Sunt mai degrabă genul care preferă flori și o cină romantică.

– Aici avem seri de operă în fiecare vineri. Transmise în direct de la Filarmonica din Viena. Pot să-ți pregătesc niște brânză mucegăită și biscuiți uscați din cei pe care ni-i aruncă uneori ofițerii SS.

– Mmm, brânză mucegăită. Preferata mea. În regulă. M-ai convins. Rămâne stabilit.

Dintr-odată, conduși de același impuls nebunesc, începură să se sărute, el cu mâna aspră pe gâtul ei, ea cu genunchii lipiți de ai lui; împinși unul în brațele celuilalt de aerul fierbinte, îmbătător, și de dorința pură.

Și apoi, deodată, îi întrerupse un urlet surprins, strangulat; o vânzoleală de pași afară, și sunetul ușilor care se deschideau scârțâind.

Într-o clipită, săriră amândoi în picioare, cu pieptul urcând și coborând, cu mâinile încă împreunate, dar ascultând acum cu atenție.

– S-a întâmplat ceva, șopti Lore și dădu să se apropie de ușă, dar Wolf fu mai rapid decât ea.

Cu o singură mișcare fluidă, apucă clanța și ieși pe hol, nelăsând-o pe Lore să vadă ce anume o făcea pe Frau Aufseherin să icnească și să țipe.

– Treci înapoi, îi spuse Wolf femeii, cu o voce în care se citea o autoritate neașteptată.

– Să trec înapoi? repetă Mama, tremurând. Omul are nevoie de un doctor! Îl chem pe Herr Doktor...

– Nu chemi pe nimeni.

Lore împietri. Era glasul Anikăi, rece ca gheața, în care se simțea un fior cumplit.

Dintr-odată, Lore se vârî sub brațul întins al lui Wolf, care bloca ușa, și rămase cu gura căscată când văzu priveliștea care i se prezentă în fața ochilor.

În mijlocul holului, unde probabil că se târâse cu un ultim efort, încă ținându-se cu mâna de gâtul însângerat, zăcea Bestia, cu bule rozalii ce i se formau în jurul gurii și ochii care se holbau la Anika, cuprinși de groază și neîncredere.

Ca un înger răzbunător, stătea deasupra lui, învăluită într-un triumf tăcut; doar că în mâna ei mică, de copil, în loc de sabie, ținea o andrea lungă, din care picura sânge. Lipsită de emoție și fermă precum granitul, îl privea pe abuzatorul lui Tillie cum își trage, cu greu, ultimele răsuflări; abia când se stinse în cele din urmă, ridică încet ochii spre Frau Aufseherin.

O ură atât de crudă și de pură ardea în ei, încât Mama făcu involuntar un pas înapoi, ridicând mâna protector la gât, în timp ce mai multe perechi de ochi priveau fiecare din pragul ușii sale.

– Ce căuta aici? Lore își găsi, în sfârșit, vocea; se năpusti și ea asupra Mamei, cuprinsă de o furie bruscă. Ce căuta aici cu ea? Brațul îi țâșni în direcția lui Ani. Te-am plătit! Ți-am dat toți banii mei ca să-l trimiți la mine! Nu la Tillie, nu la Ani, la mine, afurisito!

Tremurând din tot corpul, Lore nu se mai recunoștea. Nu-i stătea în fire. Nu mai vorbise urât în viața ei. Provenind dintr-o familie bună de burghezi, fusese crescută mai bine: cu lecții de pian, cu un profesor de engleză, care venea marțea și joia, și unul de franceză, sâmbăta. Nu, nu-i stătea în fire. Era o nouă Lore, Lore cea din lagăr, fiara în care o transformaseră, care își rânjea colții și înjura și mușca la rându-i: legea junglei, unde supraviețuiesc doar cei mai puternici.

– Nu te obosi, Lorechen, zise Anika, pășind dinadins peste cadavru. Eu am plătit-o mai mult și știm doar că îi plac banii.

– De ce ai face așa ceva? șopti Lore răgușit, printre lacrimile care i se adunau deja în ochi. Eu am plătit-o ca tu să fii cruțată.

Șocul inițial trecea. Acum, gravitatea situației o zdrobea dintr-odată, ca un morman de bolovani. „Un Kapo mort. Ucis de o fată de la bordel. Ce o să se întâmple acum cu Ani a lor? O s-o taie în bucăți; cu siguranță, ba chiar în fața întregului lagăr!“

Ani se mulțumi să ridice din umeri cu indiferență.

– Și la ce bun? O să te maltrateze sau o să te omoare. Și apoi? O să vină din nou după Tillie? Sau Emmi? Sau Lisl? Până când ne omoară pe toate? *Asta* n-are de gând să-l raporteze, continuă Ani, aruncându-i Mamei o privire scârbită. Trebuia făcut ceva în privința asta. Pe mine nu mă interesează cine e la putere. Tot există ceva care se numește dreptate universală și cineva trebuie s-o facă.

Lore o privi și se gândi că așa trebuie să fi arătat Ani când și-a incendiat ferma în loc s-o dea pe mâinile naziștilor; asta trebuie să le fi spus ca să ajungă închisă aici. Dar ei nu i-au frânt spiritul. Ea a fost cea care i-a frânt, pișpirica asta de fată, cu forța anihilatoare a naturii cuprinsă în corpul ei mărunt.

În spatele Mamei, unul dintre deținuți se făcu nevăzut, un gest înțelept. Altul se luă repede după el, nevrând să aibă nimic de-a face cu scena, care avea, fără îndoială, să se umple de ofițeri SS dintr-o clipă într-alta.

Fuga lor lașă o liniști cumva pe Mama. Își îndreptă umerii, arătând cu degetul spre Ani.

– Să nu dai vina pe mine. Tu ai cerut-o, eu l-am trimis la tine. Acum ai să plătești.

Acestea fiind spuse, era gata să se întoarcă pe călcâie și să plece iute să cheme autoritățile, fără îndoială. Doar că Wolf fu mai rapid decât ea. Când trecu pe lângă el, o apucă de antebraț, scoțându-i din gura rotunjită un chițăit de uimire – ori durere.

Ignorându-i încercările de a se elibera, Wolf mătură coridorul cu privirea, privindu-l în ochi pe fiecare deținut în parte.

– Ieșiți de aici. Toți. Asta nu vă mai privește.

Nici măcar unul nu fu suficient de nătâng cât să contrazică sfatul acela. După câteva clipe scurte, mai rămăseseră doar femeile. Femeile, un cadavru și Wolf, care încă ținea ca într-o menghină brațul lui Frau Aufseherin.

– Am să vă raportez, exclamă ea indignată, cu siguranță într-o tentativă de intimidare, dar curând aceasta se prefăcu în panică și apoi într-o teroare sinceră, când Ani se apropie de ea cu arma în mână.

– Ani, zise Lore, pe un ton de avertizare.

Însă Ani era o forță cu care nu te puteai înțelege rațional. În pofida staturii ei mici, o apucă pe Mama de păr și-i trase capul în spate; o împunse cu andreaua în mâna pe care femeia o ridică să se apere și apoi, la întâmplare, în gât, în față și din nou în mână, în timp ce Mama țipa și se zvârcolea în strânsoarea lui Wolf.

Paralizată de o asemenea violență rece și animalică, Lore rămase înfiptă în loc până când Mama se prăbuși în genunchi și apoi se prăvăli, împroșcând cu sânge podeaua proaspăt lustruită.

– Ce-ați făcut? șopti Lore, apoi repetă mai tare, în timp ce îl lovea pe Wolf cu o furie neajutorată. Ce-ați *făcut?*

Întorcându-se spre ea, el doar o privi cu o tristețe exterioară, nesfârșită, de parcă ar fi trăit mult prea multe vieți ca să explice scopul fiecărui eveniment monumental cuiva care abia a învățat să meargă și care nu ar putea în nici un caz să înțeleagă ideea măreață din spatele fiecărei scheme universale.

– Nu te uita așa la mine, mârâi Lore. Înțelegi ce o să se întâmple acum cu Ani?

– N-o să se întâmple nimic cu Ani, spuse Ani, cu zâmbetul ei angelic, și, tocmai când Lore era gata să intervină, șterse andreaua pe fustă cu cea mai mare grijă, apoi, cu o mișcare iute, o duse la gât și își străpunse o arteră, cu gestul priceput al unei fete de la fermă, care a ucis de prea multe ori ca să rateze.

– Ani, nu! țipă Lore și dădu să o prindă pe fata care deja cădea, cădea dincolo de tărâmul celor vii, drept în brațele lui Wolf, care o așteptau.

Blând, cât mai cuviincios, o coborî pe podea, ținându-i capul și brațele într-ale lui, mângâindu-i părul de aur, în timp ce ea îi zâmbea încântată lui Wolf, lui Lore care îngenunchea lângă ea, lui Tillie care suspina la picioarele ei și lui Emmi care o ținea de mână.

Trupul neînsuflețit al Mamei fusese împins de cineva la o parte, către perete.

– Acum du-te cu Domnul, fată curajoasă, zise Wolf și depuse pe pleoapele și fruntea lui Ani sărutări ușoare ca fulgul. O să aibă grijă de tine. O să te facă unul dintre îngerii lui. Să ne veghezi de acolo, de sus, după ce ajungi, bine?

Cumva, cu ultimul dram de forță, Ani reuși să încuviințeze din cap și să mai zâmbească o dată. Un zâmbet de o frumusețe atât de extraordinară, încât nu pieri nici măcar când lumina i se scurse din ochi, alături de ultimul strop de sânge din corpul ei, și rămase acolo chiar și atunci când ecoul cizmelor cu vârf de oțel umplu curtea.

17

Când femeile fură adunate în curtea bordelului, sub gurile pistoalelor-mitralieră ale ofițerilor SS și sub ochii atenți ai reflectoarelor, nimeni altul decât Schutzhaftlagerführer[12] Bachmayer, adjunctul lui Kommandant Ziereis, fu cel care coborî din mașina statului-major și le cercetă în tăcere mai bine de un minut.

Avea fața rotunjoară a unui unchi binevoitor, cu ochii căzuți la colțuri, ceea ce nu făcea decât să întărească impresia înșelătoare a unui om cu totul inofensiv. Zâmbea mereu cu ușurință și mai ales când erau aparate de fotografiat prin preajmă. Zâmbea la nou-veniți, la prizonierii de război, la tovarășii săi și la infractori; mereu același zâmbet dezarmant. Zâmbea și când ordona execuții. Lore auzise asta de la mult prea mulți dintre vizitatorii ei, ca să-și facă vreo iluzie cu privire la acel zâmbet al lui.

Cu coada ochiului, Lore îl privi pe Bachmayer cum se apropie de cadavre, își suge dinții în timp ce le studiază cu o expresie de necitit pe chip și inspectează andrelele pe care unul dintre aghiotanții săi le ținea în fața lui, cu mâna înmănușată. În lumina albă a reflectoarelor, sângele uscat de pe ele părea de culoarea ruginii; aproape ca vopseaua de recuzită, ceva făcut de om, cu siguranță nu ca sângele adevărat, la fel ca și cadavrele, de altfel. Toată scena asta avea calitatea unei drame de coșmar puse în scenă, doar că morții nu se ridicau la sfârșitul piesei și nu făceau ultima plecăciune.

– Ei bine – încă un zâmbet binevoitor din partea lui Bachmayer – presupun că acesta e prețul pe care îl plătim pentru acordarea unor privilegii care n-ar fi trebuit acordate de la bun început. La urma urmei, e un centru de corecție. Dar Kommandant Ziereis și cu mine suntem prea buni la suflet pentru așa ceva, zise el cu un oftat, cercetând chipul adjutantului său, de parcă avea nevoie de aprobare. Toată instruirea riguroasă din partea lui Gruppenführer Eicke, tatăl *SS Totenkopfverbände*[13], nu a fost apreciată. „Nu sunt altceva decât niște animale periculoase", spune el. „Nu poți să te înțelegi cu un animal periculos. Da, o vreme poate să-ți mănânce din palmă, ba chiar să dea dovadă de un anumit grad de docilitate, dar nu vă lăsați înșelați. Firea lui rămâne neschimbată. Tot un animal periculos este, iar într-o bună zi, fiți atenți la mine, o să se întoarcă împotriva voastră." Dar Kommandant Ziereis și cu mine nu ascultăm, așa-i?

Un chicotit jalnic din partea lui Bachmayer; clătinarea din cap a unui bărbat profund dezamăgit de sine.

Lore nu tremurase sub amenințarea pistoalelor-mitralieră, însă acum începea să tremure și cu cât tonul lui Bachmayer

devenea mai blând și mai sincer, cu atât mai violent i se cutremura corpul.

– I-am dat încă o șansă unei piromane; o viață mai ușoară la Mauthausen, în locul muncii grele de la Ravensbrück, continuă el, privind cadavrul Anikăi. Dar nu ne-am oprit acolo. Am lăsat-o să tricoteze – *să tricoteze!* – în loc să muncească așa cum ar trebui, ba chiar am lăsat-o să iasă din incinta lagărului. Am primit-o în casele noastre, unde se află familiile noastre, copiii noștri. Noi credem în reeducare, în reformarea caracterului. Și ea cum ne răsplătește?

Dintr-odată, trase un șut atât de violent în coastele Anikăi, încât Lore simți cum îi tresare trupul, de parcă pe al ei l-ar fi lovit, și nu trupul neînsuflețit al fetei.

– Cățea!

Bachmayer scuipă pe fața frumoasă și palidă a Anikăi. Când își întoarse privirea întunecată spre femei, nu mai avea nimic inofensiv. O fiară sălbatică stătea în fața lor, crudă și însetată de sânge.

– Să vă împușc pe toate acolo unde stați și să comand un lot nou la Ravensbrück? Acolo găsești târfe pe toate drumurile. Pe deasupra, mi le trimit cât ai clipi. Mai puțin de tras cu administrarea lor. Mai puține guri de hrănit.

Firește, nu era o întrebare adresată lor. Pur și simplu gândea cu voce tare. Iar Lore văzu, spre oroarea ei, că nu era o amenințare în van. Chiar se gândea la asta, cu capul ușor înclinat într-o parte.

În fața lor, soldații SS își pregătiră pistoalele-mitralieră, așteptând ordinul. Un singur gest din partea lui Bachmayer, și gata. Cu găvanele oarbe ale reflectoarelor, Moartea însăși o privea pe Lore în față și, dintr-odată, cuprinsă de o frică străveche, animalică, într-o fracțiune de secundă luă o decizie.

La urma urmei, nu avea nimic de pierdut.

– Herr Schutzhaftlagerführer, spuse ea, cu o voce mult prea slăbită de frică, o voce care nu era a ei, și făcu un pas în față. Vă rog, permiteți-mi să vă vorbesc.

Bărbatul înclină capul și mai mult, surprins sau interesat; Lore nu putea să-i citească gândurile, dar nu conta, atât timp cât asculta. Și chiar asta făcea; poate că din plictiseală sau poate că-i plăcea să se joace cu victimele lui, la fel cum Bestiei îi plăcea să se amuze cu deținuții înainte să le tragă un șut în spinare, care să-i trimită de-a rostogolul pe treptele de granit, zdrobiți sub greutatea bolovanilor pe care îi cărau.

– Herr Schutzhaftlagerführer, situația e mai complexă decât atât, continuă Lore, după ce își umezi buzele. Deținutul pe care l-a omorât Anika a fost cât pe ce s-o ucidă pe una dintre fetele noastre mai demult. Făcu un gest către Tillie, care arăta de parcă și-ar fi dorit să se afle oriunde altundeva, numai nu acolo, pusă în centrul atenției, în fața

lui Bachmayer și a subordonaților săi. Frau Aufseherin nu a raportat situația, deși contravine regulamentului. Deținuții nu au voie să facă rău fizic fetelor. Nu au voie nici măcar să le sărute.

– Cunosc regulile, o întrerupse aspru Bachmayer.

– Da, desigur. Lore coborî înțelept capul, mimând servilismul cât de bine putu. Iertați-mă, vă rog. Nu a fost intenția mea să vă jignesc.

El îi acceptă generos scuzele, cu un fluturat din mână.

– Continuă.

– Medicul din lagăr care vine să distribuie vaccinurile preventive a cercetat rănile lui Mathilde. Poate să vă confirme că a fost atacată...

Vocea lui Lore se stinse. Acum pășea pe un teren periculos, fără să gândească lucrurile până la capăt. Să o acuze pe Mama că nu a raportat abuzul era una; să-l arate cu degetul pe unul dintre oamenii lui Bachmayer era cu totul altceva. Însă anii de muncă în cel mai mare cuib de vipere dădură roade. Lore învățase cum să se strecoare din astfel de situații de la cei mai pricepuți membri ai SS-ului.

– Nu știu sigur dacă raportul lui Herr Doktor a ajuns pe biroul dumneavoastră sau dacă nu s-a pierdut sub mormanul de acte mult mai importante; știu de câte chestiuni trebuie să vă ocupați zi de zi și cât de asiduu munciți pentru prosperitatea națiunii și bunăstarea noastră. Vă asigur că apreciem foarte mult acest lucru! În orice caz, după ce nu s-a luat nici o măsură... nici pedeapsa, nici măcar împiedicarea acestui Kapo violent să se întoarcă și să o atace – sau mai rău, să o omoare – pe vreuna dintre noi, după ce el însuși a promis că așa va face, Anika a acționat după cum i-a spus inima și ne-a apărat cum a crezut ea mai bine de cuviință. Asta nu înseamnă că vreuna dintre noi este de acord cu acțiunile ei, dar eu sunt o femeie simplă și încerc doar să vă explic ce s-a întâmplat mai exact. Anika nu s-a apucat să omoare din senin. A avut motivele ei, încheie Lore aproape în șoaptă și lăsă din nou capul în jos.

În fața ochilor ei, vârful cizmei drepte a lui Bachmayer bătea gânditor pe pietriș.

– Și cum rămâne cu gardianca? întrebă el, în cele din urmă. După cum arată, a supărat-o mai tare pe fata asta decât Kapo.

– Nu a fost o gardiancă bună, Herr Schutzhaftlagerführer, spuse Lore încet, fără să se uite la el.

Din partea lui Bachmayer, un chicotit amuzat.

– N-a fost o gardiancă bună? Și dacă eu nu sunt un bun conducător al lagărului de detenție? O să mă înjunghie și pe mine una dintre voi?

– Nu, sigur că nu, Herr Schutzhaftlagerführer. De data aceasta, Lore îl privi, zâmbind cât mai timid din colțul gurii.

Nici una dintre noi nu e violentă. Nu au existat niciodată incidente cu vreuna dintre noi. Și în plus, sunteți cel mai bun conducător de lagăr pe care și-l poate dori orice deținut. Priviți doar unde locuim. Nu ne lipsește nimic, iar asta se datorează numai generozității dumneavoastră și a lui Herr Kommandant. Ar fi o prostie din partea noastră să riscăm să pierdem toate aceste lucruri. Vă rog, Herr Schutzhaftlagerführer, vă implor în genunchi...

Lore se lăsă imediat pe pietrișul aspru din fața lui, cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune. Cu coada ochiului, îl văzu pe Wolf cum rânjește și își dă ochii peste cap, înainte să-și ia o expresie neutră. Da, poate că a exagerat puțin, dar încă erau toate în viață și asta era tot ce conta.

– Nu ne pedepsiți pe noi din cauza acțiunii nesăbuite a Anikăi. Noi nu vă vom face niciodată probleme; vă dau cuvântul meu.

– Și tu cine ești? Șefa lor?

– Nu, nu.

– Ei bine, acum ești. Cum te numești?

– Hannelore Stroman.

– Notează, îi spuse Bachmayer adjutantului său, care scoase cu promptitudine un carnețel negru și un creion. De acum înainte, Hannelore Stroman este responsabilă personal de ordinea în această baracă. Dacă se întâmplă ceva, dacă primesc cea mai mică plângere din partea unui deținut, spuse el, privind-o pe Lore drept în ochi, capul tău va cădea. Și să nu crezi că e vreo figură de stil.

Lore îl privi la rândul ei. Oh, nu ar fi crezut așa ceva. Era mult prea familiarizată cu SS-ul și felul în care acționa ca să-i treacă măcar prin minte contrariul.

– Nu vor exista plângeri, Herr Schutzhaftlagerführer, vă promit. Dar am să raportez orice comportament nepotrivit atât medicului din lagăr, cât și dumneavoastră personal, astfel încât regulile să fie respectate nu doar de către noi, fetele, ci și de către deținuți.

Bachmayer încuviință din cap, aparent mulțumit de aranjamentul făcut.

– Nu mă aștept la nimic mai puțin.

– Vă mulțumim, Herr Schutzhaftlagerführer, pentru răbdarea, bunătatea și înțelegerea dumneavoastră infinită.

Tot în genunchi, Lore făcu o plecăciune adâncă.

Pieptul lui Bachmayer se umflă de satisfacție de sine.

– Ei bine, dacă asta e tot, spuse el, aproape vesel de data asta, pipăindu-se după țigări.

Fusese o seară bună pentru el. Situația se rezolvase de la sine. Acum, avea să scrie un raport frumușel către superiorii săi și nu avea să fie nevoit să treacă prin chinurile trimiterii unei cereri pentru încă douăzeci de femei de la Ravensbrück

și nici să le proceseze mai târziu. Totul era din nou așa cum trebuia în lumea de la Mauthausen.

– Faceți curat aici și... Era aproape la portiera mașinii, pe care i-o ținea adjutantul său, când Wolf îi atrase atenția. Se opri, nedumerit o clipă. Și tu ce cauți aici?

Lore îl văzu pe Wolf cum ridică din umeri cu o stângăcie dezarmantă. „Ce să cauți la bordel, Herr Schutzhaftlagerführer?“

Bachmayer pufni pe nas – un bărbat care îl înțelegea pe altul, deținut sau nu – și își lăsă cotul pe marginea portierei.

– Întreb ce căutai aici după ce toată lumea s-a făcut nevăzută, istețule.

– Le supravegheam pe femei, Herr Schutzhaftlagerführer. Celelalte păreau împietrite de șoc, dar voiam să mă asigur că nu-i mai vine nimănui vreo idee năstrușnică.

– Și? I-a venit cuiva?

Wolf zâmbi și scutură din cap.

– Nu, Herr Schutzhaftlagerführer. Cele mai multe plângeau de spaimă. Dar toate sunt niște doamne drăguțe.

– Sunt convins.

Acestea fiind spuse, Bachmayer rânji, mai clătină o dată din cap și urcă în Mercedesul statului-major.

Abia atunci se ridică Lore în picioare, nesigură, răsuflând ușurată după ce nici nu-și dădu seama că își ținuse respirația. Și apoi, după ce toți ofițerii SS dispărură și toate reflectoarele se stinseră, prin întuneric o înconjurară nenumărate brațe, și pe obraji simți alți obraji umezi. Și, în depărtare, zări ochii lui Wolf, care îi zâmbeau, înainte ca el să ridice brațul pentru un ultim salut și să urmeze un gardian SS înapoi în propria-i închisoare.

18

Februarie 1943

La radio, doar muzică sumbră. Asta dădeau de zile întregi deja, înlocuind anunțurile publice făcute de ministrul Propagandei, Goebbels, care deveneau din ce în ce mai turbate pe măsură ce situația de pe Frontul de Răsărit devenea tot mai drastică. La început, bravul feldmareșal Paulus și Armata a 6-a au învins cu mult curaj iudeo-bolșevicii sovietici; apoi, apeluri la donații pentru front, unde primeau de toate: mănuși călduroase, șosete, pulovere. Hrană... Lore ridicase din sprâncene când auzise asta. Apoi au urmat promisiuni pentru un ultim efort de capturare a Stalingradului, un cadou pe care bravii soldați germani îl păstrau pentru familiile de acasă, potrivit aceluiași Goebbels; apoi, negarea oricăror „zvonuri răutăcioase răspândite de

dușman“, cum că întreaga armată a lui Paulus ar fi fost înconjurată, și în cele din urmă, o promisiune solemnă cum că Paulus mai degrabă s-ar sinucide decât să capituleze. După aceea, veni muzica: Wagner în buclă, zi după zi, un singur concert lung și sumbru.

Din când în când, fetele băgau capul în noua cameră a lui Lore, cea care îi aparținuse Mamei, dar tot ce putea ea să facă era să ridice din umeri în fața lor. Tot nu erau vești. Nimic de anunțat.

Abia când Wolf veni în ziua următoare, Lore primi, în sfârșit, confirmarea bănuielilor ei.

– Paulus e prizonier de război, anunță Wolf, cu un rânjet atât de larg pe față, încât Lore se temea să nu-i plesnească. Și ochii lui străluceau deosebit de tare, aprinși de o nouă speranță. Toți soldații din grupul armatei au capitulat, au fost luați prizonieri și trimiși în lagărele sovietice în schimb. Ce zici?

Lore nu știa ce să zică. Era mult prea incredibil; prea frumos ca să fie adevărat. Și, într-un fel, tragic, când se gândea la compatrioții ei transformați deodată în prizonieri ca ea, din capriciul unui nebun.

– De unde știi? întrebă ea după o pauză, răsucind în mâini permisul cu care el venea mereu și pe care nu-l folosea niciodată.

– Am știut imediat după ce au trimis aproape toată populația de sex masculin din Sankt Georgen în est, ca să înlocuiască unitățile pierdute. Acum, afaceriștii din zonă se dau peste cap și cer SS-ului să ne împrumute în locul muncitorilor pierduți. Și ce mai șpăgi împing, din câte am auzit! Își dădu ochii peste cap cu expresivitate, fluierând ca să-și sublinieze ideea. În orice caz, continuă el, trecându-și palma peste dunga îngustă proaspăt rasă de pe scalpul său altfel acoperit cu păr negru, ce părere ai despre noul meu Bulevard al Păduchilor?

– Bulevardul Păduchilor?

Cu un chicotit, Lore întinse mâna și îl atinse pe creștet.

– Păi, da. Așa ne însemnează pe noi, prizonierii, care suntem trimiși să muncim pentru civili. Ca să nu ne vină vreo idee tâmpită să ne ciomăgim maistrul civil, să-i furăm hainele și să fugim pe câmpii mai verzi.

– Dar puteți să vă radeți în tot capul după ce-i furați hainele. Atunci n-o să vă recunoască nimeni.

– Și de-asta, Fräulein Lore, tu ești mai deșteaptă decât SS-ul.

– Dacă aș fi atât de deșteaptă, nu m-aș afla aici.

– Motivul pentru care te afli aici e tocmai pentru că ești atât de deșteaptă. Dintr-odată, scânteia jucăușă i se stinse din ochi. Motivul pentru care acuzațiile împotriva noastră sunt unite sub denumirea de „ordine de custodie de

protecție“ e că astfel se apără de noi. De jurnaliști cu gura mare ca mine, de disidenți ca tine. De fete ca Ani, care preferă să vadă lumea cum arde decât să le-o ofere pe o tavă de argint. Se tem de noi, Lore. Nu există lagăre în țările unde guvernul nu se teme de propriul popor.

Cât și-ar fi dorit Lore să rămână acolo, la masa cu jurnalul de vizite și un teanc de cartonașe numerotate, în fața acestui bărbat care trezise în ea ceva ce fusese adormit mult prea multă vreme. Dar un vizitator grăbit își dregea deja glasul în fața ușii întredeschise și nu avea cum să evite sarcina asta nenorocită.

De când Bachmayer o numise noua gardiancă a bordelului, în mintea lui Lore se ducea veșnic o luptă. Nespus de ușurată, pe de o parte, să scape de greutatea nenumăratelor trupuri deasupra ei, care gemeau, transpirau, o violau și o mânjeau cu jegul lor în fiecare zi; pe de altă parte, vinovată, într-atât încât îi era scârbă de ea însăși, că își trimitea toți foștii vizitatori la colegele ei de baracă, făcându-le pe ele să îndeplinească datoria pe care nu i-ar fi dorit-o nici celui mai mare dușman.

De mai multe ori, se gândise să ceară să fie eliberată din funcția de gardiancă. De tot atâtea ori, fetele ei o rugaseră cu cerul și cu pământul să nu facă asta. Era una dintre ele, cu ea se puteau înțelege. Era bună și corectă. Nu lua niciodată mită, nu permitea niciodată nici cea mai mică abatere din partea deținuților care veneau în vizită. Cât timp Lore le păzea spatele, se simțeau în siguranță. Dacă Lore ar fi plecat, cine știe ce șerpoaică ar fi trimis funcționarii de la Ravensbrück în locul ei, și atunci s-ar fi întâmplat din nou ce se întâmplase cu Mama și Anika și Bestia, iar de data asta, toate ar fi fost puse la zid.

Lore reluă aceste conversații în minte, când luă cartonașul de vizită din mâna deținutului, care roși vizibil în clipa în care ea îi dădu un pachet de profilactice la schimb. Mâna lui, cu pielea crăpată de atâta muncă grea, tremură când luă, cu stângăcie, pachetul.

– Compartimentul numărul patru, îi spuse Lore.

La fel ca în restul lagărului, aici nu erau nume, doar numere. Numele erau rezervate pentru vizitatorii care veneau pentru prietenie și bârfă sau, ca Wilhelm, ca să scape de departamentul politic.

– Dar mai întâi, du-te și spală-te și mergi la Herr Doktor, în cabinetul de la capătul blocului. Trebuie să-ți facă un vaccin preventiv. După ce ți se termină cele douăzeci de minute, te duci din nou să te speli și mai mergi o dată la Herr Doktor. Nu trebuie să-mi dai raportul. Te duci înapoi după ce termini cu al doilea vaccin.

Wolf o privi cu atenție când se întoarse la birou, scârbită de ea însăși.

– Nu e cazul, zise el, acoperindu-i palma cu a lui.

– Nu e cazul să ce?

– Nu e cazul să te urăști că faci asta. Cineva trebuie s-o facă.

– Amuzant. Un zâmbet cinic îi trase colțul gurii. De ce o aud pe nevasta lui Kommandant Ziereis argumentându-i în același fel, în timp ce îi servește paharul de brandy după cină?

Wolf pufni încet.

– Am îndoieli serioase că trebuie să-i argumenteze ceva, de vreme ce omul ăla nu are conștiința încărcată din pricina noastră. Din contră, convingerea mea profundă e că beau în fiecare seară în cinstea faptului că unii dintre noi au mai dat colțul, și după aia dorm ca niște prunci.

Lore simți cum degetele i se întrepătrund cu ale lui, de parcă ar fi avut o voință proprie.

– Cum reușești așa, fără nici un efort?

– Ce?

– Să mă faci să mă răzgândesc de fiecare dată când îmi vine să mă spânzur cu cordonul.

– Dar de ce să le ușurezi munca naziștilor? Trebuie să rezistăm până la sfârșit doar ca să-i enervăm că am rămas în viață, Lorechen.

Lore clătină din cap, chicotind fără să vrea. Wolf, bufonul de la curte, ale cărui cuvinte îl aduseseră aici și care o făceau cumva să supraviețuiască acestui coșmar zi după zi.

– Și când o să vină sfârșitul ăsta?

De data asta, el privea undeva dincolo de ea, pe fereastra care dădea spre curtea acoperită cu zăpadă, privea chiar în viitor, așa părea. Preț de o clipă, chiar închise acei ochi gălbui ai săi, iar o expresie visătoare, îndepărtată îi transformă trăsăturile mereu vigilente ale chipului său frumos.

– Tocmai au pierdut o bătălie majoră în est. Sunt împotmoliți în noroi și zăpadă, fără acces la petrolul de care au atâta nevoie. Linia frontului e întinsă prea mult, resursele, epuizate, partizanii îi atacă, făcând și mai multe pagube: francezi, sovietici, olandezi. Germania e bombardată. Trebuie să mute producția sub pământ. Și astăzi – abia azi pentru prima dată, Lore – am văzut cu ochii mei cum un ofițer SS mustra un Kapo fiindcă a lovit peste cap un prizonier de război sovietic.

Lore clipi, nedumerită.

Wolf doar zâmbi și mai larg, un zâmbet aproape prădător, care îți oprea inima în loc și care îi tăie respirația lui Lore.

– Mai ții minte cum, cu câteva luni în urmă, îi măcelăreau doar de amuzament? Pe sovietici? Ei bine, ce să vezi? Se pare că a fost emis un nou decret. Nu se mai irosesc prizonierii. Acum nu mai sunt o marfă – nici măcar

sovieticii pe care îi omorau cu sutele. Încep să rămână fără forță de muncă. Nu m-ar mira dacă în curând am începe să primim și evrei aici.

Primăvara veni și se duse. Nu primiră evrei, dar sângeretele dispăru cu totul din meniul de duminică al fetelor. La fel și brânza mucegăită pe care le-o aruncau din când în când – resturi din dosul bucătăriei SS. Acum, se considerau norocoase dacă în supă ajungeau și cartofi, nu doar cojile lor. Feliile de pâine împărțite seara deveneau și ele din ce în ce mai subțiri.

– Ar trebui să cer bani SS-ului pentru daunele produse! declară Emmi într-o zi, întinzându-și rochia peste bustul odinioară superb și generos. Acum rochia atârna largă pe ea. Mândria și bucuria mea, care mi-a adus venituri atât de frumușele în Berlin, mai că n-a dispărut de tot! Arăt de parcă sunt gata să intru iar la pubertate, doar că nici măcar nu mai stau atât de sus. S-au turtit ca niște clătite. Naiba să-i ia pe toți! bombăni ea în continuare, spre încântarea celorlalte fete. Râsul era tot ce le mai rămăsese când toate celelalte lucruri, libertatea și chiar demnitatea, le fuseseră luate. Râsul însemna putere de recuperare. Râsul era o formă de rezistență. Nu, dar chiar o să le cer bani nenorociților când se termină războiul, fiți atente ce vă zic.

– Stai liniștită, o consolă Tillie, mușcând din pâinea de rumeguș pe care o primeau seara. O să începi să te îndopi din nou ca înainte și o să-ți crească la loc cât pepenii.

Emmi își apucă pieptul, neîncrezătoare.

– Mă tem că dacă afurisitul ăsta de război mai durează încă vreo câțiva ani, o să-mi atârne și mai mult și o să arate ca niște vinete, nu ca niște pepeni, mormăi ea, făcându-le pe femei să izbucnească în alt acces de chicoteli.

– N-o să fie așa, zise Lore încet și, dintr-odată, hărmălaia încetă.

Dintr-odată, toți ochii erau ațintiți asupra ei, căutând, aproape implorând.

În clipa aceea, Lore înțelese în cele din urmă cum trebuie să se fi simțit Anika pe când purta pe umerii ei fragili povara informațiilor prețioase din lumea exterioară. Dacă le dădea prea multă speranță, dezamăgirea avea să le ucidă în cele din urmă mai repede decât orice pistol al SS-ului. Dacă le dădea prea puțină, era posibil să nu reziste fără ceva de care să se agațe. Aveai nevoie de o lumină măcar la capătul unuia din tunelurile astea metaforice de granit, ca să reziști. Așa că vorbi cu precauție, în ghicitori, și le dădu suficiente indicii, fără să promită însă nimic cert. Iar asta era de ajuns. Fetele devorară acele fărâme mai avid decât pâinea. Le țineau și mai bine de foame; de asta, Lore era convinsă.

– N-o să fie așa, repetă ea, cu convingere. Pregătește-ți lista de acuzații, Emmi.

Privirea ei dădu roată prin cameră. Fetele trebuie că văzură ceva nou, oțelit, periculos în ea, fiindcă se ridicară una câte una, își neteziră rochiile șifonate, își îndreptară umerii.

– Pregătiți-vă lista de acuzații, voi toate. O să le transmitem naziștilor când o să ne vină ziua. Și o să plătească. O să plătească de o să le iasă pe nas, promise ea, mijind ochii, uitându-se pe aceeași fereastră pe care îi plăcea lui Wolf să privească.

Afară, se vedeau porțile de granit ale fortăreței și, într-o bună zi, ele aveau să se deschidă.

19

Vara anului 1943

Afară, în curte, se întâmpla ceva. Apelul de dimineață se încheiase de mult, și totuși nici un prizonier nu plecase să formeze grupurile de lucru, ca de obicei. În schimb, stăteau încă în formația lor obișnuită, cu mâinile pe lângă cusăturile pantalonilor, cu chipiurile de deținuți în mâini, în timp ce soarele dogoritor de iulie le pârlea pielea de pe capetele proaspăt tunse.

Lore îi privea singură în dimineața aceea. Fetele încă dormeau: singurul privilegiu al profesiei lor de noapte. Nu ajutase nici că Tillie nu le-a lăsat să se odihnească toată noaptea, gemând și umblând fără astâmpăr pe coridor, cu mâna lipită de falca umflată. Avea un abces la un dinte, iar situația se înrăutățea pe zi ce trecea și nu aveau ce să-i facă. Pentru deținuți, nu existau dentiști în lagăr, și medicul SS care le vizita se interesa doar de sănătatea organelor lor genitale. Dinții nu-l deranjau câtuși de puțin. Nici nu reprezentau o scuză ca s-o scutească de muncă pe femeia suferindă; nu admitea așa ceva.

– Pot s-o duc la departamentul politic al lagărului, sugerase el, mai în glumă, mai în serios, când Lore i-o adusese pe Tillie, implorându-l să facă *ceva*. Sunt foarte experimentați cu cleștii, din câte am auzit.

– Am înțeles, spusese Lore.

Așa scoteau informațiile de la deținuții deosebit de încăpățânați sau îi chinuiau pur și simplu de amuzament. Poate că exista un decret privind cruțarea vieții deținuților, dar nu exista nici unul referitor la unghiile sau chiar la degetele lor.

– Va trebui să ne descurcăm singure. Vă mulțumesc oricum, Herr Doktor.

Emmi ceruse niște morfină de la credinciosul ei Oskar, și Wolf venise și el cu niște aspirină – cine știe de unde o fi

ciupit-o –, dar o terminaseră de mult, și noaptea trecută lui Tillie îi venise să se urce pe pereți, implorând să fie împușcată dacă era nevoie, doar ca să pună capăt acelei dureri insuportabile. Adormise aproape de dimineață – un somn chinuit, numai broboane de sudoare și gemete constante –, dar Lore tot nu putu să se odihnească. Își ieșise din minți de furie – era furioasă pe ea însăși că nu fusese în stare să o ajute, furioasă pe faptul că o chestiune atât de stupidă și măruntă care ar fi putut fi rezolvată în câteva ore pe timp de pace o chinuia acum pe una dintre fetele ei până când ajunsese să nu se mai poată concentra.

Așa că, în loc să prindă câteva ore de somn, stătea la geam și se uita la agitația de afară, întrebându-se ce altceva mai inventase acum SS-ul și cum avea să le afecteze asta pe ele, fetele de la bordel.

Și avea să le afecteze; știa că așa va fi. Asta era trista realitate a vieții în lagăr. Toate erau aranjate cu grijă, ca pietrele de domino, în mica lor fortăreață. Un bobârnac dat de un deget al vreunui ofițer SS, și toate aveau să se prăvălească, să se rostogolească pe treptele de granit, unde aveau să-și găsească imediat moartea.

Însă nu doar pentru ea și fetele ei studia Lore cu atâta atenție șirurile de deținuți. Undeva printre ei se afla Wolf.

Wolf, cel cu gura mare; Wolf, bufonul de la curte. Wolf al ei, la vederea căruia toate fetele rânjeau cu subînțeles și știau să nu îi deranjeze în timpul vizitelor lui scurte.

Nu că s-ar fi întâmplat ceva nepotrivit în compartimentul lui Lore, în orice caz; trebuia să proceseze alți deținuți când el era acolo, iar cu medicul din lagăr și ofițerii SS care își băgau capul pe ușă de plictiseală și perversiune, verificându-le din când în când pe fetele de la bordel, nu exista nici un pic de intimitate.

Iar Lore tânjea după intimitate, fie și doar câteva minute scurte, aproape blestemându-se că nu profitase de situație când încă era una dintre fete, și Wolf, unul dintre vizitatori. Ce n-ar fi dat să fie singură cu el, să-i simtă palmele aspre pe piele, singurele mâini de care voia să fie atinsă de acum înainte. Simplul gând la orice alt bărbat, inclusiv soțul ei, i se părea respingător. Dar cu Wolf era, cumva, altfel. El o făcea să uite toate lucrurile prin care trecuse. Cu el, nu exista trecut. Doar viitor, iar pentru asta, și doar pentru asta, Lore încă trăia – flămând, mereu în alertă, hotărâtă să supraviețuiască acestui infern doar ca să fie cu el în liniște și pace. El avea să-și scrie din nou articolele agere și cine știe? Poate că avea să scrie și ea. Trăise destule lucruri ca să umple nu doar câteva ziare, ci câteva cărți, cu povești pe care multă lume nu le-ar crede.

În starea ei de visare, aproape că nu auzi ordinul ca deținuții să se dezbrace.

– Ce Dumnezeu? icni Lore în fața geamului, aproape lipindu-se de el.

Șiruri întregi de schelete, aproape grotești în starea lor fizică actuală, se mutau de pe un picior pe altul; un spectacol macabru pe fundalul Alpilor austrieci. Teancuri de uniforme în fața picioarelor lor ca niște chibrituri, ca o piele lepădată. Unii aveau niște numere mari tatuate pe piepturile scobite: sovieticii. Altfel, era imposibil să distingi un grup de altul. Luptători spanioli pentru libertate, comuniști germani, inteligheția poloneză, disidenți austrieci: cu toții erau o singură mare nesfârșită de oase și rotule și capete rase.

Umanitatea redusă la nimic.

Morți ambulanți.

În fața lor, unul dintre ajutoarele lui Bachmayer striga ordine pe care Lore nu le distingea. În spatele lui erau medicii din lagăr, cu uniformele SS ivindu-se de sub halatele albe; ăsta nu era niciodată semn bun. Spre deosebire de doctorii de afară, aceștia nu salvau niciodată vieți. Erau acolo doar ca să sorteze muncitorii de paraziți, cum le spuneau ofițerii SS: bărbații mult prea bătrâni sau slabi ca să mai facă munci fizice grele.

O selecție, așadar, decise Lore.

Cu precauție, întinse mâna după închizătoare și deschise fereastra, ca să-l audă mai bine pe ajutorul lui Bachmayer. După câteva minute, încruntătura ei se adânci atât de tare, gravând două linii ascuțite, ca de lamă, pe fruntea ei. Nimic din ce spunea nu avea absolut nici un sens.

– ... care va pleca în scurt timp, mâine-dimineață, mai precis, așa că aveți grijă ca numele vostru să fie pe listă dacă nu vreți să ratați plecarea. Într-un sanatoriu, veți putea să vă recuperați forțele și să vă întoarceți la lucru într-o formă mult mai bună decât cea în care sunteți acum. Indiferent că sunteți bolnavi sau vă doriți doar o mică pauză de la toată munca grea pe care o faceți aici, asta e șansa voastră. În plus, dacă ați lucrat la săpatul tunelurilor și trebuie să vă refaceți plămânii, asta e ocazia voastră...

Lore închise geamul și se întoarse cu spatele la el, în timp ce un sentiment înfricoșător de déjà-vu își înfășura brațele bolnăvicioase în jurul ei. Ofițerul SS de la Ravensbrück avusese aceleași note mieroase în glas când ceruse voluntare pentru bordelurile lagărelor. Nu că ar fi mințit, propriu-zis...

Lore își frecă viguros fruntea. Le promisese paturi separate și rații mai bune și condiții sanitare și chiar aveau parte de toate astea. Doar că trecuse deja un an, și când Lore întrebase un medic din lagăr cu privire la eliberarea promisă, bărbatul o privise de parcă ar fi spus ceva incredibil de stupid. Avea să transmită chestiunea mai departe către Bachmayer sau Kommandant Ziereis, spusese el. Asta se întâmplase cu aproape o săptămână în urmă. Încă erau aici.

Afară, deținuții tropăiau acum, cu uniformele prețioase și încălțările și mai prețioase lipite de piepturile lor schiloade. Din când în când, medicii SS smulgeau câte unul din rând și-l trimiteau într-un grup separat. Ca niște vite speriate, bărbații se lipeau incomod unii de umerii altora, de parcă ar fi avut nevoie disperată de susținere. Nu scăpă atenției lui Lore cât de emaciat era fiecare membru al acestui grup anume.

– Înveselirea, oameni buni! strigă un ofițer SS la ei. Lore îi auzi râsul chiar și prin geam. În sfârșit o să aveți parte de o pauză!

*

– Despre ce era vorba? Emmi căscă în timp ce cărau un cazan greu de la baraca bucătăriei în camerele lor. În el era acum doar apă fiartă și napi. Gata cu micile rotocoale de grăsime care pluteau deasupra. Toată agitația aia de azi-dimineață. La naiba cu dintele ăla al lui Tillie, am auzit gălăgia, dar n-am putut să deschid ochii nici să mă bați.

– Să fiu a naibii dacă știu, gâfâi Lore, chinuindu-se să care cazanul greu. Spre deosebire de Mama, care nu se obosise niciodată cu vreo muncă fizică, Lore participa la aceleași ture pe care le împărțeau fetele ei, la exact aceleași sarcini, indiferent că erau la bucătărie sau la spălătorie sau la curățarea barăcilor, iar uneori chiar muncea în locul vreuneia dintre fete, dacă aceasta se simțea rău din pricina blestemului lunar. Nu mi s-a părut că are nici un sens, tot ce bolborosea acolo. Lore se încruntă. De ce ne mai chinuim să cărăm chestia asta înainte și înapoi? Cu rațiile astea reduse de acum, pot să ne dea doar o mână de napi și gata. Fierbem singure apa și-i aruncăm înăuntru. Aceeași supă, mai puțin efort.

Emmi pufni în semn de acord, dar nu renunță la subiect, așa cum sperase Lore.

– Și despre ce bolborosea, mai exact?

– Un sanatoriu unde cică o să-i trimită pe cei care au nevoie de o pauză.

– Un ce? Emmi se opri atât de brusc, încât Lore simți o durere ascuțită în încheietura mâinii, când cazanul se balansă între ele, periculos de aproape să se verse.

– Un sanatoriu.

– Te-am auzit de prima dată. Întreb ce naiba e cu el?

– Exact asta mă întreb și eu.

– De când ne trimit în vacanță?

– Nu e o vacanță. E un fel de tertip.

– Îi bagă în dosul infirmeriei?

Dosul infirmeriei era o sală de așteptare pentru camera de gazare; măcar atât știau toți deținuții. Camera de gazare în sine se afla în pivnița de sub barăcile infirmeriei. „Ca să scurteze drumul celor care adună cadavrele“, comentase

odată Wolf, cu un zâmbet întunecat. „Celebra eficiență a SS-ului.“

– Nu. Îi trimit în lagărul Gusen I, din câte am înțeles. Trenul cică pleacă de acolo.

– Nu există camere de gazare la Gusen.

– Știu asta.

Câteva momente, merseră în tăcere, cu gândurile întrerupte doar de răsuflări greoaie și pârâitul toartelor cazanului.

– Poate chiar rămân fără prizonieri și încearcă să-i salveze pe ăia pe care îi mai au? speculă Emmi, iar Lore îi aruncă o privire stranie. Știu, și eu sunt sceptică, dar cum ar fi?

– Hai să ne vedem de treburile noastre, bine? În orice caz, nu e ca și cum ne-ar fi invitat și pe noi.

Și apoi, întrebarea care o sâcâise pe Lore încă de la primele ore ale dimineții:

– Tu te-ai fi dus?

Lore se gândi multă vreme până să răspundă în cele din urmă:

– Nu. Dar aș fi trimis-o pe Tillie acolo dacă era, într-adevăr, un tren.

După prânz, agitația deveni și mai frenetică. Lipită de fereastră, Lore privea cum personalul SS aleargă înflăcărat încolo și încoace, strigând la deținuți și mai tare decât de obicei, pocnind din bice la oricine nu se dădea suficient de iute din calea lor.

La scurt timp după aceea, câțiva deținuți se iviră în fața barăcii bordelului, cu găleți cu vopsea după ei. Lore ieși să-i întrebe despre ce e vorba, dar ei se apucaseră deja de treabă cu frenezie, dând zidurile cu un strat proaspăt de vopsea albă, în timp ce Kapoul lor îi împungea cu bastonul de lemn.

– Mai repede, mai repede, jegurilor! Tre' să terminați în douăzeci de minute! Dacă nu, la gaz cu voi toți, m-auziți?

Hotărând cu înțelepciune să nu-l agite și mai tare și să nu le facă probleme muncitorilor, Lore închise ușa și se retrase în siguranța camerei sale. Cu puțin noroc, indiferent ce se întâmpla în lagăr nu avea să le privească.

Puțin după ce plecă echipa de vopsitori, sosi unul dintre ofițerii SS și, fără să rostească măcar un cuvânt, puse un lacăt pe ușa barăcii lui Lore.

Simțind cum îi crește ghemul de panică din stomac, ea îl privi cum se îndepărtează.

Aceeași teamă se reflecta pe chipul lui Tillie, când Lore dădu buzna în compartimentul ei, fără să bată; lucru cu totul atipic pentru ea.

– Ce se întâmplă? întrebă ea.

Dar Lore era prea preocupată să-l urmărească pe același ofițer SS cum încuie restul barăcilor în același fel. Mai întâi,

toată discuția aceea despre un sanatoriu și trenuri magice, și acum asta. Lore înghiți în sec: o dată, de două ori; însă nodul din gât îi rămase acolo. Se simțea captivă – un veritabil șoarece cu ghearele pisicii înfipte adânc în coadă – și nu avea unde să fugă. Pretutindeni în jur, pericol și moarte, așteptând doar să-și înfigă colții în ea, în toți.

Aveau să-i ucidă pe toți. Să măcelărească întregul lagăr, cu sânge-rece.

Dintr-odată nu mai putea să respire. Ametită și îngrețoșată de frică, ieși împleticindu-se din camera lui Tillie și se întoarse într-a ei. Acolo, fără să știe exact ce face, începu să scotocească prin sertarele biroului ei de supraveghetoare, într-o căutare disperată după ceva, *orice*, care să poată servi drept armă. Dacă Anika reușise să ia doi cu ea, așa avea să facă și ea. Să înfigă creionul acesta în primul ofițer SS care s-ar fi apropiat, drept într-o arteră, și să moară cu măcar puțină demnitate – ca o luptătoare, nu ca o lașă.

În starea ei de seminebunie, nu le observă pe fete care se strânseseră una într-alta în ușa camerei, toate palide la față și cu ochi mari, înspăimântați.

– Lore?

Emmi se împinse în față, hotărâtă să-i dea de cap, oricât de sumbră ar fi părut situația. Era o soldățică experimentată, asta părea să spună expresia ei. Putea să suporte adevărul.

– Nu mă întrebați; nici eu nu știu!

Lore aproape țipă în agitația ei și își vârî pumnul în buzunarul rochiei, cu creionul în el.

Deodată, văzură afară o adevărată paradă de mașini ale statului-major. Capote din onix, lustruite până ce luceau ca oglinda; flamuri ale SS-ului și *Hakenkreuz*[14] montate deasupra farurilor. În Appellplatz, întregul corp al personalului SS superior de la Mauthausen împietrise în poziție de drepți, cu Kommandant Ziereis și Schutzhaftlagerführer Bachmayer în fața lor, întinzând rigid brațele în salutul nazist.

Deodată, Lore icni, aproape sufocându-se cu un sentiment foarte asemănător ușurării, și izbucni într-un râs care suna prea mult a plâns. Ștergându-se pe față, se întoarse către fetele ei și răsuflă adânc.

– E doar o inspecție. Nimic de care să ne temem. Doar o inspecție idioată a superiorilor. Uite-l pe Himmler. Exact ca la Ravensbrück.

– La Ravensbrück nu ne încuiau, mormăi Tillie, cu îndoială, dar se apropie de fereastră chiar și așa, ca să vadă cu ochii ei.

Emmi se strecură între ele și rânji imediat cu dispreț.

– Ia uitați-vă la Ziereis. Cum dansează pe lângă Himmler ca un băiat în jurul primei lui prietene.

– De ce să nu danseze? pufni Lisl. Pun pariu că o să primească o promovare frumușică după vizita asta.

– Crucea de Fier pentru toate eforturile depuse, adaugă Emmi, cu un aer cunoscător.

Doar că Lore nu se uita nici la Himmler și nici la Kommandantul lagărului Mauthausen. În schimb, cu aerul parcă blocat în plămâni, se uita fix la bărbatul în uniformă gri-verde, care stătea ușor mai departe de ceilalți, cu mâinile la spate. Jumătate din chip îi era ascuns de chipiul uniformei, dar Lore l-ar fi recunoscut cu ușurință chiar și în haine civile, pe care, știa foarte bine, el le prefera tuturor acestor uniforme bățoase.

Fostul ei șef. Bărbatul care îi salvase viața când avusese toate motivele să nu o facă.

Fără să vrea, Lore își lipi palma de geam, într-un salut mut.

El nu o văzu, firește. Zâmbea distras la ceva ce îi spunea unul dintre ofițeri și deveni din nou melancolic de îndată ce bărbatul se întoarse. În pofida staturii sale impunătoare și a purtării naturale, care indica autoritatea fără efort, părea nelalocul lui printre toți ofițerii aceștia SS, în mijlocul lagărului împotriva căruia fusese de la bun început; Lore își amintea bine telefoanele și certurile și serile târzii când refuzase să plece de la birou până când chestiunea nu avea să fie rezolvată. Doar că totul fusese hotărât dinainte la Berlin. Nimănui nu-i păsase prea mult de opinia lui. Și acum, el se uita melancolic în jur, cu gura strânsă într-o linie subțire, nemulțumită, cuprinzând totul cu privirea: carierele, barăcile și întreaga companie nenorocită în care se afla.

Conduși de Kommandant Ziereis, se îndepărtară să inspecteze ce veniseră să inspecteze, în timp ce Ziereis însuși arăta mândru cu degetul încolo și încoace, oferind, fără îndoială, rapoarte strălucite și cifre de producție impresionante, până când bărbații dispărură cu totul din raza vizuală a lui Lore.

– SS-ul nu arată de parcă ar pierde războiul, mormăi Emmi, când se așezară în camera lui Lore, câteva minute mai târziu – vechea gardă, cum le spunea Lore: Emmi, Tillie, Lisl și ea. Numai Anika lipsea. Grași ca niște căpușe, cum umblă țanțoși de parcă ar fi stăpânii locului.

– Păi chiar sunt, rânji Lore.

– Of.

– N-o să arate ca și cum ar pierde războiul nici măcar când vor semna capitularea, zise Lore, privind în depărtare, peste umărul lui Tillie. O să se ducă la spânzurătoare cu o figură de parcă ar urma să fie făcuți cavaleri. Wehrmachtul e cel care umblă pe burtă în noroiul din tranșee. SS-ul nu se deranjează cu toată povestea asta cu războiul.

– Chiar crezi că o să se întâmple, Lore? Tillie îi cercetă cu luare-aminte chipul. Încă era disperat de palidă; arăta de parcă ar fi durut-o și să rostească cele mai simple cuvinte, dar erau mult prea dulci ca să nu treacă prin durerea de a le rosti. Spânzurătoarea, adică?

Lore se mulțumi să ridice din umeri și îi zâmbi, dintr-odată foarte jucăușă.

– Putem spera, zise și schimbă subiectul imediat după aceea, oferindu-se să facă un ceai. Scoarță de copac, specialitatea Mauthausen.

Își beau ceaiul și bârfeau despre vremurile trecute, când delegația apăru din nou brusc. Doar că, de data asta, mergeau hotărât spre sectorul cu barăci proaspăt vopsite.

Lui Lore îi veni să se plesnească peste frunte. Ce idioată era! Normal că aveau să vină aici; de ce altceva ar ordona SS-ul revopsirea barăcilor? Și ea, netulburată, cu creionul aproape uitat în buzunar, împreună cu orice gânduri despre ultimul act de revoltă.

Deodată se ridică în picioare, ascultând, din nou în alertă. Cheia deja se întorcea în lacăt. În următoarea clipă, SS-ul invita fetele să iasă aproape politicos, aliniindu-le între zidul lângă care aproape fuseseră împușcate cu doar câteva luni în urmă și toți ofițerii superiori SS, cu Reichsführer Himmler – amuzant, cel mai scund și cel mai puțin impunător dintre ei – drept lider.

Le privea cu mult interes, cum probabil că își privea găinile pe vremea când nu era altceva decât un simplu fermier, și nu omul care avea puterea de a hotărî soarta a milioane de oameni. Bordelurile din lagăre erau copilul lui de suflet, la urma urmei. Voia să audă cât de bine funcționau.

Kommandant Ziereis se arăta bucuros să-i răspundă. Cu un entuziasm debordant, descrise întocmai felul în care un astfel de stimulent aproape că dubla cifrele de producție în rândul deținuților eligibili și cât de dornici erau cei cu triunghiuri roz să viziteze bordelul. „Perversiunea“ lor era cu siguranță vindecată; Reichsführer Himmler se putea baza pe cuvântul lui Ziereis. Aveau să se întoarcă în societate pe deplin vindecați, și asta numai datorită geniului lui Reichsführer Himmler.

Lore îl văzu pe fostul ei șef cum își dă ochii peste cap la o asemenea lingușire evidentă – sau la incapacitatea lui Himmler de a o depista – înainte ca fața lui să-și recapete expresia neutră.

Himmler însuși aprobă din cap și zâmbi, evident mulțumit de sine și apoi, mândrindu-se că era „omul poporului“, se adresă chiar femeilor.

– Găsiți condițiile de aici satisfăcătoare?

Sub o privire aspră din partea lui Ziereis, Lore făcu un pas înainte. Numai Kapo și gardienii aveau dreptul să vorbească atunci când se adresa o întrebare. Deținuții obișnuiți trebuiau să se considere norocoși că erau în prezența „binefăcătorilor" lor sau, cel puțin, asta era ideea.

Cu toate că îl privea pe conducătorul SS, îl văzu totuși pe Herr Gruppenführer cum îi aruncă o privire scurtă, trece mai departe, dar revine și se uită mai atent la chipul ei, făcând ochii mari a recunoaștere. Lore simți cum se înroșește până la rădăcinile părului – o fostă angajată a guvernului, acum matroană de bordel, o târfă și ea. Cât despre el, părea de-a dreptul îngrozit să o găsească aici, iar expresia lui disprețuitoare dinainte căpătă acum o notă de remușcare și chiar de rușine – pentru ea, pentru el însuși, pentru că îi făcuse o favoare care se dovedise a fi un blestem.

„E în regulă", aproape că-și dori să spună Lore. „Sunt în viață. Asta e tot ce contează."

– *Jawohl*, Herr Reichsführer, raportă ea veselă, în schimb. N-am putea fi îngrijite mai bine.

– Există ceva ce necesită îmbunătățiri?

Încă o căutătură urâtă din partea lui Ziereis nu-i scăpă atenției lui Lore. O spintecă mai tare decât un bici de cal. „Un singur cuvânt greșit, și ești moartă."

– Nu, Herr Reichsführer. Totul este absolut perfect, datorită lui Kommandant Ziereis și Schutzhaftlagerführer Bachmayer. Dânșii ne oferă tot ce ne trebuie.

– De cât timp sunteți aici? întrebă Himmler.

Lore împietri pentru o clipă. Asta era șansa ei, poate singura șansă să-și ceară libertatea. Le auzea pe fete cum se foiesc în spatele ei, ținându-și răsuflarea la unison, și toți ochii o priveau cu o implorare mută.

– De puțin peste un an, Herr Reichsführer.

Himmler ridică o sprânceană și se întoarse către Ziereis.

– Potrivit ordinelor mele, detașarea lor trebuie să fie doar de douăsprezece luni.

Ziereis înlemni în loc, căutând frenetic o explicație. „Prima scăpare la inspecție și unde?", părea să spună expresia lui. „Într-un bordel. Dracu' să le ia pe târfele astea!"

Spre marea ușurare a lui Ziereis, secundul său, Bachmayer, interveni să-l salveze, afișând zâmbetul său binevoitor dintotdeauna.

– Eram pe punctul să le transferăm pe toate laolaltă, împreună cu infirmii. Să meargă cu toții la același sanatoriu. Și de acolo, după ce se vor odihni puțin, vor fi libere să plece acasă.

– Da. Ziereis se lumină deodată. La sanatoriu. Merită o vacanță frumoasă după toată munca asiduă depusă aici.

Era cu putință? Lore se uita cu luare-aminte la fiecare chip bine hrănit, mulțumit de sine, căutând indicii. Planul cu

sanatoriul nu-i suna deloc bine, dar nu era Himmler aici? Nu tocmai le ceruse eliberarea? Poate că trenul și sanatoriul existau, cu adevărat. Și erau femei germane, toate. Doar nu aveau să omoare femei germane, nu-i așa? Tillie ar fi putut să-și trateze, în sfârșit, dintele, biata de ea...

Șirul gândurilor ei pline de speranță fu întrerupt deodată.

Herr Gruppenführer își făcu loc cu ușurință până în față, unde se opri drept lângă Himmler. Spre surprinderea ei, Lore îl văzu pe Himmler cum se dă ușor la o parte; era mai degrabă instinctul inconștient al unui animal mai slab în prezența unuia mult mai puternic, decât o mișcare rațională.

– Vă doriți să mergeți la sanatoriu? o întrebă el direct, în timp ce privirea lui o avertiză cu o asemenea forță mută, încât Lore aproape că făcu un pas în spate.

„Nu vă urcați, sub nici o formă, în transportul acela", îi citi ea gândurile, clar și răspicat.

Era o decizie de viață și de moarte, care trebuia luată într-o fracțiune de secundă. Balanța se putea înclina în orice direcție. Bachmayer putea să spună adevărul, și atunci ar fi fost eliberate în scurt timp. Poate că Herr Gruppenführer avea motivele lui pentru care nu voia ca ea să iasă vreodată de aici; acum că stătea atât de aproape, Lore vedea cu ușurință noile însemne de pe uniforma lui. Herr Obergruppenführer[15] acum; atât de aproape de Himmler ca rang, încât era aproape înfricoșător.

Și totuși, după ce își mută privirea de la Bachmayer înapoi la el, își încredință din nou viața în mâinile lui.

– Nu, Herr Obergruppenführer. Dacă ni se permite, am prefera să rămânem aici încă o detașare. În vreme de război, ar fi egoist din partea noastră să ne gândim la noi înșene și să folosim saloanele rezervate pentru soldații în recuperare la sanatoriu. Dați-le celor care le merită. Iar noi vom rămâne aici atâta timp cât e nevoie de noi. După cum spuneam, suntem îngrijite foarte bine. Ne dorim doar să contribuim la prosperitatea Reichului, dacă Herr Reichsführer este amabil să ne permită acest lucru.

Himmler păru surprins, dar zâmbi oricum.

– Ei bine, dacă asta vă doriți, spuse el, ridicând din umeri către Ziereis. Presupun că putem să le lăsăm să rămână. Atâta timp cât nu sunt ținute aici împotriva voinței lor.

– Oh, nu, se grăbi Lore să-l asigure. Ținem foarte mult la acest lagăr și la administrația sa.

Spre marea ei ușurare, Ziereis rânjea din nou. Catastrofa părea să fi fost evitată.

– Bine, bine, mormăi Himmler și se întoarse pe călcâie, pierzându-și deja interesul față de bordel și locatarele sale. Atunci, pornim spre Gusen II?

Anturajul său îl urmă de îndată.

Înainte să se întoarcă, Herr Obergruppenführer încuviință ușor din cap, liniștitor, spre Lore. Ea încuviințează și îi zâmbi la rândul ei, cu îndoielile risipite.

Abia când se întoarseră la barăci, își dădu seama că are de dat multe explicații fetelor, care mai că nu se năpustiră asupra ei, cu lacrimi de disperare cruntă șiroindu-i-le pe față.

– Ce-ai făcut? țipă Tillie, care părea trădată de moarte. Mâine puteam să fim pe drum spre casă!

– Ai vreun aranjament cu SS-ul? sări și Lisl într-o clipă asupra ei. Îți dau și ție o cotă parte pentru fiecare dintre noi sau ce?

Lore se simțea de parcă tocmai ar fi încasat o palmă. Palidă, cu tot corpul tremurându-i de indignare, veni nas în nas cu fosta comunistă.

– Cum îndrăznești măcar să sugerezi așa ceva? Sunt una dintre voi, ai uitat?

– Erai. Lisl refuză să cedeze. Acum ești ditamai gardianca, ți s-a urcat autoritatea la cap? Îți dorești să muncești pentru prosperitatea Reichului, fă-o pe timpul tău. Trageți-o cu tot lagărul, în locul nostru, dar nu îndrăzni să ne arunci sub animalele alea și apoi să faci pe sfânta.

– Nu există nici un sanatoriu și nici o libertate, tâmpito! Strigătul plin de furie al lui Lore reduse instantaneu la tăcere întreaga baracă. Tocmai v-am salvat viața tuturor, idioatelor!

Femeile păreau din nou nesigure.

– De unde știi? rosti Emmi, încet, întrebarea care era, fără îndoială, în mintea tuturor.

– Omul ăla care m-a întrebat dacă vreau să plecăm, zise Lore, cu o expresie nostalgică pe față, el e motivul pentru care sunt încă în viață. Pe mine au vrut să mă execute pentru trădare. El i-a convins să mă trimită într-un lagăr, în schimb.

– De ce ar face asta? zise Lise, părând încă sceptică.

Lore doar ridică din umeri printre lacrimile care i se adunau în ochi. Toată ziua aceea fusese prea mult pentru ea.

– E fostul meu șef. Și a fost întotdeauna bun cu mine.

Cumva, explicația aceea era de ajuns deocamdată.

Încă ștergându-și fețele, femeile se întoarseră târșâindu-și picioare la compartimentele lor, vorbind încet între ele.

Abia după câteva zile, când apăru Wolf și le spuse cu o voce foarte joasă că el și camarazii lui de muncă fuseseră însărcinați să descarce cadavrele din trenul de marfă – „Nici măcar nu s-au obosit să-i gazeze, nenorociții; i-au lăsat doar câteva zile fără apă, pe căldura asta“ – înțeleseră femeile ce soartă evitaseră ca prin minune. Pe tren scria, cu litere gotice: „Sanatorium Bad Kissingen“. Wolf văzuse asta cu ochii lui, pe când descărca morții.

20

Viena, 1946

– De unde știa fostul dumneavoastră șef de trenul morții? întrebă judecătorul Brodbeck.

Atâtea cazuri audiate de la începutul numirii sale, însă acesta era primul de care se simțea atât de atras, în care se simțea atât de implicat personal.

Hannelore Stroman se mulțumi să-i zâmbească nostalgic.

– Dumnealui era cel care semna toate ordinele acelea, onorată instanță. Credeam că ați ghicit deja.

Brodbeck ghicise, doar că voia să audă de la ea.

– Și totuși v-a ajutat.

O umbră de melancolie acoperi ca un văl privirea lui Frau Stroman, îndreptată undeva spre trecut.

– Din sentimentalism, bănuiesc. Mă plăcea. Nu în sensul acela, zise și făcu un gest oarecum enervat cu mâna. Era protector cu mine. A fost așa până la sfârșit.

Lângă ea, Herr Stroman își dădu ochii peste cap și pufni cu un dispreț nedisimulat.

– Cred că infidelitatea soției mele a început cu mult înainte de încarcerarea ei, zise el.

Brodbeck se uită urât la el – considerându-l deja mai degrabă o pacoste decât un reclamant – și își întoarse atenția deplină asupra lui Hannelore. Spre deosebire de soțul ei, el o credea până la ultimul cuvânt. O femeie ca ea, o femeie de o asemenea integritate extraordinară, ar rămâne credincioasă celui mai jalnic specimen doar din respect față de jurămintele de la nuntă. Doar o schimbare de proporții seismice a circumstanțelor ei ar împinge-o în brațele altui bărbat. Lagărul ar fi putut avea un astfel de efect asupra unei persoane, cu siguranță, și totuși, trecuse mai bine de un an, potrivit spuselor ei, și încă nu se întâmplase nimic fizic între ea și Wolfgang...

Chiar atunci, judecătorul Brodbeck își dădu seama că Hannelore Stroman nu pomenise numele lui de familie. Păstra secretul de parcă ar fi fost ceva profund personal, ceva ce nu trebuia mânjit vreodată de buzele bărbatului care stătea lângă ea. Bărbatul acela care nu mai era soțul ei. Își pierduse toate privilegiile de a fi numit astfel cu mult înainte de a-i intenta divorț, îi trecu chiar atunci prin minte judecătorului Brodbeck. Încerca să recapete avantajul, târând-o pentru ultima dată în mocirlă doar ca să-și dovedească faptul că el era cel care comanda, nu ea, însă pierdea urât până și la capitolul ăsta. Prin intermediul mărturiei imperturbabile a lui Hannelore, judecătorul Brodbeck ajunsese să o cunoască pe femeia aceea înzestrată

cu o forță atât de liniștită și impresionantă; îl eclipsa pe soțul ei, împreună cu acuzațiile lui, reducându-l exact la ceea ce era: un laș și un abuzator de doi bani. Judecătorul Brodbeck își pierduse de mult tot interesul față de versiunea lui.

– Copilul dumneavoastră, Frau Stroman, i se adresă încet, când femeia păru rătăcită din nou printre amintiri. Spuneați că el s-a născut în lagăr; așa este?

– *Ea.* Dintr-odată, chipul lui Hannelore se transformă sub imperiul unei lumini interioare atât de pure, încât până și sala de judecată păru mai luminoasă. Era o ea. Fiica mea.

– Dacă îmi oferiți mai multe informații, poate că vă pot ajuta s-o găsiți prin canalele mele.

– O caut de mai bine de un an, onorată instanță. Nu ajută nici faptul că nu a fost înregistrată niciodată și că tatăl ei era german, nu austriac. Dacă nu se află în zona de ocupație sovietică, n-o să-l găsiți niciodată. Deodată, zâmbetul i se stinse. Dacă mai trăiește măcar. Și ea la fel.

– V-ați pierdut unii de alții după eliberare?

Judecătorul Brodbeck scria înflăcărat în carnet absolut toate detaliile care l-ar fi ajutat să-i readucă împreună pe cei trei.

– Oh, nu. Frau Stroman afișă încă un zâmbet sfâșietor. A fost mult mai complicat decât atât. Ani, fiica noastră, s-a născut în momentul cel mai nepotrivit. Trupele Aliaților se apropiau; eliberarea era doar o chestiune de timp, dar tocmai timp nu aveam. Să naști un copil în lagăr era o condamnare la moarte, atât pentru mamă, cât și pentru nou-născut. Destul de mulți oameni au fost nevoiți să facă mari eforturi pentru a se asigura că vom supraviețui amândouă. Privi într-o parte, iar ochii îi străluceau de lacrimile care nu cădeau. În noaptea de 1 februarie 1945, tatăl ei a venit s-o ia... Atunci a fost ultima dată când i-am văzut pe amândoi.

Când auzi data, ceva se declanșă în memoria judecătorului Brodbeck. Ceva vag imposibil și nesăbuit, despre care oamenii șușotiseră pe la colțuri doar cu puțin mai mult de un an în urmă, în timp ce Gestapo și alsacienii lor cercetau fiecare ungher.

– Nu cumva..., începu el.

Frau Stroman își înăbuși un rânjet și încuviință, cu un fel de mândrie de conspirator.

– Ba da. Cea mai îndrăzneață revoltă și evadare din istoria Mauthausen. Peste cinci sute de prizonieri sovietici de război, dispăruți într-o clipită.

– Cinci sute de prizonieri de război și un anume domn german, cu un copil? insistă Brodbeck, mult prea entuziasmat ca să mai scrie.

De data asta, zâmbetul lui Frau Stroman înflori de-a binelea pe chipul ei.

– Eu i-am spus că o să iasă viu din lagărul acela, zise ea. E un supraviețuitor, Wolf al meu. De-asta n-am încetat niciodată să-l caut. Trebuie să fie pe undeva...

Fără doar și poate. Exact în clipa aceea, judecătorul Brodbeck își jură că avea să se facă luntre și punte ca să-l găsească.

21

Primăvara anului 1944

În fața geamului barăcii bordelului, Appellplatz. Aceiași deținuți aliniați pentru apel; doar că acum, la nici un an după ce trenul morții își revendicase victimele, cei mai mulți dintre ei arătau ca aceia care fuseseră selectați să urce în vagoane. Până și Kapo deveneau mai slabi, iar uniformele atârnau pe ei în loc să mai stea întinse peste burțile lor pline. Nici ofițerii SS nu arătau prea bine, remarcă Lore în sinea ei, în timp ce îi privea cum ascultă fără chef numele strigate. În locul dungilor bine presate, uniformele le erau șifonate, gulerele, desfăcute, iar cizmele, acoperite cu praf de granit. Fumau în post, se sprijineau de stâlpii pe care erau montate difuzoarele.

Acum, muzica răsuna rar în complexul lagărului. Nu se mai mărșăluia în ritmul partiturilor lejere de pian ale lui Schubert, în drum spre cariere; nu mai erai strivit sub blocuri de granit pe acorduri din Wagner. Acum, difuzoarele fie amuțiseră de-a binelea, fie se tânguiau anunțând atacurile aeriene. Firește, numai cei din SS se adăposteau. Deținuții munceau mai departe sau se prefăceau că muncesc, în orice caz. De cele mai multe ori, Lore îi vedea cum împietresc ca niște statui și se uită spre cer, în timp ce pretutindeni în jurul lor, Kapo alergau și înjurau ca niște maniaci. Unii ridicau brațele și făceau cu mâna bombardierelor care încă nu ajunseseră la ei. Unii doar se uitau cu jind după ele și nici măcar nu observau ploaia de lovituri de baston care se abătea asupra lor.

Seara, Wolf venea cu vești din exterior. Lore nu știa după ce tânjește mai mult – după prezența lui și mângâierile furate în timp ce înregistra vizitatorii sau după acele informații din lumea la care ea nu avea acces. Uneori, odată cu veștile, îi aducea bunătăți neașteptate, de la civilii care se ascundeau în tunelurile în care munceau ei. Firește, deținuții nu aveau voie să se apropie deloc de oamenii cumsecade din Sankt Georgen.

– Ce e ciudat e că pe localnici nu-i deranjează câtuși de puțin. Rânjea în timp ce tăia un măr cu un cuțit pe care n-ar fi trebuit să-l aibă asupra lui. Ba chiar îi roagă pe ofițeri să ne

dea voie să intrăm. Dar ofițerii SS sunt prea îndoctrinați ideologic. Așa că toate doamnele acelea drăguțe – cele mai multe au copiii după ele, le ajutăm chiar să împingă cărucioarele înăuntru înainte ca SS-ul să ne ordone să ieșim iar sub cerul liber – ne aduc pe furiș mere, cartofi sau ceapă. Și copiilor le place să ne strecoare câte ceva de mâncare. Cred că pentru ei e mai degrabă un joc decât un act de compasiune, cum se întâmplă cu mamele lor, dar eu primesc oricum ar fi. Un măr e un măr.

Și cât de delicios era, și mai ales când îl împărțeau și se sărutau după aceea, gustându-i savoarea rămasă pe buzele celuilalt.

Pe măsură ce luna mai se apropia tot mai mult, iar disciplina în rândul SS-ului devenea și mai laxă, Wolf începu să se strecoare în baracă și noaptea. Atunci ajunse Lore să-l cunoască cu adevărat, din cap până-n picioare, fiecare cicatrice de pe corpul lui slab – numai tendoane, mușchi și os – ce semăna atât de mult cu corpul animalului al cărui nume îl purta și care aproape murea de foame pe timpul iernii, vânând din când în când doar pentru a supraviețui. Atunci stăteau de vorbă până târziu în noapte, despre trecut și viitor, despre orice, de fapt, atâta timp cât nu avea legătură cu lagărul și viața de-acolo, și adormeau unul în brațele celuilalt, până când același instinct de animal îl ridica pe Wolf din pat chiar înaintea zorilor și îl trimitea în pas vioi înapoi la baraca lui, cât timp umbrele încă se lungeau pe pământ, ferindu-l de ochii iscoditori ai ofițerilor SS. Nu că s-ar mai fi obosit să folosească lanterne.

– Noile reglementări pe perioada nopții, îi explicase Wolf lui Lore, făcând cu ochiul spre reflectoarele folosite acum doar ca să scruteze cerul după avioanele inamice, când se opreau sirenele. Nici măcar nu mai au voie să fumeze afară după lăsarea întunericului. În Sankt Georgen e întuneric beznă după asfințit.

– Atunci se apropie? Aliații?

– Se zvonește că ar trebui să debarce curând.

– Să debarce? Aici?

– Chiar aici, Lorechen. În Europa. Undeva în nord.

– Nu m-ai minți în legătură cu așa ceva, nu-i așa?

– Niciodată.

– Atunci pot să le spun fetelor? Tu le-ai spune? Dacă ai fi în locul meu?

Nu ezită nici o secundă.

– Le-aș spune.

– Atunci e mai mult decât un zvon.

El zâmbise în întuneric și o sărută în loc să răspundă.

Primele trupe ale Aliaților înaintau cu greu prin ape agitate și ploaia de gloanțe germane, când Lore se șterse la

gură după două săptămâni în care își vomitase micul-dejun inexistent, alcătuit din cafea neagră de lagăr. Împreună cu eliberatorii, un alt miracol se pogorâse asupra pământului lor blestemat, distrus de război. Cu lacrimi de bucurie curgându-i pe față, Lore privea spre nord, cu palma lipită de burtă. În mijlocul tuturor acelor morți, o nouă viață se înfiripase în ciuda tuturor greutăților.

La început, neîncredere; stafia glasului lui Heinrich care îi repeta cu cruzime la ureche: „Stearpă, stearpă, stearpă". Dar pe măsură ce sânii începură să i se umfle și greața nu-i mai trecea, nu mai avea cum să nege situația. Încântarea și teroarea morții prinseră a se lupta la rândul lor pe viață și pe moarte în mintea chinuită a lui Lore. Medicii din lagăr le spuseseră cât mai clar posibil fetelor de la bordel, încă din prima zi aici: nimeni nu avea nevoie de puradei, la fel cum nimeni nu avea nevoie de mamele lor incapabile să facă singurul lucru care li se cerea: să folosească profilactice ca să împiedice tocmai producerea unui asemenea accident nefericit. Aveau să-i ucidă copilul, și pe ea s-o trimită înapoi la Ravensbrück, departe de fetele ei, departe de Wolf...

Dar, în cele din urmă, hotărârea câștigă în fața fricii. În timp ce bărbații eroici mureau cu sutele, Lore își jură că pruncul ei va trăi; ca unic act de rezistență în fața naziștilor care îi era la îndemână, ca o picătură măruntă în oceanul vieților ce aveau nevoie disperată să fie înlocuite, ca membru al unei noi generații care nu avea să repete nicicând greșelile părinților săi; Lore jură că va proteja copilul acesta cu propria viață.

Astfel încât copilul căruia nu-i era sortit să trăiască să devină copilul care a supraviețuit.

Din est, începură să sosească noi transporturi. Nu mai cărau sovietici – potrivit zvonurilor persistente, sovieticii erau acum în ofensivă totală și luau prizonieri germani. În schimb, trenurile aduceau încărcătură umană, numai piele și os și moarte în ochii afundați în orbite. Uneori, SS-ul îi lăsa să moară în trenurile de vite, fiindcă alte trenuri trebuiau descărcate mai întâi: cele care transportau oțel. Acelea erau prioritare; cel puțin, așa spunea Wolf.

– Întâi n-am ascultat când Hitler se lăuda cu noile lui arme minune care, pasămite, ar fi făcut Aliații praf și pulbere, îi zise el, rontăind gânditor dintr-o coajă de pâine pe care o adusese pe furiș de afară. Restul bucății ajunse la Lore, ca întotdeauna. Dar ce aduc aici acuma... am văzut planurile. Maistrul nostru încerca să le găsească sensul până când au trebuit să cheme pe cineva de la Luftwaffe ca să-l înlocuiască... Astea pe care o să le asamblăm curând nu sunt avioane de vânătoare obișnuite, Lore. Sunt ceva cu totul diferit.

„Ce ar putea să fie atât de diferit la un avion de vânătoare?“, se gândi Lore, absentă. Acum era august și, de când își descoperise micul miracol, restul lumii se retrăsese cumva și nu mai însemna nimic. Nu îi spusese încă lui Wolf. Nu spusese nimănui, de fapt, prea speriată să nu cobească sau să nu-l piardă din cauza malnutriției sau a deochiului; dintr-odată devenise superstițioasă. Toată energia ei era direcționată acum spre interior, ascultând cea mai slabă fluturare, protejându-se, hrănindu-se cu orice bucățică de mâncare găsea. Armele miraculoase ale lui Hitler erau ultimul lucru la care se gândea și totuși înălță privirea alarmată când Wolf se ridică brusc în picioare și începu să umble încoace și încolo, ca un animal fără astâmpăr care simțea cum se apropie un prădător de haita lui.

– N-am mai văzut niciodată așa ceva. Netede și mortale ca un glonț... Și probabil că sunt la fel de rapide. Dacă ai fi văzut măcar planurile, Lore!

– Dar, Wolf, încercă ea să-i zâmbească. Sunt doar niște avioane.

El o privi aproape cu milă, pentru ignoranța ei senină.

– Da. La fel cum Zyklon-B era doar un pesticid înainte ca SS să înceapă să-l toarne în camerele de gazare.

Lui Lore îi pieri zâmbetul. Pentru prima dată, îi simți agitația în propriul pântec.

– Mai ții minte cum arătau avioanele în Marele Război? continuă Wolf. Placaj și hârtie cerată, cu o mitralieră montată în spate. Și acum uită-te la Stuka, uită-te la Spitfire-ul britanic. Uită-te la Flying Fortress, care transportă niște încărcături atât de grozave, că transformă orașele în moloz. Se opri deodată, iar privirea pe care i-o arătă îi dădu lui Lore niște fiori atât de puternici pe șira spinării, încât se cutremură, în ciuda după-amiezii dogoritoare de august, care mai că nu-i fierbea de vii în casă. Avioanele astea noi pe care urmează să le construim o să le doboare înainte să-și dea seama ce le-a lovit. Carburant turboreactor, e un fel de carburant nou. Li se spune avioane cu reacție. Le-au testat altundeva, din câte am auzit, dar au fost probleme la motor sau cu fiabilitatea generală a avioanelor... În orice caz, se pare că acum le-au perfecționat. Acum, totul se reduce la asamblare: fuzelajele, la noi, aripile, făcute de Kommandourile externe, și curând vor fi gata să-și ia zborul, Rândunicile lui Hitler.

– Ce nume straniu pentru un avion de vânătoare.

– Știi cum sunt tipii ăștia, zise Wolf, rânjind strâmb. Îmbină întotdeauna tandrețea cu crima.

Doar că Lore nu aprecie gluma; nu în starea ei actuală.

– Crezi că pot întoarce cursul războiului în favoarea Germaniei?

– Doar avioanele astea? Wolf căzu pe gânduri. Probabil că nu. Dar pot să-l prelungească, asta e cert. Și apoi mai e un lucru.

Mâna lui Lore căzu protector peste pântecul ei. Mai avea la dispoziție puțin peste șase luni. Cu debarcările reușite ale Aliaților, crezuse cu naivitate că acesta avea să fie sfârșitul, cât mai devreme cu putință. Hotărâse cu fermitate că pruncul avea să i se nască într-o Austrie nouă, o Austrie eliberată, iar acum dintr-odată erau avioane cu reacție și Dumnezeu știe ce alte lucruri ascunse în tunelurile care probabil că duceau drept în iad. Nu știa nimeni ce idei infernale aveau să iasă din adâncurile lor și să le intre în cap cercetătorilor nebuni ai lui Hitler.

– Ce? întrebă Lore, încet.

– Se spune că dezvoltă un fel de bombă nouă în Germania. O bombă cu o încărcătură destul de puternică încât să radă un oraș întreg de pe fața pământului.

Lore scutura din cap, cu buzele strânse într-o linie albă subțire. Nu voia să asculte; voia să-și astupe urechile cu palmele și să-și îngroape capul adânc în pământ, poate chiar tot corpul, și să hiberneze acolo până când ar fi fost sigur să iasă.

– Și acum imaginează-ți bomba asta fixată de fuzelajul acelui avion nou, pe care nu poate să-l intercepteze nimeni din lume. Zboară atât de repede, încât poate să ajungă până la Londra; la Moscova, dacă realimentează la jumătatea drumului. La Roma, cu siguranță. La New York, dacă avem vapoare cu combustibil în Atlantic.

– Wolf, astea-s doar povești! strigă Lore deodată, cu o asemenea furie, încât îl sperie pentru o clipă. Propagandă, cum face mereu Goebbels. Numește retragerile „scurtări ale frontului“ și bătăile încasate de trupele noastre „înșelăciuni strategice menite să atragă inamicul în capcană“. Sunt numai minciuni. Minciuni și nimic altceva.

Lore nu-și mai dădea seama pe cine încerca să convingă, pe ea însăși sau pe Wolf.

– Asta am crezut și eu la început, zise el, încet. Până când am văzut cu ochii mei avioanele acelea cu reacție.

Toate ferestrele erau deschise și totuși, dintr-odată, în cameră parcă nu mai era destul aer de respirat. Lore se ridică nesigură în picioare, se duse la fereastră și își odihni coatele pe pervaz. Afară era aceeași lume veche închisă între zidurile văruite ale fortăreței, o închisoare de unde nu aveai cum să scapi. Și acum nu avea să fie nici vreo eliberare, își dădu seama cu un sentiment zdrobitor, care o copleși cu o asemenea forță, încât Lore simți că e gata să se prăbușească de durere.

– Wolf, zise ea, întorcându-se pe jumătate. Sunt însărcinată.

Nu îi văzu fața; doar îl simți cum se încordează o clipă lângă ea. Urmă tăcerea; tăcere și sunetul aproape perceptibil al gândurilor care i se învălmășeau prin minte lui Wolf.

– Lore..., reuși în cele din urmă să îngaime, cu o voce care, brusc, parcă nu mai era a lui. Vorbești serios?

– Ca un atac de cord. Se întoarse către el, zâmbi cumva vinovat, pentru glumă, pentru vestea pe care o abătuse ca un fulger asupra lui. Îmi pare rău că nu ți-am zis mai repede.

– Mai repede? Acum el era vizibil alarmat, privind neîncrezător la abdomenul ei plat. De cât timp știi?

– De vreo trei luni. Poate un pic mai mult. Nu prea îți dai seama aici.

Rosti acel lucru evident cu un alt zâmbet abia schițat.

– De trei luni! strigă el, palid ca moartea. Lore, nu se poate... Glasul îi era încărcat de tragedie și spaimă. Nu aici; nu așa. E o condamnare la moarte, Lore!

Ea dădu din cap aprobator. Era perfect conștientă de asta.

– E numai vina mea, zise el. Acum își ducea mâna la cap – un obicei vechi de a-și trece mâna prin păr ori de câte ori un articol nu-i ieșea cum trebuie sau vreunul dintre jurnaliști fusese descoperit mort, își imagină Lore. Doar că acum nu avea ce păr să-și smulgă, așa că își lăsă mâinile să-i cadă, împreună cu capul, scuturând din el cu amărăciune îndreptată împotriva propriei persoane, a propriei stupidități. Trebuia să am mai multă grijă. Avem aici o rezervă care să ajungă o viață întreagă pentru tot lagărul ăsta – făcu un gest, cuprins de agonie, spre teancurile de cutii cu profilactice de lângă perete – și noi...

Glasul i se stinse.

– Și noi nu le-am folosit niciodată fiindcă sunt pentru vizitatorii bordelului și fetele de la bordel, iar noi nu suntem nici una, nici alta, termină Lore fraza în locul lui, cu un zâmbet tandru și nostalgic, și îi luă fața în palme. Nu e vina ta. Nici a mea. Așa a fost să fie, atâta tot.

El mai făcu un gest disperat, spre barăci, spre zidurile de afară, spre gardienii cu mitraliere și camera de gazare care era la doi pași, și o privi de parcă ar fi fost deja moartă, de parcă ar fi fost deja între pereții aceia acoperiți cu faianță, împreună cu copilul care nu avea să vadă niciodată lumina zilei.

– Lore, există opțiuni, să știi. Acum vorbea cu înflăcărare, mângâindu-i părul, sugerând imposibilul doar ca s-o țină în viață. Cunosc oameni. Foști medici. Pot să ne ajute fără să-i alerteze pe doctorii lagărului.

– Și eu cunosc oameni, zise Lore, luându-i mâinile de pe fața ei și ducându-le mai jos, spre pântec, pentru ca Wolf să simtă și el viața dinlăuntrul ei, pe care ea o simțea zi de zi. Puteam să întreb.

– Dar?

– Dar n-am putut. Tu crezi că poți?

Acum, palmele lui erau pe burta ei, netedă ca întotdeauna, acoperite de palmele ei. Vedea în ochii lui că da, el putea; atâta timp cât ea trăia, asta era tot ce conta...

Până când o fluturare extrem de măruntă îl întrerupse brusc și schimbă pentru totdeauna acea privire din ochii lui în ceva fioros de protector, ceva care și-ar sacrifica propria ființă de dragul micuțului.

– Of, Lore, zise, cu răsuflarea întretăiată, căzu în genunchi și o sărută imediat sub buric, prin rochia mucegăită; primul sărut al unui tată pentru copilul său.

Trebui să plece imediat după aceea; cele douăzeci de minute îi expiraseră, iar ofițerul SS de serviciu era un tâmpit lamentabil, prea vigilent pentru binele lui. Dar, în noaptea aceea, Wolf se întoarse cum se întorcea mereu, cu pâine și pui pe care le furase din cantina SS-ului, plin de hotărâre și planuri care abia prindeau formă.

22

Toamna anului 1944

Odată cu toamna, sosiră mai multe transporturi și, pentru prima dată, acestea aduceau femei și copii. In mod normal, nici Lore și nici fetele ei nu le-ar fi văzut. Doar că, pe când anul 1944 se apropia de sfârșit, nimic nu mai era normal la Mauthausen. Aproape nimeni nu mai vizita bordelul. Până și deținuții cei mai privilegiați erau prea înfometați ca să tânjească după altceva decât hrană și mult prea epuizați ca să-și irosească energia prețioasă pe un antrenament atât de inutil. Iar fetele de la bordel deveniseră acum un impediment: încă douăzeci de guri de hrănit, care nu ofereau nici o muncă la schimb.

Nu că SS-ul le-ar fi hrănit prea mult acum. De la veritabilele ospețe de care se bucuraseră în primele luni de la sosirea în lagăr, porțiile le fuseseră reduse la o felie subțire de pâine cu rumeguș, supă cu napi și o ceașcă de „cafea“ fierbinte, care doar le agrava diareea și la care Lore renunțase cu totul de când aflase că e însărcinată. Și acestea erau doar rațiile pentru gardiancă și fetele „muncitoare“. Cine nu avea vizitator în ziua respectivă nu primea deloc rație, ceea ce, firește, nu însemna că rămânea flămândă, ci doar că celelalte trebuiau să pună mână de la mână ca să-și hrănească surorile nefericite, topindu-se încet pe picioare la rândul lor.

Dar mai rău era că medicii din lagăr le studiau cu un licăr ciudat în ochi. Măcelarii probabil că își cântăreau în același fel din priviri animalele bolnave, calculând mintal câtă

mână de lucru era necesară ca să omoare atâtea câte erau ele.

Remarcând acele priviri piezișe, Lore nu așteptă prea mult până când se prezentă la Bachmayer însuși și se oferi, cu glasul ei cel mai vesel, să muncească *orice* le-ar fi dat Herr Schutzhaftlagerführer de făcut.

El trase din țigară și se uită la ea cu o privire acră.

– Mauthausen n-a fost construit pentru femei. Pur și simplu nu există nimic de muncă pentru voi. Barosul cel mai ușor cântărește mai mult decât voi. Sau vreți să cărați blocuri de granit în perechi? zise și rânji la o sugestie atât de ridicolă.

Firește, era de râs. Cu toată bunăvoința din lume, nici două, nici patru dintre ele n-ar fi fost în stare măcar să ridice un bloc de piatră de pe pământ, cu atât mai puțin să-l care.

Dar acum Lore avea să-și facă griji nu doar pentru douăzeci, ci pentru douăzeci și una de vieți. Refuză să se dea bătută.

– Spălătorie, zise ea, senin. Putem să ne ocupăm de spălătorie. Asta o să-i elibereze pe deținuții bărbați pentru munca din carieră. Sau am putea lucra în bucătărie. Suntem niște bucătărese excelente, să știți. Femeile, la urma urmei, au fost făcute pentru munca asta. Bucătărie, biserică și copii, așa cum spune și Führerul.

Bachmayer pufni cu un dispreț abia disimulat. „Führerul spune multe zilele astea", zicea expresia lui, înainte să fie ascunsă de fumul de țigară. Deși nu respinse sugestia din prima.

Nici îngrozitorul SS nu apăru în pragul ușii lor, să le ducă la camera de gazare. Câteva zile, fură lăsate în plata Domnului. În ziua a treia, un Rapportführer[16] SS le scoase din baracă și le aduse în Appellplatz.

– Duceți-vă la bucătărie și luați două cazane mari de acolo. Spuneți-le că pentru dezinfectare. Știu ei de care. Și apoi mergeți la infirmerie și aduceți canistre cu dezinfectant. Și fuguța! Următorul transport ajunge curând, așa că ar fi bine să vă faceți utile.

Conduse de Lore, fetele porniră iute în două direcții diferite, ușurate să primească măcar un fel de sarcină, ca să dovedească faptul că încă își mai puteau câștiga pâinea cea de toate zilele, oricât de subțire și de fadă.

Lore conducea brigada cazanelor. Aproape strălucea de ușurare grație acestei prime victorii mărunte, când unul dintre deținuții de la bucătărie o măsură pe ea și pe fete cu o privire îndoielnică și întrebă:

– Voi? Să cărați cazanele? Au luat-o razna de-a binelea ofițerii?

Clătină din cap a dezaprobare, dar arătă cu degetul mare peste umăr, în direcția altei încăperi.

Lore înțelese sensul cuvintelor lui abia când intră acolo și văzu cazanele – mai multe recipiente uriașe, care tronau în mijlocul bucătăriei, în toată gloria lor de aluminiu spălăcit – și se opri-n loc, ca paralizată.

– Trebuie să cărăm... astea? rosti Emmi, arătând spre cazanul cel mai apropiat. Marginea acestuia îi ajungea exact până la talie. Vana mea de acasă era mai mică.

– Sunt din aluminiu, zise Lore, detestându-se pentru tremurul din glas.

Nu îi era teamă să-și pună spinarea la treabă sau că avea să facă vreo întindere musculară. Trecuse prin lucruri mai rele la Ravensbrück – corpul ei putea să reziste și la mai mult de atât. Dar acum, așa malnutrită cum era, slabă cum era, purta înlăuntrul ei un prunc mititel, și trebuia să ridice cazanul acesta nenorocit și... și... Printre lacrimi, și mai degrabă din speranța de a se convinge pe ea însăși decât pe tovarășele ei, Lore încheie:

– Cică sunt mai ușoare.

– Mai ușoare pe naiba! Tillie se apropie de unul dintre cazane și îi trase un picior. Ecoul pe care îl emise răsună în încăperea vastă, îmbrăcată în faianță și care mirosea vag a coji de cartofi și, din cine știe ce motiv, a pământ. Uitați-vă la chestia asta! Până și tipul ăla desemnat la bucătărie a zis că ofițerii au luat-o razna să ne pună să le cărăm. Voi vedeți măcar cât e de mare?

– Da, Tillie, văd cât e de mare! strigă Lore.

Hormonii sau groaza rece, care îi înghețа sângele în vene, la gândul vieții copilului ei – indiferent în ce ar fi constat aceasta – îi trimise un fior prin tot corpul, care obișnuise să fie atât de capabil, atât de pregătit să o ajute să treacă prin orice, și acum iată-l – redus la lacrimi, în fața fetelor pentru care își jurase să fie puternică, să le conducă prin puterea exemplului, astfel încât să iasă toate de acolo în viață – o jalnică paiață a fostei Lore, pe care nici ea nu o mai recunoștea.

Nici Tillie nu o recunoscu. Dădu să vorbească, apoi înclină capul într-o parte și în alta, în speranța că va descifra ce anume o făcuse pe Lore a lor, Lore cea de neclintit, să se lase pradă unei asemenea isterii, și hotărî că, probabil, de vină erau nervii.

– Ai dreptate, Lore, zise ea, pe un ton liniștitor și calm, care de obicei îi aparținea lui Lore. Sunt din aluminiu, așa că sunt mai ușoare. O să le cărăm fără probleme. Câte cinci fete la fiecare cazan.

– Și o să cântăm în timp ce le cărăm, să le arătăm noi ofițerilor, zise Emmi, înghiontind-o pe Lore cu cotul, în încercarea de a o înveseli.

Doar că, în loc să-și șteargă fața cu mâneca și să râdă de hazul situației, așa cum făceau de obicei, Lore se prăbuși cu totul pe podeaua pavată cu gresie, ținând genunchii la piept și capul pe genunchi, un ghem de nefericire și spaimă, care refuza să audă vocea rațiunii.

– Lore, ce e?

Acum toate erau lângă ea, așa cum și ea fusese lângă ele de atâtea ori, cu mâini iubitoare care o mângâiau, o îmbrățișau, gata să împartă fără rezerve orice durere pe care o purta. Așa era mereu cu ele, cu fetele de la bordel. Nu erau doar colege de baracă, ci surori de sânge sau ceva și mai apropiat.

– Ce e? Spune-ne.

Și Lore le spuse. Printre suspine urâte și lacrimi întinse pe obrajii supți, își deschise inima în fața lor, iar secretul ei cel mai periculos și, în același timp, cel mai drag ieși în sfârșit la iveală.

– Însărcinată? repetă Tillie, nevenindu-i să creadă. De când?

– De când nu e treaba ta, o contră Emmi, în stilul ei tipic, direct, și îi întinse mâinile lui Lore. Îmi pare rău, Lorechen, dar ceasul ticăie. L-ai auzit pe Herr Cizme Înalte: să ne grăbim, așa a zis. Și așa o să facem. Fără tine, spuse ea cu severitate, tocmai când Lore se pregătea și ea să zică ceva. Nu-ți face griji pentru lupușorul tău. E ocrotit și o să fie în siguranță câtă vreme o are pe tușa Emmi alături. Îți spun eu ce facem: cele cinci dintre noi care sunt mai slabe cară un cazan, cele patru mai puternice pe celălalt, și tu doar te ții de el fără să te forțezi, de fapt. Ofițerii SS n-o să-și dea seama de nimic, câtă vreme toate târfele ies la numărătoare. Am dreptate, fetelor?

Peste tot, zâmbete complice și încuviințări din cap. Și dintr-odată, ochii lui Lore se umplură din nou de lacrimi, când se ridică între ele, emoționată până în străfundul inimii.

Gemând și încordându-se de efort, ridicară cazanul de pe podea și reușiră să-l care, cu degetele albite și maxilarele încleștate, până în Appellplatz.

Acolo, Rottenführerul de serviciu își plesnea cu nerăbdare biciul de coapsă.

– Ce a durat atâta? mârâi el la femei, când ele coborâră recipientul imposibil de greu pe pământ. Stați la palavre în loc să munciți, ha?

Lore era gata să răspundă în locul colegelor ei, care încă se luptau să-și recapete suflul, când al doilea Kommando scăpă cazanul pe pietriș, ridicând în aer un norișor de praf.

Văzând acestea, Rottenführer turbă.

– Atenție cu proprietatea guvernului, afurisitelor! strigă el, năpustindu-se cu biciul pe spinările fetelor, care nu se

așteptau la asta. Pe sub gulerul scrobit al uniformei, i se umflau venele. Putori leneșe ce sunteți!

Alt șuier al biciului în aer, și fetele nu putură decât să-și acopere fețele și grumazurile dezgolite, ferindu-se de atacul de care fuseseră scutite prea mult timp. Le luă pe nepregătite. Chirăiră când biciul le tăie palmele și spinările, ceea ce parcă îl înfuria și mai tare pe atacatorul lor.

– Curve neîndemânatice! Nu sunteți în stare decât să vă desfaceți picioarele pentru jegurile astea de deținuți! Nici cea mai simplă treabă nu puteți s-o faceți, târfe leneșe ce sunteți! Schutzhaftlagerführer Bachmayer o să audă de asta, fiți atente ce vă zic!

Le-ar fi biciuit și mai mult, dacă celelalte fete ale lui Lore n-ar fi apărut chiar atunci, cu gălețile lor pline cu o zeamă verde, puturoasă, distrăgându-i atenția de la bătaie. Prin cine știe ce miracol, reușiră să nu verse nici măcar un strop, când o turnară în cele două cazane.

Lore le făcu un semn din cap, într-un gest de recunoștință mută.

Nou-veniții erau deja mânați pe porți de gardienii SS, cu alsacienii lor care se repezeau la călcâiele bieților înspăimântați și cu bastoanele lor care nu cruțau pe nimeni. Atenția lui Rottenführer era acum ațintită asupra lor, iar Lore și fetele fură date uitării.

Cu un gest înțelept, se îndepărtară cât de mult se putea, pentru a rămâne totuși la vedere în caz că mai era nevoie de ele, dar suficient de departe de Rottenführer și biciul lui. Pe pielea lor fragedă, nevătămată până atunci, se umflau dâre roșii, fioroase. Sângele începu să iasă la suprafață acolo unde biciul se lipise de două sau chiar de trei ori de piele și o crăpase. Fetele strânseră din dinți și tamponară cât mai discret sângele, ca să nu-l stârnească iar pe nebun.

Dar nu ar fi avut de ce să-și mai facă griji. Acesta era complet absorbit de noul său rol, sortând nou-veniții în vii și morți, cu un singur gest rapid al biciului său capricios. Ca niște spectre ancestrale, însetate de sânge, medicii SS se materializară la scurt timp și preluară sarcina, toți numai zâmbete și bunăvoință și halate albe, liniștitoare. Prizonierii deveniră puțin mai calmi, încrezându-se în prezența și tonul lor blând. Acum erau civili, remarcă Lore cu o groază tot mai mare, nu mai erau deținuți condamnați. Bărbați în jachete de piele și cu berete pe cap, femei cu părul ondulat, copii în pantaloni scurți și cizme din piele peste gleznă. Priveau cu ochi mari, înfricoșați în jurul lor, în timp ce țineau brațele ridicate în aer, de parcă ar fi fost bătuți cu mult înainte ca acești Kapo de la Mauthausen să ajungă la ei și știau să nu se aștepte la milă din partea SS-ului.

Unii încercară să explice ceva ofițerilor SS, într-o germană stricată, însă fură reduși la tăcere de medicii care dădeau

aprobator din cap și le zâmbeau și își deschideau brațele.

– Nu noi suntem responsabili de transporturi, oameni buni. Doar de primire. În rest, n-avem nimic de-a face. Dacă s-au produs greșeli, vor fi corectate cât de curând de administrația de la Berlin. Deocamdată, vă rugăm să vă dezbrăcați și să treceți pe la dezinfectare. E pentru protecția și sănătatea voastră.

Bărbații și femeile se uitară lung unii la alții și la membrii SS-ului, cu o groază mută. „Să ne dezbrăcăm? Aici, în aer liber? Unii în fața altora? În fața copiilor noștri?“, acestea erau întrebările care se citeau pe chipurile lor.

– Polonezi, murmură Emmi, frecându-și palmele ca să și le dezmorțească, după povara insuportabilă pe care o avusese de cărat.

– De unde știi? întrebă Lore.

– Am avut un iubit polonez în Berlin. De la el am învățat limba.

– Un iubit sau un client? o împunse Tillie, cu o privire neastâmpărată.

Emmi se mulțumi să țâțâie, enervată, în direcția ei.

– Vezi-ți de treaba ta în loc să te ocupi de viața mea privată și tacă-ți fleanca. Încerc să-mi dau seama de unde sunt.

Lucru destul de surprinzător, Tillie o ascultă.

Între timp, printre nou-veniți, se stârnea o mică revoltă. Femeile se rugau de ofițerii SS, pe limba lor, bărbații încercau să strige mai tare decât ele, cerându-le ceva militarilor, iar în toată cacofonia aceasta, copiii zbierau cât îi țineau bojocii, cu siguranță înspăimântați mai tare de mamele lor care plângeau decât de ofițerii SS și subalternii lor în uniforme vărgate. „Încă nu i-au văzut“, îi trecu lui Lore prin minte atunci. „Nu știu să se teamă de ei.“

– E ceva legat de răscoala din Varșovia, zise Emmi încet, ascultând în continuare cu atenție. Spun că au ajuns aici din greșeală. Se pare că cineva din Armata Teritorială Poloneză... Scutură din cap, pierzând constant firul explicației, printre zecile de voci care încercau să se acopere una pe alta. Spun că au fost adunați din greșeală, doar fiindcă se aflau la Varșovia. În ghetou... Nu, răscoala a fost în ghetou, dar au adunat civilii care aveau legătură cu ea. Deși, stați așa... Fir-ar, nu pricep o boabă din ce spun când țipă așa unii peste alții. Ceva legat de sovietici și de o evacuare forțată...

Dar Lore auzise destul.

– O răscoală? șopti ea, agățându-se de brațul lui Emmi. În Varșovia? A Armatei Teritoriale?

– Cam așa ceva.

– Și spun că sovieticii sunt aproape? Aproape de Varșovia?

Lore simți că i se umflă inima în piept, plină de o speranță reînnoită. Varșovia nu era așa de departe. Germania avusese

nevoie doar de două săptămâni ca să ajungă acolo de la granița Reichului. Ceea ce însemna că și sovieticii puteau să ajungă la fel de repede, trebuiau numai să preseze, Aliații trebuiau să forțeze dinspre nord – și puteau fi liberi în câteva săptămâni; putea să nască într-un spital sau chiar într-o cameră închiriată. Ea și Wolf sigur ar fi reușit să aranjeze ceva, odată războiul încheiat și...

Acum, gândurile i se învălmășeau în minte. Dintr-odată, zidurile Mauthausenului nu o mai prindeau ca într-o capcană. Și până și ofițerii SS, atenți cum Lore nu-i văzuse niciodată, fuseseră de acord să separe deocamdată bărbații de femei, ca să le ofere celor din urmă puțină intimitate.

– Suntem un lagăr pentru bărbați, vedeți voi. Mai multe zâmbete și brațe desfăcute împăciuitor. Nu avem facilitățile necesare ca să cazăm ambele sexe. N-am avut niciodată nevoie de ele.

După plecarea bărbaților la locul de adăpost temporar din cea mai apropiată baracă, femeile se calmară întrucâtva, însă tot ezitau să-și scoată hainele. Chiar și așa, medicii știau exact cum să le convingă.

– Suntem medici, bunele mele doamne. Ne interesează doar starea dumneavoastră de sănătate. Și mai ales dacă s-a produs vreo greșeală, cineva va trebui să o rectifice, iar pentru asta va trebui să scriem un raport complet către funcționarii de la Berlin.

– Am stat închise în trenul ăla zile întregi, fără hrană! strigă una dintre ele, într-o germană stricată. Și Viktoria a fost lovită cu bastonul de un ofițer SS! zise, îmboldind-o pe o altă femeie să facă un pas înainte.

Medicii dădeau aprobator din cap și zâmbeau ca niște șerpi și promiteau să documenteze fiecare caz de abuz de putere „din partea acelor brute din Einsatzkommando".

– Veți fi eliberate și veți primi despăgubiri pentru tot ce e nevoie. Dar acum trebuie să vă dezbrăcați ca să vă evaluăm complet starea de sănătate și să ne asigurăm că treceți printr-o dezinfectare totală după drumul cu acel tren.

Lore simți ceva în piept; ceva subtil și totuși vag greșit, ca atunci când surprinzi o notă falsă la un concert la Filarmonica din Viena. Ofițerii SS erau mult prea amabili. „Când te gândești... să-i urce în vagoane de vite... ce sălbăticie!" Lore tresări din nou ușor, în timp ce-i privea pe ofițeri atentă ca un uliu.

– Nu, nu, dumneavoastră nu, doamna mea.

Cu o senzație tot mai acută de neliniște, îi văzu cum scot din rând o fată cam de vârsta ei. Însărcinată, la fel ca Lore, doar că ea avea pântecul umflat, așa cum trebuia să fie, iar sânii îi erau plini de lapte. Ai lui Lore erau doar dureroși; nu aveau nimic înăuntru de oferit copilului care abia dacă părea să crească.

– Substanțele chimice din cazan sunt prea agresive pentru copilul nenăscut. Îmbrăcați-vă la loc și stați acolo.

Pentru o clipă, Lore fu cuprinsă de un sentiment de ușurare. Poate că legea referitoare la sarcină se aplica doar cât timp era nevoie de ele la bordel? Ținându-și răsuflarea, îl ascultă pe ofițerul SS cum se adresează mulțimii în germană și polonă, cerându-le și celorlalte gravide să facă un pas în față. Se prezentară mai multe. Ofițerul încuviință mulțumit, le notă numele pe listă și se întoarse către Rottenführerul care, fără să fi stat măcar o clipă pe gânduri, le desfigurase pe un sfert dintre fetele lui Lore.

– Du-le la infirmerie, bine? Ca să se odihnească așa cum trebuie după chinul îndurat. Și trimite pe cineva după lapte și pâine albă pentru ele.

– În pivniță? întrebă Rottenführer, jucându-se nonșalant cu biciul.

Lui Lore i se tăie brusc respirația.

– În pivniță, da.

– *Jawohl.*

Un pocnet brusc din călcâie, ca un foc de armă tras în inima lui Lore. În pivniță nu era lapte. Era doar o cămăruță cu faianță albă, țevi de-a lungul peretelui și o ușă etanșă cu vizor.

Lângă Lore, Emmi înghiți în sec o dată, de două ori.

– Să fiu a naibii. Acuma gazează femei civile însărcinate.

În starea ei de stupefacție, Lore simți totuși cum o mână o trage de braț.

– Hai, stai aici, în spatele meu, se auzi ca prin ceață vocea lui Tillie, pătrunzând prin țiuitul din urechile lui Lore. Și de acum înainte, nu-ți mai lega cordonul. N-o să ni-l mai legăm nici noi. Așa n-o să atragem atenția.

– Încă nu se vede, șopti Lore, cu un glas străin, pe jumătate mort.

Tillie aruncă o privire critică spre pântecul ei.

– E doar o chestiune de timp, Lorechen, porumbițo. Copilul trebuie să se ducă undeva pe măsură ce crește.

– Aliații nu ar putea să intre mai degrabă pe undeva mai prin mijlocul Reichului?

Tillie nu răspunse, dar Lore înțelese totuși. „Și asta e o chestiune de timp."

Parcă mișcate de aceeași mână nevăzută, amândouă întoarseră capul, ca să le privească pe femeile condamnate cum pornesc spre moarte, unele dintre ele ținându-se de mână.

Prin ceața lacrimilor, Lore simți cum Tillie o strânge de mână.

Cu bordelul aproape desființat oficial, Wolf se transformase, în mare măsură, într-o creatură a nopții. În ciuda

rugăminților nenumărate ale lui Lore de a pune punct periculoaselor sale aventuri nocturne, el tot se mai furișa afară din baracă o dată la două nopți, și mai ales acum, că avea două făpturi de vizitat.

– Ce mai face mămica mea preferată? Mâini aspre apăsară cu o delicatețe infinită obrajii lui Lore, încă trandafirii de frig, și apoi, imediat după, pântecul ei abia puțin umflat. Și ce mai face bebelușul meu preferat?

Noaptea aceea cea dintâi în care Lore nu se topi în îmbrățișarea lui: era încă împietrită de groază, încă simțea pe limbă gustul cenușii celor care nu aveau să se mai întoarcă niciodată.

Mâinile lui Wolf, pe pântecul ei, se încordară la rândul lor. Nu înceta s-o uimească niciodată felul în care erau acordați atât de desăvârșit unul la emoția celuilalt; uneori, avea impresia că împart amândoi o singură inimă despicată în două.

– Ce s-a întâmplat? întrebă el deodată.

Lore scutură din cap; aproape se gândi să nu-i spună, dar apoi...

– Azi ne-am oferit voluntare să muncim, începu ea, după ce își umezi buzele. Ofițerul SS de serviciu ne-a făcut detașament de dezinfecție. Pentru nou-veniți... Erau de la Varșovia, civili. Printre ei erau mai multe femei însărcinate...

Aici, Lore se opri brusc, iar cuvintele atârnau periculos pe marginea abisului de unde nu mai era cale de întoarcere.

Cum putea să explice viitorul pe care îl văzuse în ochii acelor nefericite, intrate pe ușile infirmeriei și ajunse în pivniță, direct la camera de gazare, celui care era posibil să o privească mergând spre aceeași soartă peste câteva luni, dacă nu chiar săptămâni? Nu existau cuvinte pe lumea asta care să îndulcească o asemenea lovitură.

Dar Wolf era Wolf pe bună dreptate. O privi drept în ochi – bărbatul acela care ar fi făcut orice pentru ea – și repetă pur și simplu:

– Ce s-a întâmplat?

Supraviețuitorul. Salvatorul. Buzele lui Lore tremurau de înțelegerea copleșitoare că niciodată în viața ei nu mai iubise pe cineva atât de profund. În locul care nu oferea speranță nimănui, el era singurul far ce strălucea acolo, prin noaptea cea mai întunecată, printre umbrele morții ce lunecau pe furiș pretutindeni în jurul lor.

Datorită acelei lumini din ochii lui, Lore revărsă în sfârșit toată groaza pe care o ținuse în ea în ultimele ore; pentru că dacă exista un om care să fie în stare să facă ceva, atunci acela era el, Wolf al ei.

– Au trimis toate femeile însărcinate la gazare. Când a început totul, medicii ne-au zis că dacă rămânem vreodată însărcinate, o să ne facă avort și gata, dar acum... le-au gazat

pe toate. Femei civile, Wolf! Nici măcar deținute... Atunci noi ce șansă mai avem?

Pentru o clipă, tăcerea se așternu grea în încăpere, în timp ce el procesa tot ce auzise. Prin atmosfera aceea densă, Lore se uită cum privirea lui Wolf se îndreaptă spre fereastră, spre Appellplatz, unde, în pietriș, pașii celor care pieriseră pentru totdeauna probabil că se vedeau încă în lumina lunii pline și galbene. Privi cum i se încordează maxilarul, în timp ce calcula în minte; simți cum mâinile lui le strâng pe ale ei fără să observe măcar, de parcă s-ar fi agățat de ceva care aluneca deja, aluneca din strânsoarea lui și dispărea în aceeași noapte indiferentă.

Și apoi, dintr-odată, ochii lui se pironiră din nou într-ai ei, plini de concentrare profundă și hotărâre pură.

– Am să plec acum, Lore, zise el încet. Mă duc și nu știu când o să mă întorc, dar când mă întorc, o să vin cu vești bune pentru tine. Pentru *noi*. Pentru toți trei. Nu mă căuta și nu întreba de mine. Doar... ai încredere în mine, bine?

Nu era nevoie să o roage. Avea încredere în el; întotdeauna avusese, de la bun început. Cu însăși viața ei.

Primele furtuni ale iernii aduseră cu ele fiorul osândei iminente. Dinspre nord suflau vânturi de gheață, mușcând gâturile și fețele expuse ale deținuților. Pe sub uniforme și în saboții din lemn, erau îndesate ziare făcute bucăți, pline de gloria apusă.

Pe șine, vagoane abandonate de vite, cu ușile larg deschise, din care se revărsau cadavre înghețate, ca intestinele dintr-o burtă spintecată. Toamna, gardienii SS încă se mai sinchiseau de morți, trimițându-i pe deținuții din Sonderkommando, nefericiții aceia de prizonieri care se ocupau de cadavre, să le strângă și să le incinereze. Acum, se congelau și nu mai ofensau simțurile delicate ale ofițerilor cu mirosul dulceag al descompunerii.

Cât despre Sonderkommando, era nevoie acum de bărbații aceia altundeva. Mai multe tuneluri ce trebuiau săpate cu mâinile goale, sângerânde; mai mult granit de neclintit în care să sape. Iar cadavrele nu se duceau nicăieri. Zăpada proaspătă se așternea pe membrele lor, singurul giulgiu care le era oferit. Și de sub el, mâini care se întindeau către cei vii, în timp ce treceau pe lângă ele, în marșurile zilnice spre detașamentele de muncă, și guri larg deschise, în urlete mute, pricinuite de nedreptatea întregii situații.

Să mori așa, încuiat în vagonul de vite fiindcă nu era loc pentru tine în lagăr, când sfârșitul era atât de aproape.

Aproape, și totuși atât de imposibil de departe...

Lore se gândea la asta zi de zi, în timp ce înfruntau vânturi atât de șfichiuitoare, că îți tăiau răsuflarea; păturile vârâte sub rochiile roase le erau singura pavăză în calea frigului, mergeau în pas de marș să muncească încă o zi la detașamentul de spălătorie, unde leșia era atât de puternică, încât simpla ei prezență în aer îți făcea ochii să lăcrimeze. Cât despre pielea de pe mâinile lor neprotejate, Lore nici nu voia să se gândească la asta. Jupuită, roșie ca focul, cu crăpături din care se scurgea sânge și un puroi alburiu; cu încheieturile degetelor umflate și răsucite ca nodurile copacilor bătrâni. La sfârșitul zilei, era aproape imposibil să și le îndrepte și, ce ghinion, ultimele urme din vaselina pe care Oskar le-o aducea pe sub mână se sfârșiseră. La fel cum se sfârșise și Oskar. Fusese prins în timp ce făcea contrabandă cu sulfamide pentru un evreu bătrân, iar ofițerii SS îi spânzuraseră pe amândoi, unul lângă altul, în Appellplatz. Mai bine de o săptămână, cadavrele lor se legănaseră în bătaia vântului, înconjurate de ciori care le ciuguleau ochii stinși, nobili.

Wilhelm, contabilul cu chip dulce, pe care Reichul era atât de hotărât să-l vindece de „perversiunea“ sa, nu mai era nici el. Împușcat în spinare în apropierea porților, sub pretextul unei „tentative de evadare“.

– Nu ar fi fugit niciodată, zise Lore, când trecură și pe lângă trupul lui neînsuflețit, aruncat peste gardul din sârmă ghimpată de către ofițeri, în semn de avertisment pentru ceilalți. Eu îl cunoșteam.

– Toate îl cunoșteam.

Tillie, atee înverșunată, își făcu semnul crucii, își sărută degetele și îi trimise un sărut de rămas-bun omului care știuse prea multe.

– E clar că se apropie sfârșitul dacă SS-ul începe să-și împuște contabilii.

– Nu era doar un contabil, spuse Lore, ștergându-și o lacrimă rătăcitoare. Era martor la crimă.

– Stai să vezi când vor începe să dea foc registrelor, zise Tillie. Atunci va fi semn clar că Aliații sunt gata să ne bată la poartă.

În sectorul destinat spălătoriei, vapori otrăvitori și podele alunecoase. Ca să-și reducă presiunea pe spinarea dureroasă, Lore freca detestatele uniforme ale ofițerilor SS stând în genunchi. La sfârșitul turei de douăsprezece ore, reușea să se ridice doar cu ajutorul fetelor. Și apoi, încă un marș prin furtuna de zăpadă care mugea afară, înapoi la baracă, în timp ce oasele le urlau de durere din cauza schimbării bruște de temperatură, iar lacrimile și răsuflarea le înghețau pe fețele dezgolite.

Și foamea. Foamea atotprezentă și mușcătoare care nu putea fi domolită cu felia de pâine subțire ca hârtia la care

aveau dreptul seara – aceea fiind principala masă a zilei. Pâinea nu făcea decât să transforme golul familiar, amorțit, din stomac într-o fiară devastatoare, care începea să vâneze șobolani noaptea, îi jupuia cu mâinile însângerate, cuprinse de frenezie, și își înfigea colții în carnea unui rozător pe care, doar cu câteva luni în urmă, l-ar fi privit cu scârbă. Acum, un șobolan era carne. Un șobolan era o delicatesă.

–E un pic ațos, dar merge, comentase Emmi, când trecuseră prima dată grătarul macabru de la una la alta.

La început, Lore refuzase măcar să guste. Acum, pe măsură ce copilul începea să o lase și fără ultimele forțe rămase, ba chiar și fără păr și dinți – doi dintre molari i se clătinau atât de tare, încât era convinsă că aveau să-i cadă foarte repede –, nu-și mai permitea să facă mofturi.

– Măcar nu-i un cadavru, comentase Tillie, cu o indiferență care îți dădea fiori și care ar fi îngrozit pe oricine din lumea normală, exterioară.

Dar așa era la Mauthausen. Tocătorul de oase. Lagărul de exterminare notoriu, de unde nu scăpase nimeni cu viață, iar Kommandant Ziereis se mândrea cu o astfel de realizare.

– Ofițerii SS tocmai i-au spânzurat pe doi bătrâni care au hotărât să-și mănânce morții la cină.

– Cum și-au dat seama? întrebă Emmi. Ofițerii, adică.

– Au văzut tăieturile de pe fesele și coapsele cadavrelor, la apelul din dimineața următoare. Au zis întregii barăci că gazează pe toată lumea dacă nu recunoaște nimeni.

– Și bătrânii au recunoscut?

Lisl părea îndoită.

– Sigur că nu! Tillie flutură din mână, vrând, parcă, să alunge o sugestie atât de stupidă. Ceilalți deținuți i-au raportat, și aia a fost.

– Nu i-au gazat și pe ceilalți deținuți, nu? întrebă Lore, frecându-și pântecul.

Acum era umflat, dar tot nu-și dădea seama dacă din pricina foamei sau a copilului, care abia mișca înăuntru.

– Nu. Mai au nevoie de forța de muncă.

*

Cu Wolf plecat și iarna ce i se cuibărea în oase, Lore nu-și mai dădea seama ce zi este. Toate se contopiseră într-un singur coșmar nesfârșit, din care nu se putea trezi, durerea și foamea fiind singurele constante ale vieții din lagăr, altfel în continuă schimbare. În fața ochilor ei încețoșați, deținuții veneau și plecau, noi cadavre atârnau în ștreang și apoi dispăreau, noi transporturi și cărăuși de cadavre cu căruțurile lor înfiorătoare, cadavre făcute grămadă unele peste altele, sirene care se tânguiau, răzbătând prin țiuitul din urechile ei. Și frecat întruna. Stând în genunchi, freca, cu degetele însângerate și făcute carne vie, la uniformele care

miroseau a whisky de import, trabucuri, apă de colonie și carne friptă de gâscă.

– Cică Kommandant Ziereis ar avea o grădină.

Lore nu mai distingea care dintre fete vorbea. Până și glasurile lor se amestecau laolaltă în mintea ei, care era doar ceață și durere surdă.

– Cică are acolo iepuri și găini.

– De unde știi?

– Mi-a zis un tip de la bucătărie. Se duce acolo să aibă grijă de animale.

– Și de tine, are grijă și de tine?

– Din povestea asta îmi iese un cartof întreg, așa că nu mai fi invidioasă și tacă-ți gura.

– Ce-i cu iepurii?

– Iepurii sunt pentru copiii lui. De amuzament.

– Lore! Crezi că poți să-l rogi pe Wolf al tău să se furișeze acolo și să ne fure și nouă unul?

– Of, aș face moarte de om pentru un iepure în momentul ăsta!

Și de pe buzele palide ale lui Lore, se auzi, gâtuit: „Nu știu unde e Wolf...“

*

Hotărârâ să fure singure iepurele. Lore nu ar fi fost niciodată de acord să facă ceva atât de nesăbuit și, sincer, atât de periculos cum era să fure de la însuși Kommandantul lor, dar în dimineața aceea se trezi și se ridică în capul oaselor, iar ochii i se umplură prima dată de o groază cumplită, când își dădu seama că pântecul îi era absolut neclintit, nu se simțea nici cea mai slabă mișcare cunoscută. În întunericul dinaintea zorilor, își ridică iute rochia, își desfășură straturile de ziare din jurul mijlocului și se împunse în burtă cu degetele, ca să o înduplece să miște, cu lacrimile curgându-i deja, acolo unde cerneala de ziar îi mânjise pielea, implorând ce ființă superioară o fi existând să facă un miracol, nu pentru ea, ci pentru sufletelul acesta nevinovat care nu merita să devină o victimă a naziștilor. Avea să mănânce șobolani, avea să mănânce orice îi dădea Dumnezeu și nu avea să se mai plângă niciodată de nimic, oricât de greu i-ar fi fost, doar să fie viu copilul, dă, Doamne, să fie viu copilul...

Își petrecu prima jumătate a zilei în chinuri, suspinând în tăcere și refuzând să le spună fetelor ce se întâmplă – „E doar durere, serios“ – și aproape țipă de încântare când, după primele guri de supă de napi, un pisoiaș micuț și familiar i se răsuci ușor, abia simțit, în pântec.

Îmbrățișându-l cu ambele mâini, Lore îl imploră să o ierte. Ce mamă rea era, ce mamă neatentă! În noaptea asta avea să-l hrănească mai bine; măcar atât îi făgăduia.

„Așteaptă un pic, micuțule. O să-ți gătesc un asemenea ospăț, că nici n-o să mai vrei să ieși din burtica mea vreodată."

Tillie tresări și aproape că scăpă castronul pe jos, când Lore se materializă dintr-odată în fața ei.

– Mă bag la iepurele ăla, dacă te bagi și tu.

După o clipă de tăcere uluită, Tillie rânji cu gura până la urechi.

– Ba bine că nu! Hei, Emmi, Lisl! Veniți încoace. Unde ziceați că sunt iepurii ăia?

Noaptea era lipsită de stele și îngrozitor de rece. Până la unu dimineața, temperatura scăzuse și mai tare. Toată baraca scârțâia sub chiciură, de parcă s-ar fi cutremurat și ea, înfiorată.

Una câte una, cele patru femei se furișară pe ușă afară și o închiseră în urma lor.

Rămaseră o vreme în picioare, ascunse în umbrele pridvorului, și ascultară.

– În seara asta nu-s avioane, șopti Lore în întuneric. În nopți ca asta, le îngheață combustibilul în rezervoare.

Wolf îi spusese acest lucru în ceea ce îi părea acum a fi o viață trecută, minunată, pe care o împărtășiseră cu o eternitate în urmă.

– Atunci înseamnă că Herr Kommandant doarme buștean, aprobă Tillie.

– Însă alsacienii lui, nu, zise Emmi, mușcându-și buza crăpată, despicând-o și mai rău fără să-și dea seama.

În lipsa lanternelor, firicelul de sânge de pe bărbia ei părea negru.

– Motiv pentru care avem asta, spuse Lisl, scoțând un săculeț, cu o expresie de falsă timiditate.

– Ce e aia? întrebă Emmi, mijind ochii. Cozi de șobolan?

– Pff, făcu Lisl și își dădu ochii peste cap. Spre deosebire de noi, câinii germani de rasă nu se hrănesc cu rozătoare. Asta, dragile mele prietene, este cea mai puternică mahorcă rusească de care poți să faci rost în lagărul ăsta. Uneori e de folos să fii deținut politic și bolșevic roșu ca sângele.

– Și ce-ai de gând să faci cu ea? pufni Tillie. Vrei să le oferi un fum?

– Zăpăcită mai ești! Cu un oftat de exasperare teatrală, Lisl turnă puțină mahorcă în palmă și începu să se frece cu ea pe față și pe haine. Asta o să ne ascundă mirosul. Un truc vechi de pe vremea Marelui Război, când bunicul câinelui lui Herr Kommandant păzea prizonierii de război ruși, care aveau nevoie disperată să fugă.

– Ia te uită, Lisl! În sfârșit, ești și tu bună de ceva! o tachină Tillie, întinzându-se la rândul ei după tutunul sovietic.

Chicotiră prin agitația care le cuprinsese, prin teroarea care le strângea maxilarele până când nici nu le mai simțeau, prin noaptea care putea, foarte bine, să le fie cea din urmă. Încovoiate de mijloc, țâșniră de la un zid al barăcii la altul, desculțe, astfel încât pietrișul înghețat să nu le trădeze prezența în fața gardienilor din turnurile înalte de supraveghere. Nu ar fi fost însă nevoie să-și facă griji – datorită nopții fără lună și a regulilor impuse după ora stingerii, era greu să-ți vezi și mâna în fața ochilor, darămite o persoană în mișcare. Cât despre gardieni, Lore era profund convinsă că dormeau cu nerușinare, încălziți de paltoane de lână și cantități copioase de șnaps.

La Mauthausen, nu existaseră niciodată tentative de evadare, nici măcar în vremurile mai bune. Acum, cu lagărul care își răspândea sateliții Gusen ca niște metastaze canceroase în toate direcțiile posibile, pur și simplu nu aveai unde să fugi. Erau mai mulți ofițeri SS în fiecare sat și oraș decât localnici. Orice evadat ar fi fost recunoscut și prins până să apuce să spună „libertate". Așadar, gardienii din lagărul principal puteau să doarmă liniștiți noaptea, o circumstanță fericită, pentru care Lore și fetele erau profund recunoscătoare.

Se aventurară dincolo de porți și ieșiră pe drumul principal, pe care muncitorii mergeau zi de zi la detașamentele lor. Lângă un troian de zăpadă, care putea la fel de bine să fie un morman de cadavre pe care nu se obosise nimeni să-l dea la o parte, se opriră să-și tragă sufletul. Lore nu-și mai simțea tălpile când își trase pantofii rupți în picioare și îl legă pe stângul cu sfoară, singurul lucru care mai ținea laolaltă talpa și botul pantofului.

– Credeți că dorm? șopti Tillie, cu ochii lucindu-i, ca ai unei pisici, în întuneric.

– Așa sper, răspunse Lore, aruncând o privire spre conturul vilei Kommandantului, profilându-se, neagră, pe fundalul Alpilor. Cu noile reguli impuse după ora stingerii, nu poți decât să ghicești.

– Trebuia să întrebăm la bucătărie, mormăi Lisl. Bucătarii sigur ar fi știut dacă Herr Kommandant a avut planificată vreo petrecere pentru seara asta.

– Și să ne trezim raportate de îndată ce ieșim de acolo? Lore clătină din cap. Nu, mersi. Prefer să risc de una singură.

Cu doar șase luni în urmă, Lore ar fi făcut-o fără să stea pe gânduri. Pe vremea aceea, tipii de la bucătărie erau o gașcă prietenoasă, mai bine hrăniți decât restul populației lagărului, așadar mai puțin înclinați să-și vândă un coleg deținut pentru o bucată de pâine. Acum, când proviziile erau pe terminate și Aliații se apropiau, nici măcar personalul de la bucătărie nu mai era de încredere. Toată lumea bănuia pe toată lumea. Cu dulcele miraj al eliberării plutindu-le în fața

ochilor flămânzi, deținuții nu mai gândeau rațional. Amabilitatea, sacrificiul de sine și cinstea se duseseră de mult pe apa sâmbetei. Numai instinctul de supraviețuire persista.

Instinctul acela îi spuse lui Lore să țină pentru ele povestea cu iepurii.

Își reluară mersul în pas vioi pe drum, aplecate, gata să se culce la pământ în orice moment; o adevărată trupă de asalt în fuste. Lore aproape râse în sinea ei.

– Oh, ce povești o să ai să-i spui micuțului tău când o să crească. Chicotitul abia reținut al lui Emmi o ajunse din urmă. Te și văd cum stai pe patul lui și-i povestești despre razia pe care mama lui a făcut-o în ograda lui Kommandant Ziereis într-o noapte de iarnă...

– ... gravidă și desculță, termină Tillie în locul ei și pufni amețită la rândul ei.

– Nu asta înseamnă gravidă și desculță[17], șuieră Lore, simțind cum e cât pe ce să izbucnească într-un râs nervos.

– Ba la Mauthausen exact asta înseamnă, replică Emmi și râse din nou pe înfundate.

– Nu-i amuzant. Chiar deloc.

– Atunci de ce râzi?

Pentru că ce altceva era să faci când te jucai cu moartea într-un fel atât de nerușinat?

Lore se mulțumi să fluture din mână în direcția lui Emmi și merse mai departe, aproape simțind gustul de iepure în gură, în locul aerului înghețat al iernii.

Se opriră la cotitura drumului ce ducea la grădina vilei Kommandantului. Acum era plină de umbre. Nici un deținut nu săpa fertilul pământ austriac ca să cultive trandafirii pe care nevasta Kommandantului Ziereis să-i taie cu foarfeca ei de grădină și să-i aranjeze în vaze de cristal prin toată casa, umplând aerul cu parfumul lor catifelat, menit să ascundă adierea discretă a morții, ce ajungea la vilă dinspre lagăr. Nici un copil nu era afară, la joacă. Stăteau în paturile lor, unde le era cald și bine, sub plăpumile umplute cu puf, în șosete călduroase de lână, tricotate de fata care nu mai era printre ele. În fața lor, un om de zăpadă de statura unuia în carne și oase, cu un fular în jurul gâtului și un morcov pe post de nas. Distrasă de priveliște, priveliștea unei afișări atât de ostentative a privilegiului, Lore se împiedică în întuneric de un căluț de lemn și înjură în barbă, în timp ce încerca să-și recapete echilibrul și să-și potolească inima care îi bătea frenetic.

Ceva sclipi șters în mâna lui Emmi, când o ajută pe Lore să se repună pe picioare.

– Ia te uită, zise Emmi, răsucind în mână o sabie de jucărie, cu runele SS pe mâner. Cred că e a celui mare.

Lore i-o smulse din mână și o înfipse până în plăsele în burta omului de zăpadă.

– Ce ți-a făcut bietul de el? încercă Tillie să glumească, dar de data asta nu râse nimeni.

– Luați-l, zise Lore, smulgând fularul de la gâtul omului de zăpadă. Are cine să-l folosească în lagăr. Și pe ăsta.

Mușcă din morcovul înghețat și îl dădu fetelor. Dinții o dureau ceva de speriat, dar, vai, ce gust dumnezeiesc! Închise ochii pentru o clipă, ca să-l savureze.

Însărcinată, Lore nu se gândise vreodată că ar putea urî copiii, dar în clipa aceea, în timp ce ronțăielile flămânde și gemetele de plăcere abia reținute îi inundară urechile, le detesta pe odraslele Kommandantului, cu atâta înflăcărare, încât o îngrozea.

– Bun, șuieră ea în întuneric. Ăsta a fost aperitivul. Acum, unde e felul principal promis?

În tăcere, lunecă mai departe în noapte și sondă împrejurimile cu privirea, ca să găsească cuștile câinilor. Un pavilion acoperit cu zăpadă în dreapta; o cărare pietruită, care ducea spre un lac înghețat, sclipind mut în obscuritatea fără lună.

– Pietrele noastre, din carieră, murmură Lore cu ură, întrebându-se câți oameni muriseră ca să calce Frau Ziereis pe o alee de granit.

Acum, toate fetele tăcură. Lore simți cum propria-i ură arzătoare radiază dinspre ele în valuri.

– Nenorocitul, zise Tillie în barbă.

Lore încuviință din cap. Și-ar fi dat brațul drept doar ca să aibă șansa să-l vadă spânzurat de porțile principale ale lagărului, dar mai întâi trebuiau să scape cu viață de acolo, și pentru asta, trebuiau să se ocupe de chestiuni mai presante. Răzbunarea putea oricând să aștepte. La urma urmei, nu zisese un înțelept că e mai bine s-o servești la rece?

– O cușcă de câine! zise Emmi și o apucă brusc pe Lore de braț.

– Unde?

– Acolo, sub tufiș. Vezi?

Preț de câteva clipe, li se tăie tuturor răsuflarea. Lore o strânse pe Emmi de mână până ce i se albiră încheieturile degetelor și simți aceeași strânsoare ca de menghină în palma ei, fiindcă toate se așteptau, din clipă în clipă, la mârâieli grave și lătrături. Poate că mahorca sovietică păcălise nasul câinelui, dar tropăiseră ca niște cai în staul și tot tutunul sovietic din lume nu putea să păcălească urechile sensibile ale unui câine.

Trecu un minut întreg, și nici un sunet nu se auzi din cușca înaltă de lemn.

– Crezi că e acolo? zise Emmi, cu glas abia șoptit, în urechea lui Lore.

Lore se opri și mai ascultă puțin. Vedea lanțul care ducea în cușcă, dar nici urmă de câine.

– Poate că doarme, șopti ea, abia mișcându-și buzele. Sau poate l-au luat înăuntru peste noapte. E atât de frig în noaptea asta, că s-ar putea să degere de tot aici.

– Ce drăguț din partea lor!

Ironia din vorbele lui Lisl era aproape tangibilă. Și Lore se gândea la vagoanele de vite pline cu oameni care înghețaseră de frig și pe lângă care treceau în fiecare zi în drum spre lucru.

– Voi stați aici în caz că doarme câinele, zise Lore. Fetele erau gata să protesteze, dar ceva din privirea lui Lore le opri pe loc. A fost ideea mea. Ar fi o prostie să riscăm toate să fim prinse. Voi stați aici și așteptați. Mă duc să găsesc cuștile cu iepuri și cotețul...

– Nu. Nu te atinge de coteț, zise Tillie. O să trezești găinile și alea o să facă un tămbălău, de o să trezească toată casa, nu doar câinele. Dă-le naibii de ouă. Du-te mai degrabă după iepuri. Ăia nu zic nici pâs.

Lore îi zâmbi călduros și îi promise să lase găinile în pace. Preț de câteva clipe scurte, se priviră una pe alta de parcă își luau rămas-bun pentru totdeauna.

– Dacă mă auziți că urlu „câine", fugiți. O să fie semnalul vostru. Duceți-vă imediat înapoi la barăci și în paturile voastre. N-ați fost niciodată aici.

– Lore...

Dar Lore dispăruse deja.

Cu maxilarul încordat, cu privirea unui soldat în misiune, coti și se aventură printr-un labirint de cireși, meri și peri despuiați. Își amintise totul dintr-odată, tot ce fusese înaintea lagărelor, înainte ca SS-ul să o bată și să o înfometeze și să o violeze ca să uite, să uite de însuși spiritul ei. Încercaseră din răsputeri să o distrugă, dar iat-o acum, vânând chiar în grădina Kommandantului, riscându-și viața doar ca să trăiască celelalte, iar asta însemna un singur lucru: naziștii dăduseră greș.

În întuneric, ochii lui Lore străluceau plini de un triumf tăcut și rece. În fața ei, acoperită cu straturi de pături, o cușcă lungă și dreptunghiulară, susținută de piloni înalți, ca să stea sus deasupra pământului. Lui Lore începu să-i bubuie inima-n piept când ridică atentă acoperământul și se simți imediat încălzită de zecile de corpuri înghesuite laolaltă în micul lor regat.

Iepuri. Atât de mulți, o masă cenușie de blană și miros stătut de animale.

Mișcându-se ca prin vis, Lore deschise cușca și își îngropă mâna în fojgăiala de trupuri mici. Atât de grase, atât de bine îngrijite de soția și copiii Kommandantului, spre deosebire de oamenii care erau înfometați și mureau chiar lângă ei.

Iepuri, pe care medicii SS nu experimentau, preferând în schimb „iepuroaicele“.

Iepuri, care lui Lore îi plăcuseră dintotdeauna și pe care nici nu s-ar fi gândit măcar să-i rănească, iar acum erau scoși din cușcă unul câte unul, până când doi dintre ei ajunseră vârâți în rochia ei și încă doi în mâini.

Iepuri, singurul lucru care stătea între Lore și moartea sigură prin înfometare.

Nu le suci ea însăși gâturile; nu era în stare să facă rău fizic unor făpturi nevinovate, oricât de flămândă ar fi fost. În schimb, îi dădu vii fetelor ei și le urmă înapoi în lagăr, simțindu-se brusc peste măsură de epuizată.

Lore abia își mai amintea cum îi gătiră și cum îi mâncară; doar cât de bine dormi în noaptea aceea, cu burta plină pentru prima dată după ani de zile, cu copilul care se sucea și se răsucea mulțumit în pântecul ei.

24

Viena, 1946

– Chiar ați furat iepurii lui Ziereis? întrebă Brodbeck, trăgându-se ușor în spate, uluit.

Frau Stroman doar se foi modest pe scaun.

– Trebuia să mănânc, pentru bebeluș. Și iepurii sunt mai buni decât șobolanii, mă înțelegeți?

Heinrich Stroman arăta de-a dreptul îngrozit. Era evident că nu auzise niciodată povestea asta. Și nu avea nici cea mai vagă idee de nenorocirile prin care trecuse soția lui. Doar tușe groase, ce o fi ales ea să dezvăluie.

– Am îngropat pieile sub baracă, pentru a ascunde dovezile, continuă Frau Stroman. Probabil că mai sunt și acum acolo. Știți ceva? zise ea, cu o schimbare bruscă de ton. Nu putem, oare, să scurtăm toată treaba asta? Nu contest nici o acuzație. Am fost infidelă. Am făcut un copil în afara căsătoriei. Recunosc toate astea. Nu ridic pretenții la nici o proprietate sau la bunurile comune. Haideți să terminăm odată și o să plec.

Brodbeck lăsă capul în jos, ca să-și ascundă zâmbetul. Aparent, Frau Stroman avea lucruri mai bune de făcut cu timpul ei decât să se lase târâtă prin tribunale de jalnicul ei soț. Lucru surprinzător, Brodbeck își dădu seama chiar atunci că nici el nu voia să-și mai irosească timpul cu acel caz, sau mai degrabă, cu acel bărbat.

– Unde veți locui? o întrebă.

O femeie ca ea nu avea nevoie de cineva care să-i poarte de grijă. Avea să se descurce singură, fără să se bazeze pe

nimeni; cel puțin în privința asta se lămurise, dar tot trebuia să întrebe.

– Nu am de gând să rămân în Viena. Aștept să mi se aprobe permisul de călătorie în Germania.

Heinrich Stroman pufni disprețuitor și întoarse capul cât mai departe cu putință de stricata de nevastă-sa, de parcă până și vederea ei i-ar fi jignit simțurile delicate.

– În ce zonă? întrebă Brodbeck, în timp ce nota ceva în carnet.

– Sovietică, desigur, răspunse Frau Stroman, zâmbind; doar era evident.

Desigur. Viena era încă sub ocupație sovietică, nu avea unde altundeva să se ducă.

– Doresc să se consemneze că nu m-ar fi deranjat să stea în apartamentul nostru până când și-ar fi găsit un loc de închiriat, spuse Heinrich Stroman. Dar dacă dorește să trăiască precum țiganii..., adăugă, desfăcând brațele într-un gest de neputință.

Însă nu găsi în ochii judecătorului Brodbeck compasiunea la care se așteptase. De fapt, Brodbeck abia dacă îl privea măcar.

– N-o să mai găsești prea mulți țigani în viață, dragule. Cei mai mulți au fost uciși în lagărele naziste. Ți-ar fi fost de folos să treci prin listele alea împreună cu mine. Sau să vizitezi personal unul din locurile crimelor.

Era prima dată când Frau Stroman i se adresa direct soțului ei, iar în glas avea un venin atât de dulce, încât coloră în stacojiu tot chipul soțului ei.

– Am fost scutit de la a vizita în persoană vreunul din acele locuri! protestă Stroman, cu mâinile tremurându-i dintr-odată. Eu n-am participat niciodată la nimic din toate astea. Am fost în sanatoriu. Am plămânii slabi.

– Să te bronzezi la sanatoriu pe toată durata războiului și să bei vin fiert seara în fața focului. Acum, cuvintele lui Frau Stroman erau pumnale ce tăiau până la os. Trebuie să fi fost frumos. Onorată instanță, am pomenit că sanatoriul lui era la treizeci de minute de lagărul meu? Mauthausen, adică. Nu Ravensbrück. Putea să ia trenul și să ajungă la Sankt Georgen într-o jumătate de oră.

– Să vizitez lagărul? Herr Stroman era absolut îngrozit de o asemenea sugestie. Și chiar dacă aș fi venit... nu lăsau vizitatorii să intre.

– Wolf fugea de la Gusen ca să mă viziteze.

Stroman se mulțumi să strângă din buze, refuzând să fie comparat cu vreun deținut. Mai ales când comparația nu era în favoarea lui.

– Puteai să-mi trimiți un pachet, continuă Frau Stroman între timp. Niște pâine, ceva. Aveam voie să primim pachete.

– Nu știam asta. Nu știam adresa.

– Ba știai. Acum, zâmbetul îi era ucigător de dulce. Spre amuzamentul lui Brodbeck, Herr Stroman refuza să o privească în ochi pe soția sa. Uiți unde am lucrat, iubire. Funcționarii SS anunță familia cu privire la locul de încarcerare al rudei. Și când ruda aceea dă, în sfârșit, ortul popii, trimit familiei o cutie cu cenușa și bunurile personale. Cu o notă oficială din partea medicului lagărului: „Regretăm să vă informăm că Herr sau Frau Cutare a decedat ca urmare a unei insuficiențe cardiace". Asta dacă deținutul era arian, firește. Evreii nu primeau pachete. Evreii ori erau deja morți cu toții, ori trimiși în lagăre. Dar nici asta nu știai. Și bravo ție. Cât de greu ar fi fost pentru nervii tăi slabi, bietul de tine!

Târșâind zgomotos scaunul pe podeaua din lemn, Frau Stroman se ridică deodată în picioare și porni spre Brodbeck, cu pașaportul în mână.

– Ștampilați-l, vă rog, onorată instanță. Chiar trebuie să plec.

– Îl ștampilez, spuse el cu blândețe, făcându-i semn și lui Herr Stroman să se apropie. Dar nu plecați încă. Am niște chestiuni de discutat cu dumneavoastră.

– Ce chestiuni? întrebă Herr Stroman, care era deodată numai ochi și urechi.

– Chestiuni care nu vă mai privesc, Herr Stroman. Cu un gest aspru, apăsă ștampila pe pașaportul lui și scrijeli o semnătură dedesubt. Puteți să vă considerați oficial un bărbat liber. Veți primi prin poștă actele emise de tribunal.

Herr Stroman dădu să mai spună ceva, dar Brodbeck îi urase deja o zi bună.

În timp ce sunetul pașilor lui se stingea din sala de judecată, Brodbeck își împreună mâinile și îi zâmbi lui Hannelore Stroman.

– Deci, Frau Str..., începu, dar se dezmetici la timp. Mă scuzați. Nu v-am întrebat dacă vreți să reveniți la numele de fată.

Ea flutură din mână, de parcă numele de familie ar fi fost ultima dintre problemele ei.

– Spuneați că vreți să discutăm despre ceva.

– Da.

Preț de câteva clipe, Brodbeck își mușcă buza, întrebându-se dacă ar trebui să se amestece în toate astea sau dacă n-ar trebui, mai degrabă, să lase lucrurile în voia lor și să se ducă acasă la nevasta și copiii lui și la câinele lor, Rufus. Dar nu putea. Nu când femeia asta stătea în fața lui, după ce se întorsese din iad. Dacă ar fi hotărât să întoarcă privirea, nu ar fi fost în stare să trăiască cu așa ceva pe conștiință. Mult prea mulți oameni făcuseră deja asta. Nu tocmai așa și ajunseseră cu toții în încurcătura asta?

– Dacă îmi spuneți mai multe despre Herr Wolfgang și evadarea sa – detalii, date, nume, orice vă amintiți –, aș putea încerca să vă ajut, folosindu-mă de canalele pe care le am la dispoziție. Ați spus că Herr Wolfgang a evadat de la Gusen? Atunci a dispărut?

Un zâmbet imposibil de frumos și tragic înflori pe chipul lui Hannelore Stroman.

– Da. Dar s-a întors. S-a întors la mine. Mereu se întoarce. De-asta tot aștept.

25

Iarna anului 1945

De ore întregi, Lore se uita în gol în timp ce zăcea în pat, dar somnul tot nu venea. Era atât de epuizată, aproape să cadă din picioare, și totuși mult prea agitată ca să doarmă și să-și refacă, măcar în parte, forțele... de care avea atâta nevoie ca să mai reziste încă o zi. Dincolo de fereastră, vânturile își urlau cântecele sălbatice. Înăuntrul lui Lore, același întuneric, aceeași dezolare rece și goală a unei lumi de care se săturase. Era o noapte din acelea când flacăra deschisă a unui șemineu e cea mai caldă și coniacul are gustul cel mai bun, dar Lore își pierduse de mult amintirea lucrurilor care făceau ca viața să merite trăită.

Copilul ei? Copilul ei avea să se nască în acest purgatoriu și să moară tot acolo, împreună cu ea. Măcar atât era evident deja. Durerea surdă din spinare era acum însoțitoarea ei constantă, la fel ca nevoia de a urina din două în două ore. Curând avea să-i vină sorocul, și apoi?

Lore contemplase variantele în fiecare noapte din ultimele săptămâni. Chiar dacă, slăbită cum era, ar fi supraviețuit travaliului și nu ar fi murit din pricina hemoragiei, chiar dacă ar fi intrat în travaliu noaptea și ar fi reușit să nască bebelușul în puținele ore alocate somnului, tot ar fi trebuit să meargă înapoi la spălătorie chiar în dimineața următoare. Și apoi, încă o tură de douăsprezece ore în genunchi, timp în care nou-născutul ei ar fi trebuit să rămână singur în baracă. Până când s-ar fi întors Lore, ar fi degerat de frig, asta dacă nu l-ar fi descoperit mai întâi ofițerii SS și nu l-ar fi folosit pe post de țintă, înainte să-i azvârle cadavrul într-unul din cărucioarele morții, ca să se ospăteze ciorile cu el, cât timp carnea încă îi era călduță.

În clipele ei cele mai întunecate, Lore spera să moară la naștere. Măcar nu ar fi trebuit să vadă cum nou-născutul ei suferă de mâna bestiilor care îi transformaseră viața într-un iad.

În păr, păduchii îi mișunau fără încetare. Cu un aer absent, Lore își scărpină cojile de pe scalp și își lăsă mâna să cadă. Până și un efort atât de mărunt precum o mișcare fără un motiv suficient de bun îi răpea ultima fărâmă de forță. Acum era doar pântec, toate gândurile îi erau îndreptate spre conservarea vieții care oricum nu avea nici o șansă – gânduri inutile, atât de inutile, la fel cum era și ea; o mamă inutilă, o mamă neajutorată, o mamă inaptă. Heinrich avusese dreptate până la urmă când spusese că ea era problema, că era sortită să fie stearpă, că nu era suficient de puternică, suficient de sănătoasă ca să-i facă un fiu, ce să mai vorbim de patru sau mai mulți, cum făceau alte femei, cele care purtau cu mândrie pe piept Crucea de Onoare a Mamei. Cele cu șolduri late și sâni generoși, umpluți cu suficient lapte cât să-i hrănească nu doar pe pruncii lor, ci și pe nounăscuții orfani. Cele cu gropițe deasupra coatelor și un anume aer de superioritate pe care Lore îl invidiase întotdeauna în taină, dar îl și disprețuise în același timp. Mame cu copii îmbrăcați în uniforme de marinar sau costume tradiționale, mânjiți de înghețată pe la gură și care râdeau, râdeau... Viena lăfăindu-se la soare... inițiale săpate în banca din lemn care nu era a lui Heinrich și a ei...

Lore luneca, luneca nu într-un somn negru și lipsit de vise, ci într-o stare aflată între conștiență și ceva mult mai profund, mai tăcut, mai rece decât un puț; un loc din care, cu fiecare noapte ce trecea, era tot mai greu să se târască afară.

Dar de undeva, de deasupra, Wolf o striga pe nume. Wolf, ale cărui trăsături începeau să se încețoșeze în amintirea ei, de parcă l-ar fi putut crede și pe el însuși doar rodul imaginației ei, dacă n-ar fi fost copilul din pântec.

Dar dacă nici copilul nu era real?

Nici lagărul?

Dacă nici ea însăși nu exista?

– Lore!

Acum se citea panica în glasul cunoscut, aproape uitat. De la hotarul conștienței, pe care se legăna atât de precar, Lore se simți scuturată, cu din ce în ce mai multă insistență, de o mână. Dar era pur și simplu prea mult să-i ceri să deschidă ochii... Uitarea oferea... nu, nu fericire – acea noțiune se pierduse de mult din vocabularul deținuților de la Mauthausen –, ci o stare de apatie lipsită de durere, iar asta era de ajuns.

Totuși, vocea striga și striga, dar Lore nu voia să iasă la suprafață.

Dar apoi stafia lui Wolf zise ceva ce o făcu pe Lore să se oprească, poate suficient cât să nu se piardă de tot din lumea asta.

– Lore, există o ieșire. Pot să scot copilul din lagăr, când vine pe lume. Am pus la punct un plan. Atât... trezește-te. Te rog. Îmi pare rău că te-am lăsat să porți singură povara asta pe care o femeie n-ar trebui niciodată s-o poarte singură. Niciodată n-aș fi... Îi mângâia părul plin de păduchi, și Lore simți pentru prima dată cum o furnică pielea, altfel decât din pricina mâncărimilor. Am fost la Gusen în tot acest timp. Ne încuiau în fiecare noapte într-unul din tuneluri. Altfel, aș fi venit; aș fi fost cu tine în fiecare noapte. Lore, iubirea mea...

Cu un efort extraordinar, Lore își dezlipi pleoapele. O vreme, el rămase exact făptura drept care îl luase – stafia unui om pe care îl iubise și care fusese ucis, cel mai probabil. Cu o gură prea mare pentru binele lui. Dar apoi silueta se mișcă din loc, se apropie mai mult, iar ea îi simți mirosul – sudoare și praf de granit și un sacou de bumbac de pe umerii altcuiva, sacou care, din cine știe ce motiv, emana un iz slab de câine ud – și își adună toate forțele ca să întindă mâna și să-l atingă.

Nu era o stafie. Era chiar el, în carne și oase, iar ochii îi scânteiau în întuneric, și în ei se citea mai multă hotărâre decât oricând.

– Wolf, reuși Lore să îngaime, printre buzele crăpate.

El le sărută chiar atunci și acolo, cu spuzeala lor cu tot, și îi dădu la o parte o gâză de pe fruntea înfierbântată, cu o tandrețe nesfârșită, așa încât Lore aproape se înecă de emoția care o cuprinsese brusc, o azvârlise cum ar fi făcut un val din ocean cu o bărcuță și o purtase înapoi pe țărmul celor vii, fiindcă el era acolo, înalt, luminos și veșnic, ca un far care avea să o scoată din cea mai urâtă furtună.

– Atunci cum ai ajuns aici? Doar n-ai evadat, nu?

Instinctiv, toate simțurile ei erau acum în alertă, pe când se agăța de el, cu mâinile rănite, jupuite dureros. Doar ca să nu-l piardă din nou; nu așa, nu când sfârșitul era atât de aproape...

– Nu. Scutură din cap și își dezveli dinții care străluceau în întuneric, cu excepția celor scoși cu șutul de SS pe când încă avea prea multe de spus. Nu-ți face griji. M-am oferit voluntar la un detașament la care nu s-ar oferi să meargă nici un om cu toate țiglele pe casă. E într-un alt lagăr satelit. Majoritatea sovietici.

– De ce ai face așa ceva?

Acum că Lore își afundase mâinile în sacoul lui, aproape se retrase de groaza oaselor, oase goale, pe care le pipăia sub stratul subțire de ziar și uniforma rărită. Toți mușchii formați de munca în cariere și rațiile duble dispăruseră, se topiseră ca zăpada la soare. Și chipul lui... „Și asta“, își dădu seama Lore, cuprinsă de teroare, când îi luă fața în palme. Piele întinsă peste un craniu și ochii atât de cufundați în

orbite, încât numai lumina din ei o liniștea că e încă viu și respiră.

De parcă i-ar fi citit gândurile, Wolf zâmbi când îi luă mâna într-a lui și îi sărută degetele distruse, unul câte unul.

– Nici tu nu arăți cine știe ce, domniță.

– Nu?

Brusc jenată, Lore își trecu palma peste păr; dădu să se ridice, să-și aranjeze hainele...

– Stai, stai acolo unde ești. Nu îndrăzni să te miști. O să-l trezești pe cel mic. Wolf deja o ajuta să se întindă la loc pe salteaua umplută cu paie și o acoperea cu pătura pe care o purta la muncă, în loc de palton, în fiecare dimineață, nu că ar fi fost de cine știe ce ajutor. Ce mai *face* micuțul meu?

Acum, mâinile lui erau pe pântecul ei, înconjurându-l cu multă tandrețe.

– Dă din picioare, zise Lore și își dădu seama că zâmbește.

– Asta e bine. Nu și pentru tine, însă, chicoti el încet.

– Nu mă deranjează. Nici pe departe. Știi, i-am furat iepurii lui Herr Kommandant Ziereis.

– Ce-ai făcut?

Lore încuviință din cap și se ridică într-un cot. Forța pe care credea că n-o mai are, consumată de tot cu multă vreme în urmă, îi revenea ca prin miracol. „Ăsta trebuie să fi fost efectul speranței asupra oamenilor", se gândi ea, în treacăt, în timp ce își povestea fapta de vitejie de care nici ea nu înțelegea cum fusese capabilă. Asta era efectul iubirii asupra oamenilor. Le dădea aripi. Sau gheare, în funcție de circumstanțe. Ale ei fuseseră aproape cu totul smulse, dar aveau să-i crească altele, dacă de așa ceva era nevoie ca să-l salveze pe bebelușul lor.

– Ai zis că există o ieșire...? repetă Lore, cu răsuflarea tăiată.

Acum, trează fiind, nu mai era atât de sigură că auzise bine. Dar nu avea cum să fi fost un vis. Ar fi fost un truc al sorții prea nemilos, să se joace cu ea într-un asemenea fel.

Wolf se îndreptă de spate și, în lumina argintie a lunii, arătă aproape cu mândrie la noile însemne de pe mânecă.

– Mühlviertel. Blocul 20. Mai bine cunoscut populației locale drept baraca morții. Eu sunt liderul blocului. N-au încredere în sovietici să-l pună pe unul de-al lor.

– Baraca morții? repetă Lore, uitându-se lung la banderola cu litere gotice, de parcă ar fi fost ea în sine o marcă a morții.

Nu auzise niciodată de vreo baracă a morții. Și cum de era posibil ca aici, în lagărul numit pe bună dreptate „tocătorul de oase", locul de unde nimeni nu scăpase vreodată cu viață, să existe ceva și mai rău, demn de o asemenea denumire?

Wolf se așeză pe marginea patului ei, uitându-se la fereastră. Vorbea cu vocea distantă și imperturbabilă pe care

o adoptau numai oamenii profund tulburați, atunci când trauma le ștergea orice urmă de emoție, până într-atât încât nu mai rămânea decât o versiune rece și clinică a lor. Fiindcă dacă și-ar fi îngăduit fie numai și să crape ușa ce dădea spre coșmarul pe care îl trăiau, psihicul lor ar fi clacat, și în urmă n-ar fi rămas decât nebunie.

– Baraca e izolată de restul lagărului secundar, printr-un gard dublu, din sârmă ghimpată. Nu atât cât să împiedice vreo evadare, ci cât să le amintească din nou prizonierilor de război că sunt niște scursori de cea mai joasă speță, chiar și printre „suboameni"; că trebuie ținuți separat de restul populației lagărului, fiindcă nu merită nici măcar să stea lângă ei la apel. Cât despre cum arată înăuntru, de fiecare dată când un ofițer SS se aventurează în văgăuna noastră, deținuții sunt puși să spele mai întâi pe jos cu furtunul și apoi sovieticii trebuie să se întindă pe podeaua rece ca gheața, ca să formeze un covor uman și ofițerul să nu-și înnoroieze cizmele în timpul inspecției. E doar una dintre distracțiile lor.

– Pe tine...

– Nu. Clătină ușor din cap. Pe mine nu m-au pus niciodată să fac asta. La urma urmei, sunt german. Ofițerii SS încă se scarpină în cap să înțeleagă de ce m-aș oferi voluntar să trăiesc în baraca unde primesc un sfert din porția unui deținut obișnuit.

De-asta era atât de înfometat. Nu doar din pricina muncii, înțelese Lore atunci, ci de la sfertul de rație. Un sfert! Ce însemna un sfert din felia ei jalnică de pâine? Un sfert din supa și așa chioară, în care nu plutea nici măcar un nap?

Cuprinsă de frenezie, începu să-și pipăie salteaua, căutând rațiile ascunse de mult, dispărute de mult, din care nu mai rămăsese nici o firimitură – doar o amintire.

– Lore, nu. Îi prinse mâinile într-a lui și le acoperi cu palma, ca să-i oprească foiala. E în regulă. M-am gândit bine. Ne-am gândit. Eu și noii mei camarazi. Săpau tunelul pentru avioanele cu reacție pe care urma să le asamblăm acolo și m-am împrietenit cu câțiva dintre ei, ofițeri care vorbeau foarte bine germana. Nu că SS-ul ar fi știut treaba asta, zise și pufni ușor la gândul ingeniozității sovieticilor. A fost un decret, despre care eu personal nu aveam cunoștință, să-i împuște pe toți prizonierii de război sovietici, cu rang de ofițer. Dar dracii ăia sunt șireți. Și-au smuls însemnele și s-au dat drept infanteriști ordinari, cel mai jos grad, carne de tun. SS-ul i-a torturat pe destui dintre ei, dar, de vreme ce ofițerii sunt încă în viață, putem să presupunem că nici un soldat nu i-a trădat. Scutură din nou din cap, enervat pe sine. Iartă-mă, te rog, deviez. Nu te-am mai văzut de mult și sunt atât de multe de spus...

– Și atât de puțin timp, termină Lore în locul lui, cum făceau de fiecare dată când vorbeau.

– În orice caz, continuă Wolf, grăbit, ca întotdeauna, de minutele ce i se scurgeau ca nisipul printre degete, de strigarea inevitabilă a apelului și de noii săi comandanți, care nu-i prea avea la suflet pe simpatizanții sovietici – iar asta reieșea limpede din starea lui înfricoșătoare. De îndată ce a devenit evident că Aliații n-o să ajungă aici prea curând, am început să mă gândesc cum să mă descurc singur, doar eu și copilul nostru. După cum ai zis tu prea bine odată, dacă m-aș rade de tot pe cap și aș fura niște haine ca lumea, nu și-ar da nimeni seama că sunt deținut. Și, norocul meu, eu sunt german, spre deosebire de bieții polonezi sau spanioli care n-ar trece de primul sat. Dar apoi, într-o noapte, când am... iartă-mă pentru asta, dar am cedat în fața lor, le-am spus în ce situație mă aflu și m-am întrebat cum aș putea reuși să ies din tunel, dacă ne țin încuiați acolo... și apoi... tot nu știu ce i-a apucat, dar bănuiesc că, în asemenea împrejurări, înveți să citești firea omului.

Lore asculta, cu atenția și nervii încordați la maximum.

– Mi-au spus că își plănuiesc propria evadare. Și că sunt binevenit să mă alătur lor, dacă i-aș ajuta să facă rost de câteva lucruri pe care nu puteau să le obțină.

– Ce lucruri?

– Lucruri care să nu trezească nici o bănuială, dar cu care ar fi în stare să doboare un gardian din turnul de observație cel mai apropiat de ei... de noi.

– Wolf, nu. O revoltă? Ți-ai pierdut mințile? O să te împuște în secunda doi.

Lore era de neclintit, dar la fel era și el, scuturând din cap ca și ea, la fel de hotărât și de încăpățânat.

– Lore, ne-am gândit bine. E un singur paznic în turnul ăla. Dacă îl doborâm destul de iute, n-o să fie în stare să alerteze pe nimeni cât timp noi o luăm la fugă.

– O luați la fugă? Prin gardul dublu de sârmă electrificată?

– Ți-am zis că printre ei erau și câțiva ofițeri. Ce nu ți-am zis e că printre ei se numără și un inginer de cel mai înalt calibru. Tot ce ne trebuie e o pătură udă cu care să producem un scurtcircuit în gard și gata, am fugit, liberi suntem, și pornim spre sălbăticie. De fapt, în noaptea asta am pus în scenă un mic experiment. Exact așa am ajuns aici. O să descopere mâine sârma defectă, cu siguranță, dar o s-o considere un accident provocat de rozătoare. Am lăsat acolo un șobolan mort, ca să fie convingător. Nu a fost nevoie să doborâm nici un gardian, însă. Am fost singur, și sunt mult prea slab ca să fiu observat. Când o să fim cinci sute, o să fie altă poveste.

– Deci o să fugiți în pădure. În miezul iernii.

– Vom avea un avans de câteva ore, zise, cu aceeași însuflețire.

Tot ce putea să facă Lore era să se uite lung la el, respirând greoi, prin durerea din spinare, care o cuprinsese iar.

– Ți-ai pierdut mințile.

Wolf o privi, iar în ochii lui ea văzu adevărul amar pe care el nu voia să-l rostească, pentru a o scuti de suferință. Nu exista altă opțiune. Peste tot în jurul lor domnea moartea, așa că, în loc să se facă mic de frică, el înălța capul, gata să o înfrunte ca de la egal la egal, și îi zâmbi larg lui Lore.

– Dar, draga mea, cu toții suntem nebuni aici.

26

Zilele următoare se întinseră într-un purgatoriu nesfârșit și chinuitor. De la lagărul secundar Mühlviertel soseau zvonuri despre un incendiu care fusese cât pe ce să izbucnească în celebra „baracă a morții".

– Sabotaj? îl întrebă un ofițer SS pe celălalt, în timp ce-i priveau pe deținuți cum descarcă o încărcătură de rufe murdare la detașamentul lui Lore.

– Nu. Mai degrabă un motiv tâmpit ca aproape să arzi de viu în toiul nopții, răspunse al doilea, dând un bobârnac țigării în așa fel încât scrumul să zboare în direcția deținuților. A căzut un lemn dintr-o sobă pe care au lăsat-o deschisă, împotriva tuturor regulamentelor. Ai zice că iernile alea cumplite i-ar fi pregătit mai bine să facă față frigului, dar se pare că prizonierii noștri sovietici sunt mult prea firavi ca să reziste până și la cele austriece.

– Și, deci, l-au stins?

– Sovieticii ăștia puturoși ar fi în stare să doarmă în toiul incendiului. Nu, au avut noroc că liderul lor de bloc, un neamț, a mirosit focul și l-a stins la timp. Și acum a făcut o cerere să fie stingătoare de incendiu în permanență în baracă, ca să nu se mai întâmple și a doua oară.

– Ziereis n-o să aprobe niciodată așa ceva.

– Ba deja a aprobat...

Apoi ambii ofițeri SS ieșiră din spălătorie și trântiră ușa în urma lor. Restul conversației se pierdu, dar Lore își înfipsese deja dinții cu poftă în bucata cea mai mare; se ospătă cu veștile care le scăpaseră ofițerilor și care aveau să-i țină de foame mai bine decât hrana în zilele următoare.

Acum Wolf avea armele necesare, „cu care ar fi în stare să doboare un gardian", după cuvintele lui. Și ce ingeniozitate, să folosească stingătoare pe post de bâte! Nimeni n-ar fi bănuit o idee atât de vicleană dincolo de o cerere perfect nevinovată. Și acum, el avea să aștepte semnalul lui Lore.

Dar cum să-i trimită acel semnal?

– Nu-i așa că ești norocoasă să ai o prietenă comunistă? o tachinase Lisl, pe când Lore aproape se abandonă noianului de îndoieli și nenumărate incriminări de genul „cum o să-l anunț că vine pe lume copilul?“. Întâmplarea face că deținuții sovietici din Mauthausen țin legătura cu cei din Mühlviertel. Stai liniștită, mămico, îi zise ea, cu un zâmbet, lui Lore, bătând-o liniștitor pe mână. De îndată ce copilul tău dă semne că vrea să vină pe lume, dau fuga la barăcile lor și am grijă să fugă la Gusen cât de iute îi țin picioarele.

– Și chiar așa o să fie, interveni Tillie, făcând cu ochiul spre Lore. Lisl are un prieten acolo. Sau chiar doi.

– Și ce? îi replică Lisl, perfect neimpresionată. Ești invidioasă?

Tillie se uită lung la ea, de parcă ar fi avut de înfruntat o întrebare cu totul stupidă.

– Păstrează tu toți cârnații pe care-i poți înfuleca. Eu încă aștept să fiu trimisă la o mănăstire de maici, unde o să trăiesc fericită până la adânci bătrâneți, ca o vulpe într-un coteț cu găini, ca s-o citez pe Lore, mulțumesc frumos.

Lore pufni laolaltă cu Emmi și, într-un acces de emoție, le apucă pe fete de mâini. Încă o dată, o scoseseră la capăt, surori cu o legătură mai strânsă decât cea de sânge. Copleșită de recunoștință, le sărută dosul palmelor, care miroseau puternic a leșie, și își lipi fruntea de ele; să fie acoperită de brațe iubitoare și sărutări pline de afecțiune, care supraviețuiseră cumva anilor de moarte, tortură și abuzuri.

La fel cum avea să supraviețuiască și copilul ei; în clipa aceea, Lore fu convinsă de asta. În mâini ca ale lor, ca ale lui Wolf și ale oamenilor săi curajoși, avea să fie mai în siguranță ca nicăieri.

Ziua miji albă ca bumbacul, acoperită cu zăpadă. Scârțâia sub picioarele lui Lore, în timp ce Kommandoul lor nefericit se târâia spre detașamentul lor, cu pături înfășurate în jurul corpurilor pentru puțină căldură. La intrarea în baraca spălătoriei, un ofițer SS fuma.

– Ce-i acolo? zise el, împungând-o în burta abia vizibilă sub pătura încrucișată de două ori peste mijloc. Aduci ceva de contrabandă?

Lore se holbă la el cu o groază mută. În spatele ei, fetele se foiau ca o turmă de miei înfricoșați.

Doar că, în loc s-o trimită la măcelăria de sub infirmerie, casapul lătră dintr-odată un hohot de râs, speriind-o pe Lore și mai tare.

– Glumesc, Grăsuțo. Nimeni nu aduce marfă de contrabandă când *intră* la detașament. Doar când *iese* de aici.

Ba chiar își dădu ochii peste cap ca să sublinieze cât de evident era acest lucru, pe care deținutele erau prea tâmpite

ca să-l înțeleagă.

– Deși aș zice că ai adus destulă marfă de contrabandă în ultimul timp. Ți-ai tras-o cu deținuții pentru niște pâine în plus, ha? O împunse iar în burtă. Ei bine, nu-i treaba mea. Trage-ți-o în continuare dacă-ți place. Îi făcu semn, generos, cu brațul să meargă mai departe și, pe când Lore tocmai răsufla ușurată înăuntrul barăcii spălătoriei, strigă după ea: Să nu zici că Rottenführer Reinle n-a fost bun cu voi, m-auzi?

Lore se întoarse pe călcâie și încuviință din cap de câteva ori, cu cel mai luminos zâmbet de care fu în stare.

El mai trase o dată din țigară și, terminată pe jumătate, o aruncă în direcția lui Lore: încă un act de generozitate din partea SS-ului. Lore se grăbi să o ia de pe jos și bălmăji niște mulțumiri, în timp ce o stinse pe podeaua de gresie, curățând urma imediat după aceea, cu mâneca zdrențuită a rochiei. Jumătate de țigară era o comoară. Jumătate de țigară însemna o felie de pâine în plus. În entuziasmul ei amestecat cu frică, Lore abia își dădu seama că înăuntrul ei se rupse ceva.

Rottenführer Reinle o privi cum își vâră țigara în buzunar și apoi se îndepărtă, fără să observe, din fericire, balta de lichid care se întindea sub genunchii lui Lore. Și Lore se uită la ea o vreme, cuprinsă de uluire, refuzând să creadă că în sfârsit i-a venit sorocul.

– Lore, o strigă Emmi, cu o voce care parcă nu era a ei, te rog, spune-mi că ai făcut pe tine de frică.

Lore înghiți în sec și începu să-și desfacă pătura de pe umeri, ca să curețe balta înainte să mai intre vreun ofițer SS și să o vadă. Dar Tillie era deja lângă ea și o ajuta să se ridice și să-și țină echilibrul pe picioarele care, dintr-odată, erau slăbite și îi tremurau.

– Gata, gata, zise ea. Ne ocupăm noi. Lisl, tu ce mai stai acolo? Ia un coș de cămăși curate și du-te la sovieticii tăi, vacă proastă. Hai odată!

Într-o clipă, toată lumea își aminti ce avea de făcut. Încuviințând scurt din cap, Lisl ieși pe ușă, împovărată de rufe, ca să ofere credibilitate misiunii sale. Emmi o apucă pe Lore de celălalt braț, ajutând-o pe Tillie să o conducă în colțul unde era adunată toată rufăria murdară a SS-ului.

– Nu-i cel mai bun pat, dar va trebui să înduri mirosul porcilor ălora, zise Emmi, apoi o ajută pe Lore să se întindă și o acoperi cu straturi și straturi de izmene și maiouri. Nimeni nu vine vreodată încoace, așa că ești în siguranță. Stai aici și încearcă să nu nești încă, bine?

Lore încercă să chicotească la auzul acelei cereri, dar nu izbuti decât un geamăt îndurerat. Nu de durere, căci deocamdată nu simțea prea multă, ci de nebunia unei asemenea situații.

– Și dacă vin gardienii și întreabă de mine?

– De ce să întrebe?

– Sunt conducătoarea blocului.

– De câte ori au întrebat de tine în ultimele luni? întrebă Emmi, dar Lore nu răspunse de sub muntele de haine. Exact. Nici măcar o dată. Așa că stai aici și nu-ți bate capul din cauza lor. Bate-ți capul cu alte lucruri mai presante.

*

Nu după mult timp, încăperea vastă se umplu de abur și sunetele apei care plescăia, învârtindu-se în mașinile industriale, rezervate doar pentru membrii SS, și învolburându-se în cazanele în care fetele spălau hainele deținuților uciși de curând.

De mai multe ori, Lore încercă să se dezgroape din ascunzătoarea ei. Durerea din șale și din abdomen era încă surdă și venea și dispărea în valuri, iar ea ar fi preferat mai degrabă să muncească decât să se concentreze asupra ei, asupra posibilității ca micuțul să sosească mult prea devreme; atunci ce s-ar fi făcut? Dar de fiecare dată, Emmi, care stătea de pază la cea mai apropiată mașină, atentă ca un uliu, nu făcea decât să strângă și mai multe haine deasupra lui Lore, îngropând-o și mai adânc.

– Oh, nu, în nici un caz. Nu cât sunt eu de față. Ce-am zis să stai locului?

– Dar încă sunt bine. Sincer.

– Cu cât te miști mai mult, cu atât mai repede o să vină copilul. Asta îți dorești? Să nești aici și să-l duci în brațe până la baracă, prin fața ofițerilor, sperând că n-o să zică nimic?

Lore zâmbi vag.

– Rottenführer Reinle se pregătește deja de sfârșit. A avut grijă să-mi amintesc numele lui ca să fac un raport pozitiv despre comportamentul lui când or veni Aliații.

– Rottenführer Reinle e un vulpoi șiret, dar restul ori ar prefera să moară în numele cauzei, ori sunt mult prea proști ca să știe ce e bine pentru ei. De ei mi-e mie teamă, nu de Rottenführer Reinle. Așa că stai locului cum am zis și nu mă mai întrerupe din treabă cu fojgăielile tale.

Astfel, Lore rămase îngropată acolo unde era, numărând crăpăturile din tavan și urmărind țevile care se întindeau pe perete, răsucind nasturii între degete, doar ca să-și distragă atenția cu ceva și să pretindă că valurile de durere nu deveneau mai puternice și mai dese și că broboanele de sudoare care îi apăreau pe frunte erau de la căldura din cameră și mormanul de lenjerie sub care stătea, nu din cauza faptului că bebelușul venea mai repede decât se aștepta.

Prânzul îl refuză cu totul, cerând în schimb doar apă și o pauză de toaletă.

– Cum merge? întrebă Emmi, când o ajută să se ridice împreună cu Tillie.

– Mă doare spatele.

– Cred și eu. Întreb dacă simți că vine copilul.

– Nu încă, zise, căci, cel puțin, așa credea; nu că ar fi avut cine știe ce experiență cu nașterile. E doar multă presiune. Crampe.

– Sunt puternice?

– Acceptabile, zise Lore, printre dinții încleștați.

Emmi dădu aprobator din cap.

– Bun. Atunci mai e timp. Așteaptă până la marșul înapoi spre casă, bine? Și apoi poți să nești câți copii vrei tu.

De data asta, Lore doar gemu.

– Ce glumă proastă!

Prost avea să fie marșul spre casă. Cum avea să izbutească, dacă abia se putea duce până la toaletă, și asta cu ajutorul fetelor?

În ciuda protestelor ei, fetele refuzară s-o lase singură până și acolo. O ținură de brațe ca să reușească să se lase pe vine și îi ridicară fusta, ca să nu se ude, în situația ei delicată. Lore mormăi ceva cum că era jenant, dar Emmi o reduse din nou la tăcere, în felul ei direct, pentru care Lore, în clipa aceea, era profund recunoscătoare.

– Nu e nimic jenant la a naște un copil sau a merge la toaletă, că tot vorbim de asta. Suntem femei. E lucrul cel mai natural din lume, așa că potolește-te și fii mândră de ce faci.

De data asta, Lore nu se putu abține să nu izbucnească în râs.

– Că fac pipi?

– Că faci pipi în mijlocul lagărului de concentrare care era să te omoare, în timp ce ții în tine un copil, doar fiindcă nu poți să-l naști după programul tău, ci după programul de lucru al SS-ului, aiurito!

Emmi se enervase brusc: din cauza lui Lore, din cauza copilului, din cauză că era acum în rolul de moașă, pe care nu și-l dorise niciodată. Din cauza tuturor celor care sufereau fără nici un motiv, doar fiindcă un artist ratat și un fost crescător de găini s-au trezit într-o bună zi și și-au dorit să stăpânească lumea.

Lore își recunoscu propriile emoții pe fața prietenei sale, simți cum mâinile lui Emmi tremură – de frică și indignare pentru *ea*, fără îndoială – și întoarse delicat privirea când Emmi îi dădu drumul o clipă și se șterse pe față, după care își reveni din nou.

– Iartă-mi ieșirea asta. E din cauza nervilor. Eu am fost prostituată, știi doar, nu obstetrician.

Lore o strânse de mână, cu toată recunoștința pe care o simțea pentru ea în clipa aceea.

– Nu mi-aș dori un obstetrician mai bun decât tine.

– Stai să vezi cum o începe să urle când vede capul copilului, mormăi Tillie, și Lore ar fi râs dacă, la jumătatea unui pas, n-ar fi simțit altă contracție strângând-o ca într-un cerc de fier.

– Tu întinde-te acolo și respiră, Lore, bine? îi zise Emmi, aproape rugător, în timp ce ea și Tillie o ajutau să se întoarcă sub mormanul de rufe. Mai ai doar câteva ore, porumbițo.

Doar câteva ore, ce păreau mai lungi decât anii.

Până la sfârșitul turei, Lore era cu adevărat în agonie. Valuri de durere veneau și plecau, lăsând-o cu răsuflarea tăiată și apucându-se de tot ce îi venea la mână. Încă nu țipa, dar gemea în hainele bărbaților detestați, pe care le ținea între dinții dureroși.

Înainte de apelul de seară, Emmi se lăsă pe vine în fața ei și, cu doar un cuvânt rapid pe post de scuză, vârî mâna sub fusta lui Lore și o pipăi între picioare.

Lore, care simțea de ceva timp cum îi crește presiunea în pelvis, cercetă chipul prietenei sale, prin ceața durerii care-i învăluia ochii.

– Nu-mi spune că vine acum.

– Dacă mergi destul de repede, ar trebui să reușim, veni un răspuns care suna ca o glumă, dar care, înfiorător lucru, nu era. Încă un marș, Lore, iubita. Pentru copilul tău. Crezi că reușești?

Tillie era deja acolo, alături de ea ca întotdeauna, întinzând brațele, în timp ce Emmi și Lisl o ajutau pe Lore să se ridice în picioare. Lisl nu mai dansa cum făcuse imediat după ce se întorsese, liniștind-o pe Lore că se ocupau de tot ce trebuia, că Wolfschen al ei avea să fie acolo cât ai zice pește, că bebelușul ei avea să vadă libertatea înaintea lor și că dacă va fi fată, să-i dea numele de Lisl și dacă va fi băiat, atunci... Vasili. Acum, Lisl era foarte serioasă, aranjându-le pe restul fetelor în șir pentru apel și punând-o pe Lore drept între ea și Tillie, chiar în spatele lui Emmi, care purta acum banderola de conducătoare de bloc a lui Lore și se ruga ca gardienii să nu observe.

– Că s-a schimbat conducătoarea de bloc sau că nasc un copil chiar în clipa asta? mormăi Lore, respirând printre dinți, în timp ce urmăreau cum se apropie doi gardieni.

– Amândouă, răspunse Emmi, fără să-și miște buzele.

Îi salută aspru pe bărbați, după care le dădu raportul.

Cei doi nu observară. O muiere din lagăr era în ochii lor doar atât, o muiere din lagăr: interșanjabilă, irelevantă, ușor de înlocuit. O ascultară pe Emmi fără chef, bătând din picioare în timp ce zăpada cădea ușor în jur, și era limpede că tânjeau după căldura camerelor lor și niște sângerete ca lumea, însoțit de un pahar de șnaps. Nu după mult timp, femeile fură lăsate să plece.

– Poți să mergi? zise Tillie, cercetând chipul lui Lore cu multă îngrijorare.

Probabil că arăta ceva de speriat, cu trăsăturile schimonosite de durerea înfiorătoare, palidă ca moartea și aproape tânjind după ea.

– N-am de ales, nu? mârâi Lore drept răspuns, printre dinții încleștați.

– Ia, hai. Ține-te de brațul meu și strânge cât de tare trebuie când ai nevoie.

Lore se temu că avea să-i frângă lui Tillie brațul plăpând, dacă l-ar fi apucat cu toată forța la următoarea contracție, dar Tillie nu accepta un refuz.

– Nu te teme că o să-mi faci rău, Lore, scumpo. După toate lucrurile prin care am trecut, corect e să împărțim și durerea.

– Și în plus, ce bucurie o să vină după! interveni Lisl, oferindu-i și ea brațul lui Lore.

Lore se ținu de el, dar doar puțin timp. La jumătatea drumului, când se încovoie în timp ce o agonie pe care n-o mai trăise niciodată îi străbătu ca o undă corpul, Lore își duse mâna între coapse.

– Lore, ce e?

Tillie o frecă pe Lore pe spate, cu mâna tremurândă, în timp ce restul formației arunca priviri înspăimântate împrejur.

Regula universală a lagărului era că marșul nu se oprește niciodată. Dacă cineva cădea mort la pământ, cei vii îl luau pe sus fără să rupă formația și îl cărau înapoi la baracă. Dacă le-ar fi văzut careva că s-au oprit...

– Capul copilului, răspunse Lore, cu o voce care suna mai degrabă ca un mârâit, și se îndreptă cu un efort supraomenesc, folosindu-se de umărul lui Tillie ca de o cârjă.

– Poți...

– Mă țin. Haideți.

Pretutindeni în jurul lor, totul era imaculat, de un alb strălucitor, și pentru prima dată, Lore nu simți frigul cum îi pătrunde prin încălțările rupte. Acum își simțea tot corpul în flăcări, aproape ieșeau aburi din el în temperatura aceea înghețată, era scăldată în sudoare și o agonie pură. Lupta cu ea însăși, în pofida sentimentului că i se zdrobeau oasele, ținând în palmă creștetul copilului și chinuindu-se să nu împingă, când toți mușchii din corp îi strigau să facă exact asta; doar ca ei doi să supraviețuiască următoarelor ore; doar ca acel copil miraculos să aibă șansa să vadă lumea de dincolo de aceste ziduri nenorocite și să respire aerul libertății, în loc de duhoarea morții.

– Câteva minute și gata, Lorechen, iubita, îi gângureau fetele, prin țiuitul din urechi. Uite barăcile noastre. Vezi?

Chiar acolo, în față. Emmi o să facă focul...

Spuneau și altceva, fără îndoială ca să-i distragă atenția, dar Lore nu se putea gândi decât cum să pună un picior în fața celuilalt, ca să nu cadă, și să împingă copilul din ea, așa cum ar fi trebuit s-o facă încă din urmă cu o oră. Dacă se sufoca acolo, blocat în canalul de naștere, unde îl ținuse ca pe un prizonier? Dacă îl omora fără să vrea?

Lore scutură din cap și strânse din dinți cu atâta forță, încât aproape îi simți cum crapă. Nu. Nu trebuia să gândească așa. Copilul ei era exact ca ea și ca tatăl lui. Conceput printre cariere de granit și la fel de puternic. Un rebel și un supraviețuitor, aidoma lor. Cu sângele lor curgându-i prin vene, nu avea să moară atât de ușor, micul ei lupușor.

Ajunse în baracă, de îndată ce ușa se închise în urma lor, Tillie și Emmi o luară pe Lore pe brațe și o duseră, în timp ce ea gemea și urla acum din toți rărunchii, în camera ei, unde Lisl dădu fuga să aducă apă și un cearșaf rupt, pe care îl pregătiseră cu multă vreme în urmă, exact pentru această ocazie.

– Gata, gata, zâmbi Emmi când se așeză între picioarele lui Lore. Acum împinge cât vrei. Aproape i-a ieșit capul. Micuțul nostru o să vină pe lume în doi timpi și trei mișcări.

Nu fu prea departe cu estimarea. Încă o oră și, după ce împinse o ultimă dată, Lore fu copleșită de o ușurare și o bucurie extraordinară, când Emmi trase copilul din ea, mititel ca un pisoi și scâncind la fel de slab, dar totuși scâncind.

– Ia te uită cine e, țipă Emmi, întorcând copilul cu fața spre Lore, în timp ce Tillie pregătea un cuțit mic de bucătărie cu care să taie cordonul ombilical.

Printre lacrimile de bucurie și o iubire de care nu se crezuse vreodată în stare, Lore scoase un suspin și oftă copleșită de fericire.

– O fetiță...

– Întocmai! Și la fel de drăguță ca mama ei!

Bebelușul fu spălat și învelit în cârpe și se apucă să sugă lacom la sânul care nu avea prea mult lapte de oferit.

– Biata de ea, zise Lore, blestemându-se pentru propria-i neajutorare. Îi e atât de foame. Bine ai venit la Mauthausen, ce să zic.

Îi tremura buza de jos și o mușcă, suficient de tare cât să-i dea sângele.

– N-o să-i mai fie foame prea mult timp, făgădui Emmi, cu un glas de oțel. Micuței noastre, nu. Nu. Nu cât timp suntem noi aici.

Timpul fusese întotdeauna un lux la Mauthausen, dar nimic nu o pregăti pe Lore pentru cât de puțin avea să-i pară

când veni vorba de micuța Ani. Cu doar câteva ore în urmă, încă era la ea în burtă, cu doar câteva clipe în urmă, își odihnea căpșorul pe sânul ei, iar în secunda următoare, Wolf era deja acolo și o lua pe Ani cu cea mai mare tandrețe, lăsând în locul ei pe pieptul lui Lore un petic cald, care se răci mult prea repede.

Wolf se materializase din întuneric, îmbrăcat elegant, în paltonul scump al vreunui sărman care se înălțase prin hornul industrial de la Mauthausen, cu o căciulă care îi acoperea capul proaspăt ras.

– Avem o fetiță, reușise Lore să șoptească printre lacrimi de fericire și agonie amestecate laolaltă.

Wolf sărutase dârele umede lăsate de lacrimi pe fața cenușie a lui Lore și le șterse și pe ale lui cu un gest oarecum jenat.

– I-am pus numele Ani, spusese Lore, agățându-se de cârpele în care era înfășată micuța, în pofida rațiunii.

„N-o lua de lângă mine", implorau ochii ei. „Nu încă; e mult prea devreme..."

– E frumoasă, Lore. Și e cel mai frumos și mai potrivit nume.

Ani aproape dispăruse cu totul între pliurile paltonului lui Wolf.

–Am s-o păzesc cu prețul vieții mele. Îți jur, Lore.

Făcuse un pas înapoi, după aceea altul.

În pragul ușii, Emmi se foia deja de pe un picior pe altul. Timpul era absolut crucial. Trebuia să plece chiar acum, dar apoi, deodată, el nu se simți în stare. Se întoarse pe călcâie, se lăsă în genunchi în fața patului lui Lore și o sărută cu atâta forță, încât și răsuflarea o părăsi împreună cu el, când Wolf se smulse în cele din urmă de lângă ea, privind-o cu atâta hotărâre pe Lore, astfel încât să-și întipărească pentru totdeauna în minte toate trăsăturile ei; de asta, Lore era convinsă.

– Pe curând, iubirea mea, șopti Wolf și ieși în fugă, înainte să apuce să se răzgândească și să rămână alături de ea până la moarte.

Dincolo de geamuri, stelele păreau dintr-odată stinse. În față se întindea o noapte foarte lungă și pustie. Lore închise ochii în întuneric.

27

Viena, 1946

Judecătorul Brodbeck avu nevoie de câteva minute ca să proceseze ororile prin care trecuse femeia care stătea în fața lui. Așa nu puteai să aduci pe lume un copil, și totuși ea

reușise, prin agonie și durere, ce-i drept, dar reușise, fiind mult prea încăpățânată ca să renunțe... Mult prea rezistentă pentru ca naziștii să-i frângă spiritul.

– I-ați dat copilei numele prietenei dumneavoastră din lagăr? Ați numit-o după Anika? întrebă el, vorbind pe un ton profund reverențios, fără să-și dea seama măcar.

Lore se întoarse de la fereastra pe care se uitase și îi adresă un zâmbet plin de o tandrețe nesfârșită.

– Am numit-o după toate. Anika Emilia Mathilde Liselotte Falk.

Era prima dată când rostea numele de familie al iubitului ei, de parcă în tot acest timp l-ar fi ferit de urechile soțului ei, ca să nu-i mânjească amintirea cu faptul că Herr Stroman l-ar fi știut sau, cu atât mai rău, l-ar fi pronunțat cu voce tare.

– Wolfgang Falk și Anika Emilia Mathilde Liselotte Falk, repetă judecătorul Brodbeck, notând numele și întorcând pagina spre Hannelore, ca să se asigure că le-a scris corect. Știți de unde era de origine?

– Din Dresda, dar asta n-o să vă ajute cine știe ce, nu-i așa?

Zâmbi absent și se întoarse din nou la fereastră. Brodbeck își mușcă buza o vreme. Dresda zăcea în ruine după atacul notoriu cu bombe incendiare din urmă cu doar un an, așa că ea avea, cu siguranță, dreptate. Toate registrele trebuie să fi fost distruse; majoritatea rudelor sau prietenilor lui zăceau, probabil, îngropați sub rămășițele orașului, într-un morman de cenușă și moloz.

Dar Brodbeck nu era genul care să se dea bătut atât de ușor. Nu după lucrurile prin care trecuse femeia aceasta. Îi datora tot efortul și mai mult decât atât; altfel, nu ar fi fost în stare să se mai privească în oglindă pentru tot restul vieții.

– Spuneți-mi atunci unde au fugit el și amicii lui sovietici. A fugit chiar în noaptea aceea, nu-i așa?

Hannelore încuviință din cap, fără să-și dezlipească privirea de la după-amiaza însorită de dincolo de sticlă.

– Era atât de frig în noaptea aceea... Avea buzele înghețate când m-a sărutat, de salut și de rămas-bun deopotrivă. Încă un zâmbet slab, încărcat de amintiri, după care se întoarse să se uite la Brodbeck. Am avut parte doar de câteva momente împreună. Emmi i-a dat niște haine de civil pe care le adusese pe furiș de la spălătorie, mai devreme în ziua aceea. Mi-a luat-o pe Ani din brațe și a jurat pe viața lui că fetița o să trăiască. A fost ultima dată când l-am văzut. Au evadat la scurt timp după aceea, folosind stingătoarele de incendiu ca să-l doboare pe gardianul din turnul de observație, exact așa cum plănuiseră. Au dezactivat gardul electric cu niște cârpe ude, așa cum au făcut și prima dată când a venit Wolf să mă vadă... Dar unii dintre ei nici măcar n-au ajuns dincolo de

gard. Erau mult prea înfometați. Dacă le-ați fi văzut trupurile... Înghiți în sec și clătină din cap ca să-și revină. În dimineața următoare, i-au adus în lagărul principal pe cei care muriseră peste noapte și pe cei care nici măcar n-au putut să încerce să fugă, pentru că nu aveau destulă forță. I-au aliniat în Appellplatz și ne-au pus pe toți să trecem în marș pe lângă ei, ca să vedem ce se întâmplă cu oricine se trezește cu idei în cap. La vederea lor... oh, îi mai văd și acum noaptea. Dacă aveți impresia că la Mauthausen eram înfometați ca vai de noi, trebuia să-i fi văzut pe sovieticii din baraca morții. Adevărate schelete ambulante, asta erau. Le vedeai toate oasele, toate nodurile încheieturilor... gurile căscate, de parcă ar fi fost cu toții încremeniți în urlete mute.

Tăcu la rândul ei, un moment de reculegere, în cinstea celor căzuți.

– Ce a urmat probabil cunoașteți. Celebra „vânătoare de iepuri de la Mühlviertel".

28

Februarie 1945

Cu cârpe din haine îndesate între picioare ca să oprească sângerarea, Lore stătea în Appellplatz, în timp ce Kommandant Ziereis se plimba la pas prin fața unui șir ordonat de cadavre, cu cizmele lui înalte, lustruite oglindă. În mâinile înmănușate, biciul inevitabil. În ochii lui, sub cozorocul chipiului de uniformă, crimă cu sânge-rece.

– Prima tentativă de evadare din istoria lagărului Mauthausen, zise el, aproape surprins; dacă din cauza faptului că nu se mai întâmplase niciodată sau că se întâmplase măcar, Lore nu putea decât să ghicească. Firește, vor fi prinși în scurt timp. Toată lumea din zonă a fost anunțată deja, începând cu diviziile Wehrmachtului și terminând cu poliția obișnuită și Volkssturm. Până și Hitlerjugend au o zi liberă de la școală, ca să ne ajute să-i găsim. Iepurașii noștri sovietici. Oricine dă peste ei a primit ordine explicite să-i omoare în bătaie pe jegoși.

Zâmbi ca un șarpe și întoarse biciul în palmă.

Lui Lore, aproape că-i stătu inima-n piept.

– Între timp, continuă Ziereis, pe tonul său de o înfricoșătoare nonșalanță, dacă cineva știe ceva despre creierul din spatele acestui mic complot sovietic, sunteți invitați să vă exprimați. Veți primi o rație rezervată în mod normal doar membrilor SS și, dacă registrul vostru de lagăr arată destul de bine și sunt convins că ați fost reabilitați, am să semnez personal actele voastre de eliberare.

Un ordin tentant, mai ales când sfârșitul era atât de aproape. Doar că nimeni nu ieși din rând. Lagărul îi învățase prea bine să nu aibă încredere în nimeni care poartă paltonul gri al SS-ului. Nu le promiseseră sanatoriul și eliberarea ulterioară, în același fel mieros?

Ziereis ridică din umeri și pocni iar din bici.

– Prea bine. Puțin îmi pasă. Numai băgați la capetele alea viclene că oricine e descoperit că a avut vreo legătură cu ajutorul dat evadaților o să aibă aceeași soartă ca ei.

Kommandant Ziereis se întorsese deja pe călcâie, când unul dintre cadavrele sovietice se ridică în coate, tulburându-i profund atât pe ofițerii SS, cât și pe deținuți, până să-și dea seama că probabil fusese doar leșinat, și nu mort, când SS-ul îl aruncase în Appellplatz, împreună cu tovarășii lui. Într-o germană stricată, cu o voce surprinzător de puternică pentru un om atât de fatal emaciat, rosti ultimul său blestem către Ziereis:

– O să te spânzurăm chiar de porțile astea, Kommandant Ziereis. Fii atent la mine, o să te spânzurăm ca pe un câine ce ești...

Un glonț tras de SS în frunte îi curmă profeția înfiorătoare, însă nu înainte ca o umbră de spaimă să treacă peste ochii lui Herr Kommandant; Lore o surprinse chiar înainte ca în locul ei să se instaleze iarăși indiferența lui glacială obișnuită.

Acum, în aer plutea încă ceva. Înainte să moară, prizonierul sovietic sădise o imagine în mintea celorlalți deținuți, mult prea delicioasă ca să nu fie savurată, mult prea tentantă ca să fie dată la o parte. Se uitau lung după Ziereis și subalternii lui, care plecau în grabă, urmărindu-i cu un suflu nou care se aprindea încet în ochii lor flămânzi și, preț de o clipă scurtă, până și Lore simți o scânteie de triumf în piept, în locul fricii.

„O să vă spânzurăm, Herr Kommandant. Chiar de porțile astea."

Pentru Lore, zilele următoare căpătară textura unei realități de coșmar. În fiecare dimineață, în timpul marșului spre muncă, scruta cadavrele proaspete, târâte în lagăr de poliție, precum și de membrii Hitlerjugend și Volkssturm. În fiecare seară, se ruga să nu-i descopere pe Wolf și pe micuța Ani printre cei bătuți și mutilați.

În a patra zi a „vânătorii de iepuri", doi bărbați din Volkssturm, trecuți bine de șaizeci de ani, aduseră cu ei doi prizonieri. Spre marea iritare a lui Kommandant Ziereis, deținuții sovietici erau încă teferi și nevătămați.

– S-a dat ordin să-i omorâți în bătaie pe jegoși, zise el, cu ochii mijiți.

Cu toate acestea, membrii Armatei Poporului nu păreau impresionați.

– I-am adus înapoi doar ca să nu mai fure de la ai noștri, care sunt înfometați și ei, răspunse unul dintre bărbați, mutând pe umăr o pușcă veche, de pe vremea lui Bismarck. Altfel, i-am fi lăsat în pace.

Ziereis se apropie de bărbat.

– Ar trebui să-ți fac raport pentru insolență și nesupunere.

Mica trupă a lui Lore încetini pasul, în timp ce trecea pe lângă delegație. Spre marea uimire a lui Lore, civilul, în paltonul său maro ponosit, cu o banderolă în jurul bicepsului, era la fel de netulburat ca înainte.

– Faceți ce trebuie să faceți, Herr Kommandant. Vreți să mă raportați pentru nesupunere? Cum doriți. E dreptul dumneavoastră și am să suport consecințele. Dar eu nu omor în bătaie oameni nevinovați. Dacă vreți s-o faceți cu mâinile dumneavoastră, n-aveți decât, dar pe noi nu ne amestecați.

– Nu credeam că muntenii noștri austrieci sunt atât de molâi că nu vor să-și mânjească mâinile de sânge când situația o impune.

De data asta, bărbatul din Volkssturm se îndreptă de spate și de umeri, părând, cumva, mai înalt decât Ziereis. Sau, poate, privirea din ochii săi limpezi și sinceri îi dădea un aer de autoritate onorabilă, care n-ar fi putut fi cumpărată cu toți banii din lume sau îmbrăcată în vreo uniformă elegantă.

– Molâi? repetă el încet. Eu am înfruntat cei patru ani ai Marelui Război, pe când dumneata încă erai în fașă, tinere. Am dormit în tranșee, m-am târât prin noroi și printre mațele camarazilor mei sfâșiați. După fiecare ofensivă, le-am adunat mădularele de pe câmpul de luptă. Le-am închis ochii însângerați, pe fețele aproape topite de explozii. M-am ospătat cu carnea cailor căzuți și cu șobolani când nu mai aveam ce mânca, exact ca tovarășul meu de aici. Te crezi așa de curajos și de puternic fiindcă poți să omori în bătaie două schelete ambulante? Te invit să fii curajos și puternic. Cât despre noi, suntem soldați, nu ucigași.

Acestea fiind spuse, se răsuci iute pe călcâie și îl lăsă pe Ziereis cu prizonierii săi.

– Vechi ambiții imperiale, mormăi Bachmayer, aruncându-i o privire piezișă superiorului său. Ăștia mereu trăncănesc cel mai mult.

Ziereis îi aruncă o privire urâtă, își desfăcu pistolul de la brâu și aproape îl vârî în mâinile lui Bachmayer, ordonându-i:

– Împușcă-i pe amândoi.

Lore îl privi pe Ziereis cum urcă în mașină și pleacă.

De îndată ce farurile mașinii Kommandantului ieșiră pe porți, Bachmayer trecu pistolul în mâna unuia dintre subalternii săi.

– L-ai auzit pe Kommandant. Împușcă-i.

Lângă Lore, Emmi pufni ușor, de scârbă.

– Nici măcar nu-s în stare să-și facă treaba singuri, „bravii" noștri lideri SS.

– E mai rău pe măsură ce urcă în ierarhie, comentă Lore, ferindu-și privirea de execuția ce urma să aibă loc. La biroul din Viena, circula un zvon cum că Reichsführer Himmler ar fi leșinat singura dată când a fost martor la o execuție prin împușcare.

– Dacă toți ăștia, mahării Partidului, ar fi obligați să ucidă cu mâna lor în loc să semneze niște acte pentru asta, zise Tillie, sunt profund convinsă că toate victimele naziștilor ar fi încă în viață, până la una.

Încă niște zile, încă niște trupuri frânte aduse în lagăr și lăsate să putrezească în Appellplatz, dar nici urmă de Wolf și Ani. Lore era îngrozită, însă, în același timp, tânjea să treacă pe lângă acele șiruri macabre doar ca să se asigure că făpturile dragi ei nu se numărau printre morți. Noaptea, plângea și îngenunchea în fața patului și îi mulțumea lui Dumnezeu că au mai fost cruțați o zi, că li s-a mai prelungit speranța, și se ruga pentru sufletele celor uciși cu sânge-rece.

– Au văzut libertatea, zise Emmi, gânditoare, în timpul încă unui marș pe lângă cel mai trist cimitir din lume. Măcar au murit cu gustul ei pe buze.

– Și asta e mai bine? o întrebă Lore.

Emmi nu răspunse.

Până la sfârșitul lunii, aproape toți cei cinci sute de deținuți fuseseră capturați din nou. Unii ajunseseră mai departe decât alții, Lore vedea asta după hainele civile furate și chipurile care începuseră să li se împlinească, nemaifiind chiar la fel de scheletice ca înainte. Cât despre Wolf, încă nu erau vești despre el. Nici măcar un zvon în scurtele discuții dintre ofițerii SS pe care Lore le asculta ținându-și respirația.

La începutul lui martie, nu mai suportă situația. Cu capul plecat, cât mai respectuos cu putință, se apropie de Rottenführer Reinle, care în ziua aceea era de serviciu la supravegherea sectorului de spălătorie, și așteptă să o vadă, în timp ce se foia de pe un picior pe altul.

– Tu ești, Grăsuțo? Observă în cele din urmă cum Lore se agita neliniștită și expiră leneș un nor gri de fum de țigară. Vrei ceva? zise, arătând spre chiștoc.

Lore scutură din cap, cu un zâmbet timid.

– Vă mulțumesc, Herr Rottenführer. N-aș vrea să deranjez. Ați fost destul de amabil cu mine.

El flutură generos din mână, stinse țigara neterminată pe peretele cu faianță și i-o dădu lui Lore, după care își mai aprinse una.

– Herr Rottenführer, dumneavoastră știți totul.

El o privi curios, dar nu contestă o afirmație atât de flatantă.

– Ce s-a întâmplat cu liderul german de bloc de la Mühlviertel? îl iscodi Lore, cu blândețe. L-au prins deja?

– Liderul german de bloc, repetă Reinle, gânditor. Liderul german de bloc o fi deja în Germania, răspunse în cele din urmă, cu un hohot de râs, și privi în direcția nordului, spre Alpi.

Dintr-odată, lui Lore îi trecu prin minte că lui Reinle i-ar fi plăcut să facă schimb de locuri cu liderul de bloc evadat.

– Credeți că e ușor să ajungi acum în Germania? continuă Lore.

Întindea coarda, cu siguranță, dar trebuia să știe cu orice preț.

Reinle o privi deodată bănuitor.

– De ce întrebi? Doar nu te gândești să fugi și tu, eh?

Lore zâmbi, mimând stânjeneala, și clătină din cap.

– Sigur că nu, Herr Rottenführer. Doar eram curioasă.

– Curioșii mor repede, zise el, binevoitor din nou. Întoarce-te la lucru. Și să nu-ți vină idei, Grăsuțo. O privi cu atenție. Deși ar trebui să-ți găsesc alt nume. Nu mai ești grasă.

– Nu, Herr Rottenführer.

– Nu mai sunt deținuți cu care să ți-o tragi pentru pâine, ha? o tachină el și izbucni în chicoteli, care se transformară curând în tuse.

– Nu mai e pâine, îl corectă Lore, cu același zâmbet autoironic.

Se întorsese să plece, când auzi glasul lui Reinle în urma ei, neobișnuit de melancolic de data asta.

– O să vină să vă elibereze curând, roșcato. Te deranjează că îți zic așa?

– Sunt aici pentru trădare, dar nu sunt comunistă, începu Lore să explice, dar surprinse alt zâmbet neobișnuit de trist din partea singurului gardian SS care vorbise cu ea în toți anii de bătăi și umilințe.

Bunăvoința lui era oportunistă, desigur, dar măcar era altceva decât suita obișnuită de insulte și lovituri de bici.

– Nu mă refeream la convingerea ta, zise el. Ci la părul tău. E roșcat.

– Oh!

Lore își trecu sfioasă mâna peste batic, încercând să-și aducă aminte când se văzuse ultima dată în oglindă. Într-adevăr, părul ei era roșcat. Aproape că uitase... Și apoi celelalte cuvinte rostite de Reinle îi ajunseră, în sfârșit, în

minte, mult prea preocupată de Wolf și de Ani, ca să se gândească măcar la orice altceva.

– Cine o să vină, Herr Rottenführer?

– Americanii, cine altcineva?

– Atât de aproape sunt?

– Mai aproape decât mi-aș dori.

Zicând acestea, se întoarse din nou spre Alpi și trase din țigară, cu mai multă poftă ca oricând.

– Când o să vină, o să am grijă să le spun cât de amabil ați fost cu noi, Herr Rottenführer.

– Așa să faci, roșcato. Așa să faci.

După aceea nu mai spuse nimic, și Lore se întoarse la lucru, ascultând exploziile, mai aproape ca oricând, și întrebându-se dacă de data asta veneau din cariere sau de la Aliații care se apropiau.

29

Viena, 1946

– Nu era prea departe cu calculele lui, zise Hannelore Stroman, pigulind gânditoare marginea sculptată a mesei. Americanii au intrat pe porțile lagărului la începutul lui mai. Pe toată durata lui martie și aprilie, Ziereis le-a ordonat deținuților să fortifice granițele dinspre est, fiindcă se temea că sovieticii vor ajunge primii. Dar nu din pricina sovieticilor trebuia să-și facă griji, punctă ea, cu o notă vag amenințătoare în glas. Divizia a 11-a Blindată a Armatei Statelor Unite a intrat în Mauthausen pe 3 mai, dacă nu greșesc. În momentul acela, SS-ul abandonase deja lagărul, continuă ea, după o pauză. Ne-au lăsat de capul nostru. A fost atât de ciudat, să ne trezim într-o dimineață și să găsim deținuții... umblând aiurea, căutând de mâncare. Știam că americanii sunt aproape când am văzut turnurile de observație goale. Știți, deținuții spanioli au făcut o pancartă de întâmpinare pentru eliberatorii noștri, spuse ea și îi zâmbi lui Brodbeck, un zâmbet emanând o căldură extraordinară. Spaniolii antifasciști salutau forțele de eliberare. Ce mai rămăsese din antifasciștii spanioli până atunci, vreau să spun.

Încă o dată, zâmbetul ei fu stins de amintirile trecutului.

– Ziereis a fugit, așa-i? întrebă delicat Brodbeck, simțindu-se vinovat că dădea buzna în lumea ei personală și că o zorea să vorbească, în loc să-i dea voie să-și spună pe îndelete povestea.

– A încercat, zise Hannelore, ridicând cu indiferență din umeri. Dar n-a ajuns prea departe. Americanii l-au împușcat în burtă și, în loc să-l ducă la spital, într-una dintre

localitățile din jur, l-au adus înapoi la Mauthausen. În zâmbetul ei era acum o ură sângeroasă. L-au îngrijit acolo, l-au peticit și au promis că îl vor lua cu ei după ce le răspunde la toate întrebările. Știți, în legătură cu superiorii săi, cine a dat ordinele de exterminare, cine era responsabil de transporturi și așa mai departe. Le-a spus tot, bietul prostănac. Lore își dezveli toți dinții într-un rânjet sălbatic. Și tot l-au lăsat singur cu deținuții.

Brodbeck voia, deși în același timp nu voia, să întrebe ce s-a întâmplat.

– L-am spânzurat de porți, exact așa cum am jurat s-o facem, și nu de gât, nu era destul de bun pentru așa ceva, ci invers, ca pe un porc ce era. Deținuții sovietici care mai rămăseseră în lagărul nostru i-au vopsit svastici pe fundul gol. Lisl însăși i-a desenat și fulgerele SS pe coaste. Nu fiți așa scârbit, domnule judecător. Ați auzit povestea mea. Știți foarte bine ce a făcut, dar n-ați trăit lucrurile acelea. Eu nu regret. Și nici nu mă simt vinovată. Pentru un porc, o moarte de porc.

Brodbeck nu protestă. Nu avea nici un drept; măcar atâta lucru înțelegea și el.

– Au rămas documente în Mauthausen? întrebă el, în schimb. Liste cu numele deținuților?

– SS-ul le-a distrus pe cele mai multe. În cele rămase nu figura nicăieri numele lui Wolf.

Deci urmărise deja pista aceea, isteață fată.

Brodbeck bătu cu pixul în carnet.

– Pot să vă întreb... de ce v-ați întors la soțul dumneavoastră după eliberare, Frau Stroman?

Hannelore îl privi de parcă întrebarea ar fi surprins-o.

– Ca să mă găsească Wolf mai ușor, la vechea mea adresă, firește.

– Dar nu v-a găsit.

Hannelore coborî privirea, dar Brodbeck tot îi văzu expresia familiară de încăpățânare, când vorbi din nou.

– Dacă nu m-a găsit, asta înseamnă doar că ceva l-a împiedicat s-o facă. N-a fost capturat. E în viață. Undeva... Iar eu o să-l găsesc, pe el și pe Ani.

Când se uită din nou la el, era atâta hotărâre în privirea ei de oțel, încât Brodbeck înțelese că femeia aceasta nu avea de gând să se dea în lături de la nimic, avea să dinamiteze munții în drumul ei, să traverseze oceane dacă era nevoie, doar ca să-și țină din nou în brațe copilul și iubitul.

Iar el avea s-o ajute, cu toate resursele pe care le avea la dispoziție.

EPILOG

Sankt Georgen, Austria, septembrie 1946

Stabiliseră o întâlnire lângă porțile de la Mauthausen – singurul loc potrivit, unde începuse totul. Soarele era cald încă, dar aerul purta deja răcoarea toamnei, aducând cu sine un iz vag de pământ și pietriș ud. În depărtare, uruiau mașini și zăngăneau metale, în timp ce sovieticii demontau ce mai rămăsese din fostele lagăre, cu titlu de reparații de război.

Porțile lagărului stăteau larg deschise. Înăuntru, lagărul era cufundat într-o nemișcare de moarte.

– De ce m-ați adus aici, Herr Brodbeck?

Hannelore Stroman căută în poșetă după țigări, vizibil tulburată.

– Pentru un interviu.

– Da, asta mi-ați spus deja, replică ea, luptându-se cu o cutie de chibrituri. Un jurnalist de la Nürnberg. Nu înțeleg ce mai vrea acum de la mine. Procesele s-au încheiat. La naiba cu aerul ăsta de munte!

Adăugă un blestem când încă un chibrit refuză să se aprindă.

Brodbeck îl luă cu delicatețe din mâinile care îi tremurau și îi aprinse o țigară.

Spre deosebire de ea, cu nervii întinși și instinctele în alertă, gata de o bătălie nevăzută – nu puteai s-o învinovățești câtuși de puțin, locul acesta o adusese în starea asta –, Brodbeck fremăta de emoția anticipării, într-atât încât abia putea sta locului. Se uita la ceas din minut în minut și murmura ceva despre trenul care trebuie că sosise deja.

– De acolo o să ia o trăsură cu cal. Aici încă nu există taxiuri, zise Brodbeck, cu privirea ațintită asupra orizontului.

– Nici pe vremea aceea nu erau. Doar mașini ale ofițerilor SS și o cameră de gazare portabilă, mormăi Hannelore, cu expresia unui animal încolțit, gata s-o rupă la fugă. Nu vreau să vorbesc despre asta cu el. Nu vreau să mai vorbesc despre asta niciodată cu nimeni. Am venit aici numai fiindcă mi-ați spus că e posibil să știe ceva despre Wolf și fiica noastră.

Brodbeck încuviință din cap, dar nu spuse nimic altceva, în ciuda privirilor rugătoare pe care Lore i le arunca de sub buclele înflăcărate, ciufulite în jurul feței de rafalele de vânt montan. Avea să-l ierte curând pentru chinul acesta. Curând, avea să înțeleagă totul.

– Ah! exclamă Brodbeck, când o siluetă bărbătească apăru, singură, în depărtare. Cred că acesta e omul nostru.

Vine pe jos, însă... Mă întreb de ce.

Un pardesiu închis la culoare, o pălărie de fetru, o geantă de reporter pe umăr – atât distingea Brodbeck de la o asemenea depărtare. Doar că, lângă el, Hannelore se îndreptă încet, cu țigara aprinsă, uitată, la doi centimetri de gura deschisă. Jurnalistul, la rândul său, încetini și el pasul; apoi se opri de-a binelea, încremenit, pentru o clipă, ca de o emoție puternică.

Preț de câteva momente, cei doi rămaseră cu privirile ațintite unul asupra celuilalt, până când Brodbeck văzu cum buzele lui Hannelore formează numele pe care nu îndrăznea totuși să-l rostească cu voce tare, să creadă că poate fi adevărat.

Dar apoi Brodbeck îl auzi în cele din urmă.

– Wolf! șopti ea, apoi, mai tare: Wolf. Wolf! țipă ea, și acum amândoi alergau unul spre celălalt, iar Brodbeck fu dintr-odată convins că până și pământul însuși avea să sufere o mișcare seismică de îndată ce acești doi oameni, care purtau în ei universuri întregi, aveau să se ciocnească.

Zâmbi părintește când îi privi cum se aruncă unul în brațele celuilalt. Îl cunoscuse deja pe Wolfgang Falk. Trebuise să-l aprobe pe tip înainte să-i dea voie să ajungă în brațele femeii care îi devenise ca o a doua fiică pe parcursul ultimelor luni.

O cunoscuse chiar și pe fetița lor, numai bucle arămii și zâmbete neîncetate, cu dințișorii ei abia apăruți. Cu tonul său sincer, Falk anunțase că Mauthausen ieșea din discuție pentru Ani. Ani avea să rămână la hotel în Viena, cu bona, și gata. Brodbeck încuviințase din cap. Nu ar fi îndrăznit să sugereze altceva; nu după ce Falk își riscase viața ca s-o scoată pe fetiță din locul acela blestemat.

Brodbeck auzise povestea evadării lui Falk – în cuvintele lui – și se minunase de abilitățile actoricești ale omului. La urma urmei, trebuia să fii un actor grozav ca să te dai mai întâi drept refugiat austriac care și-a pierdut soția în bombardamentele Aliaților, apoi drept unul german, dar cu aceeași poveste convingătoare. Bine îmbrăcat, elocvent, clar educat, nu fusese refuzat niciodată la nici o ușă la care a bătut, cerând un loc unde să-și odihnească puțin capul obosit și niște lapte pentru fetița nou-născută.

Brodbeck nu se putuse abține să nu zâmbească și să clatine din cap în timp ce Falk îi descria acele conversații. „Soția lui era încă în spital când diavolii aceia fără suflet l-au bombardat. El era în grădină, fetița în cărucior, e singurul motiv pentru care a supraviețuit.“ Cu ochii în pământ, învăluiți de durere, cu maxilarul strâns încordat ca să-și înăbușe suspinele tăcute, bărbătești – nu exista persoană în Austria sau Germania care să nu împărtășească durerea unui soț îndoliat. Nici măcar la granița germană nu-l întrebaseră

prea multe. Văzură copilul înfășat în pături, văzură lacrimile din ochii tatălui și închiseră ochii că nu are acte. Aliații înarmați cu puști îi îngrijorau mult mai mult, sigur nu bărbații nevinovați, cu sugari care le plângeau în brațe.

– V-a căutat, să știți, zisese Brodbeck, în timp ce împărțeau un coniac în holul hotelului. În tot acest timp.

Falk dăduse din cap aprobator. Așa bănuise, dar nu reușise nici în ruptul capului să iasă din capcana în care se afla.

– După ce s-a semnat tratatul de pace, am rămas blocat în zona de ocupație americană. Din fostul meu birou din Dresda se alesese praful. Foștii mei colegi erau îngropați sub dărâmături, la fel și familia mea, vecinii... Nu mai era nici un suflet care să-mi confirme identitatea; nici măcar ca să mă treacă pe vreo listă a Crucii Roșii. Era exclus să mă pot întoarce în Austria. Mauthausen era deja zonă sovietică. Împușcau pe oricine încerca să treacă granița fără autorizația corespunzătoare, crezându-i spioni. Așa că am riscat și m-am dus la Nürnberg, unde procesele abia începeau. Spre marele meu noroc, unul din jurnaliștii de la Berlin m-a recunoscut și a garantat pentru mine, așa că am putut să fac rost măcar de acte provizorii. Americanii au fost buni cu mine. Mi-au promis că îmi vor face rost de acte în regulă și chiar și de o viză de ieșire din țară dacă aveam să rămân pe tot parcursul proceselor. Aveau o mulțime de jurnaliști proprii, vedeți dumneavoastră, dar nu aveau destui nemți. Și știți cum sunt americanii, imparțialitatea e fundamentală. Nemții trebuiau să audă despre crimele foștilor lor conducători de la jurnaliștii lor ca să-i creadă.

Dăduse pe gât dintr-o înghițitură ce mai rămăsese din coniac.

– Restul îl știți deja. Cam atunci m-ați găsit dumneavoastră. M-ați găsit și mi-ați cerut acel interviu cu care nu voiam să am nimic de-a face până când nu ați rostit numele ei.

– În apărarea ei, nici ea n-a vrut să aibă nimic de-a face cu acel interviu, chicotise Brodbeck.

Acum, în timp ce îi privea cum se îmbrățișează prin ceața lacrimilor neașteptate, înțelese sentimentele lui Hannelore. Nimeni nu-și dorea să retrăiască asemenea orori, cu atât mai puțin să vorbească despre ele iar și iar. Dar stând acolo, privindu-i cum se strâng în brațe cu o forță care învingea însăși moartea, Brodbeck speră în sinea lui că, într-o bună zi, Falk avea să scrie despre asta. Căci ce poveste avea să fie aceea!

Călătoriră toți trei împreună până la Viena. Lore și Wolf discutară fără oprire în tren, flămânzi unul după cuvintele celuilalt, în timp ce fiecare își depăna poveștile și părți lipsă din viețile lor se înălțau din cenușă și prindeau treptat

formă. Reținut, Brodbeck stătea pe scaunul din colț, de lângă fereastră, prefăcându-se extrem de interesat de molozul de afară, ca să nu-i jeneze pe cei doi cu prezența sa. Din când în când, de parcă abia atunci și-ar fi amintit de existența lui, își cereau, ca doi oameni bine-crescuți ce erau, mii de scuze și îi adresau o întrebare sau două din politețe, deși el vedea foarte bine că nu-și doreau decât să se întoarcă în mica lor lume proprie. În cele din urmă, Brodbeck se prefăcu ațipit, scutindu-i astfel de datoria de a-l include în conversație.

La Viena, Lore coborî din tren, deja albă ca o stafie.

– N-o să-și aducă aminte de mine, tot repeta cu buze tremurânde, în timp ce fuma țigară de la țigară, până când vocea i se înăspri și ochii începură să-i lăcrimeze. Nici măcar nu mă cunoaște.

La fel ca fumul, vocea îi era plină de amărăciune. Amărăciune împotriva naziștilor, care îi răpiseră dreptul prețios al fiecărei mame de a-și alăpta propriul copil, de a-i vedea primul zâmbet, de a-i auzi primul cuvânt.

Primul cuvânt al lui Ani fusese „tata". Nici o surpriză. Tata era tot ce știa Ani; tot ce avea.

– E încă atât de micuță. O să se obișnuiască cu tine cât ai zice pește și apoi o să aibă toată viața la dispoziție să te cunoască.

Cu o delicatețe absolută, Wolf îi luă mâna lui Lore și i-o strânse în palmă, în timp ce urcau scara hotelului.

Brodbeck își ascunse un zâmbet la vederea gestului atât de necesar, de liniștire. Acela era Falk în câteva cuvinte, exact așa cum îl descrisese Lore cu atâtea luni în urmă în sala de judecată: supraviețuitorul, salvatorul, omul care știa mereu ce să spună și care plătise prețul suprem pentru asta.

În fața ușii apartamentului, Lore scoase încă o țigară, dar apoi, cu un gest brusc, vârî pachetul la loc în poșetă.

– Am emoții.

– Nu-i cazul, zise Wolf și bătu la ușă.

– Tata!

O voce de copil și pașii ușori, inconfundabili, urmați de unii grăbiți, de adult.

Lore împietri cu totul când cheia se răsuci în broască. Încă stătea acolo, paralizată de o emoție puternică, în timp ce Ani se avântă către tatăl ei și se izbi de picioarele lui, numai bucle arămii și zâmbete largi și un chip cu gropițe în obraji, ascuns în pliurile paltonului său.

– Ia uite-o! Numai zâmbet la rândul său, Wolf o luă pe fiica lui în brațe și o ridică în aer. Măi, dar ai mai crescut cât am fost plecat! Cred că o să-mi scapi din mână!

– Herr Falk, fetița tocmai a mâncat și ar trebui să doarmă...

Camerista hotelului, angajată pe post de bonă, spunea altceva, dar Falk era mult prea preocupat să pretindă că o

scapă din mâini pe Ani și s-o ridice apoi din nou în aer, ca să acorde cea mai mică atenție protestelor femeii.

Râsetele de încântare ale lui Ani la amenințările jucăușe ale tatălui ei umplură coridorul hotelului care auzise mai cu seamă urlete și împușcături, într-un trecut nu atât de îndepărtat. Brodbeck se gândi că e o schimbare binevenită.

– Ani, zise Wolf, întorcând-o pe fetiță spre mama ei. Ți-am adus să cunoști pe cineva foarte special. Știi cine e doamna?

Cu un deget pe buzele trandafirii, zâmbitoare, Ani o privi pe Lore cu interes, dar în cele din urmă scutură din cap.

– E mama ta.

Cu ochii sticloși de lacrimile care nu îndrăzneau să se verse, Lore se uita la fetiță fără să se miște, aproape și fără să respire.

– Mai ții minte când ți-am zis că o să mergem s-o căutăm? Ei bine, ce să vezi... mămica ta întreprinzătoare și domnul acesta amabil, Herr Brodbeck, ne-au găsit primii.

Ani ascultă, cu ochii încă fixați asupra acestei femei necunoscute, cu părul de culoarea focului. Încet, începu să întindă mâna după una dintre șuvițele ei.

Fără să piardă vremea, Wolf urmă curiozitatea naturală a copilei și o depuse pe Ani în brațele lui Lore.

Ținând-o pe fetiță ca pe un dar infinit de prețios, Lore își mută privirea înnebunită de la Wolf la Brodbeck și înapoi, încă mult prea uluită ca să vorbească, mult prea înfricoșată ca să creadă că e aievea, și nu un vis pe care îl avusese, probabil, de o mie de ori.

Între timp, Ani termină de inspectat părul lui Lore și se răsuci în brațele ei, ca să se așeze cu fața la tatăl ei.

– Mama? repetă ea, arătând spre Lore.

– Mama, repetă Wolf, încuviințând din cap.

Spre uimirea lui Brodbeck, la fel făcu și fetița.

Într-o clipită, Ani răsturnă săculețul plin cu jucării, pe care camerista hotelului probabil că le strânsese cu conștiinciozitate. Într-o clipită, îi arăta lui Lore colecția ei de jucării de pluș decolorate, cu membre pârjolite, și soldăței de lemn care uneori nici nu mai aveau membre, jucării pe care, Brodbeck era profund convins, Falk le salvase din ruinele din Nürnberg.

Îi privi pe cei trei cum se așază pe covor, în mijlocul camerei, așteptă puțin, dar apoi începu să se retragă încet, chemând-o pe cameristă după el. În tăcere, închise ușa și o plăti pe femeie.

– Poftiți. Nu mai au nevoie de dumneavoastră.

Nici de el nu mai aveau nevoie. Misiunea lui fusese îndeplinită, cazul era închis. „Poate cel mai important caz din toată cariera mea“, gândi Brodbeck, în timp ce își trase

mănușile pe mâini, își puse la loc pe cap pălăria de fetru și porni spre casă, cu pasul ușor și inima și mai ușoară.

Totul era bine în lume.

SCRISOARE DE LA ELLIE

Dragi cititori,

Vă mulțumesc foarte mult că ați citit *Copilul care a supraviețuit*! Dacă v-a plăcut și vreți să rămâneți la curent cu cele mai recente titluri, înscrieți-vă la linkul următor. Adresa de e-mail nu va fi distribuită niciodată și vă puteți dezabona oricând.

www.bookouture.com/ellie-midwood

Deși *Copilul care a supraviețuit* este o operă de ficțiune, evenimentele istorice care stau la baza cărții s-au întâmplat cu adevărat. Primul bordel din Mauthausen a fost deschis în vara anului 1942 la ordinele lui Himmler și a rămas în funcțiune până la eliberarea lagărului. Descrierea funcțiilor, programului, rutinei zilnice de la bordel și nu numai se bazează pe fapte istorice adevărate. Lore și colegele ei de baracă sunt inspirate de personaje reale și din greutățile de neînchipuit prin care au fost nevoite să treacă. Din păcate, nu multe cărți tratează subiectul sclaviei sexuale în lagărele de concentrare naziste și pot doar să sper că această poveste va păstra vie amintirea victimelor sale.

Puține femei au fost închise vreodată la Mauthausen (cu excepția „fetelor de la bordel") și acelea care au fost au ajuns acolo spre finalul războiului, unele fiind însărcinate. Povestea copilului lui Lore se bazează și ea pe poveștile incredibile ale femeilor care au reușit nu doar să supraviețuiască infernului din „tocătorul de oase", ci și să dea naștere copiilor lor acolo. Dacă vreți să citiți mai multe pe această temă, vă recomand cu tărie cartea *Born Survivors* de Wendy Holden, în care mărturiile supraviețuitorilor sunt descrise în detalii înfiorător de dureroase, și totuși pline de inspirație.

Povestea din spatele celebrei evadări a deținuților sovietici de la Mauthausen se bazează – incredibil – pe fapte istorice reale. Emaciați și chinuiți zi de zi de gardienii SS în temuta „baracă a morții", ei chiar au plănuit o evadare care a intrat în istorie drept unul dintre cele mai îndrăznețe acte de revoltă înfăptuite vreodată de către deținuți împotriva autorităților SS din lagărele de concentrare. Înarmați cu stingătoare de incendiu și pături ude, au doborât gardienii din turnuri și au provocat un scurtcircuit la gardul electric,

ceea ce le-a acordat un avans suficient înainte de celebra „vânătoare de iepuri“ de la Mühlviertel, o operațiune de o amploare fără precedent. Cei mai mulți fugari au fost prinși și aduși înapoi în lagăr, unde și-au întâlnit moartea iminentă și chinuitoare, dar unii au reușit să evite capturarea până când trupele Aliaților au ajuns în zonă.

Când am aflat prima dată de soarta lor, am fost uluită nu doar de curajul lor, ci și de faptul că nu prea mulți oameni știu măcar de această evadare. Firește, ca autoare căreia îi place să aducă la lumină bucăți de istorie uitate, precum aceasta, am combinat toate cele trei întâmplări pe care le-am pomenit mai sus și am creat un roman care să poată face lumină asupra lagărelor de concentrare, dintr-o nouă perspectivă.

Vă mulțumesc foarte mult că ați citit cartea și că, astfel, păstrați vie istoria și amintirea supraviețuitorilor!

Ellie

www.elliemidwood.com

facebook.com/EllieMidwood
instagram.com/elliemidwood

MULȚUMIRI

În primul și în primul rând, vreau să-i mulțumesc incredibilei mele redactoare Claire Simmonds pentru că m-a ajutat să aduc la lumină povestea lui Lore. Chiar a făcut personajul lui Lore să prindă viață și, datorită perspectivei sale neprețuite, m-a ajutat să transform prima ciornă în romanul pe care îl ții astăzi în mâini. Nu aș reuși să fac asta fără sprijinul și încurajările ei de neclintit.

Tuturor celor din minunata mea familie editorială de la Bookouture, pentru că au lucrat neobosiți ca aceste cărți, copiii mei, să ajungă în lume. Richard și Peta, datorită vouă, copiii mei au fost traduși în douăzeci (!) de limbi. Știu că sunt autoare, dar sincer, nu am cuvinte să exprim în totalitate recunoștința pe care o simt pentru voi.

Le mulțumesc foarte mult lui Jess și Noelle pentru organizarea celor mai bune turnee de promovare din lume și aranjarea celor mai interesante interviuri pentru fiecare carte nou apărută. Chiar și pentru o introvertită ca mine, voi faceți din publicitate floare la ureche. E absolut încântător să lucrez cu voi!

Ronnie, îți mulțumesc pentru tot sprijinul și pentru că ești cel mai bun partener posibil! Și pentru că reușești să-i faci să tacă pe toți cei trei câini, în timp ce lucrez. Știu că nu

e ușor, la cât de nebuni sunt. Mă bucur nespus să împart această călătorie cu tine.

Vlada și Ana, surorile mele de suflet, vă mulțumesc pentru toate aventurile și cele mai bune amintiri pe care le-am creat deja și le creăm în continuare. Nu știu cum de am avut norocul să vă am în viața mea.

Pupper, Joannie și Camille, vă mulțumesc pentru toți pupicii de cățel și că nu vărsați cafea pe laptopul lui mami nici măcar când o luați razna, cum o faceți de nenumărate ori. Veți fi întotdeauna cele mai bune muze patrupede ale mele.

Și, desigur, mulțumesc foarte mult, din adâncul sufletului, tuturor cititorilor mei minunați. N-aș putea să explic vreodată cât de mult înseamnă pentru mine nu doar că v-ați rupt timp din programul vostru aglomerat, ci și că ați ales să citiți una dintre cărțile mele, dintre milioane de alte cărți. Pentru voi scriu. Vă mulțumesc foarte mult că îmi citiți poveștile. Vă iubesc pe toți.

În cele din urmă, cele mai profunde mulțumiri ale mele se îndreaptă către toți oamenii curajoși care continuă să-mi inspire romanele. Unii dintre voi ați supraviețuit Holocaustului și celui de-Al Doilea Război Mondial, alții ați pierit, dar incredibilul curaj, rezistența și sacrificiul de sine de care ați dat dovadă vor continua să trăiască în inimile noastre. Exemplul vostru ne va inspira pentru totdeauna să fim oameni mai buni, să luăm atitudine în numele dreptății, să dăm glas celor care au fost reduși la tăcere, să-i apărăm pe cei care nu se pot apăra singuri. Cu toții sunteți niște adevărați eroi. Vă mulțumesc.

Schutzstaffel („Eșalonul de protecție"), organizația paramilitară nazistă care a reprezentat baza partidului nazist din Germania, activă între 1923 și 1945

Ofițer de rang superior, la comanda unor unități militare sau polițienești, grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de general-maior

Grad în SS echivalent cu cel de mareșal

Supraveghetoare de lagăr

„Hai, hai, iute!"

Grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de caporal

Careul din lagăr unde avea loc strigarea apelului zilnic

Deținut din lagărele naziste care era însărcinat cu supravegherea muncii forțate sau îndeplinirea unor activități administrative

Bund Deutscher Mädel, Liga Fetelor Germane, parte a organizației Tineretul Hitlerist

Unitate din lagărele naziste alcătuită din deținuți, de obicei evrei, a căror sarcină principală era eliminarea cadavrelor

„Lup" (în limba germană în original)

Șeful lagărului de detenție preventivă

În traducere literală, Unitatea Cap de Mort, o divizie a SS-ului responsabilă cu administrarea lagărelor de concentrare și exterminare

din Germania nazistă

Svastica

Grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de general

În lagărele naziste, responsabilul cu efectuarea apelului zilnic al deținuților

În original, *barefoot and pregnant*, expresie care se referă la condiția vulnerabilă a femeii casnice și cu mai mulți copii